

Bestemmingsplan Buitengebied Lith - 2013

MER 'Bestemmingsplan Buitengebied Lith - 2013'

Bestemmingsplan Buitengebied Lith -2013

MER 'Bestemmingsplan Buitengebied Lith 2013'

**MER BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED
LITH-2013**

GEMEENTE OSS

19 november 2012
076788411:0.1 - Definitief
B02012.000332.0100

Inhoud

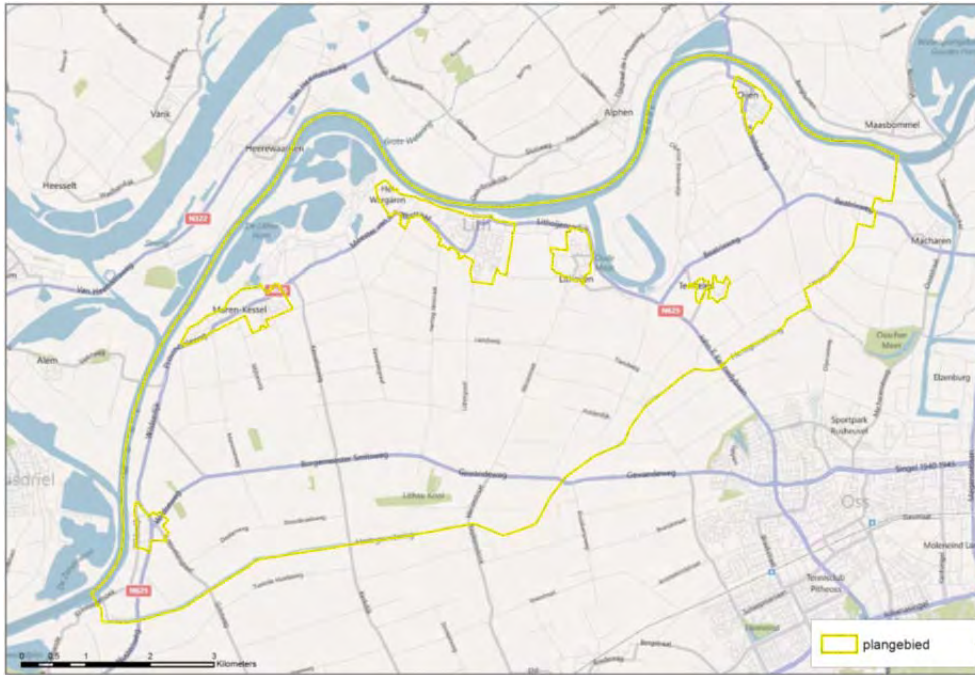
Samenvatting	3
1 Inleiding	11
1.1 Aanleiding tot bestemmingsplan buitengebied	11
1.2 M.e.r.-plicht	12
1.3 Overzicht m.e.r.-procedure	15
1.4 Consultatie	16
1.5 Leeswijzer	17
2 Kaders en besluitvorming	19
2.1 Inleiding	19
2.2 Structuurvisie Buitengebied Lith	19
2.3 Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en Verordening Ruimte	25
2.4 Normstelling Wet geurhinder en veehouderij	26
2.4.1 Voorgrondnormen	26
2.4.2 Streef- en toetswaarden achtergrondbelasting	27
2.4.3 Vaste afstanden	28
2.5 Overzicht kaderstellend beleid en wetgeving	28
3 Huidige situatie en ontwikkeling landbouw	29
3.1 Inleiding	29
3.2 Huidige situatie en ontwikkeling veehouderij	29
3.2.1 Landelijke situatie en ontwikkeling veehouderij	29
3.2.2 Huidige situatie en ontwikkeling veehouderij in Lith	32
3.3 Referentie voor veehouderij	34
4 Milieugebruiksruimte	39
4.1 Ammoniak	39
4.2 Geur	41
4.3 Fijn stof	43
5 Alternatieven, scenario's en varianten	47
5.1 Mogelijkheden nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied	47
5.1.1 Veehouderij	47
5.1.2 Mestvergisting	49
5.1.3 Overige functies	49
5.2 Alternatieven en scenario's	54
5.2.1 Voorkeursalternatief 0% groei	55
5.2.2 Voorkeursalternatief 25% groei	55
5.2.3 Maximaal scenario	56
5.2.4 Best case scenario	56
5.2.5 Uitgangspunten berekeningen	56
6 Milieubeoordeling	61

6.1	Inleiding.....	61
6.2	Studie- en plangebied.....	61
6.3	Planhorizon	61
6.4	Beoordelingsschaal	61
6.5	Milieubeoordeling veehouderij.....	62
6.5.1	Natuur	62
6.5.2	Geur	74
6.5.3	Fijn stof	77
6.5.4	Geluid	78
6.5.5	Landschap.....	80
6.5.6	Cultuurhistorie.....	84
6.5.7	Archeologie.....	86
6.5.8	Verkeer	88
6.5.9	Bodem en water	91
6.5.10	Gezondheid	96
6.6	Effecten overige onderdelen bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.....	101
6.6.1	Glastuinbouw	101
6.6.2	Ruimte-voor-ruimte woningen (rvr)	101
6.6.3	Recreatie.....	102
7	Vergelijking alternatieven, scenario's en varianten	103
8	Conclusies en aanbevelingen	105
8.1	Conclusies.....	105
8.1.1	Aanbevelingen	106
Bijlage 1	Passende Beoordeling.....	109
Bijlage 2	Beleid en wetgeving.....	111
Bijlage 2.1	Europees niveau	111
Bijlage 2.2	Landelijk niveau	113
Bijlage 2.3	Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau	115
Bijlage 3	Kaartmateriaal effecten ammoniak	121
Bijlage 4	Kaartmateriaal geur (gebiedsvisie Wgv oktober 2012)	127
Bijlage 5	Gezondheid	129
Bijlage 6	Verklarende woordenlijst.....	133
Bijlage 7	Literatuurlijst	137
Colofon		139

Samenvatting

Inleiding

De gemeente Oss stelt een nieuw bestemmingsplan buitengebied op voor het grondgebied van de voormalige gemeente Lith¹. In afbeelding S.1 is de begrenzing van het plan weergegeven.

Afbeelding S.1 Plangebied bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.

M.e.r.-plicht² en -procedure

Het opstellen van een milieueffectrapport (MER) is verplicht wanneer het bestemmingsplan ruimte biedt voor activiteiten die zijn genoemd in het Besluit m.e.r. en/of wanneer een Passende Beoordeling op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is. De m.e.r.-plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen (zoals het bestemmingsplan) die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings-) plichtige besluiten (zoals agrarische bedrijven van een bepaald type en minimale omvang). In het bestemmingsplan voor het buitengebied Lith worden uitbreidingen van intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij, al dan niet met wijzigingsbevoegdheid, mogelijk gemaakt. Dit voorgenomen planologisch beleid van de gemeente voor de intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij kan worden aangemerkt als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten. Ook het uitvoeren van een Passende Beoordeling vormt een reden dat er een MER dient te worden opgesteld. Voor de ontwikkelingen in het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 geldt dat uit een Passende Beoordeling moet blijken of significante gevolgen uit te sluiten zijn op de Natura 2000-gebieden.

¹ De gemeente Lith en de gemeente Oss zijn per 1 januari 2011 samengegaan in de nieuwe gemeente Oss.

² m.e.r. = milieueffectrapportage = de procedure; MER = milieueffectrapport = het product.

Voor deze m.e.r.-procedure is de gemeente Oss zowel initiatiefnemer (IN) als bevoegd gezag (BG). In de m.e.r.-procedure wordt eerst publiekelijk en met advisering verkend welke reikwijdte en detailniveau nodig zijn in het MER. Daarna wordt het MER opgesteld, dat ook ter visie wordt gelegd, samen met het ontwerpbestemmingsplan. Een ieder wordt in de gelegenheid gesteld zienswijzen over het MER en het ontwerpbestemmingsplan naar voren te brengen. De Commissie voor de m.e.r. toetst tevens de kwaliteit van het MER. Ook beoordeelt de commissie of informatie aanwezig is (en juist is) om het besluit te kunnen nemen.

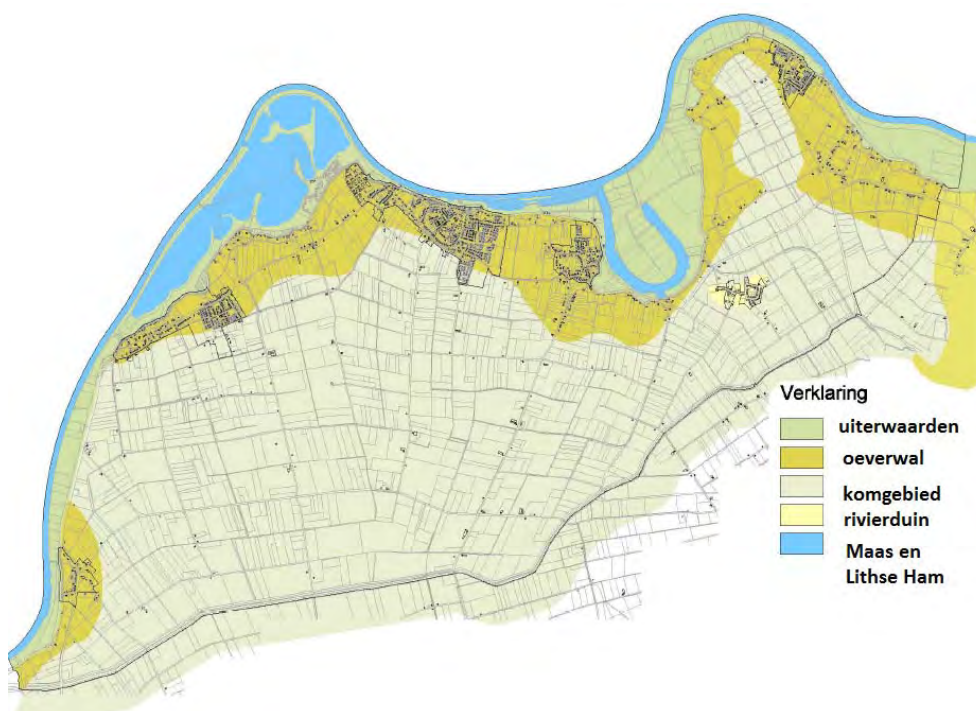
Kaders en besluitvorming

Voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Lith – 2013 vormt de “Structuurvisie Buitengebied Lith” een belangrijke basis. Daarnaast zijn de provinciale Structuurvisie Ruimtelijke Ordening, de Verordening Ruimte en de gemeentelijke normstelling vanwege de Wet geurhinder en veehouderij bepalende beleidskaders. Het grondgebied van de voormalige gemeente Lith kan in vier verschillende deelgebieden worden onderscheiden. De deelgebieden zijn primair gebaseerd op de landschappelijke onderlegger en de ruimtelijke verschijningsvorm.

Daarnaast is ook rekening gehouden met de functionele zonering:

1. De uiterwaarden met haar open tot halfopen karakter, dynamische natuurontwikkeling, belangrijke waterbergingsfunctie en landschappelijke waarden.
2. De oeverwal met zijn onregelmatige landschap, kleinschaligheid, cultuurhistorisch waardevolle kernen en bebouwingsconcentraties.
3. De Lithse Polder, als onderdeel van het komgebied, met zijn enorme openheid en de smalle noord-zuid gerichte verkavelingspatronen, landbouwlinten en natuurgebieden in het zuiden;\.
4. De Oijense Polder, ook onderdeel van het komgebied, begrensd door de oeverwal, waardoor de zichtlijnen minder lang zijn.

Op hoofdlijnen geldt dat de beide polders het meest geschikt zijn voor landbouw.

Afbeelding S.2 De vier verschillende deelgebieden: uiterwaarden, oeverwal, komgebied Lithse Polder (west) en komgebied Oijense Polder (oost) (bewerking kaart uit: Structuurvisie buitengebied Lith)

Huidige situatie en ontwikkeling veehouderij, referentiesituatie

De milieueffecten van de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen en de varianten vergeleken moeten worden. Uit trendanalyses en ervaringsgegevens is te verwachten dat in de voormalige gemeente Lith niet of nauwelijks sprake zal zijn van een daling van het aantal veehouderijen. Het aantal bedrijven daalt veelal ook door bijvoorbeeld stads- en dorpsuitbreidingen en realisatie van de ecologische hoofdstructuur (indien bedrijven daarbij vertrekken naar buiten de gemeente), doch dat zal in de voormalige gemeente Lith niet of nauwelijks een reden meer zijn tot daling van het aantal bedrijven. De totale veestapel in Lith zal naar verwachting ongeveer gelijk blijven.

Als referentiesituatie in het MER geldt de milieubelasting op basis van de huidige vergunde situatie en op basis van toepassing van staltechnieken (de AMvB-Huisvesting), maar met een CBS-correctie van de veestapel (stalbezetting is lager dan vergund).

Milieugebruiksruimte

De milieugebruiksruimte is het verschil tussen de huidige milieubelasting en de maximale milieubelasting op basis van wettelijke normen. Uit een analyse van relevante thema's blijkt het volgende.

Ammoniak

De mogelijkheden voor ontwikkeling van veehouderijen in de voormalige gemeente Lith worden in belangrijke mate bepaald door de eisen en randvoorwaarden die voortvloeien uit de Verordening stikstof en Natura 2000 die juli 2010 door Provinciale Staten is vastgesteld. Per saldo geldt voor veehouderijbedrijven dat zij niet mogen toenemen met hun depositie op Natura 2000-gebieden. In de voormalige gemeente Lith liggen geen Natura 2000-gebieden. Vanuit de systematiek van depositiesaldering heeft dit als gevolg dat de veehouderijbedrijven in deze gemeente een goede uitgangspositie hebben voor bedrijfsontwikkeling. Immers, zij hebben zelf over het algemeen een beperkte depositie op Natura 2000 (vanwege de grote afstand tot die gebieden) en behoeven dus betrekkelijk weinig saldo aan te vragen uit de depositiebank. Ook het beschermingsregime voor Wav-gebieden (gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur) en overige natuurgebieden kunnen beperkend werken voor de milieugebruiksruimte. In en rondom het plangebied van de voormalige gemeente Lith spelen Wav-gebieden geen rol, omdat deze op meer dan twee kilometer afstand liggen.

Geur

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Daarnaast heeft deze wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt. De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) verbiedt het overschrijden van de geurnorm bij gevoelige objecten en beperkt daarmee de milieugebruiksruimte voor veehouderijen, vooral intensieve veehouderijen.

De gemeente Oss is momenteel bezig met het actualiseren en integreren van de geurverordeningen van de voormalige gemeenten Lith en Oss uit 2008. Een voorstel voor een actualisering van de geurverordening wordt eind 2012 behandeld door de gemeenteraad. Voor het buitengebied van Lith wijken de voorgestelde nieuwe normen beperkt af van de normen uit de geurverordening uit 2008.

Relevant zijn de wijzigingen van de geurnorm van de kleine kern 't Wild en Teeffelen (van 2 naar 6 Ou) en de norm voor het LOG bij Oijen (van 20 naar 14 Ou). Voor de overige kernen in voormalig Lith is het voorstel de norm te handhaven op 2 Ou. Voor het extensiveringsgebied en het verwevingsgebied is het voorstel de norm te handhaven op 8 respectievelijk 14 Ou.

Op basis van de bestaande en voorgestelde nieuwe normen is de milieuruimte voor wat betreft geur in de oeverwal (kernen, kernrandzones) beperkt. Voor een groot deel is dit gebied voor de intensieve veehouderijen aangeduid als extensiveringsgebied. Zowel in planologische zin als qua milieuruimte zijn er op de oeverwal dus weinig ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij.

Gekoppeld aan de actualisatie van de geurverordening bevat het raadsvoorstel een beleidsregel die er op toeziet dat bij ruimtelijke procedures ook wordt getoetst aan de achtergrondbelasting (cumulatieve belasting). Die normen zijn vooral van belang voor de ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen en dus ook voor de toepassing van de flexibiliteitsbepalingen (vergroting of vormwijziging van bouwblokken, omschakeling naar andere functies) in het nieuwe bestemmingsplan.

De ontwerpverordening voorziet in een halvering van de vaste afstanden voor bedrijven met dieren zonder geuremissiefactor, zoals melkveebedrijven. Voor alle bedrijven met dieren zonder geuremissiefactor is in de ontwerpverordening een voorstel opgenomen voor de halvering van de vaste afstand (van 100 naar 50 meter voor de bebouwde kom, van 50 naar 25 meter voor het buitengebied), behoudens bedrijven met meer dan 200 stuks melkrundvee (exclusief bijbehorend jongvee, maximaal 140 stuks). De halvering geldt dan voor het hele grondgebied van de gemeente Oss, dus ook voor het hele plangebied. Voor de melkveebedrijven zijn er weinig knelpunten ten aanzien van de milieuruimte qua geur, vanwege deze halvering van de vaste afstanden en gezien de ruimtelijke structuur / openheid in de Lithse polder en de Oijense polder.

Fijn stof

In het kader van vergunningverlening zal de gemeente Oss rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof. Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht.
- Een daggemiddelde concentratie van 50 µg/m³ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

Uit het landelijke verspreidingsmodel blijkt dat in 2010 de jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM₁₀) in het buitengebied van Lith nergens hoger is dan 28 µg/m³, wat ruim onder de maximaal toegestane jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht ligt. De maximale concentratie van 28 µg/m³, betekenen dat ook ten aanzien van de overschrijdingsdagen vanuit de achtergrondconcentratie geen problemen te verwachten zijn.

Er kan dus gesteld worden dat er op het thema fijn stof geen belemmeringen (beperking milieugebruiksruimte door te hoge wettelijke concentratie en/of veel overschrijdingsdagen) zijn te verwachten.

Alternatieven en scenario's

In het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 worden regels opgenomen met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen, waaronder intensieve veehouderijen en grondgebonden veehouderijen. Deze mogelijkheden vormden de basis voor twee alternatieven en twee scenario's.

Voorkeursalternatief 0% groei

Het voorkeursalternatief met nulgroei is een combinatie van het voorgenomen gemeentelijk planologisch beleid met de trendmatige ontwikkeling van de veehouderij in het plangebied. Voor zowel de intensieve veehouderij, als voor de melkrundveehouderij, is sprake van stoppers, blijvers en groeiers. De bedrijfsomvang die verdwijnt bij de stoppers, wordt herverdeeld onder de groeiers. Kenmerk van het VKA 0% groei is dat kleine bedrijven en een deel van de bedrijven op de oeverwal stoppen, maar dat in de polders bedrijven gaan uitbreiden.

Voorkeursalternatief 25% groei

Het voorkeursalternatief met 25% groei houdt in dat er nog steeds stoppers zijn, maar dat de groei van de groeiers minder gelimiteerd plaatsvindt dan hierboven onder het VKA 0% groei.

Maximaal scenario

In het maximaal scenario wordt de volledige ruimte die het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 maximaal mogelijk maakt door de veehouderij benut.

Best case scenario

Een belangrijke voorwaarde voor het bestemmingsplan buitengebied is dat dit uitvoerbaar is in het kader van de Natuurbeschermingswet. Daarvoor is van belang dat wordt aangetoond dat er een scenario is waarbij de instandhoudingsdoelstellingen niet significant worden aangetast. Met andere woorden, dat de gemeente ervoor kan zorgen dat de stikstofdepositie op Natura 2000 niet toeneemt. Om die reden is een best case scenario ontwikkeld, waarbij als eerste het VKA 0% groei de basis vormt en vervolgens de stallen worden uitgevoerd conform de best beschikbare technieken.

Milieubeoordeling

De alternatieven en scenario's zijn voor alle thema's vergeleken met de referentiesituatie. Echter, het best case scenario is alleen bij stikstofdepositie op Natura 2000 behandeld. Dit omdat dit scenario expliciet is uitgewerkt voor dit thema. Bovendien scoort het best case scenario voor de overige thema's identiek met het VKA 0% groei.

Alhoewel het nieuwe bestemmingsplan aan meerdere activiteiten richting geeft, is in het MER alleen de veehouderij-ontwikkeling als relevant meegenomen. Wat betreft glastuinbouw is sprake van één bedrijf in het plangebied, met beperkte en eventueel lokaal optredende effecten. Ook is er een regeling voor 15 à 20 ruimte voor ruimte woningen, maar ook deze effecten zijn vrijwel nihil op het niveau van het gehele buitengebied. Tot slot is ook van de recreatieontwikkelingen geconstateerd dat deze alleen lokaal effecten met zich brengen.

In onderstaande tabel S.1 zijn de effectscores per alternatief/scenario en per criterium weergegeven.

Aspect	Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	0/+	0/-	-
	Ammoniakdepositie op Wav-gebieden	0/+	0/-	-
	Soortenbescherming Flora- en faunawet	0/-	0/-	-
	Barrièrewerking en ruimtebeslag	0	0	0/-
Milieuhygiëne	Geur: Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0/+	0	0/-
	Geur: Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/+	0	0/-
	Fijn stof: Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10)	0	0	0
	Fijn stof: Verkeer: fijn stof (PM10)	0	0	0/-
	Invloed op geluidhinder *	0/+	0	-
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Invloed op landschappelijke patronen, objecten en elementen	0/+	0	-
	Invloed op cultuurhistorische patronen, objecten en elementen	+	+	-
	Invloed op archeologische waarden	0	0/-	-
Verkeer	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0	0	0
	Gevolgen voor de verkeersveiligheid	0	0	0/-
Water & Bodem	Invloed op bodemstructuur en geomorfologie	0	0	0
	Invloed op grond- en oppervlaktewatersysteem	0	0	0
	Invloed op bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	0	0	0
Leefmilieu	Invloed op volksgezondheid	0/+	0	0/-

Tabel S.1 Overzicht effecten alternatieven, scenario's en varianten.

* Bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden.

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Als algemene conclusie geldt dat er zeker in de Lithse Polder de ontwikkeling van de veehouderij tot weinig knelpunten leidt. Een lichte “verschuiving” van de veehouderij van de oeverwal naar de polders brengt een beperkt milieuvoordeel met zich, vooral voor landschap, cultuurhistorie, geur en geluid. Het is aannemelijk dat hierdoor ook mogelijke risico's voor de volksgezondheid beperkt worden. Het maximaal scenario echter leidt voor een aantal thema's tot een slechtere situatie.

Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied kan in theorie zorgen voor een toename aan stikstofbelasting en heeft daarmee mogelijk significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case scenario) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (Vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Ook ten opzichte van de AMvB-Huisvesting zal een afname optreden. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande bedrijven, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

Het woon- en leefklimaat, beoordeeld aan de hand van de cumulatieve geurhinder uit stalen van veehouderijen, is voor verreweg de meeste objecten (woningen en andere voor geurhinder gevoelige objecten) redelijk goed tot zeer goed. Voor een beperkt aantal objecten (minder dan 0,5%) is er sprake van een matig tot slecht woon- en leefklimaat. Het betreft vooral situaties waarbij woningen op korte afstand van een individueel bedrijf zijn gelegen en geen situaties waarbij de geurhinder van meerdere veehouderijen samen leiden tot een hogere kans op geurhinder.

Het woon- en leefklimaat zal naar verwachting verder verbeteren. Dit komt vanwege het verwachte stoppen en krimpen van kleinere bedrijven gelegen op korte afstand op van geurhinder gevoelige objecten, de eisen die aan stallen worden gesteld (Besluit Huisvesting) en de beschermende werking van de gemeentelijke geurnormen en de beleidsregel die toetst op de achtergrondbelasting. Bij een scenario dat uitgaat van per saldo 25% groei van de veestapel wordt een deel van de afname van de geurbelasting te niet gedaan voor de groei van een aantal bedrijven. Bij een nog verdere groei van de (intensieve) veehouderij (maximaal scenario) zou, uitgaande van alleen een toetsing aan de voorgrondwaarden, de geurbelasting verder kunnen toenemen. Bij toepassing van de beleidsregel die toetst op de achtergrondbelasting zal een dergelijke toename niet of niet in die mate plaatsvinden.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het MER zijn de volgende aanbevelingen voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied geformuleerd:

- Overweeg om voor alle intensieve veehouderijen, gelegen op de oeverwal, in het bestemmingsplan buitengebied aan te geven dat deze locaties waarschijnlijk als niet-duurzaam worden aangemerkt. Onder andere vanwege de beperkte milieuruimte (geur) en de functies die in dit gebied het primaat hebben. Voor de meeste intensieve veehouderijen op de oeverwal zijn er weinig ontwikkelingsmogelijkheden, vanwege de begrenzing van het buitengebied.
- Overweeg om de mogelijkheid voor omschakeling naar intensieve veehouderijen alleen te bieden in de Lithse en Oijense polder en alleen voor zover dit gepaard gaat met de gewenste afwaartse beweging.
- Verwijs in de planregels bij de begrip duurzame locatie naar het voldoen aan de geurnormen (voorgond- en achtergrondbelasting) en een toetsing aan de actuele inzichten met betrekking tot de relatie tussen gezondheid en veehouderij.
- Overweeg om sterker te sturen op de grondgebondenheid van melkveebedrijven indien zij gebruik willen maken van ruimere planologische mogelijkheden (ruimer dan voor de intensieve veehouderijen). Bijvoorbeeld door voor uitbreidingen boven 1,5 hectare een certificering als grondgebonden veehouderij te eisen.
- Dit MER ontslaat veehouders niet van de plicht om in de toekomst eventueel een m.e.r.-procedure te doorlopen, in geval zij een initiatief ontplooiën voor uitbreiding van hun bedrijf. Het is dus van belang om iedere ontwikkeling te toetsen aan de m.e.r.-(beoordelings)plicht.

- De gemeente wordt aanbevolen om bij concrete initiatieven de toetsing op soorten uit de Flora- en faunawet te betrekken. Hierbij gaat het om alle activiteiten waarbij ruimtelijke herinrichting (sloop, afgravingen, bouwen, enz.) is voorzien. Het is noodzakelijk om de effecten op beschermde soorten te toetsen. Aanbevolen wordt (in sommige gevallen zelfs verplicht voor een ontheffing) om maatregelen te laten nemen.
- Alhoewel de Natura 2000-gebieden op afstand van het plangebied liggen, wordt geadviseerd om bij nieuwe planologische procedures te toetsen aan de Natuurbeschermingswet en de uitwerking hiervan in de provinciale verordening voor stikstof en Natura 2000. Hierbij is raadzaam om de ontwikkelingen rond de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS, rijksbeleid) te volgen. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet. Dit kan door een toetsing aan de Natuurbeschermingswet op te nemen in de flexibiliteitsbepalingen (wijziging van bouwblokken voor veehouderijen) en via een ontheffing voor het bouwen van nieuwe stallen binnen de begrensde bouwblokken.
- Mestverwerking op grotere schaal en biomassavergisting kunnen betekenen dat een (aanzienlijke) emissiebron van ammoniak en geurstoffen erbij komt en tot aanzienlijke vrachtwagenbewegingen leiden. Om die reden kunnen dergelijke initiatieven beter buiten het bestemmingsplan buitengebied worden gehouden (dus niet binnenplans mogelijk maken). Eventuele initiatieven zijn wel via partiële herziening van het bestemmingsplan mogelijk.
- Aanbevolen wordt om de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid te volgen. Pas dit zodra algemeen aanvaard waar nodig toe bij de vergunningverlening en het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Indien er vanuit nieuwe kennis of regels aanleiding toe is, verwerk dat dan ook in de planregels van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Om invulling te geven aan een voorzorgsprincipe, kan de gemeente bij nieuwbouw van stallen of uitbreiding van stallen binnen 250 meter van gevoelige functies, een advies van de GGD vragen. Dat geldt ook voor de realisatie van nieuwe gevoelige functies binnen 250 meter van bestaande stallen of een agrarisch bouwblok. Ook een terughoudend beleid ten aanzien van de ontwikkeling van grotere veehouderijen op de oeverwal geeft invulling aan een dergelijk voorzorgsprincipe.

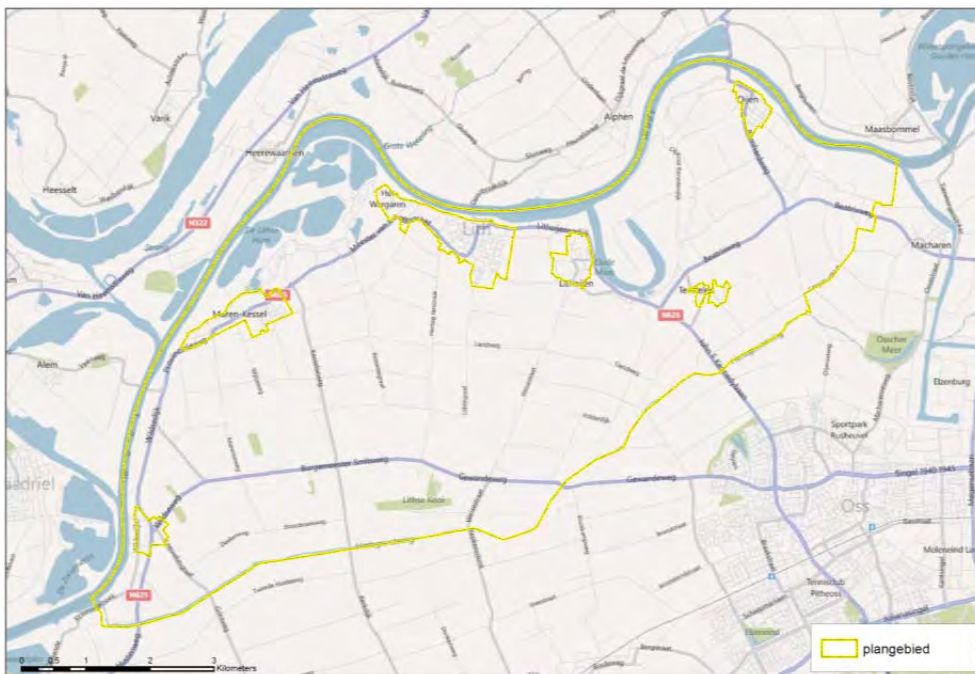
Daarnaast dienen de monitoring en evaluatie van de feitelijk optredende milieueffecten en de ontwikkeling van de veehouderij bijzondere aandachtspunten voor de gemeente te zijn. Het belangrijkste aandachtspunt is daarbij de ontwikkeling van de veestapel, toegepaste stalsystemen en de emissies van geur, ammoniak en fijn stof uit de veehouderij in het plangebied en de concentraties/belasting van die stoffen.

1

Inleiding

1.1 AANLEIDING TOT BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBOED

De gemeente Oss stelt een nieuw bestemmingsplan buitengebied op voor het grondgebied van de voormalige gemeente Lith³. In Afbeelding 1 is de begrenzing van het plan weergegeven.

Afbeelding 1 Plangebied bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.

Het vigerende bestemmingsplan buitengebied Lith dateert uit 2002. Een belangrijke basis voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 is vastgelegd in de "Structuurvisie Buitengebied Lith".

Deze is op 2 december 2010 vastgesteld door de gemeenteraad van Lith.

Begin 2012 heeft de gemeente het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 in procedure gebracht. De gemeente Oss heeft zichzelf als doel gesteld om vóór 1 juli 2013 een vastgesteld, integraal herzien bestemmingsplan buitengebied voor het Lithse buitengebied te hebben, inclusief het benodigde milieueffectrapport (MER) en bijbehorende onderzoeken (zie paragraaf 1.2).

³ De gemeente Lith en de gemeente Oss zijn per 1 januari 2011 samengegaan in de nieuwe gemeente Oss.

1.2 M.E.R.-PLICHT

Toelichting op M.E.R.-procedure en de terminologie:

m.e.r. = milieueffectrapportage = de procedure

MER = milieueffectrapport = het product

Het opstellen van een milieueffectrapport (MER) is verplicht wanneer het bestemmingsplan ruimte biedt voor activiteiten die zijn genoemd in het Besluit m.e.r. en/of wanneer een Passende Beoordeling op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk is. De m.e.r.-plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen (zoals het bestemmingsplan) die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings-) plichtige besluiten (zoals agrarische bedrijven van een bepaald type en minimale omvang).

Het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 stelt voor een aantal activiteiten kaders voor, waarvoor tevens een m.e.r. nodig is. Ook is mogelijk sprake van beïnvloeding van Natura 2000-gebieden die vallen onder de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet 1998.

MER-PLICHT

M.e.r. voor plannen vloeit voort uit de Europese richtlijn 'betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's' (nr. 2001/42/EG). Deze richtlijn is in september 2006 omgezet in de Nederlandse wet- en regelgeving door wijziging van de Wet milieubeheer (Wm) en het hieraan gekoppelde Besluit m.e.r. Inmiddels is deze richtlijn op aangepaste wijze verwerkt in het nieuwe Besluit milieueffectrapportage. Het nieuwe Besluit is op 1 april 2011 in werking getreden. Het is verplicht om voorafgaand aan de vaststelling, door een overheid, van bepaalde plannen de m.e.r.-procedure te doorlopen. Het gaat daarbij om plannen met een wettelijke status die (uiteindelijk) kunnen leiden tot concrete besluiten (projecten) met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Daarbij is het aangepaste artikel 2, vijfde lid, onder b van het nieuwe Besluit m.e.r. relevant. Onder dit artikelonderdeel vallen in het Besluit m.e.r. genoemde activiteiten die beneden de voor de m.e.r.-beoordeling gedefinieerde drempel vallen. Ook voor deze gevallen zal het bevoegd gezag op grond van artikel 7.2, eerste lid, onder b, van de Wet milieubeheer zich ervan moeten vergewissen of de activiteit daadwerkelijk geen aanzienlijke milieugevolgen kan hebben. In overleg met de gemeente zijn alle activiteiten die planologisch mogelijk worden gemaakt langs gelopen. Hierna wordt toegelicht welke activiteiten aan de orde dienen te komen in dit MER. Alle andere activiteiten vallen ver onder de grens van de m.e.r.-beoordelingsdrempel en hebben naar is ingeschat geen aanzienlijke milieugevolgen.

Veehouderij

In het bestemmingsplan voor het buitengebied worden uitbreidingen van intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij, al dan niet met wijzigingsbevoegdheid, mogelijk gemaakt.

Dit voorgenomen planologisch beleid van de gemeente voor de intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij kan worden aangemerkt als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten, te weten besluiten over milieu- en bouwvergunningen (met inwerkingtreding van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) per 1-10-2010 vervangen door de omgevingsvergunning) van veehouderijen met een omvang boven de m.e.r.-drempel. Om die reden dient voor het bestemmingsplan een m.e.r. te worden doorlopen (zie tekstkader hieronder).

M.E.R.-(BEOORDELINGS)PLICHTIGE PROJECTEN

Op grond van het nieuwe Besluit m.e.r. geldt dat de m.e.r.-procedure (en het maken van een milieueffectrapport = MER) beoordelingsplichtig is bij veehouderijbedrijven die groter zijn dan een indicatieve drempel van 40.000 stuks pluimvee, 2000 stuks mestvarkens, 750 stuks zeugen, 2700 stuks gespeende biggen, 5000 stuks pelsdieren, 1000 stuks voedsters of 6000 vlees- en opfokkonijnen, 200 stuks melk-, kalf- of zoogkoeien ouder dan 2 jaar, 340 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar, 340 stuks melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar, 1200 stuks vleesrunders, 2000 stuks schapen of geiten, 100 stuks paarden of pony's, 1000 stuks struisvogels (categorie D14).

Ook het uitvoeren van een Passende Beoordeling vormt een reden dat er een MER dient te worden opgesteld. Voor de ontwikkelingen in het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 geldt dat uit een Passende Beoordeling moet blijken of significante gevolgen uit te sluiten zijn op de Natura 2000-gebieden. In de Passende Beoordeling zijn twee effecten als gevolg van verandering in het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 getoetst, namelijk:

- een toename van depositie van stikstof op de daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden in de ruimere omgeving van het buitengebied t.g.v. de mogelijke ontwikkeling van de veehouderij in het buitengebied en een mogelijke toename van de emissie van ammoniak;
- een toename van verstoring door recreatie in de Lithse Ham en waterrecreatie op de Maas op het nabijgelegen Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal.

Deze Passende Beoordeling is onderdeel van dit MER en opgenomen in bijlage 1.

M.E.R.-PLICHT BIJ PASSENDE BEOORDELING

De Natuurbeschermingswet 1998 en de m.e.r.-plicht zijn aan elkaar gekoppeld. Wanneer een plan wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht is (zoals een bestemmingsplan) én hiervoor moet een Passende Beoordeling worden gemaakt, dan geldt automatisch een m.e.r.-plicht. Een Passende Beoordeling is vereist wanneer een wettelijk of bestuursrechtelijk verplicht plan significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. In dit geval moeten MER en Passende Beoordeling worden geïntegreerd in één rapportage.

Mestvergisting

De gemeente Oss is van plan in het nieuwe bestemmingsplan mestvergisting planologisch mogelijk te maken. Het gaat daarbij om de rechtstreekse mogelijkheid voor mestvergisting op individueel niveau en de mogelijkheid tot buurtvergisters tot 36.000 ton via een binnenplanse afwijkingmogelijkheid.

Vanaf 1 april 2011 geldt het nieuwe Besluit m.e.r. (Staatsblad 28-2-2011, nr. 102), dat deels nieuwe drempels legt voor m.e.r.-plicht en m.e.r.-beoordelingsplicht. Hierin is de specifieke aanduiding “bewerken, verwerken of vernietigen van dierlijke of overige organische meststoffen, groenafval en GFT” niet meer opgenomen. Dit betekent dat er geen m.e.r.-beoordelingsplicht geldt voor een mestvergistingsinstallatie.

Echter, er zijn twee redenen die toch zouden kunnen impliceren dat voor mestvergisting m.e.r. aan de orde is:

1. Er is een categorie opgenomen met de aanduiding “chemische behandeling van niet-gevaarlijke afvalstoffen” (nieuwe categorieën C18.4 (directe m.e.r.-plicht bij capaciteit van > 100 ton/dag) en D18.7 (m.e.r.-beoordelingsplicht bij capaciteit van > 50 ton/dag)).

2. Om aan het arrest van het Hof tegemoet te komen, zijn de drempels voor de m.e.r.-beoordeling gewijzigd van absolute, in indicatieve waarden. Dit blijkt uit het aangepaste artikel 2, vijfde lid, onder b van het nieuwe Besluit m.e.r. Onder dit artikelonderdeel vallen in het Besluit m.e.r. genoemde activiteiten die beneden de voor de m.e.r.-beoordeling gedefinieerde drempel vallen. Ook voor deze gevallen zal het bevoegd gezag op grond van artikel 7.2, eerste lid, onder b, van de Wet milieubeheer zich ervan moeten vergewissen of de activiteit daadwerkelijk geen aanzienlijke milieugevolgen kan hebben, waarbij het in het bijzonder moet nagaan of sprake is van de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de richtlijn. De criteria van bijlage III van de richtlijn bevatten onder andere de kenmerken en de plaats van het project en cumulatie.

Door de ontwikkelingen rondom mestvergisting te bemerken handelt de gemeente Oss in de geest van het nieuwe Besluit-m.e.r. en van de Europese Richtlijn.

Glastuinbouw en ruimte- voor-ruimte woningen (rvr)

Dit MER zal zich niet beperken tot de m.e.r.-plichtige onderdelen van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied, maar een zeer duidelijke focus op de ontwikkelingsruimte voor de veehouderij (inclusief mestvergisting) en mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden, ligt voor de hand. Voorliggend MER voor het bestemmingsplan buitengebied zal voor de volledigheid ook een aantal andere ruimtelijke ontwikkelingen behandelen. Dit vindt plaats in de vorm van een globale kwalitatieve beschrijving/verantwoording in paragraaf 6.8.

Het betreft in elk geval de mogelijkheden voor glastuinbouw en ruimte- voor-ruimte woningen (rvr). Door deze ontwikkelingen te bemerken handelt de gemeente Oss in de geest van het nieuwe Besluit-m.e.r. en van de Europese Richtlijn.

Het MER beschrijft ontwikkelingen en effecten op het schaalniveau van het buitengebied van de gemeente Oss. Het MER gaat dus niet in op individuele bedrijven.

M.E.R.-PLICHT VOOR INDIVIDUELE ACTIVITEITEN BLIJFT GEHANDHAAFD

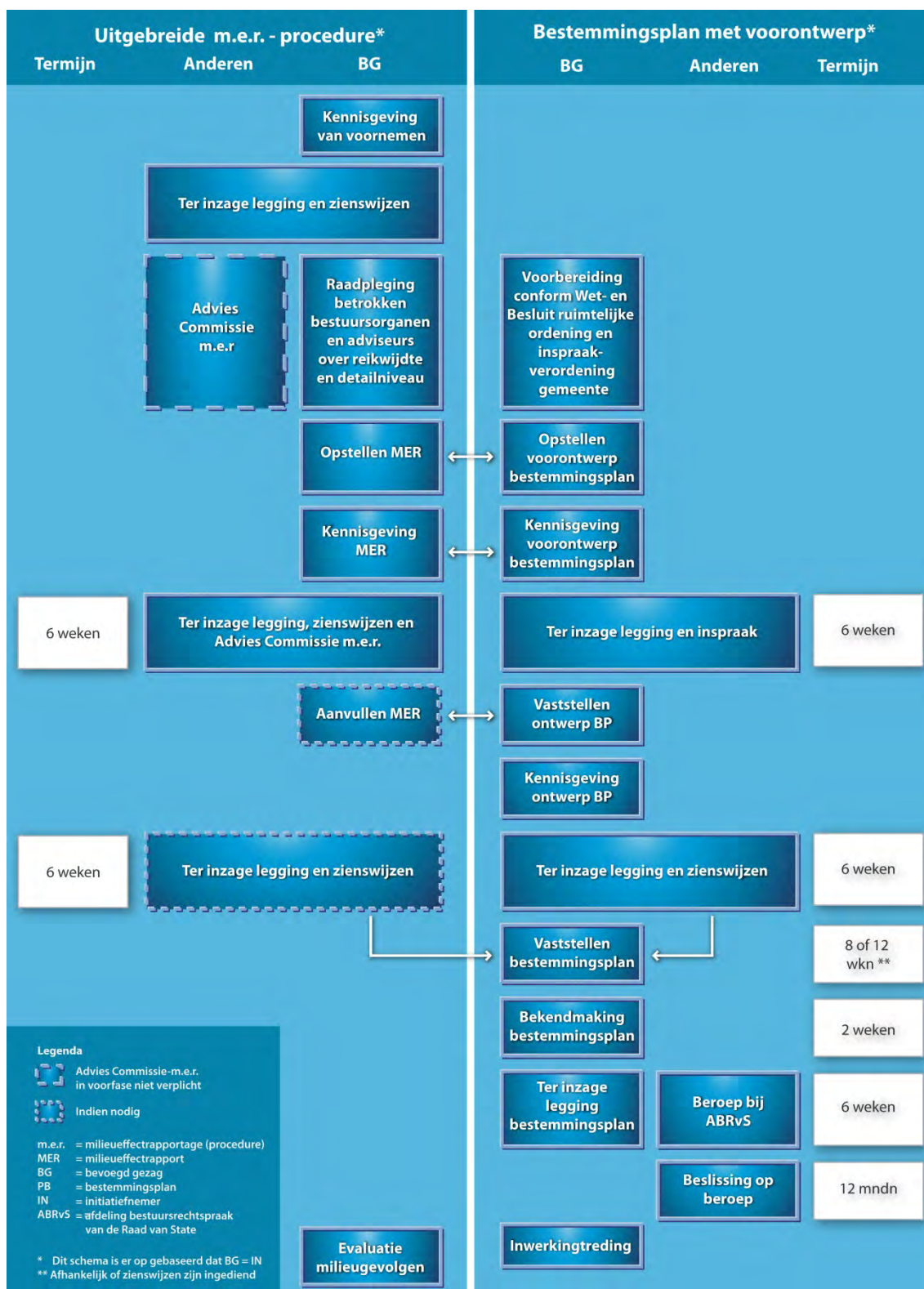
Een misverstand is dat, na het doorlopen van een m.e.r. voor de ruimtelijke procedure, geen MER meer nodig zou zijn voor de individuele activiteiten. Dit is niet het geval: de m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht! Als een veehouderij of tuinder wil uitbreiden wordt de aanvraag voor een nieuwe vergunning getoetst op de m.e.r.-plicht. Basis daarvoor is het Besluit-m.e.r. In de bijlage bij dit besluit staan twee lijsten: de zogenaamde C-lijst met m.e.r.-plichtige activiteiten en de zogenaamde D-lijst voor activiteiten op basis waarvan het bevoegd gezag beoordeelt of er een MER moet worden gemaakt. (zie voor meer informatie: www.infomil.nl of www.vrom.nl).

Initiatiefnemer en bevoegd gezag

Voor deze m.e.r.-procedure is de gemeente Oss zowel initiatiefnemer (IN) als bevoegd gezag (BG). Praktisch betekent dit dat het college van burgemeester en wethouders het bestemmingsplan buitengebied en het MER voorbereidt en dat de gemeenteraad het bestemmingsplan buitengebied vaststelt. Bij de vaststelling van het bestemmingsplan buitengebied maakt de gemeenteraad gebruik van het MER en de reacties en adviezen die worden gegeven naar aanleiding van de ter inzage legging van het voorontwerp en/of ontwerpbestemmingsplan.

1.3 OVERZICHT M.E.R.-PROCEDURE

Voor deze m.e.r.-procedure wordt de uitgebreide procedure doorlopen (zie Afbeelding 2).

Afbeelding 2 De m.e.r.-procedure voor het MER bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013.

Stappen in de basisprocedure

Voor de m.e.r. van het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 is/wordt het proces als volgt doorlopen:

- De procedure startte met een bekendmaking van het voornemen via een openbare kennisgeving en met een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van het MER. De kennisgeving heeft plaatsgevonden op woensdag 15 februari 2012. De notitie heeft van 16 februari tot en met 28 maart 2012 ter inzage gelegen.
- De gemeente stuurde een Notitie Reikwijdte en Detailniveau naar andere overheden en maatschappelijke organisaties, maar ook anderen konden een zienswijze indienen over de inhoud van het op te stellen MER. Bijvoorbeeld over de alternatieven, scenario's en varianten, de beoordelingscriteria en suggesties voor de besluitvorming. Bij de m.e.r.-procedure voor het bestemmingsplan buitengebied heeft de gemeente Oss de organisaties en overheden geraadpleegd zoals genoemd in paragraaf 1.4. Raadpleging heeft plaatsgevonden bij e-mail van 8 februari 2012.
- De Commissie voor de m.e.r. is (vrijwillig) geraadpleegd over de inhoud van het op te stellen MER.
- Bij het opstellen van het MER is rekening gehouden met de ingebrachte zienswijzen en het advies van de Commissie voor de m.e.r. over de reikwijdte en het detailniveau van het MER.
- Nadat het milieuonderzoek in het kader van het MER is afgerond, worden de resultaten daarvan meegenomen bij het formuleren van het beleid, het opstellen van de planregels en het maken van de verbeelding voor het bestemmingsplan Buitengebied Lith - 2013.
- Het MER wordt samen met het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. Een ieder wordt in de gelegenheid gesteld zienswijzen over het MER en het ontwerpbestemmingsplan naar voren te brengen. De Commissie voor de m.e.r. toetst tevens de kwaliteit van het MER. Ook beoordeelt de commissie of informatie aanwezig is (en juist is) om het besluit te kunnen nemen.

In het bestemmingsplan dat ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt aangeboden, zal worden beschreven hoe de resultaten van het MER en de inspraakreacties zijn verwerkt. Ook zal worden beschreven op welke wijze de milieugevolgen worden geëvalueerd.

1.4 CONSULTATIE

Het bevoegd gezag voor het plan dient advies in te winnen omtrent de reikwijdte en het detailniveau voor het op te stellen MER. Hierbij dient gelet te worden op de elementen waar in een MER aandacht aan moet worden besteed. Bij het bepalen van de reikwijdte en detailniveau van dit MER raadpleegt het bevoegd gezag minstens de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen (artikel 7.11b Wet milieubeheer).

De volgende bestuursorganen en organisaties zijn geraadpleegd:

- Rijksdiensten: Defensie, EL&I en Rijkswaterstaat.
- Waterschap Aa en Maas.
- Provincie Noord-Brabant.
- Buurgemeenten Maasdiel, Maasdonk, West Maas en Waal en 's-Hertogenbosch.
- Leidingbeheerders KPN, Brabant Water en GasUnie.
- Regionale brandweer.

De consultatie heeft geresulteerd in inhoudelijke reacties van Elsman International Consultants namens de cliënt Groentekwekerij Van der Linde – Van Venrooy.

Daarnaast heeft de Commissie voor de m.e.r. geadviseerd over het op te stellen MER. Het advies is op 20 april 2012 uitgebracht (rapportnummer 2638-41) en is te vinden op de website van de commissie:

www.commissiemer.nl.

De volgende punten beschouwt de commissie als hoofdpunten voor het op te stellen MER:

- Een integrale visie op de gewenste ontwikkeling van het buitengebied, met duidelijk beschreven ambities en criteria, als toetsingskader voor de beoordeling van de alternatieven en toekomstige initiatieven.
- Een beschrijving van de milieugebruiksruimte in het gebied. Die vrijwel geheel wordt bepaald door natuur en geur.
- Een omschrijving en onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie.
- De maximaal mogelijke effecten van het voornemen op natuur, door onder andere depositie van verzurende / vermestende stoffen op Natura 2000-gebieden.
- De mogelijke positieve en negatieve effecten van het voornemen op de overige natuurgebieden, op de ruimte kwaliteit, het landschap en de cultuurhistorische waarden.
- Een zelfstandig leesbare samenvatting.

Het is voor iedereen mogelijk om gedurende de termijn van terinzagelegging schriftelijk een zienswijze over deze MER in te dienen. Dit kan door een brief te sturen aan het college van burgemeester en wethouders van Oss, t.a.v. de afdeling SROL, Postbus 5, 5340 BA Oss. Het is ook mogelijk om binnen deze termijn mondeling een zienswijze naar voren te brengen. Hiervoor moet binnen de termijn van terinzagelegging een afspraak worden gemaakt met een medewerker van de afdeling SROL, telefoon [0412]629911. Het is niet mogelijk om via e-mail een zienswijze naar voren te brengen.

1.5 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 bevat de visie van de gemeente Oss op het buitengebied in relatie tot het meest relevante beleid en wetgeving voor het plangebied. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de huidige situatie en autonome ontwikkelingen in de veehouderij en hoofdstuk 4 beschrijft de milieugebruiksruimte voor de veehouderij. De informatie in de hoofdstukken 2 tot en met 4 bepalen de ontwikkelingsruimte voor de alternatieven, scenario's en varianten die in hoofdstuk 5 zijn beschreven. Hoofdstuk 6 beschrijft de effecten van de verschillende alternatieven, scenario's en varianten en gaat in op de effecten van een aantal overige onderdelen van het bestemmingsplan buitengebied. Hoofdstuk 7 vat de effecten van alle alternatieven, scenario's en varianten samen. Hoofdstuk 8 gaat in op de conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van dit MER.

In bijlage 1 is de Passende Beoordeling als deelrapportage opgenomen. De hoofdconclusies hiervan zijn vertaald naar het hoofdrapport. Daarnaast is het beleid en wetgeving uitgeschreven in bijlage 2 en is nader ingegaan op de modellering van de alternatieven veehouderij in bijlage 3. Voor ammoniak en geur zijn de effectkaarten opgenomen in bijlage 4 en bijlage 5 gaat nader in op het aspect gezondheid. In bijlage 6 is een verklarende woordenlijst opgenomen en de literatuurlijst is te vinden in bijlage 7. In het rapport is verwezen naar de bijlagen.

2

Kaders en besluitvorming

2.1 INLEIDING

Zoals beschreven in het vorige hoofdstuk staat de planologische regeling ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderij (inclusief mestvergisting) in het op te stellen MER centraal.

In dit hoofdstuk staat de besluitvorming ten behoeve van het bestemmingsplan Buitengebied Lith - 2013 omschreven en de kaders die hiervoor gelden. Zo wordt er ingegaan op de "Structuurvisie Buitengebied Lith". Deze structuurvisie vormt een belangrijke basis voor het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied Lith - 2013. De mogelijkheden voor de veehouderij (inclusief mestvergisting) zoals opgenomen in het voorontwerp bestemmingsplan zijn omschreven in paragraaf 5.1.

In dit hoofdstuk zijn ook de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening, Verordening Ruimte en de gemeentelijke normstelling vanwege de Wet geurhinder en veehouderij behandeld.

In Bijlage 2 is een overzicht van Europese, landelijke, provinciale, regionale en gemeentelijke beleidskaders opgenomen in relatie tot het bestemmingsplan Buitengebied Lith - 2013.

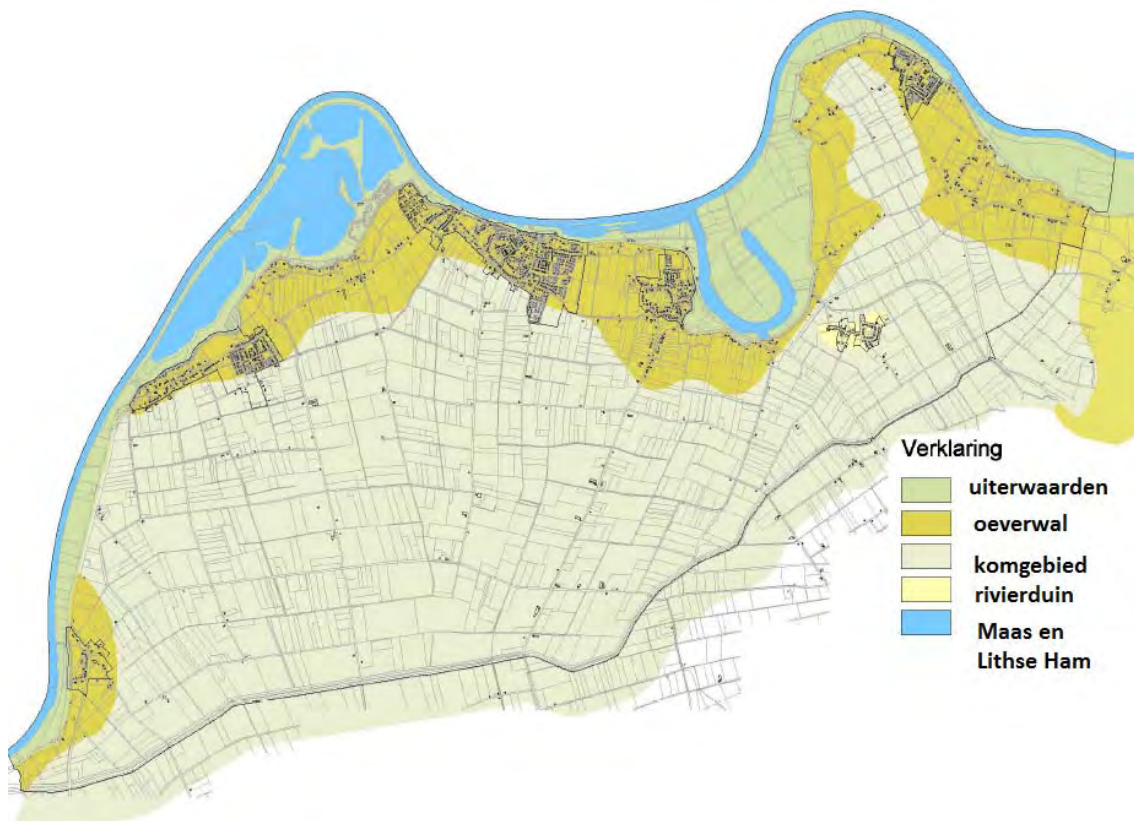
2.2 STRUCTUURVISIE BUITENGEBIED LITH

De voormalige gemeente Lith heeft in december 2010 een structuurvisie voor het buitengebied Lith vastgesteld als basis voor het op te stellen bestemmingsplan Buitengebied Lith - 2013. De structuurvisie bestaat uit twee delen. Het eerste deel is een achtergronddocument met daarin de complete inventarisatie en analyse. Deze bestaat uit de gebiedsanalyse, de beleidsanalyse en de participatie analyse. Dit resulteert in een waarderingskaart. Het tweede deel is de ontwikkelingsvisie, bestaande uit de waardering, de ruimtelijke en functionele visie.

Het grondgebied van de voormalige gemeente Lith kan in vier verschillende deelgebieden worden onderscheiden. De deelgebieden zijn primair gebaseerd op de landschappelijke onderlegger en de ruimtelijke verschijningsvorm.

Daarnaast is ook rekening gehouden met de functionele zonering:

1. De uiterwaarden met haar open tot halfopen karakter, dynamische natuurontwikkeling, belangrijke waterbergingsfunctie en landschappelijke waarden.
2. De oeverwal met zijn onregelmatige landschap, kleinschaligheid, cultuurhistorisch waardevolle kernen en bebouwingsconcentraties.
3. De Lithse Polder, als onderdeel van het komgebied, met zijn enorme openheid en de smalle noord-zuid gerichte verkavelingspatronen, landbouwlinten en natuurgebieden in het zuiden.
4. De Oijense Polder, ook onderdeel van het komgebied, begrensd door de oeverwal, waardoor de zichtlijnen minder lang zijn. Rivierduin waarop Teeffelen is gelegen.

Abbeelding 3 De vier verschillende deelgebieden: uiterwaarden, oeverwal, komgebied Lithse Polder (west) en komgebied Oijense Polder (oost) (bewerking kaart uit: Structuurvisie buitengebied Lith)

De functionele visie ten aanzien van de agrarische functies is hieronder voor de verschillende deelgebieden uitgewerkt.

Uiterwaarden

Het is gewenst om een deel van de landbouwgronden in de uiterwaarden (met name de gronden die zijn gelegen binnen de EHS) een natuurfunctie te geven. De gemeente erkent echter ook de rechten van het bestaande (agrarische) grondgebruik in de uiterwaarden. Zolang de feitelijke overdracht aan een natuurbeherende organisatie dan wel het beheer van de gronden als natuur niet heeft plaatsgevonden (afgezien van een eventuele onteigening), zullen deze gronden een agrarische bestemming behouden. Wel kan door middel van een aanlegvergunningstelsel worden voorkomen dat (potentiële) natuur- en cultuurwaarden van het gebied verloren gaan. Voor de overgebleven landbouwgronden is het gewenst dat deze een agrarische bestemming behouden en extensief beheerd (begrazing) worden.

Oeverwal

Op de oeverwal zijn van oudsher agrarische bedrijven gevestigd. Buiten de kernen en bebouwingsconcentraties heeft de oeverwal tegenwoordig nog steeds een overwegend agrarische functie. Door de nabijheid van de kernen en de op de oeverwal toegenomen burgerwoningen is het ontwikkelingsperspectief van de bestaande bedrijven vanuit milieuoogpunt beperkt. Ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de bestaande agrarische bedrijven wordt een onderscheid gemaakt tussen grondgebonden en niet grondgebonden (intensieve) bedrijven. De oeverwal is voor wat betreft de integrale zonering uit het Reconstructieplan overwegend aangeduid als extensiveringsgebied.

Slechts een klein gedeelte is gelegen in verwevingsgebied. In hoofdlijnen worden de op volgende (on)mogelijkheden met betrekking tot agrarische bedrijvigheid geboden op de oeverwal.

- Alle voorzieningen van een agrarisch bedrijf (dus ook sleuf- en mestilo's, erfverharding e.d.) moeten binnen het agrarische bouwvlak worden gerealiseerd.
- Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf (intensieve veehouderij (iv), grondgebonden agrarisch bedrijf (gg) of overig-niet-grondgebonden agrarisch bedrijf (ongg) is niet toegestaan.
- Omschakeling van een grondgebonden agrarisch bedrijf naar een intensieve veehouderij of overig niet-grondgebonden agrarisch bedrijf is slechts mogelijk op een duurzame locatie in verwevingsgebied.
- Uitbreiding van een bouwvlak voor intensieve veehouderij en overig-niet grondgebonden agrarische bedrijven is slechts mogelijk op een duurzame locatie in het verwevingsgebied.
- Omschakeling van een intensieve veehouderij of overig-niet grondgebonden agrarische bedrijven naar een grondgebonden agrarisch bedrijf is in principe toegestaan.
- Uitbreiding van bouwvlak voor grondgebonden bedrijven is mogelijk tot een totale oppervlakte van 1,5 ha.
- Conform het bepaalde in de verordening Ruimte Noord-Brabant is eenmalig uitbreiding van een intensieve veehouderij voor dierenwelzijn tot de in de verordening genoemde datum.
- Volledige omschakeling naar een woonbestemming of een niet-agrarische functie is onder voorwaarden mogelijk.

Op de oeverwal wordt aan agrarische bedrijven de mogelijkheid geboden om niet-agrarische nevenactiviteiten te ontplooien.

De gemeente wil binnen randvoorwaarden mogelijkheden bieden om vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing te gebruiken voor niet-agrarische bedrijfsmatige doeleinden (volledige functieverandering van een agrarische functie naar een bedrijfsmatige functie).

Hiervoor zijn verschillende argumenten:

- Deze locaties kunnen dienen als broedplaats voor nieuwe bedrijven. Deze bedrijven zouden vermoedelijk niet of minder snel worden opgestart wanneer initiatiefnemers zich op een bedrijventerrein moeten vestigen.
- Agrarische ondernemers die om uiteenlopende motieven hun agrarische bedrijfsvoering staken, moeten de mogelijkheid krijgen nieuwe activiteiten op te pakken om zodoende in hun levensonderhoud te voorzien.
- Vanuit het oogpunt van een vitaal platteland is van belang dat er in het buitengebied naast gewoon ook op bescheiden schaal gewerkt wordt.
- Met hergebruik van vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen kan een impuls worden gegeven aan de landschappelijke kwaliteit van het buitengebied, deels door het tegengaan van leegstand en verpaupering van gebouwen en deels doordat aan de meeste vormen van hergebruik de voorwaarde wordt verbonden om een deel van de vrijgekomen agrarische bedrijfsgebouwen te slopen, of dat een investering in het landschap als tegenprestatie wordt geëist.

De oeverwal is echter niet geschikt voor alle soorten bedrijvigheid. Daarom moet er plaats zijn voor bedrijvigheid die aan het buitengebied is gebonden, recreatieve voorzieningen en kleinschalige bedrijvigheid die qua karakter en uitstraling past bij het gebied. Overige bedrijvigheid dient zich te vestigen op een regulier bedrijventerrein. Naast dit functionele aspect is het van groot belang dat de functies ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten toevoegen aan het buitengebied. Dit dient onder andere te geschieden via sloop van een deel van de bestaande bebouwing, met uitzondering van karakteristieke en/of monumentale panden. Buitenopslag is niet toegestaan, de functie mag geen grote verkeer aantrekkende werking hebben en ook geen onevenredige milieuhinder voor de omgeving of natuur veroorzaken.

De volgende bedrijven kunnen een plek krijgen:

- Agrarische verwante bedrijven.
- Aan het buitengebied gebonden bedrijven.
- Ambachtelijke bedrijven en kunstnijverheid.
- Extensieve verblijfsrecreatie;
- Kleinschalige horeca die gerelateerd is aan de recreatieve functie van het buitengebied.
- Extensieve dagrecreatie.
- Opslagbedrijven.
- Deze opsomming is echter niet limitatief.

Lithse Polder

In het grootschalig agrarisch gebied krijgt de landbouw de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen. Dit met inachtneming van algemeen geldende milieubepalingen en met behoud en waar mogelijk verbetering van het landschap en de natuur. De gemeente ondersteunt de visie uit het Reconstructieplan Maas & Meierij voor dit gebied waar het gaat om het bevorderen van een economisch rendabele en duurzame landbouw. Het grootschalig agrarisch gebied zoals aangeduid op de kaart 'Functionele zonering' is grotendeels overgenomen van het door de provincie in haar (ontwerp) structuurvisie aangewezen "zoekgebied primair agrarisch gebied". De gemeente kiest ervoor een andere term te gebruiken dan 'primair agrarisch gebied', omdat deze term geassocieerd wordt met landbouwontwikkelingsgebied.

Het ruimtelijke beleid houdt rekening met schaalvergroting in de landbouw. In de melkveehouderij kan sprake zijn van een aanmerkelijke schaalvergroting, waardoor enerzijds bedrijven fors zullen groeien en anderzijds bedrijven zullen stoppen met hun agrarische activiteiten. Indien een initiatief verder gaat dan het bestemmingsplan toelaat, wordt een redelijke tegenprestatie verwacht ter bescherming en ontwikkeling van de kwaliteiten van het bestaande landschap. Daartoe zijn ontwerprichtlijnen opgesteld. De grenzen die in de visie voor de schaalvergroting worden gedefinieerd, komen voort uit milieu-, landschappelijke en stedenbouwkundige randvoorwaarden, zoals inpassing, vormgeving en verbetering van dierwelzijn.

Gestreefd wordt naar behoud van duurzame agrarische bedrijfslocaties in grootschalig agrarisch gebied ten behoeve van de opvang van te verplaatsen agrarische bedrijven. Hieronder worden ook de duurzame locaties intensieve veehouderij, conform het reconstructieplan, gerekend. In het gebied passen geen zware beperkingen aan de landbouw. Uiteraard wordt het provinciaal beleid ten aanzien van het zoekgebied primair agrarisch gebied in acht genomen. Deze keuze betekent dat geen ruimte wordt geboden voor nieuwe economische dragers, uitgezonderd zeer kleinschalige, route gebonden, recreatieve voorzieningen. Te denken is hierbij aan een bed & breakfast of een theeterras. Andere (recreatieve) nevenactiviteiten zijn niet toegestaan in dit gebied. Hiermee wordt voorkomen dat nieuwe functies de ontwikkelingsmogelijkheden van duurzame agrarische locaties beperken.

Mede in lijn met het reconstructieplan behoudt de gemeente in het bestemmingsplan de bestaande agrarische bedrijfslocaties voor intensieve veehouderijbedrijven en grondgebonden bedrijven in het grootschalig agrarisch gebied. Dit om de mogelijkheid voor verplaatsters te behouden om een bedrijfsbeëindiger op een duurzame locatie op te volgen. Omschakeling naar een burgerwoning of andersoortige bedrijvigheid is dan ook niet mogelijk.

Het provinciale beleid met betrekking tot de landbouw is in het voorjaar van 2010 fors gewijzigd, vooral in de verordening Ruimte fase 1 en 2 en de op handen zijnde provinciale structuurvisie. Niet alleen de ontwikkelingsmogelijkheden zijn aangepast, ook de definitie van intensieve veehouderij is gewijzigd.

Ook de grotere (melk)rundveehouderijen kunnen, afhankelijk van de hoeveel grond die men ter beschikking heeft bij het bedrijf, als intensieve veehouderij worden beschouwd. Het provinciale beleid is nog steeds in ontwikkeling en wijzigt nog voortdurend. De gemeente ontwikkelt met de Structuurvisie haar eigen visie en zal indien het dan geldende Provinciale beleid strijdig is met de gemeentelijke visie met de Provincie in gesprek gaan.

In hoofdlijnen worden de volgende (on)mogelijkheden met betrekking tot agrarische bedrijvigheid geboden in de Lithse Polder.

- Alle voorzieningen van een agrarisch bedrijf (dus ook sleuf- en mestilo's, erfverharding e.d.) moeten binnen het agrarische bouwvlak worden gerealiseerd.
- Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf (intensieve veehouderij (iv), grondgebonden agrarisch bedrijf (gg) of overig-niet-grondgebonden agrarisch bedrijf (ongg) is niet toegestaan.
- Omschakeling van een grondgebonden agrarisch bedrijf naar een intensieve veehouderij of overig niet-grondgebonden agrarisch bedrijf is mogelijk op een duurzame locatie binnen verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied tot een maximaal bouwvlak van 1,5 ha. Belangrijk criterium in het kader van de volksgezondheid is dat de duurzame locatie zich op voldoende afstand van de woongebieden bevindt.
- Uitbreiding van een bouwvlak voor intensieve veehouderij en overig-niet grondgebonden agrarische bedrijven is mogelijk op een duurzame locatie tot een maximale grootte van het bouwvlak van 1,5 ha.
- Omschakeling van een intensieve veehouderij of overig-niet grondgebonden agrarische bedrijven naar een grondgebonden agrarisch bedrijf is in principe overal toegestaan.
- Uitbreiding van bouwvlak voor grondgebonden bedrijven is mogelijk tot een totale oppervlakte van 2,5 ha.
- Conform het bepaalde in de verordening Ruimte Noord-Brabant is eenmalig uitbreiding mogelijk van een intensieve veehouderij voor dierenwelzijn tot de in de verordening genoemde datum.
- Volledige omschakeling naar een woonbestemming of niet-agrarische functie is niet mogelijk.

Met betrekking tot de bovenstaande mogelijkheden worden de volgende kanttekeningen gemaakt:

- Een aantal van de genoemde ontwikkelingsmogelijkheden wordt in het bestemmingsplan niet rechtstreeks toegekend, maar zal door middel van toepassing van een ontheffings- of wijzigingsbevoegdheid mogelijk worden gemaakt.
- Aan alle opgesomde ontwikkelingsmogelijkheden kunnen nadere voorwaarden worden gesteld. Zo kan de landschappelijke zonering beperkingen opleggen aan algemene uitbreidingsmogelijkheden.
- Het provinciaal beleid, waarmee rekening moet worden gehouden, is genuanceerder en uitgebreider voor wat betreft de mogelijkheden dan nu in deze tabel kan worden weergegeven. Zo is een aantal mogelijkheden die in de tabel zijn opgenomen, slechts beperkt tot een bepaalde periode waarbinnen gebruik kan worden gemaakt van deze mogelijkheid. De provinciale Verordening ruimte, Fase 1, zal vertaald worden in het bestemmingsplan. Het provinciale beleid schrijft ook een minimale hoeveelheid erfbeplanting voor binnen het bouwvlak; de in de verordening genoemde vereiste erfbeplanting gaat derhalve ten koste van het netto gebruiksoppervlak van het bouwvlak.
- Voor gemengde bedrijven zal een aparte, genuanceerde regeling worden gemaakt. Hoe gemengde bedrijven provinciaal moeten worden getoetst, is nu nog niet bekend.

Oijense Polder

Momenteel is in de Oijense Polder het enige landbouwontwikkelingsgebied (LOG) van de gemeente Lith gelegen. In het LOG zijn drie agrarische bouwblokken gelegen, nieuwvestiging van agrarische bedrijven is ook in het LOG niet mogelijk. De gemeente respecteert de “LOG-rechten” voor de drie bestaande agrarische bedrijven. Het LOG-gebied wordt echter niet prominent overgenomen op de functionele visiekaart van de gemeente. Het LOG is net als de rest van de Oijense Polder aangeduid als Verbreed Agrarisch gebied. De uitgangspunten van het reconstructieplan worden alleen voor de drie bestaande agrarische bedrijven gerespecteerd.

In het najaar van 2010 is de begrenzing van alle landbouwontwikkelingsgebieden in Noord-Brabant heroverwogen. Met de uitkomst van deze discussie wordt bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied rekening gehouden.

In hoofdlijnen worden de volgende (on)mogelijkheden met betrekking tot agrarische bedrijvigheid geboden in de Oijense Polder.

- Alle voorzieningen van een agrarisch bedrijf (dus ook sleuf- en mestilo's, erfverharding e.d.) moeten binnen het agrarische bouwvlak worden gerealiseerd.
- Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf (intensieve veehouderij (iv), grondgebonden agrarisch bedrijf (gg) of overig-niet-grondgebonden agrarisch bedrijf (ongg) is niet toegestaan.
- Omschakeling van een grondgebonden agrarisch bedrijf naar een intensieve veehouderij of overig niet-grondgebonden agrarisch bedrijf is mogelijk op een duurzame locatie binnen verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied tot een maximaal bouwvlak van 1,5 ha. Belangrijk criterium in het kader van de volksgezondheid is dat de duurzame locatie zich op voldoende afstand van de woongebieden bevindt.
- Uitbreiding van een bouwvlak voor intensieve veehouderij en overig-niet grondgebonden agrarische bedrijven is mogelijk op een duurzame locatie tot een maximale grootte van het bouwvlak van 1,5 ha.
- Omschakeling van een intensieve veehouderij of overig-niet grondgebonden agrarische bedrijven naar een grondgebonden agrarisch bedrijf is in principe overal toegestaan;
- Uitbreiding van bouwvlak voor grondgebonden bedrijven is mogelijk tot een totale oppervlakte van 1,5 ha.
- Conform het bepaalde in de verordening Ruimte Noord-Brabant is eenmalig uitbreiding van een intensieve veehouderij voor dierenwelzijn tot de in de verordening genoemde datum.
- Volledige omschakeling naar een woonbestemming of een niet-agrarische functie is onder voorwaarden mogelijk.

Door de bijzondere ligging van en de functie als recreatief uitloopegebied worden in de Oijense Polder mogelijkheden gezien voor een proeftuin voor andere vormen van landbouw dan de reguliere, hierbij wordt gedacht aan biologische landbouw of energiegewassen.

In tegenstelling tot de Lithse Polder worden in de Oijense Polder veel mogelijkheden geboden voor de ontwikkeling van nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven. Gelet op de functie als recreatief uitloopegebied wordt hierbij vooral gedacht aan recreatieve nevenfuncties.

Omschakeling naar niet-agrarische bedrijven op voormalige agrarische bedrijfslocaties (VAB's) is, afhankelijk van de aard en schaal van de bedrijvigheid, mogelijk. Gedacht wordt aan bedrijvigheid die aan het buitengebied is gebonden, recreatieve voorzieningen en kleinschalige bedrijvigheid die qua karakter en uitstraling past bij het gebied. Overige bedrijvigheid dient zicht te vestigen op een regulier bedrijventerrein. Naast dit functionele aspect is het van groot belang dat de functies ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten toevoegen aan het buitengebied.

Dit dient onder andere te geschieden via sloop van een deel van de bestaande bebouwing, met uitzondering van karakteristieke en/of monumentale panden, buitenopslag is niet toegestaan, de functie mag geen grote verkeer aantrekkende werking hebben en ook geen onevenredige milieuhinder voor de omgeving of natuur veroorzaken.

(bron: Structuurvisie Buitengebied Lith, augustus 2010)

2.3 STRUCTUURVISIE RUIMTELIJKE ORDENING EN VERORDENING RUIMTE

De provincie Noord-Brabant heeft de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO) waarin het nieuwe beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040) wordt beschreven op 1 oktober 2010 vastgesteld. Op 1 januari 2011 is de Structuurvisie van kracht geworden. De structuurvisie vervangt de Interim Structuurvisie (ISV), is zelfbindend voor de provincie, maar niet voor gemeenten, en geeft voor de opgenomen beleidsonderdelen het provinciale belang aan.

Wat betreft het buitengebied kent de structuurvisie een aantal wijzigingen ten opzichte van de ISV die samenhangen met de zonering van natuur, landschap en landbouw. Gebiedsaanduidingen in de ISV zijn (deels) samengevoegd in gebiedsaanduidingen in de SVRO, wat als consequentie heeft dat het gedetailleerde beleid uit de ISV wordt losgelaten. In de SVRO is daarbij in het hele buitengebied, buiten de ecologische hoofdstructuur, uitgegaan van een 'ja-mits' benadering terwijl in de ISV een sterk onderscheid wordt gemaakt tussen gebieden met waarden, waarvoor het 'nee-tenzij' principe geldt, en gebieden zonder waarden waar ontwikkelingen mogelijk zijn (ja-principe).

De Verordening Ruimte is één van de instrumenten om het provinciaal ruimtelijk beleid te realiseren, naast bijvoorbeeld ontwikkelingsgerichte communicatieve en financiële instrumenten. De Verordening Ruimte bevat instructieregels die van belang zijn voor gemeenten bij het opstellen van hun bestemmingsplannen.

De Brabantse verordening Ruimte is tot stand gekomen in 2 fasen. Fase 1 gaat over de onderwerpen waarvoor het Rijk uitwerking van de provincie vraagt en de onderwerpen die zijn gebaseerd op eerder vastgesteld beleid. Ook de consequenties van de besluiten van Provinciale Staten (PS) over de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij zijn in de Verordening ruimte fase 1 verwerkt. In de verordening fase 2 zijn onderwerpen geregeld die voortkomen uit verplichtingen door provinciale keuzes in de Structuurvisie en uit het ontwerp 'Algemene Maatregel van Bestuur Ruimte'.

Hieronder zijn de provinciale beleidskaders beschreven die relevant zijn voor het beleid ten aanzien van de intensieve veehouderij. Het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 zal (minimaal) moeten voldoen aan de regels uit de verordening.

Voor de regels geldt een gebiedsindeling, de integrale zonering intensieve veehouderij, zoals die is opgenomen in het Reconstructieplan Maas & Meierij:

- Binnen extensiveringsgebieden is geen nieuwvestiging, uitbreiding (van bouwblokken), hervestiging of omschakeling van intensieve veehouderijen mogelijk. Uitbreiding van bebouwing ten behoeve van intensieve veehouderij binnen het bestaande bouwblok is sinds 1 oktober 2010 niet meer mogelijk.
- Binnen verwevingsbieden en landbouwonwikkelingsgebieden is hervestiging of uitbreiding mogelijk mits sprake van duurzame locatie en bouwblokken mogen niet groter worden dan 1,5 hectare. Nieuwvestiging is niet (meer) mogelijk. Er is een ontheffingsmogelijkheid (onder voorwaarden) voor het uitbreiden bouwblokken boven die maat, tot een maximum van 2,5 ha. Dit geldt alleen voor de zogenaamde "lopende zaken": procedures die al waren gestart voor de aanpassing van de Verordening ruimte die de omvang van bouwblokken voor intensieve veehouderijen op maximaal 1,5 hectare stelde.

DUURZAME LOCATIES

In het reconstructieplan en in de verordening is het beleid ten aanzien van duurzame locaties aangeduid, onder andere in de vorm van een aantal criteria die bepalend zijn of een locatie wel of niet als duurzaam kan worden aangemerkt. Op basis van de Verordening is uitbreiding van het bouwblok mogelijk in verwevingsgebieden en landbouw-ontwikkelingsgebieden, mits er sprake is van aantoonbaar ruimtelijk-economische belangen, zuinig ruimtegebruik en de ontwikkeling is aanvaardbaar vanuit het oogpunt van milieu (m.n. ammoniak, geur, fijn stof en gezondheid voor mensen) en ruimte (m.n. natuur, landschap en cultuurhistorie).

2.4 NORMSTELLING WET GEURHINDER EN VEEHOUDERIJ

De gemeente Oss is momenteel bezig met het actualiseren van de geurverordeningen die in 2008 vastgesteld zijn door de voormalige gemeenten Oss en Lith. Naar verwachting wordt de nieuwe geurverordening eind 2012 behandeld door de gemeenteraad.

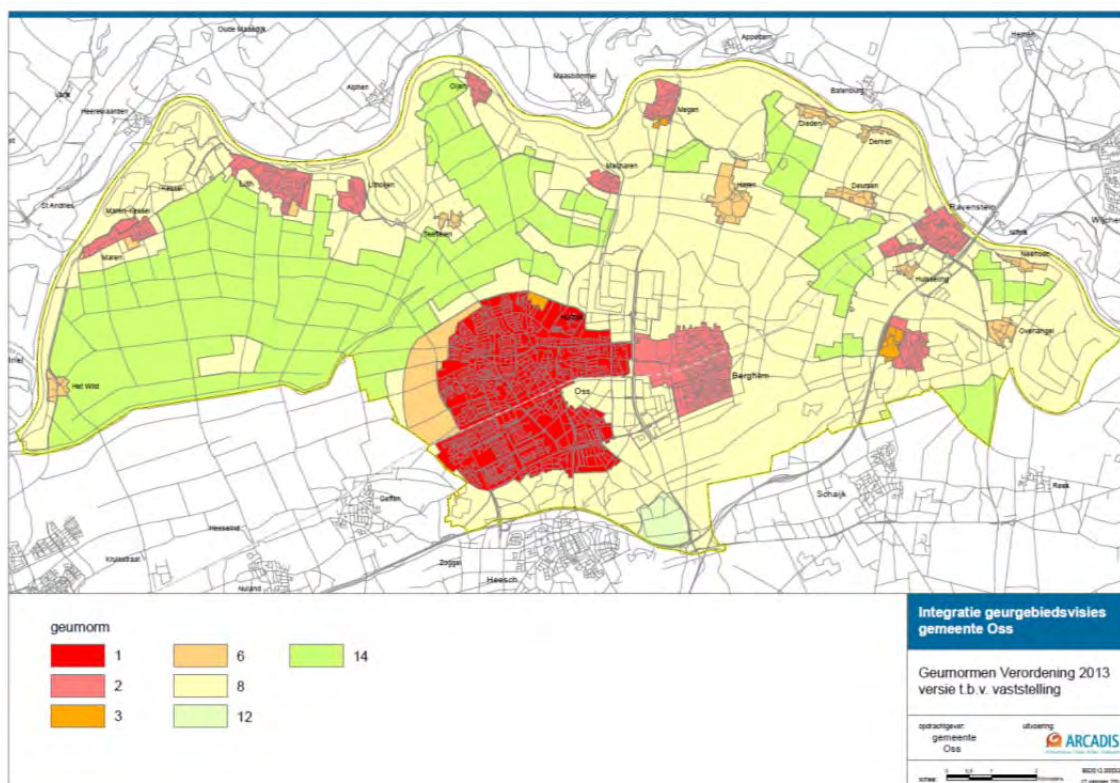
2.4.1 VOORGRONDNORMEN

In de geurverordening 2013 (versie zoals die ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad) is de normstelling opgenomen zoals weergegeven in onderstaande tabel en afbeelding.

Kern	Norm 2008	Norm 2013	Motivatie
't Wild	2	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector
Maren-Kessel	2	2	Woonkern met IV, open bebouwing. Agrarische activiteiten in en rondom kern. Versoepeling is overwogen, maar vanwege kans op ongewenste toename van geur blijft de norm voor de bestaande kern 2 Ou
Lith	2	2	Woonkern met geen/enig IV
Lithoijen	2	2	Woonkern met IV, open bebouwing, agrarische activiteiten om kern. Er is sprake van verwevenheid met de agrarische sector. Versoepeling is overwogen. Kernindeling is opnieuw in overweging genomen op basis van inspraakreacties, gelijke benadering van gelijke Lithse kernen en een (beperkt) risico van toename van geur. De norm blijft 2 Ou
Teeffelen	2	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector.
Oijen	2	2	Woonkern met geen/enig IV– voornamelijk woonfunctie geen/weinig agrarische activiteiten in kern
Macharen	2	2	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector beperkt. Compacte woonbebouwing. Versoepeling is overwogen, maar vanwege kans op ongewenste toename van geur blijft de norm voor de bestaande kern 2 Ou
Megen	2	2	Woonkern met geen/enig IV– voornamelijk woonfunctie geen/weinig agrarische activiteiten in kern
Haren	6	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector
Dieden	6	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector
Demen	6	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector
Deursen-Dennenburg	6	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector
Ravenstein	2	2	Woonkern met geen/enig IV– voornamelijk woonfunctie geen/weinig agrarische activiteiten in kern

Kern	Norm 2008	Norm 2013	Motivatie
Huisseling	6	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector.
Neerloon	6	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector
Overlangel	6	6	Woonkern met IV, verwevenheid met agrarische sector
Herpen	2	2	Woonkern met geen/enig IV– voornamelijk woonfunctie geen/weinig agrarische activiteiten in kern
Berghem	2	2	Woonkern met geen/enig IV– voornamelijk woonfunctie geen/weinig agrarische activiteiten in kern
Oss	1	1	Stad Oss

Tabel 1 Normstelling op basis van geurverordening 2013 t.b.v. vaststelling.

Afbeelding 4 Normstelling op basis van geurverordening 2013 t.b.v. vaststelling.

2.4.2 STREEF- EN TOETSWAARDEN ACHTERGRONDBELASTING

Bij ruimtelijke procedures worden de streef- en toetswaarden t.a.v. de achtergrondbelasting gehanteerd zoals weergegeven in Tabel 2.

	Goed	Voldoende	Onvoldoende
Bebouwde kom, geurnorm 1, 2 en 3	0-6	6-10	10 of meer
Bebouwde kom, geurnorm 6 Recreatiegebieden	0-6	6-13	13 of meer
Buitengebied en bedrijventerreinen	0-10	10-20	20 of meer

Tabel 2 Streef- en toetswaarden achtergrondbelasting op basis van geurverordening 2013 t.b.v. inspraak.

Als de achtergrondbelasting aangemerkt kan worden als “voldoende” of “goed”, zijn er vanuit het deelaspect ‘achtergrondbelasting geurhinder voor veehouderijen’ geen belemmeringen om mee te werken aan een ruimtelijk initiatief. Bij de motivering kan volstaan worden met een verwijzing naar de gebiedsvisie en de verordening 2013. Dit laat echter onverlet dat initiatieven op een groot aantal aspecten moeten worden beoordeeld.

Is de achtergrondbelasting hoger en wordt deze op basis van bovenstaande tabel als onvoldoende aangemerkt, is er in beginsel geen sprake van een ‘aanvaardbaar woon- en leefklimaat’. Indien, met uitzondering van de achtergrondbelasting, de beoordeling van de overige aspecten wel positief uitvalt, kan overwogen worden om gemotiveerd van deze toetswaarden af te wijken. Bijvoorbeeld omdat er concreet zicht is op een verbetering van de achtergrondbelasting of er vanwege het gebruik weinig hinder is te verwachten of acceptabel wordt geacht. Een nadere motivering en besluitvorming zijn dan wel nodig.

Het toetsen op de achtergrondbelasting kent geen grondslag in de Wgv. Een dergelijke toets is wel aan de orde bij besluiten op grond van de Wro, bij het nemen van planologische besluiten.

2.4.3 VASTE AFSTANDEN

Voor alle bedrijven met dieren zonder geuremissiefactor geldt een halvering van de vaste afstand, behoudens bedrijven met meer dan 200 stuks melkrundvee (exclusief bijbehorend jongvee, maximaal 140 stuks). De halvering geldt voor het grondgebied van de gemeente Oss.

In de Wgv en de verordeningen uit 2008 zijn afstanden opgenomen tussen een veehouderij en een object dat onderdeel heeft uitgemaakt van een veehouderij. In de Wgv gelden aparte regels voor “de afstand tussen een veehouderij en een geurgevoelig object dat onderdeel uitmaakt van een andere veehouderij, of dat op of na 19 maart 2000 heeft opgehouden deel uit te maken van een andere veehouderij” (artikel 14 Wgv, zie ook hoofdstuk 2). De gemeente kiest er voor de vaste wettelijke afstanden te hanteren en die niet meer te halveren.

Zolang er onduidelijkheid bestaat over een te hanteren toetsingskader met betrekking tot de gezondheid van omwonenden van veehouderijen, zal de gemeente terughoudend omgaan met de bouw van woningen op kavels van voormalige veehouderijen, voor zover de nieuwe woningen op korte afstand van blijvende veehouderijen zijn gelegen.

De gemeente heeft onderzocht welke effecten het hanteren van de wettelijke afstanden heeft op de huidige groeimogelijkheden van veehouderijen in de buurt van een voormalige agrarische bedrijfswoning (VAB). Voor dit onderzoek zijn de afstanden tussen de VAB en de omliggende veehouderijen gemeten. Hieruit blijkt dat het hanteren van de wettelijke afstand niet leidt tot extra beperkingen van de omliggende veehouderijen.

2.5 OVERZICHT KADERSTELLEND BELEID EN WETGEVING

Er zijn verschillende beleidskaders en wetten relevant voor het voorliggende MER en het bijbehorende bestemmingsplan buitengebied. Het overheidsbeleid en wetgeving zijn zowel kaderstellend als sturend. In hoeverre beleid kaderstellend of sturend is hangt mede af van het niveau waarop het beleid ontwikkeld wordt. In Bijlage 2 wordt relevant(e) beleid en regelgeving behandeld aan de hand van Europees, landelijk en provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.

3

Huidige situatie en ontwikkeling landbouw

3.1 INLEIDING

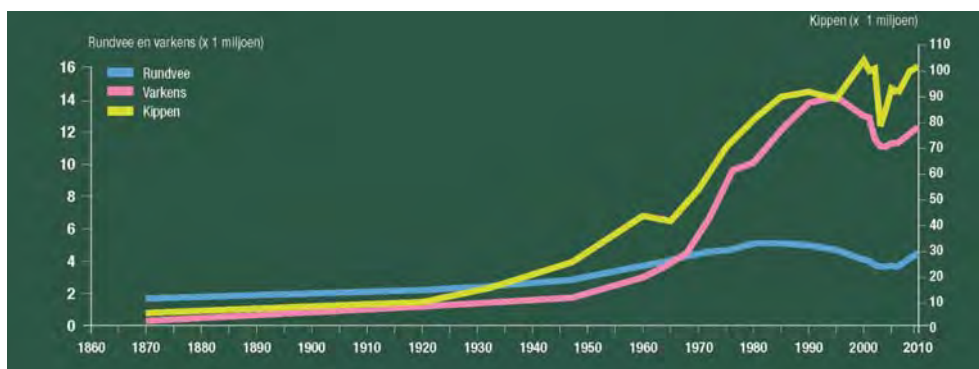
De huidige situatie en vaststaande autonome ontwikkelingen vormen de referentie voor het beoordelen van de alternatieven, scenario's en varianten in het MER. De ontwikkeling in de landbouw maakt geen deel uit van de referentie maar is als een belangrijke factor in het vormgeven van de alternatieven, scenario's en varianten meegenomen. Daarom is de ontwikkeling van de landbouw in dit hoofdstuk beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de milieugebruiksruimte voor ammoniak, geur en fijn stof. Deze milieuaspecten zijn bepalend voor wat mogelijk is in de ontwikkeling van veehouderijen. Binnen deze milieugebruiksruimte, en rekening houdend met de ontwikkeling in de veehouderij zijn vervolgens in hoofdstuk 5 de alternatieven, scenario's en varianten voor de veehouderij ontwikkeld. De referentiesituatie voor de overige aspecten is beschreven in hoofdstuk 6 waarin de effecten zijn beoordeeld.

3.2 HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING VEEHOUDERIJ

3.2.1 LANDELIJKE SITUATIE EN ONTWIKKELING VEEHOUDERIJ

Huidige situatie Nederland

Afbeelding 5 laat de ontwikkeling van de Nederlandse veestapel zien tot 2010.

Afbeelding 5: Ontwikkeling Nederlandse veestapel (bron: ARCADIS op basis van CBS-cijfers).

Ter toelichting op Afbeelding 5 is het volgende van belang:

- De veestapel in Nederland en ook in Lith nam sinds het midden van de vorige eeuw sterk toe als gevolg van intensievere landbouwmethoden en de import van veevoer.
- Het aantal runderen daalt sinds de invoering van de melkquotering in 1984, om de zuiveloverschotten in Europa te beteugelen. Bij een gelijkblijvend nationaal melkquotum daalde sindsdien het aantal melkkoeien als gevolg van een steeds hogere melkproductie per koe. De laatste paar jaar stijgt het aantal melkkoeien weer als gevolg van verruiming van het melkquotum.
- Na het in 1987 instellen van mestproductierechten is het aantal varkens en kippen in Nederland sinds 1999 gemaximeerd door het invoeren van een systeem van varkens- en pluimveerechten wat sindsdien een plafond betekent voor de totale omvang van de pluimvee- en varkensstapel in Nederland. Dit om milieuredenen om het nationale mestoverschot beheersbaar te houden. De afname van het aantal varkens en kippen begin jaren 2000 komt vooral door de eenmalige opkoopregeling van varkens- en pluimveerechten om het Nederlandse mestoverschot te verminderen. In de periode 2003-2010 groeide de varkens- en kippenstapel weer. Deels komt dit door het uitgeven van extra dierrechten door het rijk, in ruil voor afzet van de mest buiten de Nederlandse landbouw en deels wellicht door een hogere benuttingsgraad van rechten. Ook de rundveestapel groeide weer door verruiming van het melkquotum en door meer vleeskalveren.
- De schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven gaat gestaag door. Groeiende bedrijven nemen daarbij grond, melkquotum, varkens- of pluimveerechten over van stoppende bedrijven. Het Landbouw Economisch Instituut (LEI) verwacht dat de komende 15 jaar het aantal landbouwbedrijven in Nederland met circa een derde zal afnemen. Dat betekent een (voortgaande) afname met enkele procenten per jaar (LEI rapport 2010.042).
- Op 1 januari 2008 is de zogenoemde compartimentering van de varkens- en pluimveerechten afgeschaft. Deze compartimentering zorgde er voor dat varkens- en pluimveerechten niet konden verschuiven naar en tussen de concentratiegebieden: het concentratiegebied oost (Gelderland, Overijssel en een deel van Utrecht) en het zuidelijke concentratiegebied (Noord-Brabant en Limburg). Sinds begin 2008 heeft zich per saldo een lichte migratie voorgedaan van varkens- en pluimveerechten naar Brabant en Limburg. Op 23 april 2010 heeft het kabinet besloten om de compartimentering met onmiddellijke ingang weer in ere te herstellen overeenkomstig de regels vóór 1 januari 2008. Dit om verdere concentratie van varkens en kippen en het mestoverschot in de concentratiegebieden te voorkomen.

Autonome ontwikkeling veehouderij in Nederland

Het economisch perspectief van de landbouw in de wereld en in Nederland is goed te noemen.

De wereldbevolking groeit de komende decennia met circa een derde en zal bij gemiddeld toenemende welvaart meer gaan besteden aan voedsel en ook meer dierlijke producten gaan consumeren. Daarnaast neemt de vraag naar bio-energie en bio-plastics toe.

Ook het economisch perspectief van de veehouderijsector in Nederland is goed. De sector is de afgelopen jaren levenskrachtig gebleken en kan de concurrentie met het buitenland aan. De trend naar schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven zal doorzetten als gevolg van efficiency-voordelen, techniek en automatisering. Dat is een sterk autonoom proces waarop de overheid nauwelijks invloed kan uitoefenen, behalve het stellen van milieugrenzen en grenzen aan de omvang van bouwvlakken en stallen. Voor zover de omvang van individuele bouwvlakken beperkend zal zijn voor schaalvergroting zullen schaalvergroterende bedrijven steeds vaker meerdere bedrijfslocaties omvatten. Het is niet aannemelijk dat de veestapel in Nederland afneemt door gebrek aan economisch perspectief of gebrek aan geschikte locaties. Binnen de huidige milieuregels en bouwvlakken zijn er nog voldoende geschikte locaties om de huidige Nederlandse veestapel te huisvesten en te laten groeien op minder maar grotere bedrijven.

De Nederlandse veestapel kan mogelijk gaan groeien door de volgende ontwikkelingen:

- Het afschaffen van de melkquotering in 2015. Dan kan de totale Nederlandse melkveestapel mogelijk toenemen. Het (LEI) heeft onderzocht dat de toename van de Nederlandse melkveestapel dan enkele tientallen procenten kan bedragen. Uitbreiden wordt dan goedkoper omdat melkveebedrijven voor die uitbreiding geen quotum meer hoeven te kopen van stoppende bedrijven.
- Het mogelijk vervallen van het systeem van pluimvee- en varkensrechten in 2015. Dit systeem vervalt als niet voor die tijd besloten wordt om het te handhaven. Als het systeem vervalt, kan de Nederlandse varkens- en pluimveestapel toenemen.

Op 28 september 2011 stuurden de staatssecretarissen Bleker en Atsma de kabinetsvoornemens voor het toekomstige mestbeleid per brief naar de Tweede Kamer. Kern van dat voornemen is dat de plafonds op de nationale veestapel (de varkens- en pluimveerechten en de melkquotering) ingaande 2015 verdwijnen en dat veehouderijbedrijven dan kunnen groeien zonder varkens- of pluimveerechten of melkquotum te verwerven van stoppende bedrijven. Daarmee verdwijnen dan de plafonds op de nationale veestapel zodat de nationale en regionale veestapel kan toenemen. Als voorwaarde stellen Bleker en Atsma dat de bedrijven gegarandeerde afzet moeten hebben voor de mest.

Het PlanBureau voor de Leefomgeving oordeelt in twee rapporten ("Welke veestapel past in Nederland?", "Afschaffen van productierechten in de veehouderij in 2015: gevolgen voor veehouderij en leefomgeving") als volgt over deze voornemens: "Er zijn risico's verbonden aan een veehouderij zonder een vorm van begrenzing op de omvang van de veestapel. Deze risico's zijn prominent voor het mest- en ammoniakbeleid, maar ook aanwezig voor volksgezondheid en dierenwelzijn. De voordelen van een systeem van productiebegrenzing voor beheersing van deze risico's lijken groter dan de ook aanwezige nadelen, zoals regeldruk en extra kosten voor de boeren".

De toekomstige ontwikkeling van de omvang van de veestapel in Nederland en Lith zal vooral afhangen van het mestbeleid na 2015 en de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse veehouderij. Nederland is nu 200 tot 300% zelfvoorzienend voor melk, vlees en eieren. Tweederde van de productie moet dus geëxporteerd worden. Gegeven de sterke Nederlandse concurrentiepositie enerzijds en de beperkte mestafzetruimte voor groei van de veestapel anderzijds is het voorshands niet aannemelijk dat de Nederlandse veestapel, ook na 2015, grote krimp of groei zal laten zien. Echter als het technisch en financieel de komende jaren haalbaar zal blijken om te komen tot mestverwerking waarbij meer mest kan worden afgezet, dan is het niet ondenkbaar dat de Nederlandse veestapel wel fors gaat groeien.

Bedrijven moeten in 2013 voldoen aan het Besluit Huisvesting. Dit Besluit is vanaf 1 april 2008 van kracht en bepaalt het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Met dit besluit moeten dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm worden uitgevoerd⁴. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden. Bedrijven die voor 2020 stoppen mogen vanaf 2013 aan de eisen voldoen door minder vee te gaan houden, in plaats van de stallen aan te passen.

In 2013 worden daarnaast de Europese dierenwelzijnseisen van kracht. Een consequentie hiervan is een verbod op legbatterijen.

⁴ Volgens het gedoogbeleid hebben veehouders tot 1 april 2010 de tijd gehad om in een plan aan te geven hoe en wanneer ze voldoen aan de eisen voor ammoniakuitstoot. Dat staat in het Actieplan ammoniak veehouderijen dat op 1 december 2009 bekend is gemaakt. Het actieplan is gericht op pluimvee-, varkens- en melkveehouderijen.

Het is de verwachting dat de eisen aan huisvesting en welzijn er toe leiden dat een substantieel aantal intensieve veehouderijen zal stoppen waarbij de varkens- en pluimveerechten worden overgenomen door bedrijven die uitbreiden met stallen die wel aan de eisen voldoen.

3.2.2 HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING VEEHOUDERIJ IN LITH

Situatie en ontwikkeling veehouderij op basis van CBS-cijfers

Tabel 3 en staafdiagrammen geven een overzicht van het aantal dieren en veehouderijbedrijven in de voormalige gemeente Lith in de periode 2000-2010, op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor Statistiek. In 2009 zijn er 156 land- en tuinbouwbouwbedrijven in Lith. Hiervan zijn er 104 bedrijven met graasdieren (rundvee en vleeskalveren) en 38 bedrijven met hokdieren (varkens en pluimvee). Tussen 2004 en 2009 is het aantal bedrijven afgenomen met 7%.

Het aantal bedrijven met graasdieren nam af met 15%. Het aantal rundvee, melk- en fokvee en vlees- en weidevee is de voormalige gemeente Lith is ongeveer gelijk gebleven. Het aandeel aan geiten is toegenomen met 53% en het aandeel aan paarden en pony's is toegenomen met 24%.

Het aantal bedrijven met hokdieren daalde met 25%. De varkensstapel is ongeveer gelijk gebleven.

De pluimveestapel laat grote schommelingen zien.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2009 in % van 2004*
Aantal landbouw-bedrijven	197	181	184	178	168	170	170	165	164	156	160	93
Aantal bedrijven met graasdieren	135	131	128	125	123	125	122	118	106	104	106	85
Rundvee	11912	10599	11279	10692	10544	10567	9619	10311	10624	10928	10703	104
Melk- en fokvee	8341	8171	7838	7452	7456	7379	7180	7175	7536	7829	8080	105
Vlees- en weidevee	3571	2428	3441	3240	3088	3188	2439	3136	3088	3099	2623	100
Schapen	2378	1645	2500	2737	2103	3386	2210	2520	2507	2163	1925	103
Geiten	2525	3668	3720	3140	3180	3542	3995	4420	4431	4869	4387	153
Paarden en pony's	307	297	384	399	370	439	427	410	471	459	482	124
Bedrijven met hokdieren	69	58	55	52	51	48	44	41	41	38	37	75
Varkens totaal	90676	81258	77115	70187	71505	70998	64721	69526	71580	68382	69679	96
Kippen totaal	424880	438603	304630	319299	319450	314250	374000	370500	400000	290150	354500	91
Edelpels-dieren	1485	1486	1485	1490	1490	1490	1490	1490	1490	1490	1490	100

Tabel 3 Aantal dieren en bedrijven (groter dan 3 nge) in de voormalige gemeente Lith in de periode 2000-2010(bron: CBS).

* aantallen bedrijven en dieren 2009 zijn uitgedrukt in % van 2004 omdat 2004-2009 een stabiele trend weergeeft na de vogelpest en de opkoopregeling van varkens- en pluimveerechten.

Situatie en ontwikkeling veehouderij op basis van milieuvergunningen

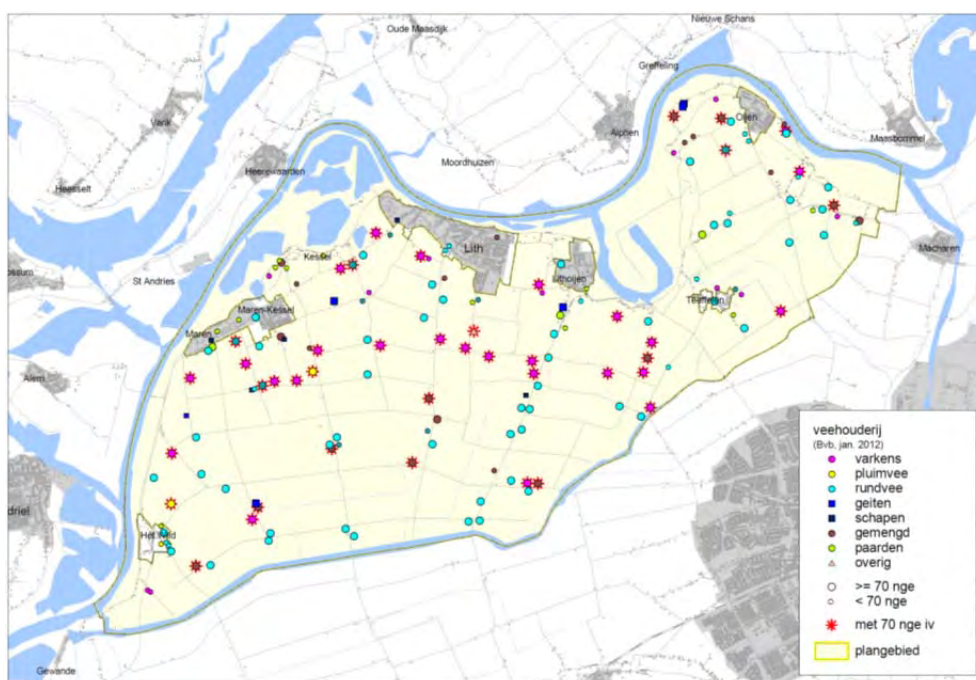
Met behulp van het Bestand Veehouderij Bedrijven (BVB) is een overzicht beschikbaar van de veehouderijbedrijven⁵.

In de voormalige gemeente Lith liggen voornamelijk varkensbedrijven en rundveebedrijven welke zijn gelegen verspreid over het buitengebied. Daarnaast zijn er in het buitengebied enkele pluimveebedrijven en geitenbedrijven gelegen. Het overgrote deel van de varkens en rundveebedrijven is groter dan 70 nge, een veelgebruikte maat voor een volwaardig veehouderijbedrijf. Daarnaast zijn alle pluimveebedrijven groter dan 70 nge. Een aantal bedrijven ligt aan de rand van de aanwezige kernen in het buitengebied.

ONDERSCHEID VEEHOUDERIJEN-NGE

De Nederlandse grootte-eenheid (nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bbs, opbrengst minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat voor de economische omvang van agrarische activiteiten. Een grens van 70 nge geldt veelal als maat voor een volwaardig bedrijf (bron: www.lei.wur.nl). Een bedrijf van 70 nge bestaat uit ongeveer 100 zeugen gesloten of 1600 vleesvarkens of 50 melk- en kalfkoeien met bijbehorend jongvee of 26000 leghennen.

Op Afbeelding 6 is de ligging van de veehouderijbedrijven naar aard en omvang in de voormalige gemeente Lith weergegeven.

Afbeelding 6 Veehouderijen in het plangebied (bron: provincie Noord-Brabant, BVB, 2012).

⁵ Peildatum voor de gegevens is het milieuvergunningenbestand uit 2012 van de provincie Noord-Brabant.

In onderstaande tabellen (Tabel 4 en Tabel 5) zijn de gegevens van het provinciaal bestand met veehouderijen in de voormalige gemeente Lith weergegeven.

Soort vee	Aantal nge binnen plangebied
Rundvee	11783
Varkens	6406
Pluimvee	721
Schapen	203
Geiten	1112
Paarden	1015
Overig	78
Totaal	21318
Intensief (exclusief geiten)	8268

Tabel 4 Verdeling nge naar diersoort (bron: provincie Noord-Brabant, BVB, 2012).

Soort vee	< 40 nge	40 – 70 nge	70 – 200 nge	> 200 nge	Totaal
Melk-/overige rundvee	8	5	36	16	65
Vleeskalveren	4	2	4	0	10
Varkens	8	3	16	10	37
Pluimvee	0	1	2	0	3
Geiten	0	1	3	2	6
Gemengd	5	4	7	7	23
Paarden	12	0	2	1	15
Schapen	5	0	0	0	5
Overig	0	0	1	0	1
Totaal	42	16	71	36	165

Tabel 5 Aantal locaties met vee (inrichtingen uit BVB) per nge klasse per diersoort (bron: BVB, 2012).

3.3 REFERENTIE VOOR VEEHOUDERIJ

De milieueffecten van de huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het MER, waarmee het voornemen en de varianten vergeleken moeten worden. Vooral voor bestemmingsplannen Buitengebied is het soms lastig om te bepalen welke elementen nu behoren tot de referentiesituatie en welke tot het voornemen.

Toegespitst op de milieueffecten van de veehouderij, is de referentiesituatie opgebouwd uit:

- bouwvlakken en vergunningen voor de veehouderijen, voor zover die feitelijk zijn ingevuld;
- bouwvlakken en vergunningen die nog niet (volledig) zijn ingevuld, maar wel op korte termijn worden ingevuld;
- ontwikkelingen in de veehouderij op basis van andere reeds genomen besluiten (de zogenaamde autonome ontwikkeling), zoals het Besluit Huisvesting dat eisen stelt aan de stalsystemen (maximale emissies per dier) die worden toegepast.

Het is lastig te bepalen welk deel van de vergunde ruimte (= milieuvergunningen dan wel vallend onder een AMvB ingevolge de Wet milieubeheer, hierna samen aangeduid als vergunningen) die nu nog niet is gerealiseerd op korte termijn (bijvoorbeeld binnen drie jaar) wel zal zijn gerealiseerd.

De vergunningen van veehouderijen worden systematisch door gemeenten en provincie geregistreerd; informatie over concrete initiatieven of plannen om te investeren (of juist niet) is veel minder goed toegankelijk.

Een aanpak die daarom vaak wordt gehanteerd, is:

- Op basis van de vergunde rechten van de veehouderijen in het plangebied en omgeving wordt de (vergunde) milieubelasting in beeld gebracht. Dus de milieubelasting op basis van de vergunde stalsystemen en het vergunde aantal dieren (Huidige situatie vergund).
- Uitgaande van de normen (maximale emissie per dierplaats) uit het Besluit Huisvesting wordt geschat hoe de milieubelasting zich ontwikkelt indien het nu vergunde aantal dieren is gehuisvest in stallen volgens die maximale emissiewaarden. Dus het huidig vergunde aantal dieren en de emissie per dier voldoet aan de eisen uit dit besluit. (Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting)
- Uitgaande van de CBS landbouwtellingen wordt op gemeenteniveau een inschatting gemaakt van het verschil tussen het vergunde aantal dierplaatsen (milieuvergunningen) en de opgave van het daadwerkelijk aantal dieren dat gemiddeld aanwezig is (CBS metellingen)(zie hieronder).
- De milieubelasting op basis van de huidige vergunde situatie (Huidige situatie vergund) en op basis van de AMvB-Huisvesting (Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting) kan met dat verschil worden “gecorrigeerd” om ten behoeve van de effectvergelijking de varianten te kunnen vergelijken met de referentiesituatie (Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel) en met een inschatting van de huidige milieubelasting (Huidige situatie + CBS-correctie veestapel).

Hieronder worden de verschillende situaties kort toegelicht:

- **Huidige situatie vergund**
Met dit scenario wordt inzichtelijk wat de milieubelasting is van de aanwezige veehouderijen binnen de verleende vergunningen. De basis voor dit scenario zijn de dieraantallen en stallen op basis van de verleende vergunningen.
- **Huidige situatie + CBS-correctie veestapel**
Dit scenario beschrijft de huidige situatie zoals de veehouderijen momenteel feitelijk in bedrijfsvoering zijn. Voor dit scenario gebruiken we het percentuele verschil tussen de vergunde rechten en werkelijk aanwezige dieren binnen Lith. Het percentage verrekenen we met het scenario huidige situatie vergund.
- **Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting**
De autonome situatie is gelijk aan de huidige situatie vergund echter wordt hierbij uitgegaan van de verplichting dat alle stallen voldoen aan het AMvB-Huisvesting.
- **Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel (referentiesituatie).**
De autonome situatie is gelijk aan de huidige situatie CBS. Echter, er wordt hierbij uitgegaan van de verplichting dat alle stallen voldoen aan de AMvB-Huisvesting. Voor ammoniak is er sprake van een ingeschatte afwijking tussen Huidige situatie vergund en Huidige situatie vergund + AMvB-Huisvesting + CBS-correctie veestapel van 30%. Voor geur is ingeschat dat er een verschil van circa 30% is. Dit is de referentiesituatie voor het MER.

Vergund versus werkelijk gebruik

Zoals ook de Commissie voor de m.e.r. in haar advies aangeeft, is de vergunde situatie voor veehouderij niet altijd in overeenstemming met het werkelijke aantal gehouden dieren. Daarom is inzichtelijk gemaakt hoe groot dit verschil ongeveer is binnen het plangebied Lith. De vergelijking is gemaakt aan de hand van de metellingen van het CBS.

Een verschil tussen beide cijfers, kan ontstaan door verschillen in wijze van registreren (locatie inrichting versus locatie eigenaar), functionele leegstand (afvoeren van slachtvee, schoonmaken van de stallen), het feit dat bedrijven in opbouw zijn en daarom de vergunde ruimte nog niet volledig benutten, bedrijven gestopt zijn maar vergunningen nog niet zijn ingetrokken of omdat bedrijven structureel of vanwege marktomstandigheden hun vergunde ruimte niet benutten.

Consequenties voor referentiesituatie ammoniak

In Tabel 6 is het verschil in de huidige (werkelijke) bezetting (CBS-gegevens) versus de vergunde situatie weergegeven voor ammoniak. Wanneer rekening wordt gehouden met de functionele leegstand die al is verdisconteerd in de wettelijke emissiefactoren per dier (gemiddeld 5 tot 10%) en bedrijven die in opbouw zijn, dan is er een verschil van circa 26% tot 31% tussen de huidige situatie voor ammoniak en de vergunde situatie voor ammoniak. In de berekeningen die verder in dit MER zijn opgenomen, is uitgegaan van een verschil van 30%.

Diercategorie	CBS 2011 aantal dieren	Vergund aantal	Vergund NH ₃	Bezetting %	Indicatie CBS emissie NH ₃ bezetting x emissie
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jaar)	9858	17108	163741	58%	94351
Zoogkoeien (>= 2 jaar)	288	1275	6760	23%	1527
Jongvee voor de melkveehouderij	8597	13198	51488	65%	33539
Vleeskalveren	11042	15625	52211	71%	36897
Stieren en ov. Rundvee >= 2 jaar	184	586	5572	31%	1750
Schapen	3763	5188	3634	73%	2636
Melkgeiten	5270	12069	22933	44%	10014
Overige geiten	3547	10428	4360	34%	1483
Biggen*	38967	47576	18482	82%	15138
Fokvarkens	12497	15258	52686	82%	43152
Vleesvarkens	97149	142350	238321	68%	162646
Leghennen	113350	116511	8798	97%	8559
Ouderdieren van vleeskuikens	0	20000	5000	0%	0
Vleeskuikens	344500	534600	30406	64%	19594
Vleeseenden	0	12273	2581	0%	0
Edelpelsdieren	1490	1400	350	106%	373
Konijnen	4350	12892	3790	34%	1279
Paarden en pony's	984	2251	8803	44%	3848
Overig pluimvee	0	660	484	0%	0
Totaal			680400		436784
Verskil tussen vergunningen en CBS				36%	
Gecorrigeerd percentage (gehanteerd in voorliggend MER)				30%	

Tabel 6 Verskil werkelijk gebruik versus vergunde situatie ammoniak.

* Biggen op percentage fokvarkens gezet.

In de tabel is het verschil in de huidige (werkelijke) bezetting (CBS-gegevens) versus de vergunde situatie weergegeven voor de gemeente Oss. In dit MER is verondersteld dat dit procentuele verschil ook van toepassing is voor het Lithse deel.

Consequenties voor referentiesituatie geur

Ook voor geuremissies is in Tabel 7 het verschil in beeld gebracht van de huidige (werkelijke) bezetting (CBS-gegevens) versus de vergunde situatie. Deze zijn onderstaand weergegeven. Wanneer ook voor geur de functionele leegstand (5-10%) wordt verdisconteerd, dan is er een verschil van circa 22% tot 27% tussen de huidige situatie voor geur en de vergunde situatie voor geur. In de berekeningen die verder in dit MER zijn opgenomen, is uitgegaan van een verschil van 30%.

Diercategorie	CBS 2011 aantal dieren	Vergund aantal	Vergund geur	Bezetting %	Indicatie CBS emissie geur bezetting x emissie
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jaar)	9858	17108	0	58%	0
Zoogkoeien (>= 2 jaar)	288	1275	0	23%	0
Jongvee voor de melkveehouderij	8597	13198	0	65%	0
Vleeskalveren	11042	15625	556250	71%	393095
Stieren en ov. Rundvee >= 2 jaar	184	586	0	31%	0
Schapen	3763	5188	40467	73%	29352
Melkgeiten	5270	12069	226897	44%	99076
Overige geiten	3547	10428	80664	34%	27437
Biggen	38967	47576	289396	82%	237029
Fokvarkens	12497	15258	288036	82%	235915
Vleesvarkens	97149	142350	2569263	68%	1753434
Leghennen	113350	116511	40220	97%	39129
Ouderdieren van vleeskuikens	0	20000	18600	0%	0
Vleeskuikens	344500	534600	128304	64%	82680
Vleeseenden	0	12273	6014	0%	0
Edelpelsdieren	1490	1400	0	106%	0
Konijnen	4350	12892	0	34%	0
Paarden en pony's	984	2251	0	44%	0
Overig pluimvee	0	660	14	0%	0
Totaal			4244125		2897147
Verschil tussen vergunningen en CBS				32%	
Gecorrigeerd percentage (gehanteerd in voorliggend MER)				30%	

Tabel 7: Verschil werkelijk gebruik versus vergunde situatie geur.

* Biggen op percentage fokvarkens gezet.

In de tabel is het verschil in de huidige (werkelijke) bezetting (CBS-gegevens) versus de vergunde situatie weergegeven voor de gemeente Oss. In dit MER is verondersteld dat dit procentuele verschil ook van toepassing is voor het Lithse deel.

4

Milieugebruiksruimte

De milieugebruiksruimte is het verschil tussen de huidige milieubelasting en de maximale milieubelasting op basis van wettelijke normen. Ontwikkeling van de veehouderij binnen de voormalige gemeente Lith kan slechts binnen deze milieugebruiksruimte plaatsvinden. Dit hoofdstuk bevat een analyse van de milieugebruiksruimte voor de veehouderij in Lith, die bepaald wordt door de milieugebruiksruimte op basis van ammoniak, geur, en fijn stof. De milieugebruiksruimte en planologische beleidsruimte vormen de basis van de invulling van de alternatieven, scenario's en varianten. Dat neemt niet weg dat tussen de alternatieven, scenario's en varianten binnen de maximale milieuruimte verschillen in milieubelasting kunnen blijken. Deze verschillen komen aan de orde in het hoofdstuk effectbeschrijving.

4.1 AMMONIAK

Stikstof en Natura 2000-gebieden

De mogelijkheden voor ontwikkeling van veehouderijen in de voormalige gemeente Lith worden in belangrijke mate bepaald door de eisen en randvoorwaarden die voortvloeien uit de Verordening stikstof en Natura 2000 die juli 2010 door Provinciale Staten is vastgesteld⁶.

Vanuit het oogpunt van stikstof en Natura 2000 kunnen ten aanzien van milieugebruiksruimte twee vragen gesteld te worden:

1. Is bedrijfsontwikkeling in de voormalige gemeente Lith mogelijk onder toepassing van de saldering van de Verordening of door binnen het gecorrigeerd emissieplafond te blijven?
2. Hoeveel bedrijven resulteren in een depositie van meer respectievelijk minder dan 5 mol/ha, jaar en zijn er bedrijven met een depositie van meer dan 50 mol/ha, jaar? Dit omdat er verschillende spelregels gelden voor deze categorieën bedrijven.

Bedrijfsontwikkeling mogelijk?

Per saldo geldt voor veehouderijbedrijven dat zij niet mogen toenemen met hun depositie op Natura 2000-gebieden. In de voormalige gemeente Lith liggen geen Natura 2000-gebieden. Vanuit de systematiek van depositiesaldering heeft dit als gevolg dat de veehouderijbedrijven in deze gemeente een goede uitgangspositie hebben voor bedrijfsontwikkeling. Immers, zij hebben zelf over het algemeen een beperkte depositie op Natura 2000 (vanwege de grote afstand tot die gebieden) en behoeven dus betrekkelijk weinig saldo aan te kopen uit de depositiebank. Uitbreiding boven het gecorrigeerd emissieplafond zal lastig zijn, omdat er nog relatief weinig salderingsrechten in de depositiebank beschikbaar zijn. Voor veehouderij zijn er echter diverse mogelijkheden om de ammoniakemissie omlaag te brengen door toepassing van emissiearme staltechnieken.

⁶ De Crisis- en herstelwet heeft het opstellen van een provinciale stikstofverordening mogelijk gemaakt.

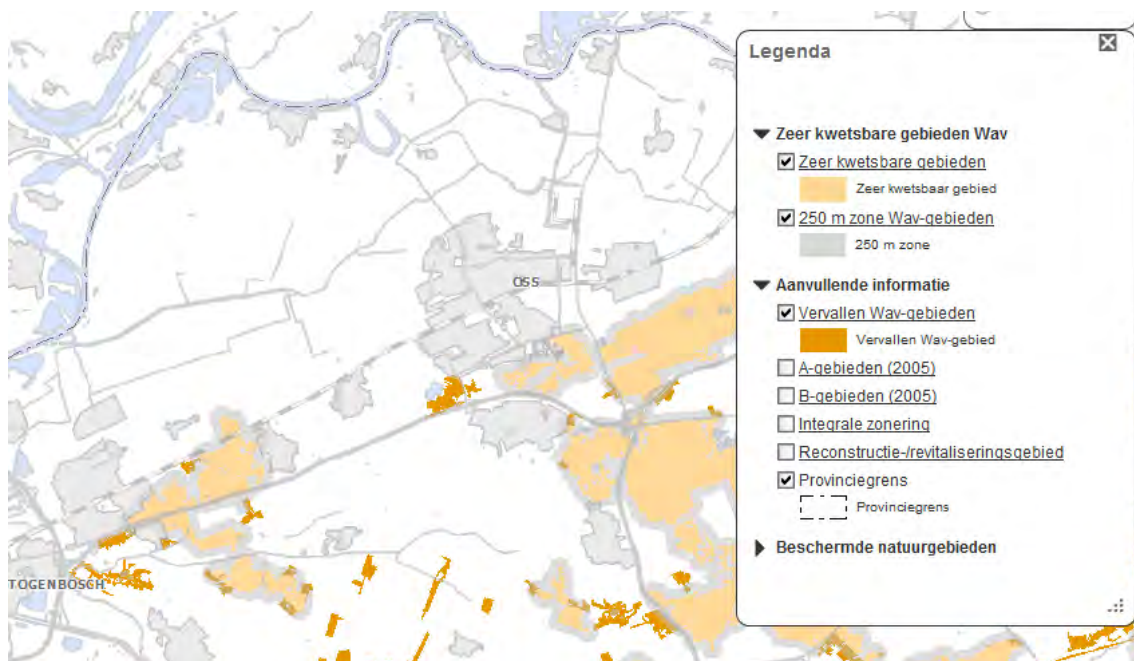
Deposities boven 5 respectievelijk 50 mol/ha/jaar

In de Verordening is bepaald dat bedrijven met stikstofdepositie met meer dan 5 mol/ha/jaar alleen mogen salderen met rechten van andere bedrijven met depositie met meer dan 5 mol/ha/jaar. Verder is in de Verordening bepaald dat saldering niet mogelijk is voor bedrijven met een depositiepiek van 50 mol/ha/jaar of meer, omdat het streven is om zoveel mogelijk bedrijven met een hoge piekdepositie te saneren. In de gemeente liggen geen veehouderijbedrijven met een depositie boven 5 mol/ha/jaar op Natura 2000-gebieden.

Wet ammoniak en veehouderij (Wav)

Ook het beschermingsregime voor Wav-gebieden (gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur) en overige natuurgebieden kunnen beperkend werken voor de milieugebruiksruimte. Op nationaal niveau is de bescherming van de voor ammoniakdepositie gevoelige bos- en natuurgebieden geregeld in de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Deze wet geeft de Provincie de bevoegdheid om bepaalde afwegingen te maken ten aanzien van de te beschermen gebieden. De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) is bedoeld als basis voor het beoordelen van het aspect ammoniak afkomstig van dierenverblijven van veehouderijen. De Wav heeft alleen betrekking op de ammoniakemissie uit dierenverblijven van een veehouderij en niet op andere bronnen van ammoniak binnen een veehouderij. Bij beslissingen inzake het oprichten of veranderen van een veehouderij moet op grond van de Wav worden besloten of de aangevraagde vergunning kan worden verleend of moet worden geweigerd. In de Wav-gebieden en in een zone van 250 meter daaromheen hebben bedrijven te maken met een gecorrigeerd emissieplafond (vergunde emissie gecorrigeerd voor de AMvB-Huisvesting). Saldering is hierbij niet aan de orde.

In en rondom het plangebied van de voormalige gemeente Lith spelen Wav-gebieden geen rol, omdat deze op meer dan twee kilometer afstand liggen, zoals blijkt uit Afbeelding 7.

Afbeelding 7 Ligging Wav-gebieden (bron: <http://www.brabant.nl/kaarten/ruimtelijke-ordening-kaarten/wet-ammoniak-en-veehouderijkaart.aspx>)

4.2 GEUR

Bij het verlenen van vergunningen voor veehouderijen en in de ruimtelijke ordening moet rekening worden gehouden met geuroverlast van veehouderijen. De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt hiervoor het beoordelingskader. Deze wet geeft aan hoe bij een aanvraag voor een milieuvergunning de geuremissies uit veehouderijstallen en de geurbelasting op geurgevoelige objecten moet worden meegenomen. Daarnaast heeft deze wet consequenties voor de wijze waarop in ruimtelijke plannen het aspect geurbelasting door veehouderijen een rol speelt.

Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten. Als een gemeente geen gebruik maakt van deze bevoegdheid of besluit geen eigen, afwijkende waarde, vast te stellen, gelden de vaste wettelijke waarden.

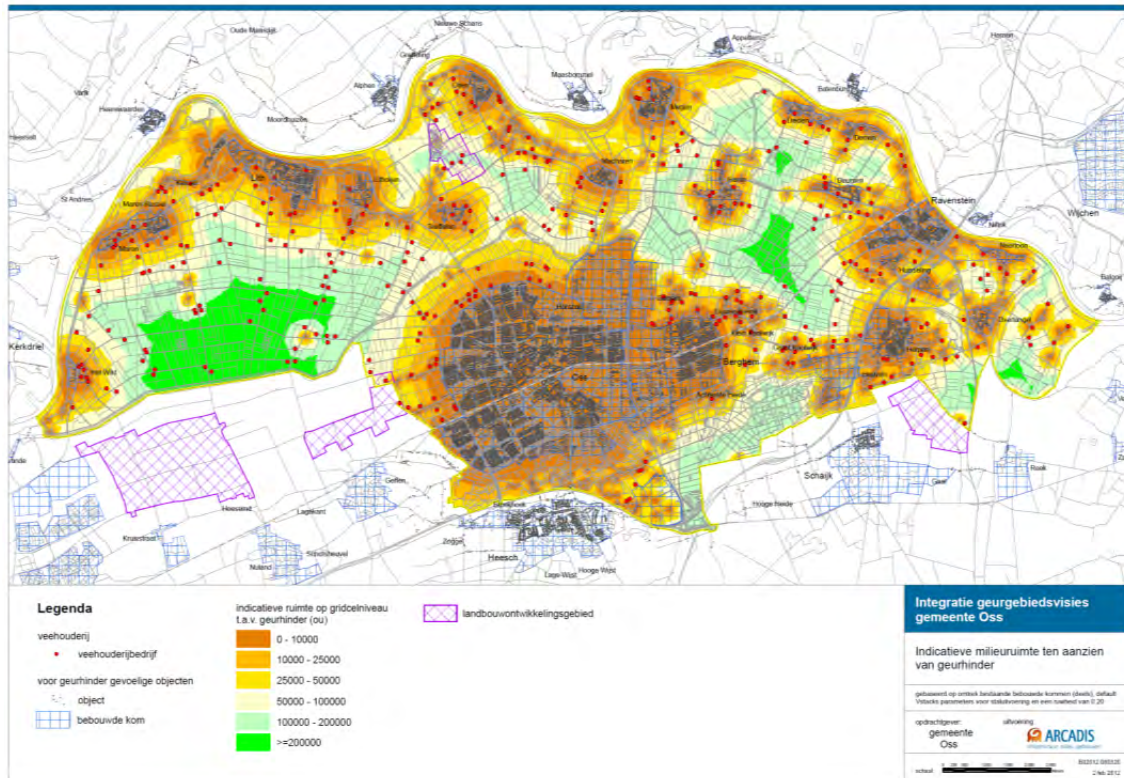
De Wgv stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een gevoelig object zoals een woning. De geuremissie en -belasting worden uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). De in de wet opgenomen standaard geurbelastingsnormen zijn maximaal 14 OU/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 3 OU/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom (dit bij 98% percentiel, oftewel 98% van de tijd) in Lith. Voor bepaalde veehouderijbedrijven (geen intensieve veehouderij, zoals melkrundveebedrijven) geldt een vaste afstand die in acht genomen dient te worden. Deze afstand bedraagt ten aanzien van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom 100 meter en voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom 50 meter. Voor intensieve veehouderijen wordt de norm niet uitgedrukt in een afstandsnorm, maar in een geurcontour, die een grillige vorm kan hebben.

Een eventuele afwijkende gemeentelijke normering dient vastgelegd te worden in een verordening, een gebiedsvisie moet deze verordening onderbouwen. De gebiedsvisie moet aantonen dat een – van de wet afwijkende – gemeentelijke normstelling nodig is om de gewenste ruimtelijke visie te realiseren. Bij het vaststellen van de norm, die dus de maximale belasting van een individuele bron bepaalt (de zogenaamde voorgrondbelasting), dient er rekening te worden gehouden met de geurhinder die meerdere bronnen samen (de cumulatieve belasting of de achtergrondbelasting) veroorzaken. De gemeente Oss is momenteel bezig met het actualiseren van de geurverordeningen zoals die in 2008 door de voormalige gemeenten Lith en Oss zijn vastgesteld. Naar verwachting wordt de geurverordening eind 2012 of begin 2013 behandeld door de gemeenteraad. In dit MER hebben we voor een deel op geanticipeerd door in de effectbeschrijving rekening te houden met de geurnormen zoals deze ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraad. Zie hiervoor ook paragraaf 2.4

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) verbiedt het overschrijden van de geurnorm bij gevoelige objecten en beperkt daarmee de milieugebruiksruimte voor veehouderijen, vooral intensieve veehouderijen.

De geurbelasting is afhankelijk van de afstand van gevoelige objecten tot veehouderijbedrijven en de emissie van geureenheden. Onderstaande afbeelding laat de indicatieve ruimte voor geuremissie in de voormalige gemeente Lith zien. Deze afbeelding geeft indicatief aan hoeveel OU veehouderijbedrijven (met dieren waarvoor een emissiefactor geldt, zoals varkens, pluimvee en vleeskalveren) mogen uitstoten, voordat zij tegen de OU-norm 'aanlopen'. Deze kaart is gemaakt in het kader van de geurgebiedsvisie Wgv (ARCADIS, 2012) en is gebaseerd op de vigerende geurnormen zoals vastgelegd in de verordeningen van de voormalige gemeenten Lith en Oss uit 2008. Deze kaart is op groter formaat opgenomen in de bijlagen.

In onderstaande afbeelding is te zien dat de milieugebruiksruimte in en rondom de woonkernen en woningen op de Oeverwal. De meeste benutbare milieugebruiksruimte voor wat betreft geur is aanwezig in de Oijense Polder en vooral in de Lithse polder.

Figuur 1 Indicatie milieuruimte geur, vigerende geurnormen (2008)

Voor de meeste veehouderijen (met dieren met een geuremissiefactor) is de milieugebruiksruimte m.b.t. geur beperkt. Ook kunnen er vanuit het bestemmingsplan beperkingen zijn (omvang bouwvlak en maximaal toegestane bebouwing daarbinnen).

Net zoals voor ammoniak zullen veel veehouderijen die willen groeien in het aantal dierplaatsen gebruik moeten maken van technieken om de emissie of belasting te beperken. Die technieken zijn beschikbaar en vergunbaar, maar zullen ook vanuit bedrijfseconomisch oogpunt betaalbaar moeten zijn. In de regel zijn bedrijven met een grotere omvang hiertoe beter in staat dan kleinere bedrijven.

Voor bepaalde veehouderijenbedrijven (zoals melkveehouderijen met alleen melkvee) geldt een vaste afstand. De milieugebruiksruimte voor deze bedrijven is niet geregeld via de geurnormen, maar via vaste afstanden uit de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en het Activiteitenbesluit. Voor deze bedrijven moet een vaste afstand ten aanzien van geurgevoelige objecten aangehouden worden. De gemeente Oss heeft gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om hierbij af te wijken van de afstanden zoals die in de Wgv zijn opgenomen (zie ook paragraaf 2.4).

Voor alle bedrijven met dieren zonder geuremissiefactor is in de ontwerpverordening 2013 een voorstel opgenomen voor de halvering van de vaste afstand (van 100 naar 50 meter voor de bebouwde kom, van 50 naar 25 meter voor het buitengebied), behoudens bedrijven met meer dan 200 stuks melkrundvee (exclusief bijbehorend jongvee, maximaal 140 stuks). De halvering geldt dan voor het hele grondgebied van de gemeente Oss, dus ook voor het hele plangebied.

Voor de melkveebedrijven zijn er weinig knelpunten t.a.v. de milieuruimte qua geur, vanwege deze halvering van de vaste afstanden en gezien de ruimtelijke structuur / openheid in de Lithse polder en de Oijense polder.

4.3 FIJN STOF

Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM10) gerekend. Fijn stof blijft in de lucht zweven en bestaat uit deeltjes van verschillende grootte, van verschillende herkomst, met een verschillende chemische samenstelling. Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Mogelijk vormt dit een beletsel bij de vergunningverlening voor grotere intensieve veehouderijen.

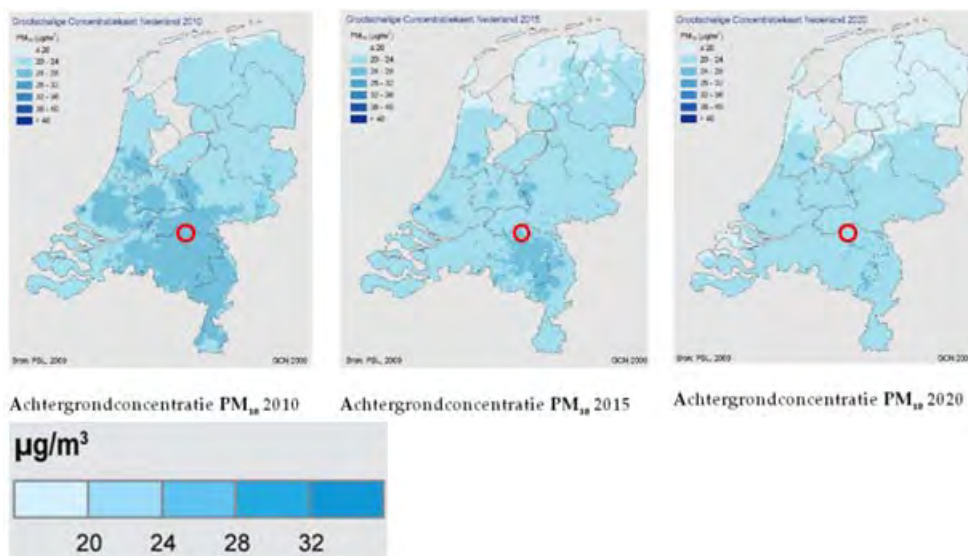
Het voorkómen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt van de wet- en regelgeving. In het kader van vergunningverlening zal de gemeente Oss rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof. Deze wet- en regelgeving is relatief nieuw. Inmiddels is er een toetsingskader, een verspreidingsmodel en een handreiking over fijn stof en de landbouw.

Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht.
- Een daggemiddelde concentratie van 50 µg/m³ welke maximaal 35 keer per jaar mag worden overschreden.

Medio 2008 is het verspreidingsmodel uitgekomen, aangevuld met de handreiking en per 24 december 2008 is ook het te hanteren toetsingskader vastgelegd in de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. In het toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof kan en zal de gemeente de milieuaanvragen toetsen op het onderwerp fijn stof.

De totale emissie van fijn stof in Nederland bedroeg in het jaar 2000 circa 50 Kton aan PM10. Hiervan was circa 10 Kton (20%) afkomstig uit de landbouw. Van de fijn stof uit de landbouw is het overgrote deel afkomstig van pluimvee- en varkensstallen (geschatte bijdrage circa 9 Kton). In Afbeelding 8 zijn de achtergrondconcentraties fijn stof (PM10) voor Lith in 2010, 2015 en 2020 weergegeven.

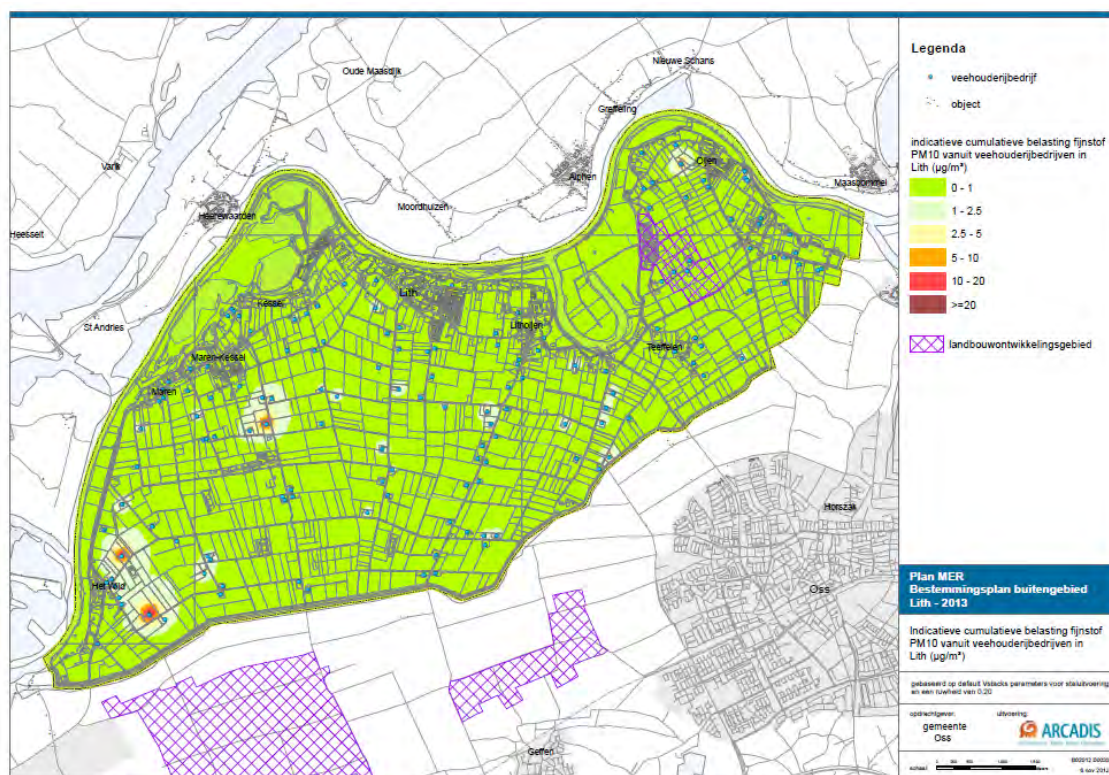
Afbeelding 8 Achtergrondconcentraties PM₁₀ 2010, 2015 en 2020 (indicatie ligging plangebied met rode cirkel).

Hieruit blijkt dat in 2010 de jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM₁₀) in het buitengebied van Lith nergens hoger is dan 28 µg/m³, wat ruim onder de maximaal toegestane jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht ligt. Echter, het gezondheidsadvies van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijn stof bestaat uit een maximum jaargemiddelde concentratie van 20 µg/m³. Het WHO advies stelt de gezondheid van de mens centraal en is scherper dan die van de EU. De EU hanteert ook 40 µg/m³ maar hanteert wel een scherpere streefwaarde dan de norm zelf.

In het referentiejaar 2022 (zie paragraaf 6.3) zullen de concentraties mogelijk lager zijn, doordat de emissies uit verkeer mogelijk afnemen. Of de emissies uit de veehouderij afnemen hangt af van de bedrijfsontwikkeling. Enerzijds is waarschijnlijk sprake van afname door de maatregelen vanwege de AMvB-Huisvesting (vooral voor intensieve veehouderijen), anderzijds zal ten gevolge van het legbatterijverbod en de omschakeling naar scharreelhuisvesting of andere systemen (pluimvee, leghennen) de emissie van fijn stof kunnen gaan toenemen.

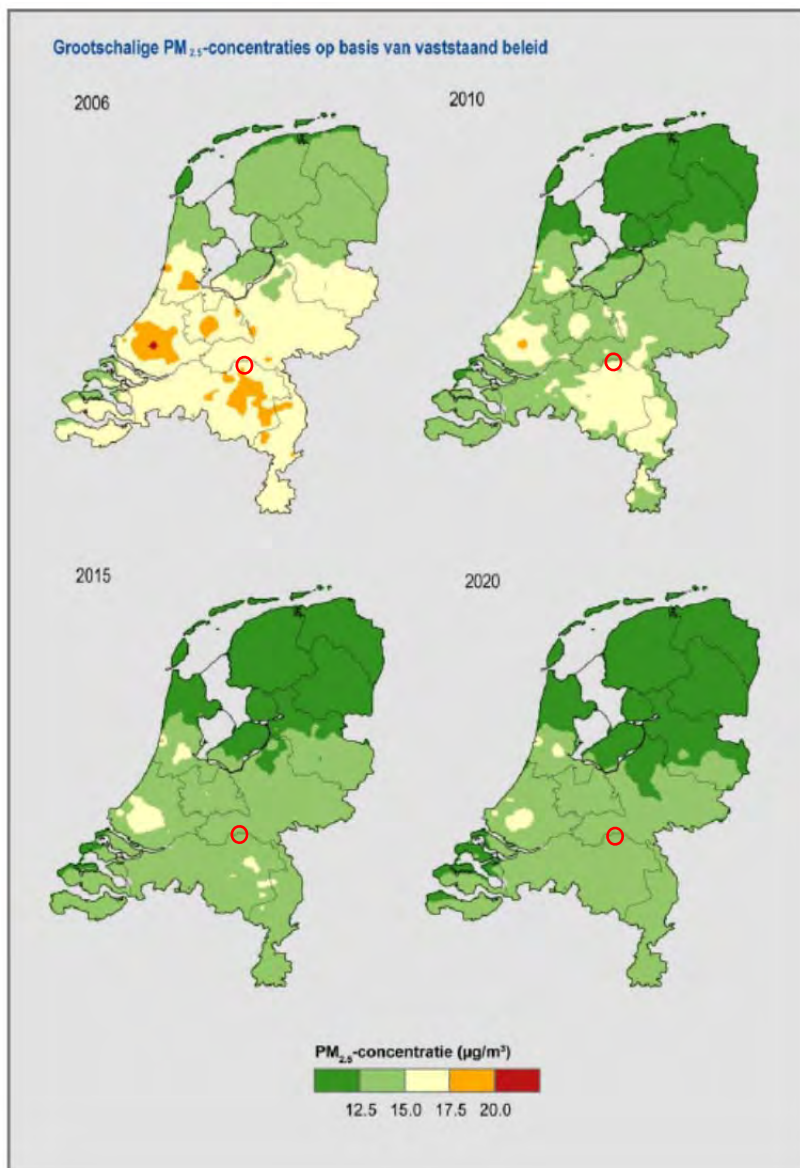
De maximale concentratie van 28 µg/m³ (en in de toekomst waarschijnlijk nog lager), betekenen dat ook ten aanzien van de overschrijdingsdagen vanuit de achtergrondconcentratie geen problemen te verwachten zijn.

Afbeelding 9 geeft de indicatieve cumulatieve belasting van fijn stof uit veehouderij weer in de voormalige gemeente Lith. Te concluderen valt dat veehouderijen in het plangebied geen belangrijke bijdrage leveren aan de concentratie fijn stof, behoudens in de directe omgeving van enkele (pluimvee)bedrijven. .

Afbeelding 9 Fijn stof depositie vanuit de veehouderij

Voor PM_{2,5} (zwevende deeltjes kleiner dan 2,5 micrometer) is nog geen Grootschalige Concentratiekaart Nederland vastgesteld. Wel is een indicatieve kaart beschikbaar (zie Afbeelding 10). Hieruit is af te leiden dat in 2010 de achtergrondconcentratie PM_{2,5} in Lith vanuit alle fijn stof bronnen rond de $17,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ bedraagt. Hiermee wordt ruimschoots voldaan aan de richtwaarde $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ voor 2010. Er is nog geen nauwkeurige informatie beschikbaar van de emissie van PM_{2,5} van veehouderijen, maar uit informatie van de Commissie voor de m.e.r. blijkt dat de emissie voor primair PM_{2,5} grofweg gelijkgesteld kan worden aan 20% van de PM₁₀ emissies. Daarnaast is er nog een geringe bijdrage van secundair PM_{2,5} dat ontstaat door de omzetting van geëmitteerd NH₃ in NH₄-deeltjes. De richtwaarde voor PM_{2,5} vanuit de veehouderij komt effectief overeen met 77% van de grenswaarde voor PM₁₀ circa $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Afbeelding 10: Achtergrondconcentraties fijn stof PM_{2.5}

Er kan dus gesteld worden dat er op het thema fijn stof geen belemmeringen (beperking milieugebruiksruimte door te hoge wettelijke concentratie en/of veel overschrijdingsdagen) zijn te verwachten.

5

Alternatieven, scenario's en varianten

5.1 MOGELIJKHEDEN NIEUWE BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

In paragraaf 2.2 zijn de mogelijkheden voor de veehouderij en mestvergisting uit de “Structuurvisie Buitengebied Lith” weergegeven. In onderstaande paragrafen is de planologische ruimte voor de veehouderij en mestvergisting uit het voorontwerp bestemmingsplan weergegeven. Ook is de planologische ruimte voor een aantal overige functies aangegeven. De mogelijkheden uit het voorontwerp bestemmingsplan zijn in m.e.r.-termen het voornemen.

5.1.1 VEEHOUDERIJ

In het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 worden regels opgenomen met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen, waaronder intensieve veehouderijen en grondgebonden veehouderijen. Deze mogelijkheden uit het voorontwerp bestemmingsplan zijn hieronder uitgewerkt.

Intensieve veehouderij

Nieuwvestiging

Nieuwvestiging van een intensieve veehouderij is uitgesloten.

Uitbreiding

Extensiveringsgebied

Uitbreiding van een intensieve veehouderij gelegen in extensiveringsgebied is uitgesloten.

Verwevingsgebied

Bouwvlakken van intensieve veehouderijen kunnen in verwevingsgebied met een wijzigingsbevoegdheid worden vergroot tot 1,5 hectare.

Aan deze vergroting zijn de volgende eisen gesteld:

- Binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag gebruikt mag worden voor het houden van dieren, met uitzondering van volière- en scharrelstallen voor legkippen waar ten hoogste twee bouwlagen gebruikt mogen worden.
- Er moet sprake zijn van een duurzame locatie.
Minimaal 10% van het bouwvlak moet worden aangewend voor een goede landschappelijke inpassing.

Landbouwontwikkelingsgebied

Bouwvlakken van intensieve veehouderijen kunnen in landbouwontwikkelingsgebied worden vergroot tot 1,5 hectare⁷.

Aan deze vergroting zijn de volgende eisen gesteld:

- Binnen gebouwen mag hooguit één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren, met uitzondering van volière- en scharrelstallen voor legkippen waar ten hoogste twee bouwlagen gebruikt mogen worden.
- Bij uitbreiding van bouwvlakken (tot 1,5 hectare) moet minimaal 10% van het bouwvlak worden aangewend voor een goede landschappelijke inpassing.

Omschakeling naar intensieve veehouderij

In verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden is hervestiging van en omschakeling naar intensieve veehouderij in principe toegestaan op een duurzame locatie. Deze dient bij voorkeur bij te dragen aan de afwaartse beweging van de intensieve veehouderij uit extensiveringsgebied, zoals omschreven in het Reconstructieplan Maas en Meierij.

De omvang van het bouwvlak moet voldoen aan de reguliere maatvoering van bouwvlakken voor de intensieve veehouderij. Als een grondgebonden bouwvlak dat groter is dan 1,5 ha wordt gewijzigd naar een bouwvlak voor intensieve veehouderij, dan moet de totale omvang teruggebracht worden naar 1,5 ha, inclusief de vereiste 10% landschappelijke inpassing. Een omschakeling naar intensieve veehouderij kan met een wijzigingsprocedure worden gerealiseerd.

In Tabel 8 is een samenvatting opgenomen van de mogelijkheden voor de intensieve veehouderij in het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.

	Extensiveringsgebied	Verwevingsgebied	Landbouwontwikkelingsgebied
Nieuwvestiging	Niet toegestaan	Niet toegestaan	Niet toegestaan
Uitbreiding	Niet toegestaan	Maximaal 1,5 hectare toegestaan mits duurzaam	Maximaal 1,5 hectare toegestaan mits duurzaam
Hervestiging/ Omschakeling	Niet toegestaan	Toegestaan op een bestaand agrarisch bouwvlak Maximaal 1,5 hectare toegestaan mits duurzaam en bij voorkeur bijdragend aan afwaartse beweging	Toegestaan op een bestaand agrarisch bouwvlak Maximaal 1,5 hectare toegestaan mits duurzaam en bij voorkeur bijdragend aan afwaartse beweging

Tabel 8 Samenvatting mogelijkheden intensieve veehouderij voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.

Grondgebonden veehouderij

Nieuwvestiging

Nieuwvestiging van grondgebonden veehouderij is uitgesloten.

⁷ Aan Gedeputeerde Staten was tot eind 2011 de bevoegdheid toegekend om landbouwontwikkelingsgebieden of delen daarvan aan te wijzen waar in principe door GS afwijking verleend kan worden voor vergroting van bouwvlakken voor de intensieve veehouderij boven 1,5 ha tot een maximum van 2,5 ha. In de eerste actualisatie van de provinciale Verordening ruimte is de uitbreidingsmogelijkheid tot 2,5 ha geschrapt, zodat ook binnen het LOG nu uitbreiding alleen tot 1,5 ha mogelijk is.

Uitbreiding

Afhankelijk van de aard en schaal van het landschap en mede gelet op de functie van een bepaald gebied, is een bepaald maximum opgenomen voor grondgebonden bedrijven, waarnaar kan worden toegegroeid door middel van toepassing van een wijzigingsbevoegdheid. De gemeente staat onder voorwaarden uitbreiding toe tot 1,5 ha binnen de oeverwal, gelet op het kleinschalig karakter hiervan en de menging aan functies. Binnen de Oijense Polder en Lithse Polder kan tot 2 ha worden uitgebreid.⁸

Omschakeling naar grondgebonden veehouderij

Omschakeling op een agrarisch bouwvlak naar een grondgebonden bedrijf is mogelijk.

5.1.2 MESTVERGISTING

In het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 bestaat er voor een agrarisch bedrijf de rechtstreekse mogelijkheid voor mestvergisting op individueel niveau.

Via een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid is een biomassavergisting met verwerking van mest uit andere dan het eigen bedrijf toegestaan met in achtneming van de volgende voorwaarden:

- De biomassavergisting wordt uitgeoefend als niet-zelfstandig onderdeel van het agrarisch bedrijf.
- De biomassavergisting vindt plaats op het agrarische bouwvlak.
- De afwijking mag niet leiden tot onevenredige aantasting van de in de directe omgeving voorkomende natuur- en/of landschapswaarden en van de waterhuishouding en -kwaliteit ter plaatse.
- Er is geen sprake van milieu hygiënische bezwaren.
- De verwerkingscapaciteit mag niet meer bedragen dan 36.000 ton.
- Er moet sprake zijn van een buurtvergister waarbij aangetoond moet worden dat gebruik gemaakt kan worden van lokale aanvoer van mest (uit een brongebied van in principe 1300 hectare waarbinnen ook de vergister ligt).

En mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de ruimtelijke kwaliteit;
- de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden;
- het straat- en/of bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de woonsituatie.

5.1.3 OVERIGE FUNCTIES

*Recreatieve ontwikkelingen**Lithse Ham*

Op het vlak van recreatie is de Lithse Ham verreweg de grootste recreatieve voorziening in het plangebied. Het is een waterrijk natuur- en recreatiegebied in het rivierbed van de Maas en is ontstaan als gevolg van zandwinning. Het zuidwestelijke deel van de Lithse Ham is een natuurgebied.

De recreatiefunctie is geconcentreerd in het noordoostelijke deel en omvat onder andere een jachthaven, recreatiestrandjes, een restaurant en een verblijfsrecreatief park.

⁸ In de raadvergadering van 2 december 2010 is de maximale bouwblok grootte vastgesteld op 2,0 hectare vanwege zorgen over de volksgezondheid. IN het Osse buitengebied is 2,5 hectare toegestaan in vergelijkbare komgebieden.

Conform de Structuurvisie kan in de uiterwaarden recreatie, in extensieve vorm, een nevenfunctie vervullen, maar in de Lithse Ham dient de concentratie van de watersport plaats te vinden. Naast enkele strijdige bedrijfsmatige activiteiten, is met name de illegale bouw van stacaravans en chalets en (permanente) bewoning van recreatieverblijven het meest in het oog springende strijdige gebruik. De gemeente zal niet handhavend optreden tegen de chalets, maar wil permanente bewoning voorkomen. Naast het chaletpark blijft een deel van het gebied specifiek voorbehouden aan kampeermiddelen.

Overige recreatieve voorzieningen

Verder streeft de gemeente het volgende na voor de overige recreatieve voorzieningen:

- Behoud van pleziervaart en recreatief medegebruik oevers van de Maas.
- Beperkte uitbreiding van de jachthaven in de Hemelrijkse Waard.
- Op de oeverwal zijn nieuwe kleinschalige recreatie-initiatieven enkel mogelijk op een bestaande locatie, door middel van het opstarten van een recreatieve nevenactiviteit of het omschakelen naar een recreatieve functie. Nieuwe horecavoorzieningen worden per geval beoordeeld, waarbij wenselijkheid, kansrijkheid, meerwaarde en overlast aandachtspunten zijn.
- In de Lithse Polder is ruimte voor route gebonden recreatie voor fietsers (bijvoorbeeld voor FTC Rosmalen en team DBA uit Oss) en wandelaars en vormen van extensieve recreatie (bijvoorbeeld wandelen of vogelen). Er is één horecagelegenheid en daar blijft het bij.
- De Oijense Polder daarentegen heeft een belangrijke functie als stedelijk uitloopgebied voor de stad Oss. De gemeente wil ruimte bieden aan extensieve vormen van recreëren en mogelijkheden bieden voor onder meer vormen van agrotourisme, een boerderijwinkel, minicampings (maximaal 25 plaatsen per camping) en boerderijterrassen.

Windturbines

In het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 (voorjaar 2012) biedt de gemeente Oss de mogelijkheid in gebied Agrarisch met waarden – Landschap voor bouw van windturbines tot een hoogte van 6 meter en windwakkels tot een hoogte van 12 meter. Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van deze bepaling voor windturbines: onder bepaalde voorwaarden is bouwen van windturbines met een grotere bouwhoogte dan 6 meter mogelijk, mits binnen het bouwvlak en met een maximale hoogte van 25 meter.

In de Verordening ruimte 2012 (mei 2012) van de provincie is aangegeven dat er, buiten het stedelijk gebied, kansen liggen voor windturbines in grootschalige landschappen van het zeeleigebied en dan ook alleen in een geclusterde opstelling (minimaal 8 windturbines). Dergelijke initiatieven zijn geen onderdeel van het voornemen.

Ecologische verbindingzones

Ecologische verbindingzones

Binnen het plangebied voor het nieuwe bestemmingsplan zijn meerdere gebieden aangeduid als zoekgebied ecologische verbindingzone. In de Verordening ruimte vallen deze ecologische verbindingzones binnen het plangebied volledig samen met de zoekgebieden voor behoud en versterking van watersystemen. Artikel 4.3 van de verordening stelt dat een bestemmingsplan ten aanzien van gronden in een zoekgebied voor ecologische verbindingzone strekt tot de verwezenlijking, het behoud en het beheer van een ecologische verbindingzone waarbij dat zoekgebied een breedte heeft van:

- tenminste 50 meter in bestaand stedelijk gebied en zoekgebied verstedelijking;
- tenminste 25 meter in alle overige gebieden.

Het bestemmingsplan stelt verder:

- beperkingen aan stedelijke, agrarische en recreatieve ontwikkelingen, in het bijzonder wat betreft de daarmee verband houdende bebouwing, voor zover zulks nodig is om te voorkomen dat dit gebied minder geschikt wordt voor de verwezenlijking, het behoud en het beheer van een ecologische verbindingzone;
- regels ten aanzien van het aanbrengen van oppervlakteverhardingen of verharde oppervlakten van meer dan 100 m², anders dan een bouwwerk.

Uit achterliggende documenten blijkt dat er een verschil bestaat tussen de diverse aanduidingen ecologische verbindingzone (EVZ). Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen EVZ's waar wel inrichtingsopgave ligt en waar geen inrichtingsopgave ligt. Ter plaatse van de Maasdijk is weliswaar een 'natte' EVZ aangewezen. Dit heeft echter niets met de waterlopen te maken, maar met een bestaande lijnstructuur in het landschap waar de waterbeheerder, in dit geval het waterschap, eigenaar/beheerder van is. Bij deze EVZ's vormt de bestaande dijk de verbinding. Het betreft een lang lint met een kenmerkende flora (en fauna). De waardevolle flora op en langs de dijk (bijvoorbeeld wielen) en daarbij behorende fauna vormen de doelsoorten. Het gaat daarbij met name om behoud, ontwikkeling en bescherming van de natuurkwaliteit en niet om het verwerven en inrichten. Er is geen inrichtingsopgave buiten de dijk en de verbinding staat dan ook niet als opgave in het waterbeheerplan.

Bovendien blijkt er in het betreffende kaartbeeld van de Verordening ruimte enkele verschalingsfouten te zitten met een onlogische aanduiding zoekgebied voor EVZ als gevolg. Dit laatste is op het kaartbeeld bijvoorbeeld duidelijk zichtbaar ter hoogte van de rioolwaterzuiveringsinstallatie nabij Oijen.

In overleg met waterschap Aa en Maas en de provincie Noord-Brabant is overeengekomen om de zoekgebieden voor ecologische verbinding en daarmee ook de zoekgebieden voor behoud en herstel watersystemen als volgt door te laten werken in onderhavig bestemmingsplan:

- langs de Hertogswetering en de Teeffelensche Wetering wordt Wro-zone ten behoeve van het zoekgebied opgenomen. Deze Wro-zone voorziet in een wijzigingsmogelijkheid naar de bestemming 'Natuur' en in een aanlegvergunningstelsel;
- ook langs de Lorregraaf en de waterloop van de Hertogswetering naar het weidevogelgebied wordt een aanduiding ten behoeve van het zoekgebied opgenomen;
- voor alle andere gebieden die in de Verordening ruimte als zoekgebied voor EVZ/behoud en herstel watersysteem zijn aangewezen ligt geen inrichtingsopdracht. Bescherming van aanwezige waarden zal plaats vinden via de dubbelbestemming Waterstaat – Waterkering (beschermingszone) en de bestemmingen Natuur en Agrarisch met waarden – Landschap of Agrarisch met waarden – Natuur en Landschap.

Binnen de regeling die verbonden is aan de aanduiding zal een wijziging naar de bestemming Natuur mogelijk worden gemaakt. Ook wordt invulling gegeven aan de vereisten die gesteld worden in artikel 4.3 lid 2 en artikel 5.7 lid 2 en 3 van de Verordening ruimte Noord-Brabant 2011.

Uit deze leden volgt dat voor de zoekgebieden een bestemmingsplan:

1. beperkingen stelt aan stedelijke, agrarische en recreatieve ontwikkelingen, in het bijzonder wat betreft de daarmee verband houdende bebouwing (4.3 en 5.7);
2. regels stelt ten aanzien van het aanbrengen van meer dan 100 m² aan oppervlakteverhardingen of andere verhardingen anders dan een bouwwerk (4.3 en 5.7);
3. regels stelt ten aanzien van het ophogen van gronden (5.7);
4. bepaalt dat bij het toepassen van de regels, zoals bedoeld onder b. en c., het betrokken waterschapsbestuur wordt gehoord (5.7).

Als uitgangspunt voor de zoekgebieden voor ecologische verbindingen die in dit bestemmingsplan moeten worden doorvertaald is als uitgangspunt een zone met een breedte van 150 meter opgenomen. Deze zone is gemeten vanaf het (gemiddelde) hart van de weteringen waarlangs ze gelegen zijn. Deze afmeting van de zone maakt het mogelijk dat de ecologische verbindingen zowel als lijnvormig element, als in de vorm van stapstenen ontwikkeld kan worden. Daar waar een zoekgebied voor ecologische verbindingen (ook zoekgebied voor behoud en herstel watersysteem) over een bouwvlak loopt zal dat zoekgebied niet worden doorvertaald in het bestemmingsplan. De bestaande rechten zullen daar worden gerespecteerd. Bij de reeds bestaande stapstenen langs de weteringen is op plaatsen de Wro-zone ruimer opgenomen. Hiervoor is gekozen om de mogelijkheid te bieden om deze bestaande stapstenen op te kunnen dikken. Tussen de Lorregraaf en de ten westen liggende eendenkooi, en tussen de Hertogswetering en het weidevogelgebied is ook een ruimere Wro-zone opgenomen. Dit is gedaan om de mogelijkheid te bieden deze gebieden meer robuust met de waterlopen te verbinden.

Zoals hiervoor is aangegeven, vormt op verschillende plaatsen de dijk, in de vorm van een lang lint met kenmerkende flora, de verbinding. Binnen het plangebied hebben alle dijken een bestemming 'Agrarisch met waarden – Landschap', 'Agrarisch met waarden – Natuur en Landschap' of een bestemming 'Natuur'. Binnen deze bestemming is de instandhouding en ontwikkeling van voorkomende natuurlijke en landschappelijke waarden voorzien. Aanvullend wordt voor de bescherming van de dijk voorzien in een dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterkering'.

Uitbreiding van het weidevogel- en ganzenweidegebied

Binnen de Lithse Polder komen verschillende (potentiële) natuurwaarden voor. Dit betreft vooral het ganzeweidegebied, het weidevogelgebied, de eendenkooien en de Hertogswetering.

Het is gewenst om het ganzeweidegebied uit te breiden richting Hertogswetering. Dit dient echter te gebeuren in overleg met betrokken agrariërs en op basis van vrijwillige medewerking van grondeigenaren. Er zal niet dwingend op worden gestuurd. Het verbinden van het ganzeweidegebied en de Hertogswetering kan ook plaats vinden middels sloten met ecologische oevers, maar ook bermen, akkerranden en/of weilandranden met aangepast maaibeheer.

Het centrale deel van de Lithse Polder heeft naast de agrarische functie ook een belangrijke functie voor weidevogels. Voor dit gebied is een weidevogelconvenant van kracht, waarin afspraken zijn gemaakt met betrekking tot het gebruik van agrarische gronden in het gebied. De rust, de openheid en bij voorkeur een hogere waterstand zijn cruciale factoren voor de aanwezigheid van weidevogels. Op basis van vrijwillige medewerking kan het areaal weidevogelgebied vergroot worden aansluitend aan de verschillende natuurgebieden. Uitbreiding van agrarische bouwvlakken binnen het weidevogelgebied behoort in principe tot de mogelijkheden. Bij uitbreiding van agrarische bouwvlakken zal wel nagegaan moeten worden in hoeverre schade aan het weidevogelgebied is te voorkomen (door bijvoorbeeld van de kern van het gebied af te bouwen) dan wel in het beplantingsplan hiermee rekening te houden (door bijvoorbeeld geen opgaande beplanting maar waterpartijen te ontwikkelen en in de architectuur hier rekening mee te houden). Compensatie van verlies aan oppervlakte van het weidevogelgebied is niet mogelijk en noodzakelijk. Onderdeel van het convenant is ook dat het aanlegvergunningstelsel niet wordt toegepast zolang het weidevogelconvenant wordt nageleefd.

Wonen

Bestaande burgerwoningen zijn in principe bestemd als woning. Per bestemmingsvlak is één woning toegestaan, dan wel het op de plankaart aangegeven aantal. Uitgangspunt is een inhoudsmaat van maximaal 600 m³ inclusief aan- en uitbouwen en aangebouwde bijgebouwen. De omvang van het bestemmingsvlak is afhankelijk van bestaande rechten, de ruimtelijke configuratie ter plaatse en de waarden van het omliggende gebied. Tevens geldt als uitgangspunt dat bebouwing zo veel mogelijk geconcentreerd wordt. Bij een woning mag maximaal 100 m² aan vrijstaande bijgebouwen worden gebouwd. Via een ontheffing is het mogelijk de inhoud van een woning en de oppervlakte van vrijstaande bijgebouwen te vergroten in ruil voor de sloop van aanwezige gebouwen.

Voormalige agrarische bedrijven met een woonbestemming, hebben de aanduiding 'VAB' gekregen, mits minimaal 500 m² aan voormalige agrarische bedrijfsbebouwing aanwezig is. Voor deze percelen zijn ruimere ontwikkelingsmogelijkheden opgenomen dan voor andere woningen.

Het nieuwe bestemmingsplan:

- Biedt een regeling voor Huis aan huis verbonden beroepen.
- Biedt een regeling die rechtstreeks bed en breakfast toestaat als recreatieve nevenactiviteit in het hoofdgebouw of in aangebouwde bijgebouwen, en in vrijstaande bijgebouwen met 'cultuurhistorische waarde'.
- Bevat een ontheffingsregeling ten behoeve van het toestaan van aan-huis-verbonden beroepen/bedrijven en productiegerichte ambachtelijke bedrijvigheid.
- Regelt (bestaande) mogelijkheden tot bewoning van één afzonderlijk huishouden uit hoofde van mantelzorg, mede vanuit de doelstellingen van het gemeentelijk beleid (sociaal en zorgzaam). Deze regeling geldt overigens voor alle woningen, derhalve ook bedrijfswoningen.

De gemeente acht het onder strikte voorwaarden ruimtelijk aanvaardbaar binnen de bestaande bijgebouwen bij woningen bedrijfsmatige opslag toe te staan. Het betreft uitsluitend percelen met de aanduiding 'specifieke vorm van wonen – voormalig agrarisch bedrijf'; situaties derhalve waar al sprake is van veel voormalige (agrarische) bedrijfsbebouwing en waar in veel gevallen ook al sprake is van droge opslag. Uitsluitend statische opslag of de opslag van caravans is toegestaan en er geldt een maximale oppervlakte van 1.000 m². Buitenopslag is niet toegestaan.

Verantwoording nieuwe woningen

Met het nieuwe bestemmingsplan wordt slechts één nieuwe woning mogelijk gemaakt. Het betreft een woningsplitsing in een cultuurhistorisch waardevolle boerderij. In het bestemmingsplan 'Buitengebied 2002' had deze boerderij reeds de aanduiding 'Karakteristieke bebouwing'. Deze bebouwing was tevens bestemd voor behoud en herstel van cultuurhistorische en monumentale waarden. Hiertoe was voor deze bebouwing (onder meer) een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarmee, binnen voorwaarden, de woning gesplitst kan worden. Het initiatief voldoet aan alle in dat bestemmingsplan gestelde voorwaarden.

Gezien het feit dat met de splitsing slechts één nieuwe woning mogelijk wordt gemaakt en dat deze splitsing bovendien de instandhouding van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing bevordert, is medewerking aan dit initiatief verantwoord. Ook in het licht van de woningbouwprognoses. Het toestaan van één nieuwe woning, in het gehele buitengebied van de voormalige gemeente Lith, kan nooit een verstrend effect hebben op de gemaakte afspraken of de woningmarkt.

Ruimte-voor-ruimte en Buitengebied in Ontwikkeling-woningen

Binnen bebouwingsconcentraties kunnen op goede locaties door middel van de toepassing van een wijzigingsregeling ruimte-voor-ruimtetewoningen worden gerealiseerd. Woningen kunnen zowel als onderdeel van een agrarische bedrijfssanering worden gerealiseerd, als los hiervan, op een locatie waar nu nog geen bebouwing aanwezig is. Uitgangspunt is dat nieuwe burgerwoningen in het buitengebied niet zijn toegestaan. Realisering van deze woningen moet dan ook per saldo leiden tot een ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het buitengebied. Als de realisering van een ruimte-voor-ruimtetewoning onderdeel uitmaakt van een agrarische bedrijfssanering, dan moet voldaan worden aan de provinciale eisen voor ruimte voor ruimte, met name op de hoeveelheid te slopen stallen en de te bereiken milieuwinst. Alleen intensieve veehouderijen komen hiervoor in aanmerking. Als de realisering van een ruimte-voor-ruimtetewoning geen onderdeel uitmaakt van een agrarische bedrijfssanering, dan moet een ruimte-voor-ruimterecht worden aangekocht, zodat Brabantbreed toch sprake is van ruimtelijke kwaliteitswinst in het buitengebied. Voor ieder ruimte-voor-ruimterecht zijn immers stallen gesloopt.

Binnen gebieden die provinciaal zijn aangemerkt als 'zoekgebied verstedelijking' en tevens als bebouwingsconcentratie zijn aan te merken, is ook toepassing van de provinciale regeling 'Buitengebied in Ontwikkeling' (B.i.O.) nog mogelijk. Binnen het plangebied komt alleen Lithoijen-zuid voor deze regeling in aanmerking. Deze regeling is van toepassing op de sanering van agrarische en niet agrarische bedrijven in dit gebied en is opgenomen in een wijzigingsregeling. Omdat uitgangspunt is dat nieuwe burgerwoningen in het buitengebied in principe niet zijn toegestaan, moet ook bij de realisering van een B.i.O.-woning ruimtelijke kwaliteitswinst worden gegenereerd. Hoewel de hoogte van de ruimtelijke kwaliteitswinst vergelijkbaar met die van een ruimte-voor-ruimtetewoning, biedt toepassing van de B.i.O.-regeling meer ruimte om maatwerk toe te passen bij de sanering van ook andere dan intensieve agrarische bedrijven.

In de structuurvisie Buitengebied Oss wordt de manier waarop de B.i.O.-regeling moet worden toegepast, verder uiteengezet.

5.2 ALTERNATIEVEN EN SCENARIO'S

Voorkeursalternatief (VKA)

In voorliggend MER richten wij ons op het onderzoeken van de effecten van het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013. Dat voorontwerp bevat de concretisering van het beleid zoals dat is vastgelegd in de structuurvisie en rekening houdend met de laatste wijzigingen in het provinciaal beleidskader (Verordening Ruimte en besluit Provinciale Staten december 2011). In m.e.r.-termen is het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 te beschrijven als het "voorkeursalternatief" (VKA). Door het in beeld brengen van de effecten van dit VKA, het voorgenomen beleid en de vertaling daarvan in de verbeelding en de planregels, wordt voldaan aan de vereiste wettelijke verplichting.

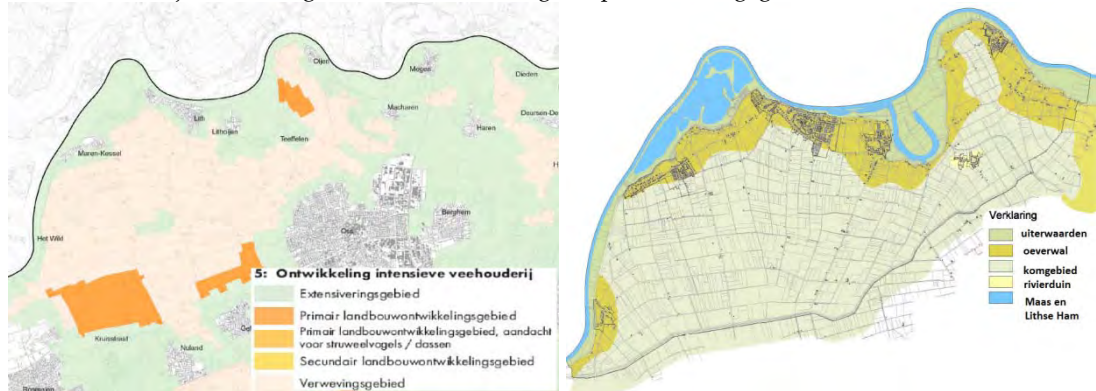
Scenario's en varianten

Het is van belang om de bandbreedte aan mogelijke milieueffecten van het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 in kaart te brengen. Daarom gaan wij uit van de in de volgende paragrafen beschreven alternatieven (het betreft feitelijk ook scenario's of varianten) waarmee de effecten van het voorgenomen beleid uit het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 worden beoordeeld. Hierbij is ook gebiedenderwijs gevarieerd met de mogelijkheden die geboden kunnen worden, passende bij bepaalde deelgebieden van het plangebied.

Het betreft:

- de indeling van de integrale zonering van de reconstructie;
- de indeling van de gebiedskwaliteiten (uiterwaarden-oeverwal-Lithse Polder-Oijense Polder).

Ter illustratie zijn deze deelgebieden in Afbeelding 11 op kaart weergegeven.

Afbeelding 11 Deelgebieden in plangebied: integrale zonering en gebiedskwaliteiten

5.2.1 VORKEURSALTERNATIEF 0% GROEI

Het voorkeursalternatief met nulgroei is een combinatie van het voorgenomen gemeentelijk planologisch beleid met de trendmatige ontwikkeling van de veehouderij in het plangebied, zoals beschreven in paragraaf 3.2.2. Voor zowel de intensieve veehouderij, als voor de melkrundveehouderij, is sprake van stoppers, blijvers en groeiers. De bedrijfsomvang die verdwijnt bij de stoppers, wordt herverdeeld onder de groeiers.

Intensieve veehouderij

Uitgangspunt bij het VKA 0% groei is dat IV-bedrijven met een beperkte economische omvang (kleiner dan 40 nge) stoppen met de bedrijfsvoering, omdat zij de gevraagde investeringen niet aan kunnen. IV-bedrijven met een omvang tussen 40 en 70 nge in extensiveringsgebied stoppen ook. De IV-bedrijven met een grotere omvang dan 70 nge in deze zones blijven bestaan. IV-bedrijven met een omvang van meer dan 40 nge in landbouwonwikkelingsgebied of verwevingsgebied groeien. Het bouwvlak waarbinnen zij kunnen groeien is maximaal 1,5 hectare.

Melkrundveehouderij

Melkrundveebedrijven met een bedrijfsomvang kleiner dan 40 nge stoppen met de bedrijfsvoering, melkveebedrijven tussen 40 en 70 nge blijven. De melkrundveehouderij met een grotere omvang dan 70 nge groeien, met als limitering dat de groei maximaal 25% is van de huidige omvang, dan wel dat het bouwvlak een grootte limiet kent van 1,5 hectare (oeverwal) of 2 hectare (Lithse Polder en in de Oijense Polder).

5.2.2 VORKEURSALTERNATIEF 25% GROEI

Het voorkeursalternatief met 25% groei houdt in dat er nog steeds stoppers zijn, maar dat de groei van de groeiers minder gelimiteerd plaatsvindt dan hierboven onder het VKA 0% groei.

Intensieve veehouderij

Dezelfde IV-bedrijven stoppen als bij VKA 0% groei. De groei van de andere bedrijven wordt niet gelimiteerd door een bepaald percentage (waarbij de omvang van de groei in balans is met de economische omvang van de stoppers), maar alleen nog gelimiteerd door de maat van het bouwvlak van 1,5 hectare. Dit scenario gaat dus uit van een groei van de economische omvang van de intensieve veehouderij. Die groei is bij bovenstaande uitgangspunten ruim 20%.

Melkrundveehouderij

Dezelfde melkrundveehouderijen als bij VKA 0% groei stoppen. De bedrijven op de oeverwal met een omvang van meer dan 70 nge groeien met maximaal 50% of tot een maximaal bouwvlak van 1,5 hectare. In de Lithse Polder en in de Oijense Polder wordt verondersteld dat alle melkrundveebedrijven met een omvang tussen 40 en 70 nge blijven en dat deze bij een grotere omvang dan 70 nge groeien met maximaal 100% of tot een bouwvlak van maximaal 2 hectare. Dit scenario gaat dus uit van een groei van de economische omvang van de melkveehouderij. Die groei is bij bovenstaande uitgangspunten meer dan 25%.

In totaliteit groeit de economische omvang van de veehouderij (intensieve veehouderij en melkrundvee) volgens bovenstaande uitgangspunten met ongeveer 25%.

5.2.3 MAXIMAAL SCENARIO

In het maximaal scenario wordt de volledige ruimte die het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 maximaal mogelijk maakt door de veehouderij benut. Dus alle IV-bedrijven groeien tot een omvang zoals in Tabel 8 is samengevat, mits hiervoor voldoende milieuruimte (geur) aanwezig is. Voor de melkrundveehouderij geldt dat deze groeit tot 1,5 hectare (overwal) of 2 hectare (polders). Er zijn in dit scenario geen stoppers.

In het maximaal scenario is ook rekening gehouden met de mogelijkheden voor omschakeling. Omdat er echter weinig agrarische bouwblokken zijn waarbij er sprake kan zijn van omschakeling van een niet-veehouderij naar een veehouderij, zijn de effecten daarvan beperkt. Daarnaast kan er ook sprake zijn van omschakeling van intensieve veehouderij naar grondgeboden veehouderij of andersom, van grondgebonden naar intensieve veehouderij (alleen op duurzame locaties). In de berekening is hierbij gemaximaliseerd en is uitgegaan van het bestaande type, omdat hiermee de effecten op gebied van ammoniak (i.v.m. een toetsing aan de Natuurbeschermingswet) maximaal in beeld worden gebracht. Melkveebedrijven hebben meer planologische ruimte voor groei en er zijn voor deze bedrijven minder technieken (zoals luchtwassers) beschikbaar om de ammoniakemissie te beperken.

5.2.4 BEST CASE SCENARIO

Een belangrijke voorwaarde voor het bestemmingsplan buitengebied is dat dit uitvoerbaar is in het kader van de Natuurbeschermingswet. Daarvoor is van belang dat wordt aangetoond dat er een scenario is waarbij de instandhoudingsdoelstellingen niet significant worden aangetast. Met andere woorden, dat de gemeente ervoor kan zorgen dat de stikstofdepositie op Natura 2000 niet toeneemt. Om die reden is een best case scenario ontwikkeld, waarbij als eerste het VKA 0% groei de basis vormt en vervolgens de stallen worden uitgevoerd conform de best beschikbare technieken.

5.2.5 UITGANGSPUNTEN BEREKENINGEN

In dit MER is het verschil tussen het vergund aantal dierplaatsen en de opgave van de veebezetting uit de CBS-tellingen, op basis van cijfers op gemeenteniveau, inzichtelijk gemaakt. Dat is een benadering om de latent vergunde uitbreidingsruimte aan te duiden, dus geen aanpak die specifiek geldt voor het plangebied van het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013.

De effecten van de alternatieven zijn in het MER voor de aspecten ammoniak en geur kwantitatief onderzocht en onderling vergeleken. Voor de andere aspecten zijn de effecten vooral kwalitatief in beeld gebracht.

Voor de typering, emissies (geur, ammoniak, fijn stof) en de economische omvang zijn gegevens uit het vergunningenbestand WEB-BVB (een provinciaal gegevensbestand met gegevens over vergunningen van veehouderijen, beheerd door gemeenten en provincie) gebruikt.

Deze gegevens zijn gekoppeld aan de bouwblokken uit het voorontwerp bestemmingsplan. De gegevens en koppeling zijn daarna gecontroleerd door de gemeente en bijgewerkt, ook ten behoeve van de integratie van de geurgebiedsvisies.

Per inrichting (veehouderij) zijn in het vergunningenbestand gegevens op stalniveau opgenomen, namelijk: het aantal dierplaatsen per staltype, op basis van de zogenaamde Rav-codes. Het aantal dierplaatsen, de emissie en de economische omvang (op basis van kengetallen van LEI en het CBS) zijn vervolgens per inrichting bepaald. Per veehouderij is er één indicatief emissiepunt bepaald, een visueel bepaald middelpunt van de stallen. Dit middelpunt is gebruikt in de berekening van de milieubelasting en de milieuruimte.

In de scenario's is onderscheid gemaakt in type bedrijven, op basis van de vergunde dierplaatsen. Indien er bij een scenario sprake is van groei van een veehouderij, is er van uitgegaan dat het bedrijf groeit als het bestaande type. De enige uitzondering hierbij is omschakeling.

Om emissies bij groei van veehouderijen/bouwblokken te kunnen bepalen, is gewerkt met voorbeeldbedrijven per type, ontleend aan het rapport "Al het vlees duurzaam" van de commissie van Doorn (november 2011). In dit advies is uitgegaan van de volgende bedrijven, gebaseerd op een omvang van ongeveer 300 NGE⁹ op een bouwblok van 1,5 hectare:

- 600 zeugen + 3800 vleesvarkens (gesloten bedrijf).
- 120 000 leghennen.
- 2500 vleeskalveren.
- 2500 melkgeiten.
- 250 melkkoeien en 158 stuks jongvee.

De voorbeeldbedrijven zijn vertaald in emissies per type, welke afhankelijk van het scenario, gebaseerd kunnen zijn op:

- grenswaarden uit het Besluit Huisvesting;
- emissiegrenswaarden voor nieuwe stallen uit de provinciale verordening Stikstof en Natura2000 en;
- voor het best case alternatief ook op de minimale emissies op basis van de RAV (versie 2012).

Per bedrijf is de milieuruimte ten aanzien van de geurbelasting op individuele objecten bepaald, rekening houdend met de geurnormen. Voor elke veehouderij is er van uitgegaan dat deze minimaal voldoet of zal voldoen aan het Besluit Huisvesting. Daarna is bekeken hoeveel de geuremissie maximaal zou mogen toenemen, binnen de voorgrondnormen (Wet geurhinder en veehouderij, gemeentelijke normen, raadsvoorstel geurverordening 2013).

Ook is per veehouderij onderzocht welke ruimte voor uitbreiding er resteert binnen de begrenzing van het bouwblok zoals dat is opgenomen in het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied. Door de omvang van het bouwblok te relateren aan de maxima (per zone, per type en per alternatief verschillend), is bepaald welke planologische uitbreidingsruimte er is door vergroting van het bouwblok.

⁹ NGE = Nederlandse Grootte Eenheid, eenheid om de economische omvang te kunnen bepalen. Een volwaardig bedrijf (inkomen voor 1 fte) is minimaal 70 NGE groot.

Voor intensieve veehouderijen is uitgegaan van een maximum bouwblok van 1,5 hectare, conform het provinciaal beleid. Voor grondgebonden veehouderijen geldt dat maximum niet, in de Lithse polder en de Oijense polder. Er is hierbij geen rekening gehouden dat in een aantal gevallen melkveehouderijen van die omvang als "in hoofdzaak gebouw-gebonden" kunnen worden beschouwd en daarmee onder de definitie van intensieve veehouderij uit de provinciale verordening Ruimte (dus een maximum bouwblok van 1,5 hectare) kunnen vallen.

De mogelijkheden voor groei van bedrijven is in het onderzoek bepaald door:

- de huidige omvang van de veehouderij (vergunning);
- de omvang van het bouwblok, uit het voorontwerp bestemmingsplan;
- de (on)mogelijkheden om te groeien binnen het bouwblok: het voorbeeldbedrijf per type naar rato van de omvang van het bouwblok;
- de planologische mogelijkheden voor uitbreiding van het bouwblok: het voorbeeldbedrijf per type naar rato van de omvang van het bouwblok, inclusief de mogelijkheden voor vergroting van het bouwblok;
- de milieuruimte ten aanzien van geurhinder (niet van toepassing voor melkrundvee).

Het groeipercentage in economische omvang is bepaald door de combinatie van de planologische ruimte en de milieuruimte en de meest bepalende/belemmerende factor hierbij. Bij groei binnen het bouwblok of binnen de mogelijkheden voor uitbreiding van het bouwblok én binnen de beschikbare milieuruimte, wordt het bouwblok als het ware opgevuld met NGE's van het standaardbedrijf van het bijbehorende type. Daarnaast worden er naar rato emissies van de uitbreiding bepaald en opgeteld bij de bestaande emissies van de veehouderij.

Met betrekking tot de geuremissieberekeningen is tot aan de maximale vergunbare geurbelasting (de norm verschilt per gebied) gerekend. Bij de ammoniakdepositie berekeningen is er geen rekening gehouden met een maximum, terwijl dat plafond er feitelijk wel degelijk is. De berekende toename van de ammoniakdepositie is dus te zien als een risico-inschatting, uitgaande van het ontbreken van een toets ten aanzien van de effecten van en toename van de ammoniakdepositie op de Natura2000-gebieden en zonder toets op de vergunbaarheid van een dergelijke groei van de ammoniakemissie in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Best-case alternatief

In het best-case alternatief is tevens rekening gehouden met aanpassingen van de bestaande stallen, verdergaand dan de eisen uit het Besluit Huisvesting. Per diersoort is de minimale ammoniakemissie bepaald die op dit moment vergunbaar is (R.a.v. 2012) en vervolgens zijn emissies van bestaande bedrijven bepaald, indien ze hun dieren zouden houden op de stalsystemen met deze minimale emissies. Dit alternatief is onderzocht en beschreven, om aan te geven of en hoe via bronmaatregelen significante negatieve effecten op Natura2000-gebieden voorkomen zouden kunnen worden. Dit betreft net als het worst-case alternatief een theoretische benadering en is enkel ter onderbouwing dat het bestemmingsplan uitvoerbaar is.

De berekeningen van de ammoniakdeposities zijn uitgevoerd met het modelprogramma OPS-pro 4.3. Output is een grid met een 100*100m resolutie, waarmee de depositiekaarten gemaakt zijn. De belasting op Natura2000 gebieden is berekend door het grid te confronteren met de Natura2000 gebieden in GIS. Hierbij is per gebied de gemiddelde, maximale en minimale depositie berekend en beschreven in het MER en de Passende Beoordeling.

De geurberekeningen zijn uitgevoerd met het rekenprogramma VSTACKS-gebied, aangevuld met een GIS-module ontwikkeld door ARCADIS. Die module is ontwikkeld om met minder handmatige handelingen de geurbelasting en de uitbreidingsruimte voor wat betreft geur voor een groter plangebied te berekenen. In de modelberekeningen is uitgegaan van default V-Stacks parameters en een vaste ruwheid, zoals aangegeven op de kaarten in het MER.

Per scenario/alternatief is de achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder berekend op een 50*50m grid voor kaartpresentaties en op de voor geurhinder gevoelige objecten.

De geurberekeningen zijn zowel uitgevoerd ten behoeve van de integratie van de geurverordeningen als ten behoeve van het MER. De scenario's uit dit MER zijn afgestemd met de scenario's zoals die zijn gehanteerd in de geurgebiedsvisie zoals die is opgesteld ten behoeve van de actualisatie en integratie van de geurverordeningen (ARCADIS, maximaal scenario komt alleen terug in dit MER).

6 Milieubeoordeling

6.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten van de alternatieven, scenario's en varianten op de verschillende milieuaspecten. De effecten zijn getoetst op basis van verschillende criteria. Onderstaande subparagrafen beschrijven respectievelijk het studiegebied, de planhorizon, de beoordelingsschaal en de relevante aspecten. De daaropvolgende paragrafen geven per aspect de effectbeschrijving weer.

6.2 STUDIE- EN PLANGEBIED

Bij de beschrijving van de mogelijke effecten voor een aantal thema's zal sprake zijn van een groter beïnvloedingsgebied dan het plangebied voor het nieuwe bestemmingsplan, omdat er ook sprake kan zijn van mogelijke effecten buiten het plangebied.

Veelal zal de voormalige gemeente Lith het studiegebied voor de effectbeschrijving zijn. Echter, daar waar relevant (bijvoorbeeld voor het thema ammoniakdepositie op bos- en natuurgebieden) zal het studiegebied worden uitgebreid met gebieden buiten de voormalige gemeente Lith en bijvoorbeeld ook aanpalende gemeenten of verder weg gelegen natuurgebieden betreffen.

6.3 PLANHORIZON

Omdat het bestemmingsplan een looptijd van minstens tien jaar zou moeten omvatten, geldt als planhorizon – en dus als referentiejaar – de situatie anno 2022.

6.4 BEOORDELINGSSCHAAL

De effecten zullen waar relevant kwantitatief in beeld worden gebracht (voor geur, ammoniak en fijn stof), dus door berekeningen en modelleringen. Een aantal effecten komt kwalitatief in beeld, met andere woorden op grond van expert judgement. De gegevens hiervoor zullen ontleend worden aan algemeen beschikbare kaartinformatie en informatie uit de literatuur, kengetallen e.d. De effectbeoordeling zal navolgbaar en voor de alternatieven, scenario's en varianten op gelijke wijze plaatsvinden. Om een overzichtelijke presentatie te verkrijgen, zal de beoordeling uitmonden in een effectscore per criterium.

Deze effectscores worden kwalitatief beoordeeld met de zevenpunts-beoordelingsschaal zoals weergegeven in Tabel 9.

Score	Omschrijving
++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Tabel 9 Tabel effectscores.

Waar relevant zal ingaan worden op de mogelijkheden om (ongewenste) negatieve effecten te mitigeren (verzachten) of te compenseren. Tevens gaan we in op eventuele leemten in kennis en of deze van invloed zijn op de besluitvorming over het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013.

De alternatieven en scenario's zijn voor alle thema's vergeleken met de referentiesituatie. Echter, het best case scenario is alleen bij stikstofdepositie op Natura 2000 behandeld. Dit omdat dit scenario expliciet is uitgewerkt voor dit thema. Bovendien scoort het best case scenario voor de overige thema's identiek met het VKA 0% groei.

6.5 MILIEUBEOORDELING VEEHOUDERIJ

6.5.1 NATUUR

Methodiek

De volgende criteria worden gehanteerd:

- Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.
- Stikstofdepositie op Wav-gebieden en overige natuur.
- Soortbescherming Flora- en faunawet.

Voor wat betreft stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden en overige natuur is de ontwikkeling van de veehouderij van belang. Aangezien op het niveau van dit MER de detailinformatie over soorten niet voorhanden is, is er op hoofdlijnen getoetst aan de effecten op soorten door invloed van de veehouderij en overige activiteiten. De invloed op barrièrewerking en ruimtebeslag kan worden veroorzaakt door activiteiten die in een toename aan bebouwing voorzien.

Wettelijk kader: Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen.

Daarbij kunnen twee categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden.
- Beschermde Natuurmonumenten.

Natura 2000-gebieden

Omdat het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 een plan is met potentieel significante effecten op Natura 2000-gebieden, is volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19j) een Passende Beoordeling vereist als significante effecten niet zijn uit te sluiten met een Voortoets.

Passende Beoordeling Natura 2000

Bij de Passende Beoordeling wordt gedetailleerd in kaart gebracht wat de effecten (kunnen) zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. Hierbij wordt rekening gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen. De significantie van de gevolgen moet met name worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Omkeerbare en tijdelijke effecten kunnen ook significant zijn.

In de Passende Beoordeling ligt de focus op de stikstofdepositie op Natura 2000. Eventuele andere effecten door het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 zijn uit te sluiten. De Passende Beoordeling die op plan-m.e.r.-niveau is uitgevoerd, richt zich op het niveau van het bestemmingsplan. Voor gedetailleerd locatieonderzoek is het plan te globaal. Locatie, omvang en type van de veehouderijbedrijven die worden doorgerekend, zijn immers grotendeels modelmatig. Het onderzoek relateert de depositieberekeningen voor de relevante gebieden aan de gevoeligheid voor stikstofdepositie van habitattypen en natuurdoelen binnen de beschermde gebieden. Het betreft een globale beoordeling op basis van de mogelijkheden die het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 biedt.

Bij de effectbeschrijving op de Natura 2000-gebieden zijn de kritische depositiewaarden (KDW) van de habitattypen gebruikt als norm. De KDW is gedefinieerd als de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie (Van Dobben & Van Hinsberg, 2009). In de huidige situatie is echter de achtergronddepositie, dat wil zeggen de depositie ten gevolge van de huidige luchtkwaliteit, ter plekke van alle Natura 2000-gebieden, al hoger dan de kritische depositiewaarde van deze gebieden. Er is dus al sprake van een overbelaste situatie ten aanzien van stikstof.

De effecten zijn beschreven in relatie tot de instandhoudingsdoelen voor habitattypen. Voor deze doelen is een duidelijke, kwantitatief te onderbouwen, relatie aanwezig met de hoeveelheid stikstofdepositie. De effecten van stikstofdepositie op habitatsoorten en vogelrichtlijnsoorten is indirect. Deze effecten zijn daarom kwalitatief beschreven.

Beschermde Natuurmonumenten

Sinds de inwerkingtreding van de (oude) Natuurbeschermingswet zijn 188 gebieden aangewezen als Beschermde Natuurmonument of staatsnatuurmonument. Door de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 verdwijnt het verschil tussen Beschermde en Staatsnatuurmonumenten. Deze gebieden vallen dan onder de noemer van Beschermde Natuurmonumenten. Een deel van de Beschermde Natuurmonumenten vallen samen met Natura 2000-gebieden. Hiervoor geldt bij definitieve aanwijzing van de Natura 2000-gebieden dat de effecten van ingrepen buiten het voormalig Beschermde Natuurmonument niet meer vergunningsplichtig zijn.

Waar de gebieden niet samen vallen, blijven Beschermde Natuurmonumenten in stand en vallen onder het toetsingskader van artikel 16 van de Natuurbeschermingswet, dat hieronder wordt toegelicht.

Beoordelingskader van Beschermde Natuurmonumenten

De status Beschermde Natuurmonument betekent dat het zonder vergunning verboden is om handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor dat natuurmonument. Het gaat om handelingen die significante gevolgen kunnen hebben voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied.

Tenzij er zwaarwegende openbare belangen zijn ('dwingende reden van openbaar belang') die het verlenen van een vergunning 'noodzakelijk' is. In tegenstelling tot de afweging bij een Natura 2000-gebied, hoeft hier geen alternatievenonderzoek plaats te vinden. Ook een Passende Beoordeling is niet verplicht.

Bij Beschermde Natuurmonumenten ontbreken de instandhoudingdoelen als toetsingskader voor mogelijke effecten, zoals bij de Natura 2000-gebieden. Het aanwijzingsbesluit van een Beschermde Natuurmonument bevat echter een overzicht van de te behouden natuurwaarden. Het toetsingskader is vergelijkbaar met dat van de Natura 2000-gebieden. Voor handelingen buiten het Beschermde Natuurmonument (voor zover aangewezen voor de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998) die significante effecten kunnen hebben op het gebied is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Nbwt¹⁰). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten een Beschermde Natuurmonument die negatieve gevolgen kunnen hebben.

Aangezien er in het plangebied en ook niet in een straal van tien kilometer beschermde natuurmonumenten liggen, zijn deze verder niet meegenomen in de beoordeling (zie ook Afbeelding 12).

Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Wet ammoniak en veehouderij (Wav)

Om de natuur in Nederland tot een goed functionerend ecologisch netwerk te maken, wordt de EHS begrensd en aangelegd als netwerk van bestaande en nieuwe natuur. Het wettelijke kader voor het aanwijzen (begrenzen) en beschermen van de EHS is de Nota Ruimte. De EHS wordt op provinciaal niveau uitgewerkt in provinciale structuurvisies en verordening ruimte (wettelijk toetsingskader en ruimtelijke ordening) en natuurbeheerplannen (financieel kader en uitvoering). Op de EHS is ook de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) van toepassing. De Wav is het wettelijke kader dat van toepassing is bij de toetsing van ammoniakinvloeden op de EHS.

Op 1 mei 2007 is de gewijzigde Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav is bedoeld ter bescherming van de zeer kwetsbare gebieden tegen de effecten van ammoniakdepositie. Provinciale Staten wijzen deze zeer kwetsbare gebieden aan op basis van criteria die in de wet staan vermeld. De Wav bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierenverblijven. Het bevoegd gezag moet die regels toepassen bij beslissingen over de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen. De wet geeft regels voor veehouderijen die in een zeer kwetsbaar gebied of in een zone van 250 meter rondom zo'n kwetsbaar gebied liggen. Hoofddoel hierbij is dat vestiging in deze zones niet mogelijk is en dat uitbreiding slechts mogelijk is binnen een bedrijfsemissieplafond. Alleen voor verzuring gevoelige gebieden, of delen daarvan, die zijn gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) kunnen als zeer kwetsbaar gebied worden aangewezen (art. 2, lid 2 Wav). Alle voor verzuring gevoelige gebieden, die in Beschermde Natuurmonumenten of Natura 2000-gebieden liggen, moeten worden aangewezen als zeer kwetsbaar gebied, op voorwaarde dat ze binnen de EHS liggen. Provinciale Staten zijn hiertoe verplicht (art. 2, lid 3 Wav).

Voor de effecten op Natura 2000-gebieden en Natuurmonumenten geldt het eerder geschetste toetsingskader en beoordelingskader. Voor de effecten op EHS-gebieden wordt gekeken of er toe- of afnames zijn te verwachten in de voor stikstof gevoelige delen van de EHS die begrensd zijn als voor zeer gevoelig in het kader van de Wav.

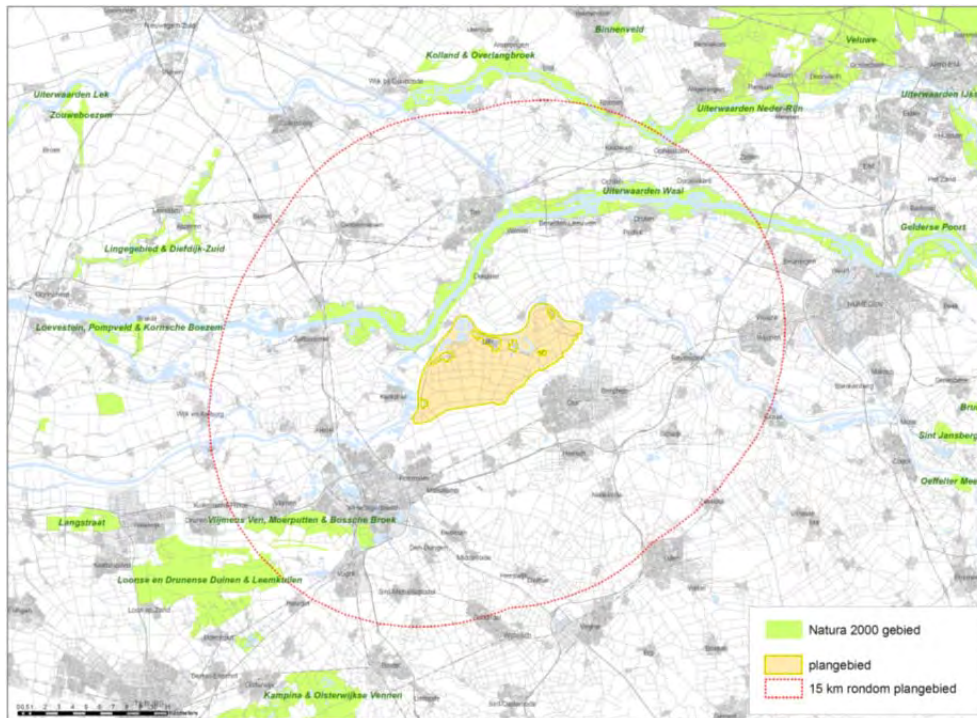
¹⁰ In artikel 16 staat dat externe werking alleen geldt voor in het aanwijzingsbesluit beschreven activiteiten.

Uit art. 65 blijkt echter dat dit alleen geldt voor beschermde natuurmonumenten die na 1 oktober 2005 zijn aangewezen en die zijn er (nog) niet.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Natura 2000-gebieden

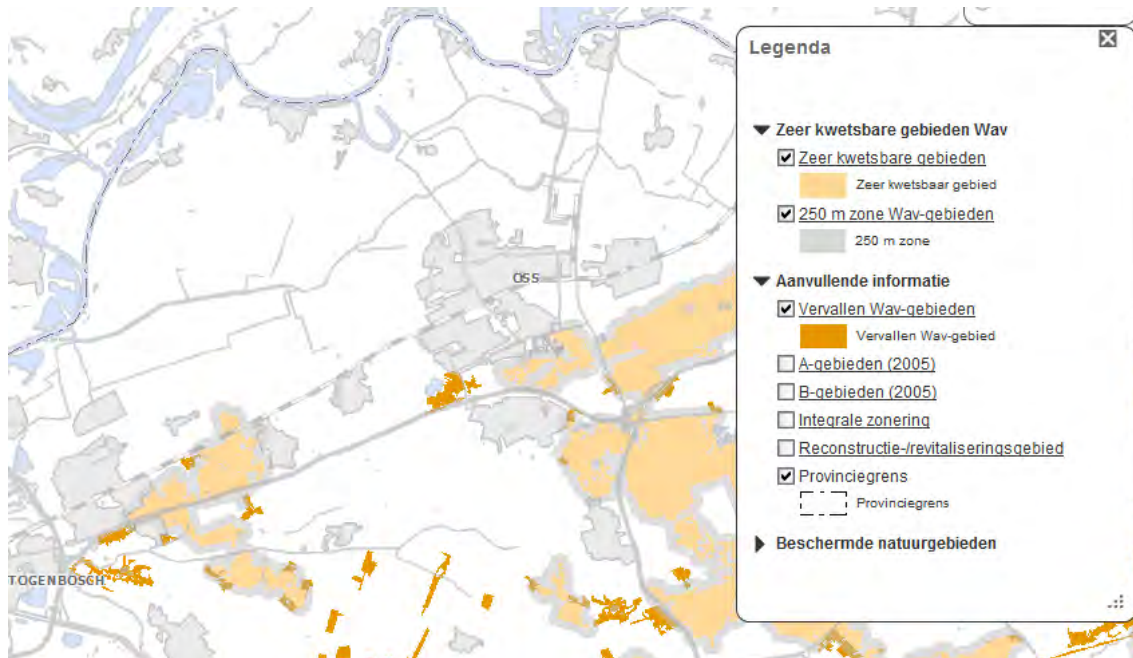
Binnen het plangebied zijn geen natura 2000-gebieden gelegen. De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden welke binnen de invloedssfeer van het buitengebied van de gemeente liggen zijn weergegeven in Afbeelding 12. De invloedssfeer is gedefinieerd als een zone van 10 km om het plangebied.

Afbeelding 12 Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied.

Wav-gebieden

In onderstaande afbeelding zijn de Wav-gebieden weergegeven die gelegen zijn in en rondom het plangebied. Alleen 'voor verzuring gevoelige' gebieden die liggen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) kunnen als zeer kwetsbaar worden aangewezen.

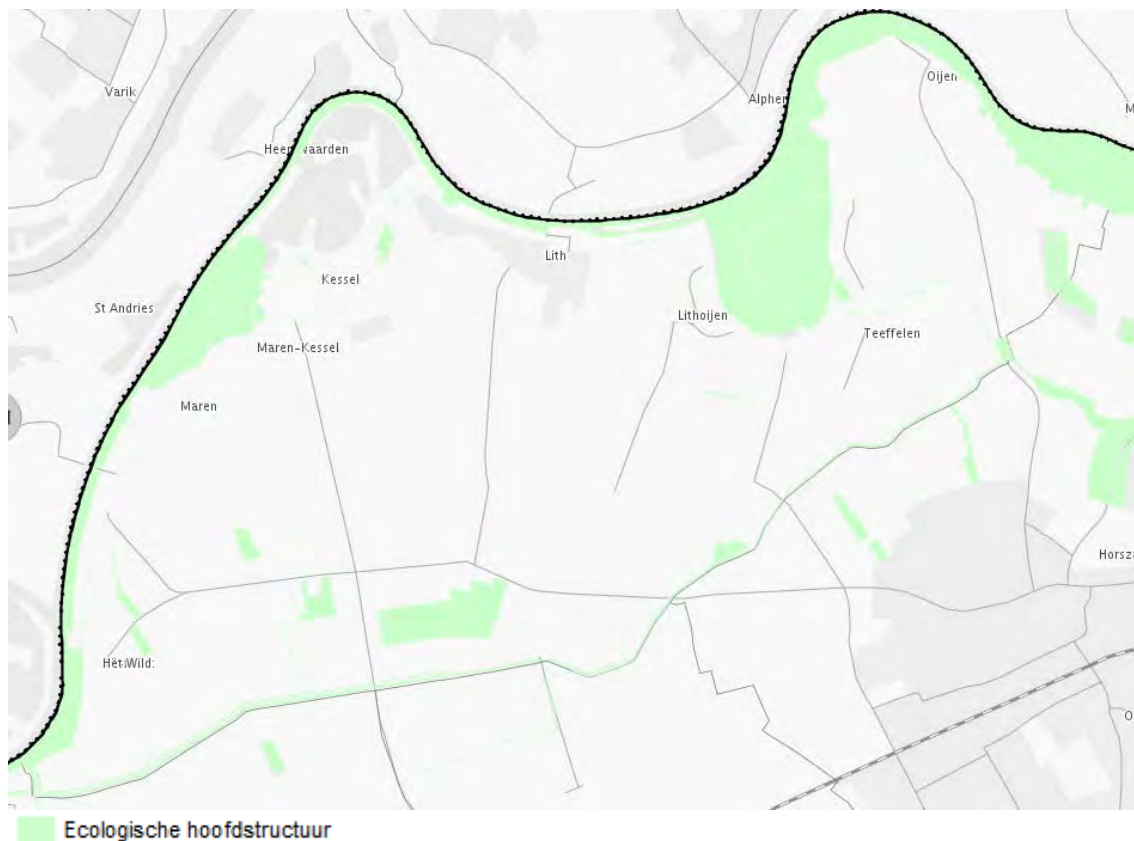
Afbeelding 13 Ligging Wav-gebieden (bron: <http://www.brabant.nl/kaarten/ruimtelijke-ordening-kaarten/wet-ammoniak-en-veehouderijkaart.aspx>)

Overige natuur

In het plangebied is een aantal EHS-gebieden en Ecologische Verbindingszones (EVZ) gelegen.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Het vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid.

Deze EHS-gebieden zijn weergegeven in Afbeelding 14.

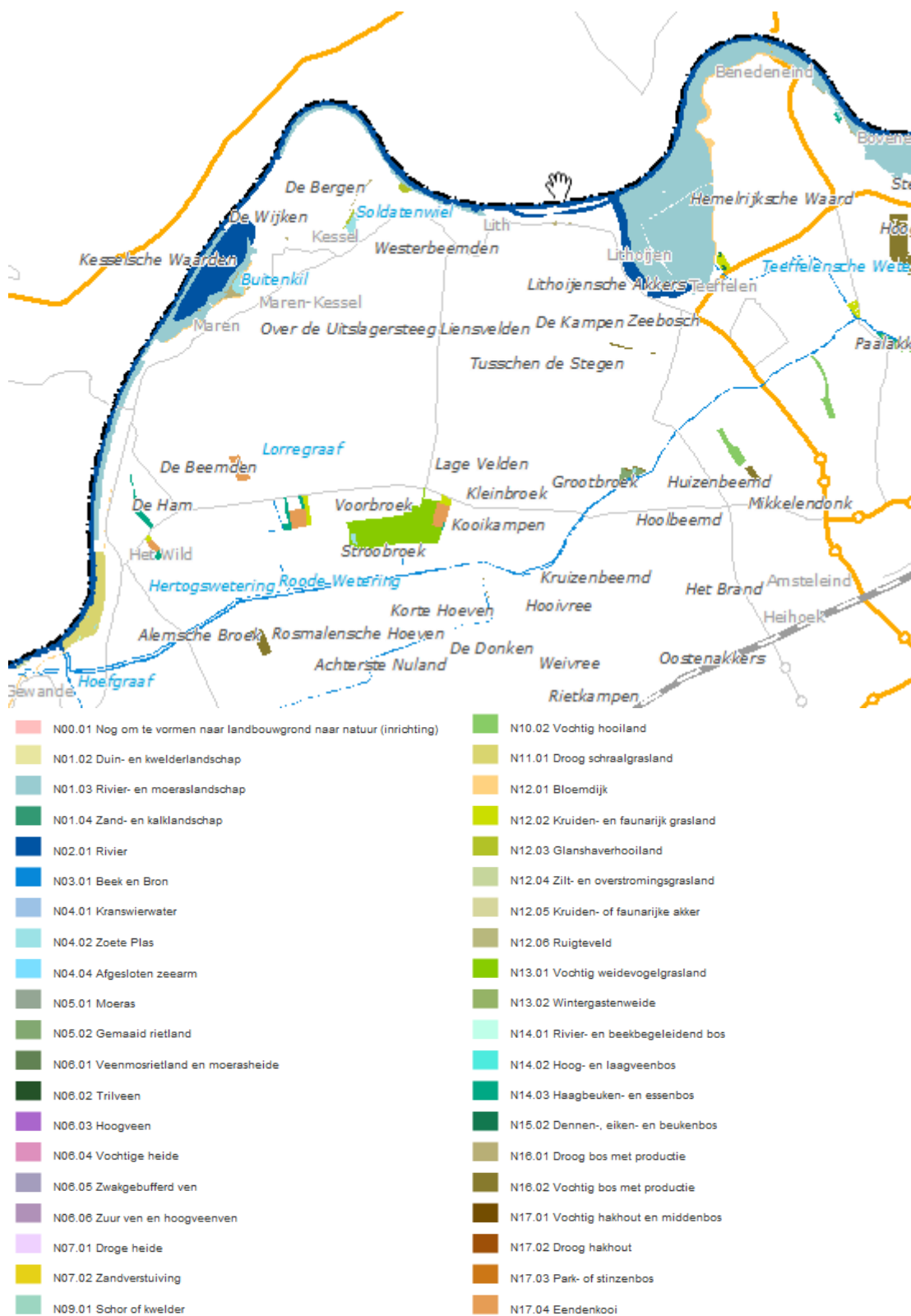
Afbeelding 14 EHS in het plangebied (bron: Provincie Noord-Brabant).

In het Natuurbeheerplan heeft de provincie Noord-Brabant de natuurdoelen voor de EHS-gebieden vastgesteld.

De basis van dit plan bestaat uit een tweetal kaarten:

- Beheertypenkaart (huidige natuurbeheertypen).
- Ambitiekaart (gewenste natuurbeheertypen).

Op de natuurambitiekaart (Afbeelding 15) staan de natuurbeheertypen weergegeven voor het plangebied zoals gesteld in het Natuurbeheerplan. De natuurdoeltypen van de gebieden dicht bij of tegen de Maas bestaan voor een groot gedeelte uit “rivier- en moeraslandschap” en “rivier”, daarnaast zijn hier de natuurdoeltypen “droog bos met productie”, “bloemdijk”, “zoete plas”, “moeras”, “glanshaverhooiland”, “kruiden en faunarijk grasland”, “dennen-, eiken- en beukenbos”, “haagbeuken- en essenbos” en “droog schraalgrasland” vastgesteld. Daarnaast liggen verspreid in het gebied ook nog gebieden met natuurdoeltypen als “eendenkooi”, “vochtig weidevogelgrasland”, “vochtig bos met productie”, “gemaaid rietland” en “beek en bron”.

Afbeelding 15 Natuurambitiekaart van het plangebied (bron: Provincie Noord-Brabant).

Soorten in Lith

Beschermde planten- en diersoorten (tabel 2 en 3-soorten in het kader van de Flora- en faunawet) in het plangebied komen zowel in natuurgebieden voor (planten, vogels, insecten) als in het agrarisch gebied (vleermuizen, vogels, amfibieën). In het MER is voor het criterium “soortbescherming Flora- en faunawet” onder andere gebruik gemaakt van de zogenaamde prioritaire soorten voor het plangebied (wat geen relatie heeft met de Habitatrichtlijn). Dit zijn 94 planten en dieren waarvoor de Provincie Noord-Brabant belangrijk is en die ernstig in hun voortbestaan worden bedreigd. Uit de *Handleiding biodiversiteit Maatregelen voor prioritaire soorten en hun leefgebieden* (provincie Noord-Brabant, april 2011) blijkt dat er in het plangebied verschillende prioritaire soorten voorkomen. In Tabel 10 zijn deze prioritaire soorten weergegeven voor die gevallen waar uit de actuele leefgebieden kaarten blijkt dat een concentratie aanwezig is in het plangebied. Uit de “Handleiding biodiversiteit” is bovendien te herleiden dat onderstaande prioritaire soorten zich veelal bevinden binnen de begrenzing van de huidige natuurgebieden.

Onderverdeling	Prioritaire soort
Planten	Drijvende waterweegbree, Rapunzelklokje.
Insecten	Kommavlinder.
Reptielen en amfibieën	Alpenwatersalamander, Heikikker, Kamsalamander, Levenbarende hagedis, Poelkikker, Rugstreeppad.
Vogels	Huiswaluw, Kerkuil, Kwartelkoning, Oeverwaluw, Steenuil.
Zoogdieren	-

Tabel 10 Prioritaire soorten in het plangebied.

Naast deze prioritaire soorten zijn ook de aanwezige en beschermde soorten uit de Flora- en faunawet van belang. Prioritaire soorten kunnen overigens ook beschermd zijn in het kader van de Flora- en faunawet.

In Tabel 11 zijn de aanwezige beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet weergegeven op basis van de website van RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland).

Geconcludeerd kan worden dat het hier gaat om soorten die algemeen voorkomen in Nederland en enkele strikt beschermde soorten.

Soortgroep/soorten	Flora- en faunawet
Reptielen	
Levenbarende hagedis	Tabel 2
Amfibieën	
Alpenwatersalamander	Tabel 2
Kamsalamander	Tabel 3
Kleine watersalamander	Tabel 1
Gewone pad	Tabel 1
Rugstreeppad	Tabel 3
Heikikker	Tabel 3
Bruine kikker	Tabel 1
Poelkikker	Tabel 3
Bastaardkikker	Tabel 3
Meerkikker	Tabel 1

Tabel 11 Reptielen en amfibieën beschermd in het kader van de Flora- en faunawet aanwezig in het plangebied, (bron: RAVON).

Het is aannemelijk dat een aantal strikt beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voorkomt in het plangebied.

Voor de algemene soorten uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht is acht wordt genomen. Voor soorten die voorkomen in Tabel 2 van de Flora- en faunawet geldt een vrijstelling voor bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, mits er een goedgekeurde gedragscode wordt gevolgd. In dat geval hoeft er voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden. Voor strikt beschermde soorten van Tabel 3 (Bijlage IV van de Habitatrictlijn en bijlage 1 AMvB art. 75 Flora- en faunawet) geldt geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing alleen mogelijk indien er een belang is op grond van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten¹¹ (bijlage 1 soorten) of een belang uit de Habitatrictlijn (bijlage 4 soorten)¹².

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet: alle vogels zijn in Nederland beschermd tijdens het broedseizoen. Sommige soorten hebben jaarrond beschermde nesten. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij broedvogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden. Voor Vogels kunt u alleen een ontheffing aanvragen volgens een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn (Bescherming van flora en fauna (b) *, Veiligheid van het luchtverkeer (c) en Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)). Effecten op broedende vogels moeten zoveel mogelijk voorkomen worden. Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Effectbeschrijving

Stikstofdepositie op Natura 2000

Voor wat betreft het bepalen van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden vanuit de veehouderij zijn berekeningen uitgevoerd voor beide alternatieven en beide scenario's. De resultaten staan in de Passende Beoordeling, die is opgenomen in Bijlage 1 van dit MER.

¹¹ Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 kunt u ontheffing aanvragen op grond van alle belangen uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1-soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep.

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

¹² Voor Bijlage IV-soorten uit Tabel 3 geldt dat voor een ruimtelijke ingreep u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrictlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Passende Beoordeling

In het kader van de Natuurbeschermingswet en ook de provinciale Verordening stikstof en Natura 2000 zijn de vergunde en daadwerkelijk gerealiseerde dierplaatsen in december 2004 de referentie voor de beoordeling van de mogelijke toename van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden. Omdat de meeste habitattypen binnen de relevante Natura 2000-gebieden gevoelig zijn voor verzuring en nu al een belasting van stikstof hebben die hoger is dan de kritische depositiewaarden, kan gesteld worden dat een toename van stikstofdepositie conform de beide voorkeursalternatieven en het maximale scenario niet past binnen de toetsingskaders. Bij de geconstateerde toename van depositie zijn significante effecten immers niet op voorhand uit te sluiten.

Gelet op de zeer strikte regels van de (huidige) Natuurbeschermingswet (omgekeerde bewijslast) zal er bij het vaststellen van het Bestemmingsplan Buitengebied met zekerheid uitgesloten moeten worden dat er een toename van de depositie van stikstof op de overbelaste Natura 2000-gebieden kan ontstaan. Indien dat op dat moment onvoldoende is geborgd via andere regelingen (provinciale verordening, vertaling PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) in aanpassing Natuurbeschermingswet) zal deze borging c.q. toets een plek moeten krijgen in de planregels van het Bestemmingsplan Buitengebied.

Terwijl voor de Passende Beoordeling de referentie de huidige situatie met CBS-correctie van de veestapel is, is dat voor het MER de huidige vergunde situatie met toepassing van stalsystemen conform de AMvB-Huisvesting.

Ook deze situatie is in de Passende Beoordeling meegenomen en daaruit blijkt het volgende:

- Het voorkeursalternatief 0% groei geeft een gelijke tot iets lagere stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden als vergunde situatie met toepassing van AMvB-Huisvesting. Het VKA 0% groei scoort licht positief (0/+).
- Het voorkeursalternatief 25% groei geeft een stijging van de stikstofdepositie ten opzichte van de vergunde situatie met toepassing van AMvB-Huisvesting van orde grootte 15-20%. Ten opzichte van de achtergronddepositie betreft het echter een lichte toename. Het VKA 25% groei scoort derhalve licht negatief (0/-).
- Het maximaal scenario geeft een nog sterkere toename van de stikstofdepositie in orde grootte 40-45% ten opzichte van de vergunde situatie met toepassing van AMvB-Huisvesting. Ten opzichte van de achtergronddepositie betreft het echter een lichte toename. Het maximaal scenario scoort derhalve negatief (-).
- Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case scenario) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Ook ten opzichte van de inzet van de AMvB-Huisvesting zal een afname optreden. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande stallen, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Ten opzichte van de achtergronddepositie betreft het echter een lichte afname. Het best case scenario scoort derhalve positief (+).

Ammoniakdepositie op Wav-gebieden

In onderstaande tabel zijn de gemiddelde deposities aan NH₃ vanuit de veehouderij weergegeven op de dichtst bij gelegen aanwezige Wav-gebieden, die overigens buiten het plangebied liggen (zie paragraaf 4.1).

Bij vergelijking ten opzichte van de MER-referentie geldt het volgende:

- Het voorkeursalternatief 0% groei geeft een iets lagere stikstofdepositie op dichtst bij gelegen Wav-gebieden dan de vergunde situatie met toepassing van AMvB-Huisvesting. Het VKA 0% groei scoort licht positief (0/+).
- Het voorkeursalternatief 25% groei geeft een stijging van de stikstofdepositie op dichtst bij gelegen Wav-gebieden ten opzichte van de vergunde situatie met toepassing van AMvB-Huisvesting van ordegrrootte 11-13%. Het VKA 25% groei scoort derhalve licht negatief (0/-).
- Het maximaal scenario geeft een nog sterkere toename van de stikstofdepositie op dichtst bij gelegen Wav-gebieden in ordegrrootte 40-45% ten opzichte van de vergunde situatie met toepassing van AMvB-Huisvesting. Het maximaal scenario scoort derhalve negatief (-).
- Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case scenario) is te verwachten dat er sprake is van een afname van stikstofbelasting op dichtst bij gelegen Wav-gebieden. Dit is niet doorgerekend. In lijn met de uitkomsten van de berekeningen in de Passende Beoordeling voor de Natura 2000-gebieden zal deze naar verwachting ook leiden tot een afname van de depositie op de Wav-gebieden van ordegrrootte 50% ten opzichte van huidige situatie met de inzet van de AMvB-Huisvesting. Het best-case scenario scoort derhalve positief (+).

Referentie, alternatief of scenario	Wav-gebied in Noord-Brabant	Wav-gebied in Gelderland
Huidige situatie	155	85
Huidige situatie met CBS-correctie	109	59
Huidige situatie vergund met AMvB-huisvesting (referentie MER)	120	67
Huidige situatie vergund met AMvB-huisvesting CBS-correctie	84	47
VKA 0% groei	117	65
VKA 25% groei	134	76
Maximaal scenario	172	95

Tabel 12: Gemiddelde ammoniakdepositie (mol/ha/jaar) op Wav-gebieden

Effecten op soorten

Van de vermelde prioritaire soorten in het plangebied ondervindt alleen de Steenuil invloed door uitbreiding van bouwvlakken dan wel bebouwing. Dit vanwege het verlies van habitat. Wanneer bebouwing gesloopt moet worden dan is er mogelijk ook sprake van invloed op de Huiszwaluw en Kerkuil. Dit omdat er dan jaarrond beschermde nestplaatsen verdwijnen. Een aandachtspunt is de eventuele aanwezigheid van de Heikikker en Poelkikker. Mogelijk zijn beide soorten aanwezig binnen bestaande of toekomstige bouwvlakken.

Geconcludeerd kan worden dat de beide VKA's tot een beperkte toename aan bebouwing leiden binnen bestaande bouwvlakken of direct aansluitend daaraan. Er is vanwege de beperkte toename aan bebouwing geen sprake van invloed op prioritaire soorten. Daarnaast zal ook stalruimte leeg komen te staan (bij de stoppers), die mogelijk gesloopt gaat worden of een andere invulling krijgt, of zal voorafgaand aan staluitbreiding eerst sloop plaats kunnen vinden. Bij dit soort veranderingen die kunnen leiden tot verstoring van beschermde soorten zal een inventarisatie moeten plaatsvinden en zal in een aantal gevallen vervangende ruimte moeten worden geboden. Beide VKA's scoren licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Het maximaal scenario leidt tot aanzienlijke uitbreiding van staloppervlak en zal invloed hebben op leefgebied van prioritaire soorten en/of enkele beschermde soorten van de Ff-wet. Tevens zal voorafgaand aan staluitbreiding sloop aan de orde kunnen zijn. Het maximaal scenario scoort negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie.

Barrièrewerking en ruimtebeslag

Barrièrewerking is niet in het geding, omdat alle bouwvlakken, waar mogelijk veranderingen kunnen gaan plaatsvinden, op afstand liggen van de ecologische verbindingzones.

In alternatief VKA 25% groei en in het maximaal scenario neemt het ruimtebeslag door de veehouderij toe ten opzichte van de referentiesituatie. Bij het VKA 0% groei vindt hoogstwaarschijnlijk ook enige toename van ruimtebeslag plaats, namelijk als bebouwing niet gesloopt wordt na stoppen van het betreffende bedrijf. Wel moet daarbij moet gezegd worden dat dit ruimtebeslag zich concentreert op de bouwvlakken, waar relatief beperkte natuurwaarden voorkomen. Om die reden zijn beide VKA's neutraal gescoord (0). Omdat er uitbreiding van bouwvlakken plaatsvindt bij het maximaal scenario enerzijds, maar omdat natuurwaarden in de directe zone rond bouwvlakken beperkt zal zijn, is dit scenario licht negatief (0/-) beoordeeld voor het aspect ruimtebeslag.

Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	0/+	0/-	-
Ammoniakdepositie op Wav-gebieden en overige natuur	0/+	0/-	-
Soortenbescherming Flora- en faunawet	0/-	0/-	-
Barrièrewerking en ruimtebeslag	0	0	0/-

Tabel 13 Totale effectscores natuur.

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-Huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk extra mitigerende maatregel. Indien de gemeente hiertoe besluit, is het voor de hand liggend om dit toe te passen bij omgevingsvergunningen (Wabo). Ook kan de gemeente een bijdrage leveren aan de implementatie van het generiek beleid gericht op een versnelde afname van de emissie van ammoniak, o.a. door het gebruik van emissiearme stalsystemen en andere technieken om emissies te voorkomen en te beperken te stimuleren en, waar deze verplicht zijn, te controleren op een goede werking. Dit is bijvoorbeeld gestalte gegeven in het best case scenario.

Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van onbenutte planologische mogelijkheden voor hergebruik van bestaande veehouderijen kan helpen de vergunde emissie van ammoniak nog verder te doen dalen. Gezien de afstand tussen de veehouderijen in het plangebied en de Natura 2000-gebieden zullen positieve effecten van een gemeentelijk gebiedsgericht beleid beperkt zijn.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

Borging toets aan de Natuurbeschermingswet

In de planregels voor de wijzigingsbevoegdheden (vormverandering en uitbreiding van bouwblokken) kan een voorwaarde worden opgenomen dat voldaan moet worden aan de eisen uit de Provinciale Verordening Stikstof van de provincie Noord-Brabant en de Natuurbeschermingswet. De Commissie m.e.r. heeft in eerder toetsingsadviezen aangegeven dat een generieke verwijzing naar beleid van andere overheden niet volstaat. Maar met het opnemen van een soortgelijke toets in de planregels is er geen sprake van een generieke verwijzing.

De gemeente kan dit vorm geven door:

- voorwaarden op te nemen in de wijzigingsbevoegdheden die betrekking hebben op vormverandering, vergroting en omschakeling van bouwblokken. Uitbreiding, vormverandering of omschakelingen (van- of naar bouwblokken van veehouderijen) niet toe te staan, tenzij de emissie van stikstof niet toeneemt, of er sprake is van saldering (per saldo geen toename stikstofdepositie op Natura2000 – gebieden) of er concreet zicht is op het verkrijgen van een Natuurbeschermingswet-vergunning;
- de bouw mogelijkheden binnen de begrensde bouwblokken van veehouderijen te regelen via een ontheffing, waarbij er getoetst wordt op de wijze zoals hiervoor aangegeven (geen toename emissie, of saldering of concreet zicht op Nbwet-vergunning)

6.5.2 GEUR

Methodiek

Op basis van het gemeentelijke vergunningenbestand is voor de scenario's met een door ARCADIS ontwikkelde GIS-applicatie (gecombineerd met het programma V-stacks-gebied) berekend en in kaart gebracht welke achtergrondbelasting aan geur optreedt ten gevolge van de stalemissies. Deze achtergrondbelasting geeft samen met milieukwaliteitscriteria (zie Tabel 14) een beeld van het leefklimaat in het plangebied. In dit MER is gebruik gemaakt van de berekeningen die zijn uitgevoerd ten behoeve van de integratie en actualisaties van de geurverordeningen uit 2008 tot de geurverordening 2008.

De volgende criteria zijn gehanteerd:

- Ontwikkeling woon- en leefklimaat aan de hand van de geurbelasting binnen de bebouwde kom (achtergrondbelasting).
- Ontwikkeling woon- en leefklimaat aan de hand van de geurbelasting in het buitengebied (achtergrondbelasting).

Achtergrondbelasting (OU/m ³)	Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat
0 – 3	<5%	Zeer goed
3.1 – 7.4	5-10%	Goed
7.5 – 13.1	10-15%	Redelijk goed
13.2 – 20.0	15-20%	Matig
20.1 – 28.3	20-25%	Tamelijk slecht
28.4 – 38.5	25-30%	Slecht
38.6 – 50.7	30-35%	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Tabel 14 Milieukwaliteit criteria voor geurhinder.

Ontwikkeling achtergrondbelasting

De afbeeldingen in bijlage 3 van het MER geven de achtergrondbelasting weer voor de verschillende huidige situaties en de scenario's, op basis van de modelmatige uitgangspunten. Een beschrijving van de modelmatige uitgangspunten is opgenomen in hoofdstuk 5.

De kaarten geven een beeld van een mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting. Daarbij is het nodig om de achtergrondbelasting te relateren aan milieukwaliteitscriteria (zie hierboven) en het aantal geurgehinderden (de blootstelling aan de geurbelasting). In onderstaande tabellen (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** en **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**) zijn de resultaten weergegeven ten opzichte van de geurgevoelige objecten (zoals woningen in het buitengebied).

In onderstaande tabellen is de ontwikkeling van de achtergrondbelasting (dus de cumulatieve geurbelasting van alle veehouderijen samen in Oss en omgeving) weergegeven, uitgaande van de eerder beschreven scenario's (nulgroei, beperkte groei en groei) en de geurverordening 2013 zoals deze ter vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen de bebouwde kom en het buitengebied.

Beoordeling leefklimaat	Huidige situatie vergund	Vergund en besluit huisvesting	Scenario nulgroei (VKA 0% groei)	Scenario groei (VKA 25% groei)	Maximaal scenario
Zeer goed	24.119	25.077	26.465	25.267	22.646
Goed	11.659	10.862	9.793	10.780	12.835
Redelijk goed	641	497	199	410	953
Matig	37	25	5	5	27
Tamelijk slecht	7	2	1	1	2
Slecht	0	0	0	0	0
Zeer slecht	0	0	0	0	0
Extreem slecht	0	0	0	0	0
Totaal	36.463	36.463	36.463	36.463	36.463

Tabel 17 Ontwikkeling achtergrondbelasting, bebouwde kom, hele grondgebied gemeente Oss (bron: geurgebiedsvisie gemeente Oss, ARCADIS, 25 oktober 2012, aangevuld met maximaal scenario)

Beoordeling leefklimaat	Huidige situatie vergund	Vergund en besluit huisvesting	Scenario nulgroei (VKA 0% groei)	Scenario groei (VKA 25% groei)	Maximaal scenario
Zeer goed	330	366	514	465	297
Goed	680	666	556	548	604
Redelijk goed	242	225	198	247	337
Matig	37	36	29	30	47
Tamelijk slecht	23	19	17	24	27
Slecht	4	4	2	2	4
Zeer slecht	0	0	0	0	0
Extreem slecht	0	0	0	0	0
Totaal	1.316	1.316	1.316	1.316	1.316

Tabel 18 Ontwikkeling achtergrondbelasting, buitengebied, hele grondgebied gemeente Oss (bron: geurgebiedsvisie gemeente Oss, ARCADIS, 25 oktober 2012, aangevuld met maximaal scenario)

Het woon- en leefklimaat, beoordeeld aan de hand van de cumulatieve geurhinder uit stallen van veehouderijen, is voor verreweg de meeste objecten (woningen en andere voor geurhinder gevoelige objecten) redelijk goed tot zeer goed. Dit blijft ook zo bij een ontwikkeling van beide VKA-scenario's. Voor een beperkt aantal objecten (minder dan 0,5%) is er sprake van een matig tot slecht woon- en leefklimaat.

Het betreft vooral situaties waarbij woningen op korte afstand van een individueel bedrijf zijn gelegen en geen situaties waarbij de geurhinder van meerdere veehouderijen samen leiden tot een hogere kans op geurhinder.

Bij een ontwikkeling conform het maximaal scenario is er sprake van een toename van de geurhinder, vooral in de bebouwde kom (verschuiving van zeer goed naar goed en redelijk goed). De omvang van de knelpunten die dan ontstaan is nog beperkt. Zeker als hierbij een beschouwing wordt genomen dat bij de risico-benadering geen rekening is gehouden met de toetsing aan de achtergrondbelasting, bij nieuwe planologische procedures. Bij een dergelijke toetsing worden knelpunten die ontstaan bij een maximale invulling, beperkt.

In de onderstaande tabel is de geurhinder “rekenkundig” gesommeerd, door de kans op geurhinder per voor geurhinder gevoelig object te sommeren voor alle objecten in Oss¹³.

Rekenkundig bepaald totaal aan geurhinder	Huidige situatie vergund	Vergund en besluit huisvesting	Scenario nulgroei (VKA 0% groei)	Scenario groei (VKA 25% groei)	Maximaal scenario
Bebouwde kom	1.502	1.438	1.332	1.434	1.592
Buitengebied	103	99	91	98	110

Tabel 19 Ontwikkeling hinderpercentage, hele grondgebied gemeente Oss (bron: geurgebiedsvisie gemeente Oss, ARCADIS, 25 oktober 2012, aangevuld met maximaal scenario)

Uit deze tabellen blijkt dat het woon- en leefklimaat, uitgaande van de hiervoor beschreven scenario's, bij een normstelling zoals deze ter vaststelling wordt aangeboden aan de raad en een ontwikkeling zoals beschreven bij het VKA, naar verwachting zal verbeteren ten opzichte van de huidige vergunde situatie. Bij een ontwikkeling conform het maximaal scenario, en zonder rekening te houden met een toetsing op de achtergrondbelasting, zal deze verslechteren.

Effecten en effectbeoordeling

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat het woon- en leefklimaat, uitgaande van de hiervoor beschreven scenario's, bij een normstelling zoals deze ter vaststelling wordt aangeboden aan de raad en een ontwikkeling zoals beschreven bij het VKA, naar verwachting zal verbeteren ten opzichte van de huidige vergunde situatie. Bij een ontwikkeling conform het maximaal scenario, en zonder rekening te houden met een toetsing op de achtergrondbelasting, zal deze verslechteren.

Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0/+	0	0/-
Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/+	0	0/-

Tabel 15 Totale effectscores geur.

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

¹³ Voorbeeld: 100 objecten met een hinderpercentage van 5% en 100 objecten met een hinderpercentage van 10% levert een totaalscore op 15.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Een actief gemeentelijk beleid gericht op het intrekken van onbenutte vergunningsruimte van veehouderijen kan helpen de kans op het invullen van de latente ruimte (verschil tussen feitelijke bezetting en vergunde dierplaatsen) en daarmee een toename van de feitelijke geurhinder beperken. Daarnaast kan de gemeente in planologische procedures ook het voldoen aan de voorgrondnormen als criterium meenemen. Dit beperkt het opvullen van eerder verleende emissies in een bestaande overbelaste situatie. Deze problematiek speelt in het plangebied beperkt.

De gemeente maakt al gebruik van haar bevoegdheid om met gebiedsgerichte normen en een toets op de achtergrondbelasting een ongewenste toename van de geurbelasting te voorkomen.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.5.3 FIJN STOF***Methodiek***

Voor emissies van fijn stof zijn onderscheidend het type bedrijf en de verkeersbewegingen die daarbij een rol spelen.

Daarom is luchtkwaliteit beoordeeld op de volgende criteria:

- Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10).
- Verkeer: fijn stof (PM10).

Voor wat betreft de invloed op fijn stof is de veehouderij relevant. In de scenario's kan er een toename ontstaan aan (vracht)verkeer. Daarnaast kan een concentratie aan veehouderijen de concentratie aan fijn stof verhogen. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdrages van de bestaande veehouderijen al inbegrepen. Nieuwe overschrijdingen van de wettelijke normen in de toekomst kunnen bij een adequate vergunningverlening in principe niet plaatsvinden, tenzij de normen worden bijgesteld op basis van nieuwe inzichten bijvoorbeeld de dosis-effectrelatie.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In paragraaf 4.3 is ingegaan op de fijn stof situatie in Lith. Er kan gesteld worden dat in de gemeente de normen voor fijn stof niet worden overschreden, althans op globaal niveau. Fijn stof is voor veehouderijen in Lith geen bepalend of beperkend criterium voor wat betreft de milieugebruiksruimte voor alle veehouderijen, maar lokaal kunnen er wel knelpunten zijn of ontstaan door een relatief hoge concentratie. Vooral pluimveebedrijven stoten fijn stof uit. Het invloedsgebied van dergelijke lokale bronnen is relatief beperkt. In het plangebied liggen twee pluimveebedrijven (zie Afbeelding 6).

Effecten en effectbeoordeling***Bedrijfsvoering***

Vanwege de wettelijke regels zullen er in de alternatieven geen overschrijdingen van de wettelijke fijn stof-norm mogen ontstaan voor wat betreft de luchtkwaliteit. De relevante verschillen die optreden zijn beperkt tot een gebied op relatief korte afstand van de veehouderijen (met name de pluimveebedrijven). Omdat de milieuruimte voor met name geur beperkt is, dwingt dit al snel tot technieken die minstens tot stabilisatie, maar mogelijk zelfs tot een daling van de emissie van fijn stof leiden. Alle alternatieven zijn derhalve op het criterium bedrijfsvoering (fijn stof) beoordeeld als neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeer

Het alternatief VKA 25% groei en het maximaal scenario leiden tot groei van verkeersbewegingen met circa een kwart resp. een verdubbeling van de huidige verkeersbewegingen. In het VKA 0% groei blijft het verkeer van dezelfde omvang als nu het geval. Bij de beide VKA's zal het verkeer zich enigszins concentreren op de zeer dun bevolkte polders en op de dichter bevolkte oeverwal zullen enkele veebedrijven stoppen. Bij het maximaal scenario zullen op de oeverwal ook veel bedrijven gaan groeien en hier extra verkeer veroorzaken in een meer geconcentreerde woonomgeving dan in de polders, waar overigens ook het verkeer zal toenemen. Per saldo scoren de beide VKA's neutraal (0) en scoort het maximaal scenario licht negatief (0/-).

Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10)	0	0	0
Verkeer: fijn stof (PM10)	0	0	0/-

Tabel 16 Totale effectscores fijn stof.

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor beperking van fijn stof emissies uit de veehouderij bestaan desgewenst de volgende mogelijkheden:

- Aanpak van de bron: voermaatregelen (gebruik coating tegen stofverspreiding) & huisvesting (strooisel, mest afdekken).
- Aanpak luchtkwaliteit in de stal: vernevelen (olie/water), elektrostatisch filter. Aanpak luchtkwaliteit bij de uitlaat: (combi-)wasser, watergordijn, filters, groensingels. Bij toepassing van een chemische of biologische luchtwasser kan de emissie van fijn stof met circa 60% worden gereduceerd. Bij toepassing van de gecombineerde luchtwasser bedraagt de reductie circa 80%.

Leemten in kennis en informatie

De effectscores zijn bepaald op basis van expertbeoordeling. De modelberekeningen (cumulatieve concentratie fijn stof door veehouderijen (zie Afbeelding 9)) zijn uitgevoerd op basis van standaard stalparameters. De uitvoering van stallen zoals de exacte ligging van emissiepunten en de wijze van de uitstroom van lucht uit de stallen, bepalen in sterke mate lokale concentraties. Net als de aanwezigheid van andere lokale bronnen, die onvoldoende zichtbaar zijn in de landelijke gegevens met betrekking tot de achtergrondbelasting. In het kader van dit onderzoek zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een betere prognose te maken. Het voldoen aan de grenswaarde van een uitbreiding wordt nader getoetst in het kader van de daarvoor benodigde vergunningaanvraag. Er zijn geen leemten die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.5.4 GELUID

Methodiek

De geluidbelasting in het buitengebied wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren bij intensieve veehouderijen, laden en lossen) wordt gereguleerd via de vergunningverlening. Hierdoor wordt voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (zoals woningen in het buitengebied) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-) grenswaarde komt.

Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of en waar (indicatief) de veehouderij van invloed kunnen zijn op de geluidgevoelige functies: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden. Ook kan er overlast worden ervaren in andere gebieden, zoals bos- en natuurgebieden, hoewel deze niet wettelijk zijn beschermd.

Volgens het *VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009)* bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (zoals wonen). Is de afstand groter, dan wordt de kans op directe geluidhinder (uit ventilatoren en dergelijke) snel kleiner. Wel kan er sprake zijn van indirecte hinder (geluidhinder door extra verkeersbewegingen).

De ligging van de locaties waar er sprake is van veehouderij ten opzichte van de bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen en woningen is in belangrijke mate bepalend voor eventuele geluidhinder. Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of een toename aan veehouderij invloed kan hebben op de geluidgevoelige functies.

Het volgende criterium wordt voor geluid gehanteerd:

- Verandering geluidsemisatie bij geluidgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Bebouwde kom

De bebouwde kom van het plangebied bestaat uit de kernen: Lith, Kessel, Lithoijen, Maren, Maren-Kessel, Oijen, Teeffelen en Het Wild. Deze kernen bevinden zich, op Teeffelen na, op de oeverwal welke evenwijdig is gelegen aan de Maas. En liggen zodoende voornamelijk in het westen, noorden en noordoosten van het plangebied. Van grote bedrijventerreinen in het plangebied is geen sprake, alleen bij Lith en Lithoijen zijn kleine bedrijventerreinen aanwezig.

Geluidgevoelige gebouwen en terreinen

Op de oeverwal, gelegen in de kernen, liggen enkele geluidgevoelige gebouwen zoals, scholen en zorginstellingen (bron: Google en Google Maps). In de huidige situatie zijn geen problemen bekend ten aanzien van geluidbelasting.

Woningen

Burgerwoningen zijn vooral te vinden in en nabij de kernen op de oeverwal. Naast solitaire woningen zijn er tevens bebouwingslinten en buurtschappen. Deze woningen bevinden zich voornamelijk op de oeverwal en vrijwel niet of in veel mindere mate in de uiterwaarden en in het komgebied. Op de solitaire woningen, bebouwingslinten en buurtschappen kan van geluidhinder sprake zijn door de bedrijfsvoering en daarmee samengaande transportbewegingen van de veehouderij.

Stiltegebieden overige bos- en natuurgebieden

Stiltegebieden zijn milieubeschermingsgebieden waarin het aspect stilte bijzondere bescherming nodig heeft, aangezien het anders verloren dreigt te gaan. De provincie Noord-Brabant heeft verschillende stiltegebieden aangewezen via de provinciale Milieuverordening. In de provinciale Milieuverordening zijn binnen het plangebied geen stiltegebieden aanwezig. Nabij de overige bos- en natuurgebieden zijn in de huidige situatie nauwelijks ontwikkelingen met betrekking tot veehouderij.

Effect en effectbeoordeling

Bij VKA 0% groei zal een lichte verschuiving optreden van veehouderij van de oeverwal naar de komgebieden. Dit leidt tot een licht lagere geluidsbelasting. Bij het VKA 25% groei is daarnaast sprake van extra groei in de komgebieden. Bij het maximaal scenario is per saldo sprake van blijvende bedrijfsvoering op de oeverwal en van groei in de komgebieden. Gekoppeld aan deze verschuivingen en groei zal ook sprake zijn van toename van geluidemissies vanwege de bedrijfsvoering en vanwege bedrijfsgerelateerde verkeersbewegingen. Het VKA 0% groei scoort licht positief (0/+) vanwege de afname van geluid op de dichter bewoonde oeverwal, het VKA 25% groei scoort neutraal (0) vanwege lichte verbetering van de geluidssituatie op de oeverwal gekoppeld aan toename in de komgebieden en het maximaal scenario scoort negatief (-) vanwege de toename op zowel de oeverwal, alsook in de komgebieden.

Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Invloed op geluidhinder	0/+	0	-

Tabel 17 Totale effectscores geluid.

Score:++ = zeer positief; += positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gezien de effectscore zijn er op het niveau van het bestemmingplan geen mitigerende maatregelen noodzakelijk. Directe geluidhinder kan echter nog worden beperkt door extra emissiebeperkende maatregelen (bijvoorbeeld laden en lossen in pandig of tijdsgebonden) via de vergunningverlening te eisen. Indirecte geluidhinder (wegverkeer) kan worden beperkt door de routing van het vrachtverkeer en locatie van inritten in relatie tot nabij gelegen geluidgevoelige functies te sturen. Dit heeft alleen nut bij overlastsituaties op de oeverwal, waar bebouwingskernen of specifieke geluidsgevoelige voorzieningen liggen.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.5.5 LANDSCHAP**Methodiek**

Het volgende criterium wordt gehanteerd:

- Invloed op landschappelijke patronen, objecten en elementen.

Referentiesituatie

Het plangebied kent een duidelijke ruimtelijke opbouw in verschillende landschappelijke eenheden. In de structuurvisie buitengebied Lith (2010) worden voor het plangebied drie hoofdgebieden onderscheiden:

- Uiterwaarden.
- Oeverwal.
- Komgebied.

Binnen het hoofdgebied 'komgebied' is nog het deelgebied 'rivierduin' te onderscheiden.

Zie Afbeelding 16 voor de locatie van de gebieden in het plangebied.

Uiterwaarden

De uiterwaarden zijn zeer reliëfrijk en hebben een overwegend open karakter. Ze kenmerken zich door een afwisseling van grote stukken open landbouwgronden en grootschalige natte natuurgebieden. Her en der staan groenelementen verspreid en er bevindt zich vrijwel geen bebouwing in het gebied. De rivier de Maas – als grootschalig landschappelijk element – speelt een belangrijke rol in de identiteit van het Lithse landschap en zeker van de uiterwaarden. De bakenbomen langs de Maas dragen door hun opmerkelijke verschijning in een belangrijke mate bij aan de ruimtelijke kwaliteit en visuele herkenbaarheid van de rivier. In de uiterwaarden is een aantal oude rivierarmen aanwezig. Deze afgesneden rivierarmen verlanden, maar zijn vaak nog herkenbaar als lage, al dan niet natte stroken in het landschap. In de Hemelrijkse Waard en de Marensse Waard (Buitenkil) zijn deze nog herkenbaar. In de Hemelrijkse Waard is nog een watervoerende dode rivierarm aanwezig. Daarnaast zijn er de zogenaamde geulen en rillen van kronkelwaarden aanwezig. In het veld verraden hoogteverschillen en vegetatie de aanwezigheid van geulen en rillen. Deze zijn in de Hemelrijkse Waard aanwezig. Door de dynamiek van de rivier ontstaat een uniek stuk landschap.

Oeverwal

Binnen dit hoofdgebiet zijn de dijk en oeverwal te onderscheiden.

De dijk is door zijn continuïteit een belangrijk visueel element in het rivierengebied. De dijk scheidt de uiterwaarden van de oeverwal en fungeert als ruimteverdeler in het landschap. De dijk is soms voorzien van dijkbeplanting. Vooral de lindebomen bij kasteel Oijen hebben een bijzondere kwaliteit. Er bevindt zich een aantal wielen direct bij de dijk, ontstaan door dijkdoorbraken. Bij Kessel liggen twee wielen; het Soldatenwiel en de Kleine Wiel. Ook liggen er wielen ten zuidoosten van Lithoijen en langs de Oijense Benedendijk. Opvallend is dat er binnen het plangebied zowel binnen- als buitendijkse dijkhuizen te vinden zijn. De huizen die op de dijk gebouwd werden waren vooral niet-agrarisch van oorsprong. Het waren woningen van landarbeiders, schippers, vissers, ambachtslieden etc. Het soms geringe welvaartspeil ging gepaard met kleinere bouwmassa's. Zo bouwde men langgerekte, één bouwlaag hoge huisjes met de nok evenwijdig aan de dijkweg. Vaak maakte een kleine stal of werkplaats deel uit van het gebouw.

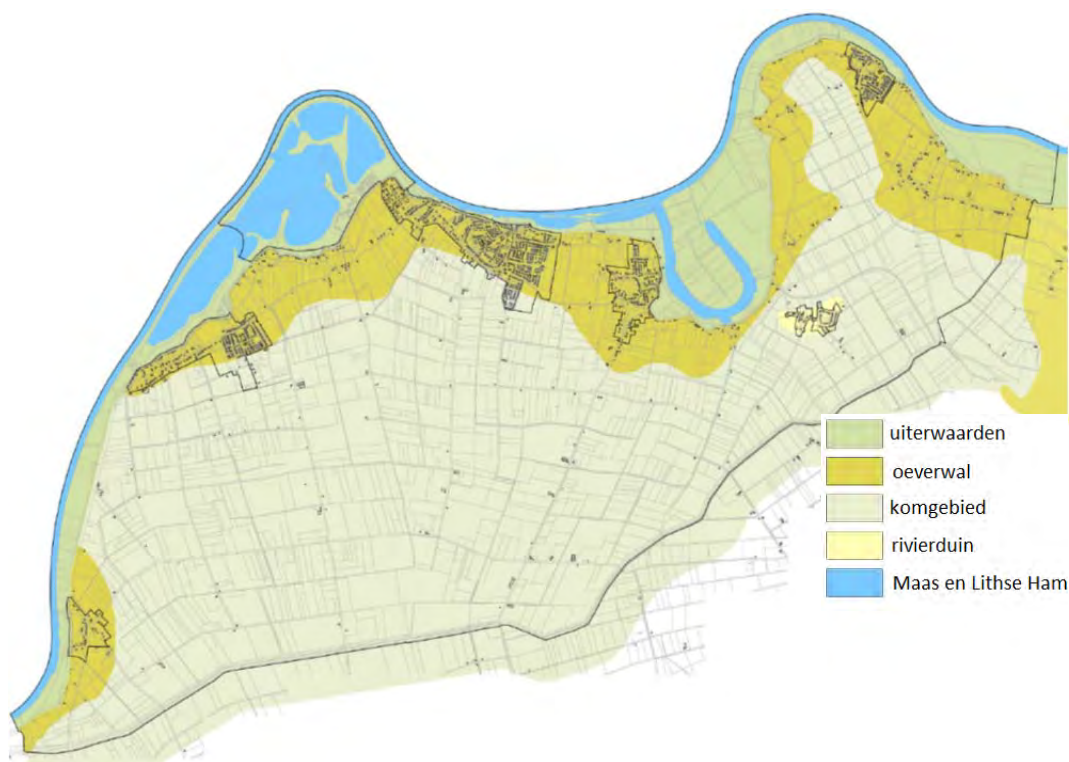
De oeverwal is een hoger gelegen rug in het landschap en ligt hoog en droog, binnendijs op enige afstand van de rivier de Maas. Het karakter van de oeverwal is kleinschalig en halfopen tot besloten. Het gebied is door bewoners intensief in cultuur gebracht. De oude perceelsindeling van vóór 1850, is deels nog herkenbaar aanwezig. Het verkavelingspatroon is blokvormig en overwegend onregelmatig. Het intensieve en hoogdynamische grondgebruik bestaat uit een afwisseling van grasland, bouwland, een enkele boomgaard en bebouwing in linten (met een voor- en achterstraat) en kleine kernen. Ongeveer 100 jaar geleden was de karakteristiek van de oeverwal uitgesprokener dan nu; het was kleinschaliger en beslotener. In de omgeving van kasteel Oijen ligt een waardevolle strook met griendresten, kleiputten, houtwallen en bosjes. Deze strook draagt met zijn afwisseling bij aan de landschappelijke kwaliteit. De oeverwal kan worden gezien als een kralensnoer van kernen, waarbij de dijk het snoer vormt. De organisch gegroeide dorpen dragen bij aan de specifieke sfeer van afwisselend open en gesloten gebieden. De kernen hebben allen een duidelijke relatie met het landschap. De kernen Oijen, Lithoijen, Lith en Maren-Kessel liggen allen op de oeverwal. Maar ook de bebouwingsclusters Boveneind, Benedeneind en Kessel liggen hier. De kerktorens van de dorpen zijn de belangrijkste oriëntatiepunten. Een deel van de boerderijen op de oeverwal ligt op door de mens aangebrachte terpen. Deze zijn te vinden in Boveneind, ten (zuid)westen van Lithoijen en in Kessel. De oeverwal is het meest gevoelig voor verrommeling; overal verschijnen hekken en hutten, is sprake van buitenopslag en er vinden steeds meer stedelijke activiteiten plaats.

Komgebied

De komgronden beslaan een groot gedeelte van het grondoppervlak van het plangebied. Deze kleiige, relatief laaggelegen gronden worden in het noorden begrensd door de oeverwal en in het zuiden door de dekzandrand op grondgebied van de gemeente Maasdonk. Het landschap is grootschalig, open tot zeer open en wordt gekenmerkt door een zeer regelmatig, rationeel, rechtlijnig verkavelingspatroon. Dit verkavelingspatroon bestaat over het algemeen uit noordzuid gerichte smalle slagenverkaveling. Elke kern had zijn eigen polder, die werd omzoomd door een kade of dijk. De ruimtelijke opbouw wordt bepaald door de openheid met daarin de kades, de boerderijen -al dan niet met erfbeplanting-, in het zuiden door de eendenkooien, nabij Kessel en Lith door laanbeplanting, en door waterlopen en de slagenverkaveling. De openheid van het gebied is zeer kenmerkend en uniek in het Oost-Brabantse land en maakt dit gebied landschappelijk waardevol. De openheid van het komgebied is deels ontstaan doordat het gebied eeuwenlang te nat was om te cultiveren. Ter hoogte van Teeffelen en Oijen ook als gevolg van de regelmatige overstromingen door de Beerse Overlaat. Door betere beheersing van de grondwaterstanden en het buiten werking stellen van de Overlaat werd het gebied intensiever in bezit genomen door landbouwbedrijven waardoor de openheid in het komgebied afneemt. Ook de nog vrij jonge bosaanplant in het waterwingebied Macharen/ Oijen draagt bij aan het verlies aan openheid van het komgebied. Een belangrijke lijn in het landschap wordt gevormd door de Hertogswetering die is gelegen in het laagste gedeelte van de kom en die op dit moment nog vrij onzichtbaar is. De Hertogswetering vormt de zuidelijke begrenzing van het plangebied. Verder komen in het gebied nog landschappelijk waardevolle kades/ dwarsdijken voor. Deze zijn grotendeels verdwenen. Deze dijken werden in het gebied enerzijds aangelegd om de dorpen te beschermen tegen wateroverlast en anderzijds om de polders af te bakenen. De polder van het Laag Gemaal wordt aan de oostzijde begrensd door wat nu de Kesselse Graaf heet, de polder van het Hoog Gemaal aan de oostzijde door de Lutterstraat. Beide straten liggen deels nog iets verhoogd in het landschap. Andere waardevolle elementen in het komgebied zijn de eendenkooien. Ze vormen belangrijke oriëntatiepunten in het komgebied. Verder komen hier de zogenaamde hutten voor. Opvallend zijn verder de on- of halfverharde wegen; de Leygraaf, Polderdijk, Lithergaaf en ten zuiden van Lith een viertal oostwest lopende onverharde wegen.

In het komgebied bevindt zich daarnaast nog een kenmerkende hoger gelegen rivierduin. Op deze duin of donk is de kern Teeffelen ontstaan.

(bron: Structuurvisie Buitengebied Lith, 2010)

Afbeelding 16 Landschappelijke indeling plangebied (bron: Structuurvisie Buitengebied Lith, 2010).

Effect en effectbeoordeling

In het alternatief VKA 0% groei vindt een lichte verschuiving plaats van veehouderij naar de komgebieden, hetgeen goed past in het landschap. Het verminderen van veehouderij op de oeverwal leidt tot een lichte landschappelijke verbetering (met name als daarbij grote stallen worden gesloopt) en leidt in de polders tot nihil effect op landschap, omdat groei maar beperkt plaatsvindt op bestaande bouwvlakken. Alternatief VKA 0% groei scoort licht positief (0/+). Bij het alternatief VKA 25% groei zal met name in de komgebieden nog meer groei plaatsvinden dan bij alternatief VKA 0% groei, maar op bestaande bouwvlakken. Gezien de rationele inrichting van het landbouwgebied in de polders, treedt hierbij een neutraal effect op landschap op (0). Bij het maximaal scenario wordt de geboden ruimte op de bouwvlakken geheel benut. In de polders is het landschappelijk effect vanwege de rationele maatvoering van het landschap nihil, maar op de oeverwal wordt het kleinschalige karakter wel aangetast. Derhalve scoort het maximaal scenario negatief (-).

Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Invloed op landschappelijke patronen, objecten en elementen.	0/+	0	-

Tabel 18 Totale effectscores landschap.

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

De rationele landschappelijke maatvoering in de polders wordt niet beïnvloed door de alternatieven, zodat daar geen mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn. De polder leent zich mogelijk wel voor innovatieve bouwvormen, waarmee bijvoorbeeld ook creatieve bouwvormen van aanliggende woonwijken als Groote Wielen kunnen worden herhaald. Op de oeverwal is met name de vraag wat gebeurt met vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Hoe hiermee wordt omgegaan is maatwerk.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

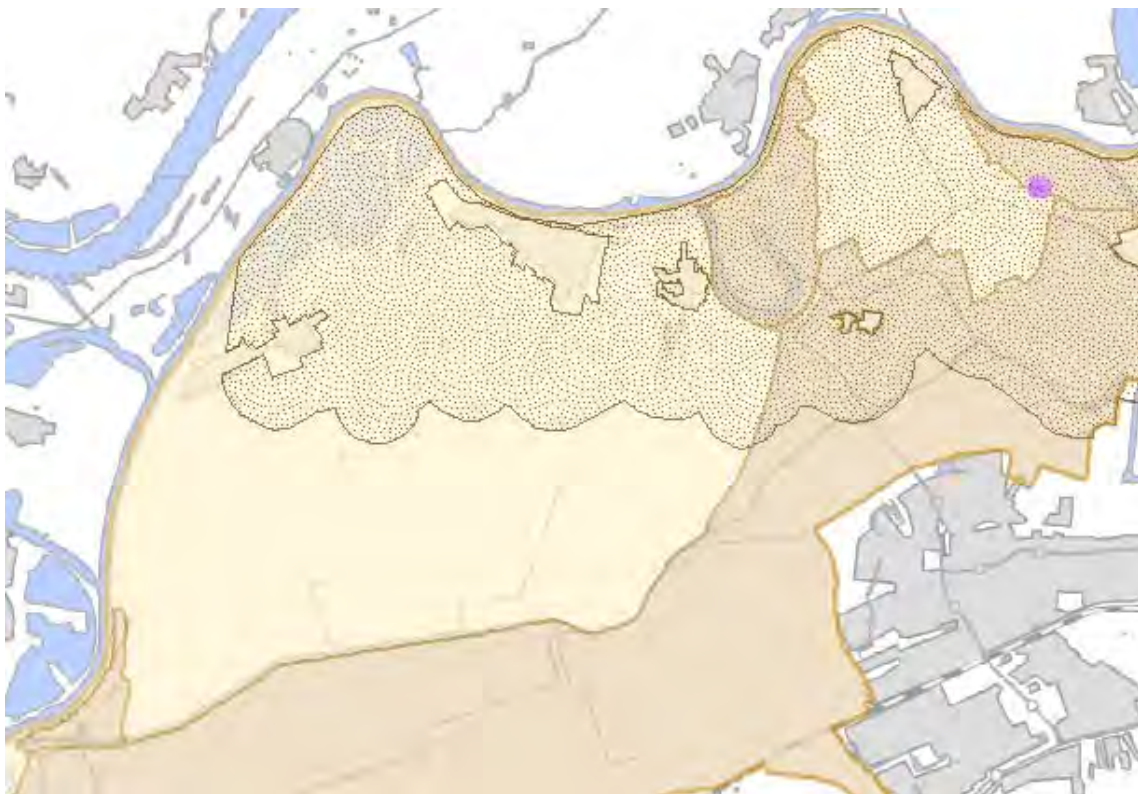
6.5.6 CULTUURHISTORIE***Methodiek***

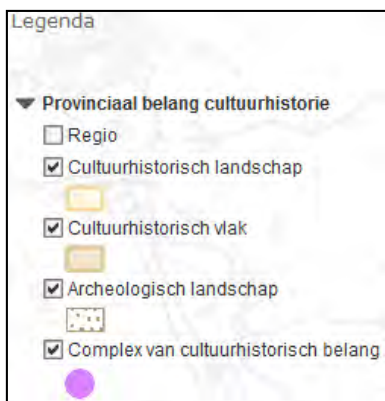
Het volgende criterium wordt gehanteerd:

- Invloed op cultuurhistorische patronen, objecten en elementen.

Referentiesituatie

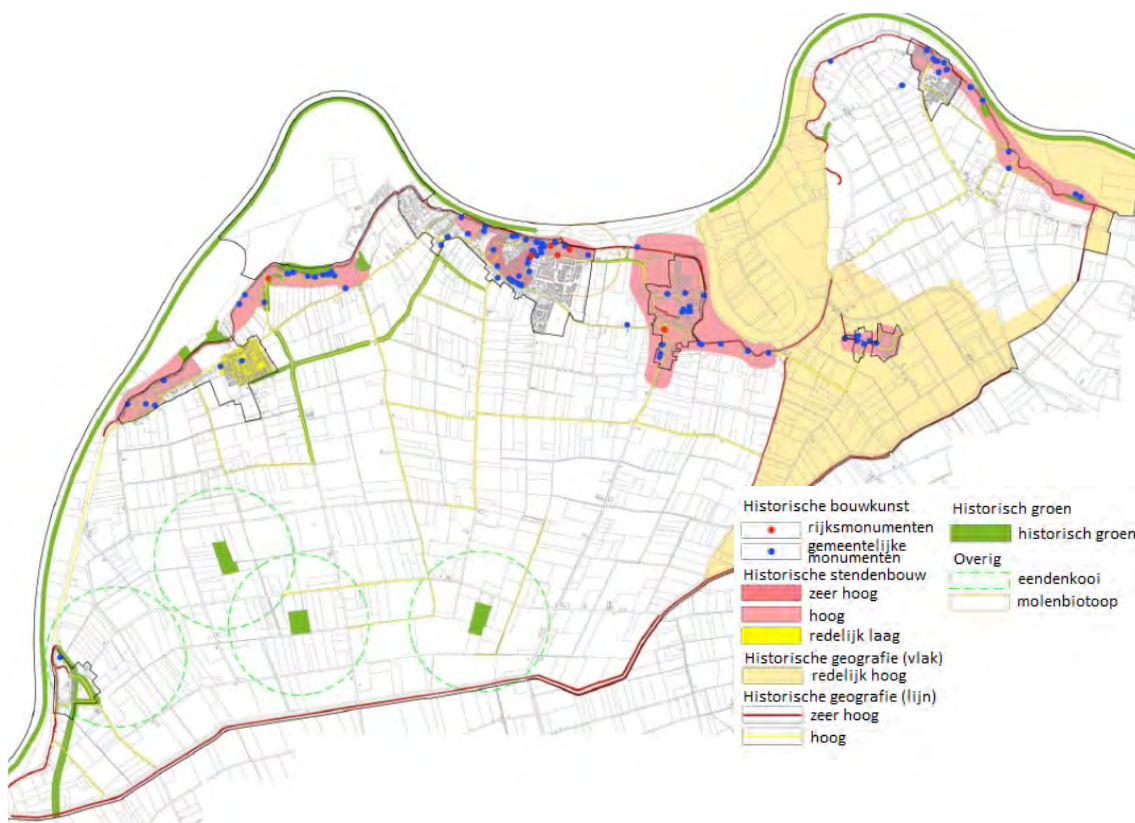
In 2010 is door de provincie Noord-Brabant een nieuwe cultuurhistorische waardenkaart opgesteld (Afbeelding 17). De cultuurhistorische waardenkaart behandelt alleen cultuurhistorische vlakken, -landschappen en -complexen. Op deze waardenkaart wordt het gehele plangebied als cultuurhistorisch landschap aangeduid, met daarbinnen enkele cultuurhistorische vlakken. Op onderstaande kaart hebben deze gebieden geen nadere cultuurhistorische betekenis meegekregen, terwijl ze dit op de cultuurhistorische waardenkaart van 2006 wel hadden.

Afbeelding 17 Cultuurhistorische waardenkaart 2010 (bron: Provincie Noord-Brabant).

De omgeving van Lith heeft al millennia lang een grote aantrekkingskracht op de mens. Vanaf in ieder geval de vroege steentijd (5300 v. Chr.) zijn restanten van bewoning te vinden in Lith. Het plangebied heeft een gevarieerd karakter, zowel wat het landschap als de bebouwing betreft. De huidige opbouw en het beeld van het buitengebied zijn het resultaat van een eeuwenlang ontwikkelingsproces dat zijn sporen heeft nagelaten in de vorm van historische patronen, karakteristieke nederzettingen en bebouwing uit diverse tijdsperioden. Gezamenlijk vormen zij een grote rijkdom aan cultuurhistorische waarden in het plangebied, deze worden weergegeven in Afbeelding 18 (bron: structuurvisie Buitengebied Lith, 2010).

Afbeelding 18 Cultuurhistorie in het plangebied (bron: Structuurvisie Buitengebied Lith, 2010).

Effect en effectbeoordeling

Een verschuiving van veehouderij van cultuurhistorisch vlak naar cultuurhistorisch landschap resp. van locaties in een omgeving met veel cultuurhistorische waarden naar die met weinig/geen cultuurhistorische waarden, is positief beoordeeld, omdat de cultuurhistorische waarden beter in hun context naar voren kunnen komen. Om die reden zijn alternatieven VKA 0% groei en VKA 25% groei positief beoordeeld (+). Bij het maximaal scenario vindt groei plaats op de oeverwal, waar blijkens de structuurvisie, veel cultuurhistorische waarden zijn te vinden. Het maximaal scenario is negatief beoordeeld (-).

Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Invloed op cultuurhistorische patronen, objecten en elementen	+	+	-

Tabel 19 Totale effectscores cultuurhistorie.

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Zie hiervoor de mitigerende maatregelen bij landschap.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

6.5.7 ARCHEOLOGIE**Methodiek**

Het volgende criterium wordt gehanteerd:

- Invloed op archeologische waarden.

Referentiesituatie

Bij het opstellen en uitvoeren van ruimtelijke plannen wordt rekening gehouden met zowel de bekende als de te verwachten archeologische waarden. Voor de bekende waarden heeft de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) de Archeologische Monumentenkaart (AMK) opgesteld. Tevens is er de nationale databank ARCHIS II waarin alle bekende meldingen van archeologische vondsten en alle uitgevoerde archeologische onderzoeken zijn opgenomen. Voor de te verwachten waarden wordt gebruik gemaakt van de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW).

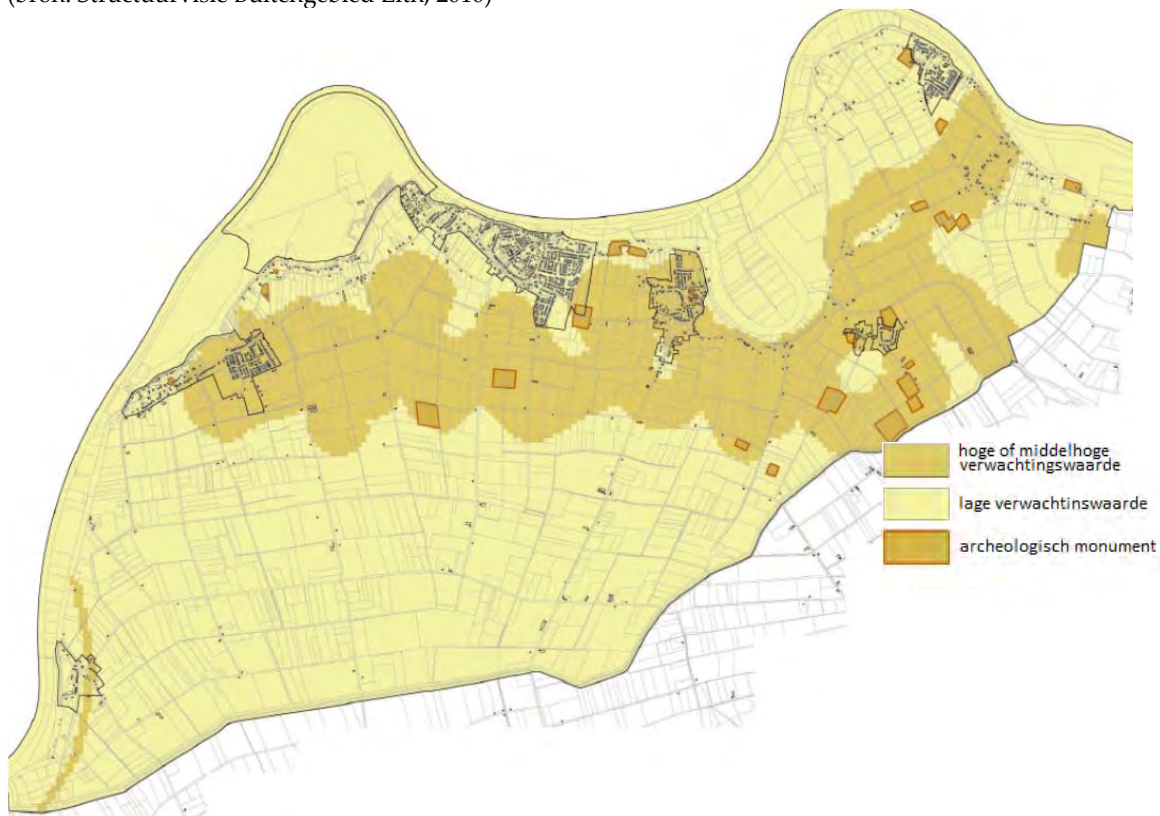
De IKAW heeft echter zijn beperkingen. De kaart is opgesteld op landelijk niveau en biedt op die schaal een 'indicatie' voor te verwachten archeologische waarden. Inzoomen op deze kaart voor een beperkte microregio als bijvoorbeeld het huidige plangebied geeft een te beperkt en soms zelfs een verkeerd beeld. De kaart moet dan ook zorgvuldig worden gehanteerd en bij voorkeur worden aangevuld met lokale kennis van landschap en cultuurhistorie.

Op de AMK zijn alle bekende archeologische terreinen en objecten in het plangebied in beeld gebracht. Deze terreinen zijn te onderscheiden in:

- wettelijk beschermde archeologische monumenten (op grond van de Monumentenwet 1988): terreinen van zeer hoge archeologische waarde;
- overige terreinen die op grond van een waardentoekenning zijn onder te verdelen in:
 - terreinen van zeer hoge archeologische waarden;
 - terreinen van hoge archeologische waarden;
 - terreinen van archeologische betekenis.

De gegevens van AMK, IKAW en Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant zijn samengevoegd op de kaart 'Archeologische waarden' (zie Afbeelding 19). De kaart dient als basis voor de bestemmingsregeling ten aanzien van archeologische waarden. Op de kaart valt op dat de potentiële archeologische waarden vooral ten zuiden van de bestaande kernen liggen. Dit wijst erop dat heel vroeger de hogere delen zuidelijker lagen dan nu. De vondsten die in Lith zijn gedaan, betreffen voornamelijk nederzettingen met sporen van bewoning vanaf het vroeg-neolithicum.

(bron: Structuurvisie Buitengebied Lith, 2010)

Afbeelding 19 Archeologische waarden (bron: Structuurvisie Buitengebied Lith, 2010).

Effect en effectbeoordeling

Positieve effecten zijn op voorhand uitgesloten. Bij alle alternatieven is namelijk sprake van nieuwbouw van stallen en dit kan per definitie alleen leiden tot negatieve effecten op archeologie. De uitbreidingen van staloppervlak van intensieve veehouderij is het kleinst bij VKA 0% groei, iets groter bij VKA 25% groei en het grootste bij het maximaal scenario. Wel moet de kanttekening worden geplaatst dat in de praktijk op het huidige bouwvlak naar verwachting veelal reeds sprake zal zijn verstoring. Het VKA0% groei scoort neutraal, het VKA 25% groei scoort licht negatief en het maximaal alternatief scoort negatief.

Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Invloed op archeologische waarden	0	0/-	-

Tabel 20 Totale effectscores archeologie.

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; - - = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor het bodemarchief is van belang dat eventueel aanwezige archeologische waarden binnen de gemeente via de omgevingsvergunning van de Wabo (voorheen aanlegvergunning in de bestemmingsplannen) beschermd worden. Afhankelijk van uit te voeren werkzaamheden zal voor een initiatief een omgevingsvergunning/aanlegvergunning moeten worden aangevraagd. In het kader van deze aanvraag zal worden nagegaan wat de archeologische (verwachtings)waarde ter plaatse van het initiatief is. Specifiek voor de bouw van stallen kan hier invulling aan worden gegeven door een detailonderzoek en door bouwbegeleiding.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.5.8 VERKEER

Methodiek

Een toename van veehouderijen heeft invloed op de hoeveelheid (vracht-)verkeer op het wegennet in het plangebied. Ten behoeve van de MER is onderzocht wat de effecten zijn van de te verwachten toename aan verkeersbewegingen bij de alternatieven.

De volgende criteria zijn daarbij gehanteerd:

- Gevolgen voor de verkeersafwikkeling.
- Beïnvloeding van de verkeersveiligheid.

VERKEERSBEWEGINGEN

Op basis van expert judgement zijn de volgende verkeersbewegingen¹⁴ voor de veehouderij aangehouden.

- Gemiddelde verkeersbewegingen per intensieve veehouderij: 4 vrachtwagenbewegingen, 3,5 personenautobewegingen per werkdag voor een bedrijf met 364 nge (gesloten varkenshouderij van 500 zeugen).
- Gemiddelde verkeersbewegingen per grondgebonden melkveehouderij: 2 vrachtwagenbewegingen, 3,5 personenautobewegingen per werkdag voor een bedrijf met 364 nge (bedrijf met circa 270 melk- en kalkkoeien met bijbehorend jongvee).

De toename van (vracht)verkeer kan gevolgen hebben voor de verkeersafwikkeling in het plangebied. Onder verkeersafwikkeling wordt verstaan hoe het verkeer over de wegen wordt afgewikkeld.

De mate van verkeersafwikkeling is daarbij afhankelijk van de grootheden:

- Intensiteit (i): aantal voertuigen per uur;
- Dichtheid (k): aantal voertuigen per kilometer;
- Snelheid (v): km/uur.

¹⁴ Dit is een bedrijfsmatige benadering. Voor bijbehorende woonhuizen gelden andere aantallen verkeersbewegingen.

De formule $i = k * v$ beschrijft de mate van verkeersafwikkeling. De maximaal haalbare intensiteit op een bepaald wegvak of kruispunt is de wegcapaciteit (c).

Als door de toename van veehouderijen het aantal voertuigen (k) toeneemt, dan heeft dat enkel effect op de verkeersafwikkeling als de intensiteit de wegcapaciteit benaderd. In dat geval zal de snelheid (v) afnemen. Er is dan sprake van filevorming.

Verkeersveiligheid

Een wegvak of kruispunt wordt geacht verkeersonveilig te zijn als in een aaneengesloten periode van vijf jaar vier of meer ongevallen met slachtoffers zijn gebeurd.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Het plangebied wordt doorkruist door de provinciale weg N625, welke een belangrijke ontsluiting vormt van het gebied met Oss en 's-Hertogenbosch. Daarnaast vormt de Gewandeweg/burgemeester Smitsweg een belangrijke (sluip)route tussen Oss en 's-Hertogenbosch. Voor de ontsluiting van het plangebied met de overkant van de Maas is een drietal pontjes aanwezig. Naast deze (boven) regionale wegen zijn er ook een groot aantal plattelandswegen aanwezig in het buitengebied. Afhankelijk van de functie van de weg (bijvoorbeeld ontsluiting van slechts agrarisch land of woningen) varieert de wegbreedte en verkeersintensiteit. Een belangrijk aspect om nog te noemen is de Maasdijk, waarop voornamelijk in de zomerse weekenden veel recreatief verkeer in de vorm van auto's, motoren, fietsers en wandelaars aanwezig is.

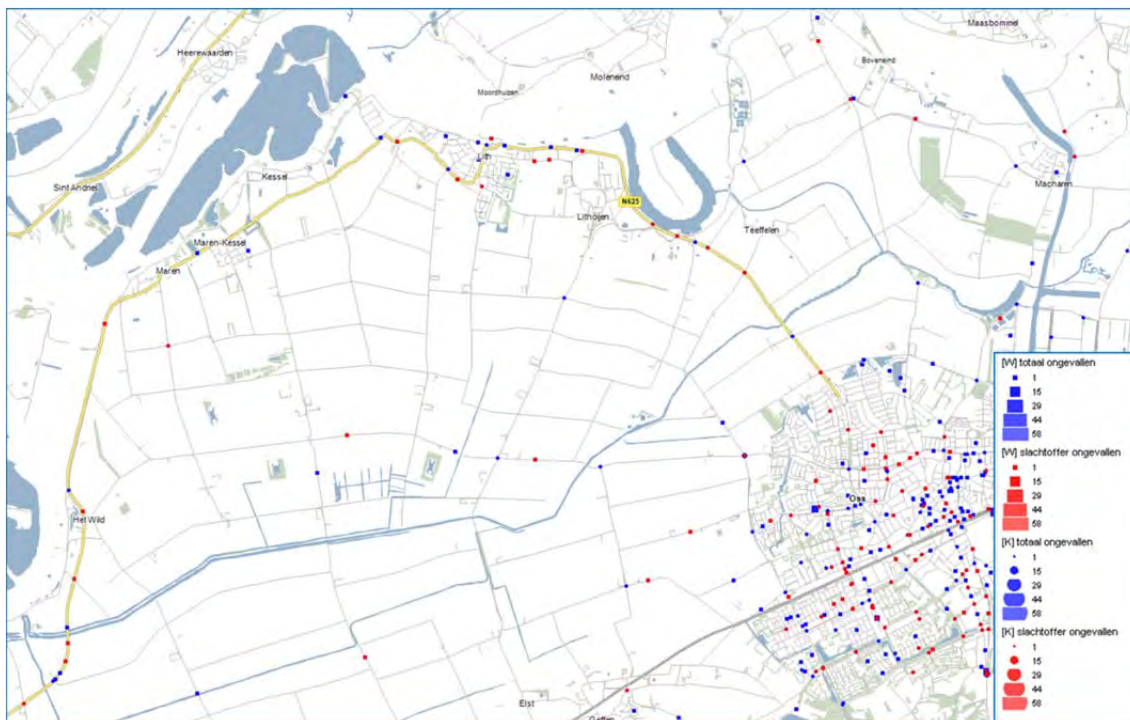
Verkeersafwikkeling

In het plangebied is geen sprake van congestie die het gevolg is van een situatie waarbij de capaciteit van de weg te krap is voor het verwerken van de verkeersintensiteit. Als er al congestie optreedt, dan zijn dat lokale en tijdelijke verstoppingen, bijvoorbeeld in de kernen of bij wegwerkzaamheden.

Verkeersveiligheid

Met behulp van het programma VIAstat-online is het aantal ongevallen uit de afgelopen jaren geïnventariseerd middels een ongevallenanalyse voor het plangebied. Deze ongevallenanalyse is gericht op de geregistreerde verkeersongevallen tussen 2006 en 2010 (bron: Dienst Verkeer en Scheepvaart)¹⁵. De belangrijkste constatering uit de ongevallenanalyse is dat de meeste ongevallen zich hebben voorgedaan op de N625, en dan met name in en nabij de bebouwde kom van Lith.

¹⁵ Rekening moet worden gehouden met een onderregistratie in verband met verkeersongevallen waar geen politie bij aanwezig is geweest.

Afbeelding 20 Geregistreerde verkeersongevallen in het plangebied en omgeving

Effect en effectbeoordeling

Verkeersafwikkeling

Aangezien de capaciteit op de wegen op geen enkel punt in de buurt van risico op congestie komt (doorgaans geldt hiervoor de intensiteit/capaciteit-verhouding van 0,8) zijn de effecten van alle alternatieven op verkeersafwikkeling nihil en scoren deze dus neutraal (0).

Verkeersveiligheid

De verkeersbewegingen zullen zeer licht gaan verschuiven bij de beide voorkeursalternatieven (meer in de polder en minder op de oeverwal) en in totaliteit gaan toenemen bij het maximaal scenario. In het laatste geval ontstaat er mogelijk meer risico op verkeersongevallen, hetgeen is gewaardeerd met een licht negatief effect. Aangezien de polderwegen relatief overzichtelijk zijn en naar verwachting vooral door bestemmingsverkeer zal worden gebruikt (het recreatief verkeer dat kan conflicteren met landbouwverkeer bevindt zich juist grotendeels op de oeverwal), heeft een verkeerstoename daar naar verwachting geen effect op de verkeersveiligheid, en dus scoren de beide voorkeursalternatieven neutraal (0).

Criterion	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0	0	0
Gevolgen voor de verkeersveiligheid	0	0	0/-

Tabel 21 Totale effectscores verkeer.

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Aangezien er geen effecten optreden op verkeersafwikkeling, zijn mitigerende maatregelen niet aan de orde.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

6.5.9 BODEM EN WATER***Methodiek***

Zowel de bodemstructuur als de geomorfologische waarden kunnen invloed ondervinden door een toename aan veehouderij. Dit vanwege een toename aan verhard oppervlak.

Veehouderijen kunnen het grond- en oppervlaktewatersysteem beïnvloeden. Dit door grondwateronttrekkingen (bijvoorbeeld veedrenking, zodat geen leidingwater hoeft worden ingezet) en bodemenergiesystemen. De mate waarin deze systemen kunnen worden ingezet hangt af van de bodemopbouw, de grondwaterkwaliteit en van juridische beperkingen. De beoordeling daarvan past niet bij het niveau van dit MER en is van belang voor de individuele vergunningprocedure (en eventueel daaraan gekoppelde project-MER procedure). Vanuit het waterschap gelden voor ruimtelijke ontwikkelingen in de veehouderij dezelfde eisen als voor andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de uitbreidingen van dorpen. Deze maatregelen zijn dat er waterneutraal moet worden gebouwd en dat piekbelastingen op het oppervlaktewater moeten worden voorkomen. Voor het extra verhard oppervlak (daken van schuren, wegen, parkeren enz.) dient waterberging te worden gerealiseerd. Dit past binnen het beleid om zoveel mogelijk water vast te houden in het gebied alvorens het af te voeren.

Omdat als uitgangspunt geldt dat de veehouderijen waterneutraal opereren is het effect op grond- en oppervlaktewatersystemen neutraal.

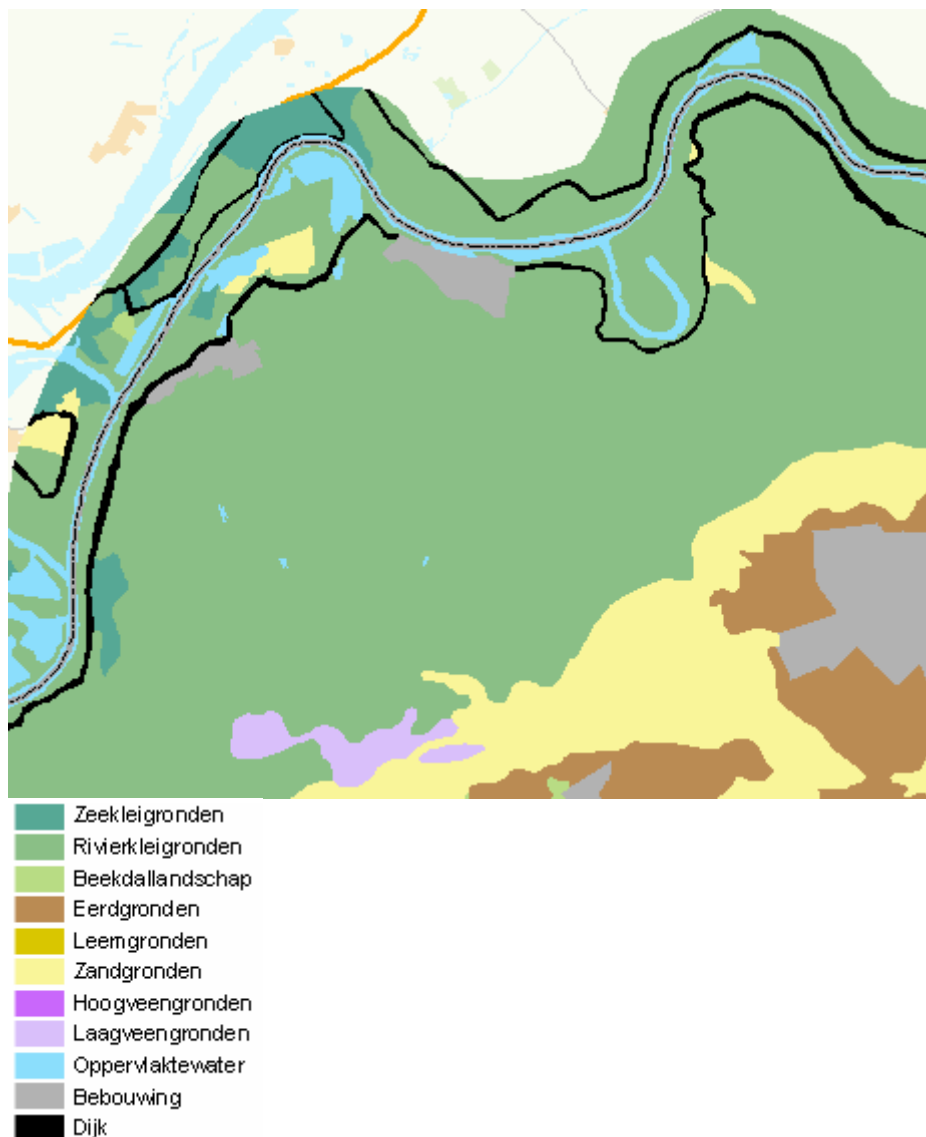
In de veehouderij is er geen beïnvloeding van de bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit vanwege vergunningseisen als vloeistofdichte vloeren.

De volgende criteria worden voor bodem en water gehanteerd:

- Effect op de bodemstructuur en geomorfologie.
- Effect op het grond- en oppervlaktewatersysteem.
- Effect op de bodemkwaliteit en de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling***Bodem***

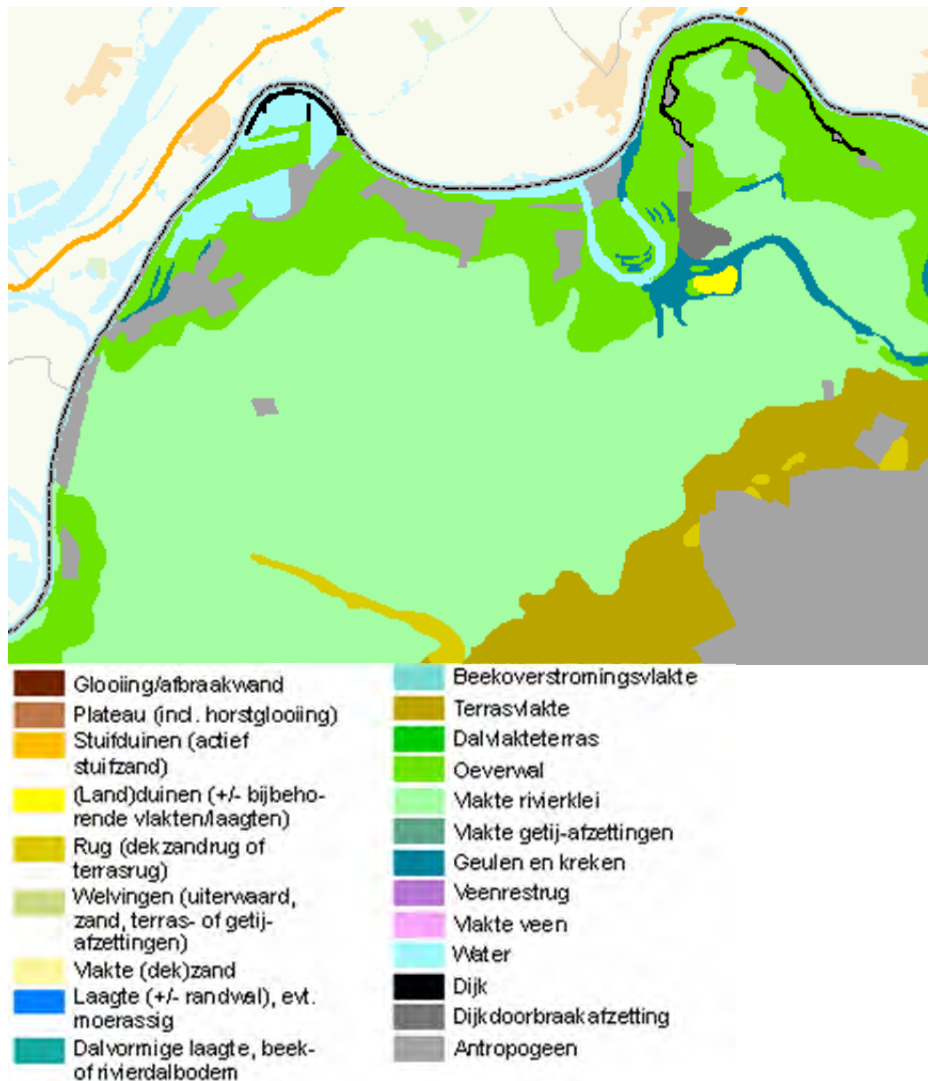
De zich regelmatig verplaatsende rivier de Maas zette tijdens overstromingen zand en klei af. De grote zwaardere zand- en kleideeltjes werden dicht bij de oever afgezet. De kleine lichte kleideeltjes werden tijdens de overstroming op grotere afstand van de rivierbedding gedeponeerd. Zo ontstonden de oeverwallen en de kommen met de daarbij horende rivierkleigronden. Ten zuiden van het plangebied gaan de rivierkleigronden over naar zandgronden. Afbeelding 21 geeft hiervan een visuele weergave.

Afbeelding 21 Bodemkaart plangebied (bron: Provincie Noord-Brabant).

Geomorfologie

De geomorfologische kaart (Afbeelding 22) toont een typisch rivierenlandschap, met globaal van noord naar zuid de oeverwal, vlakte rivierklei en ten zuiden van het plangebied de overgang naar de terrasvlakte. Daarnaast bevinden zich in het gebied een dekzandrug, een duin/donk, de dijk en enkele geulen en krekken. Boven Teeffelen bevindt zich tevens een dijkdoorbraakafzetting.

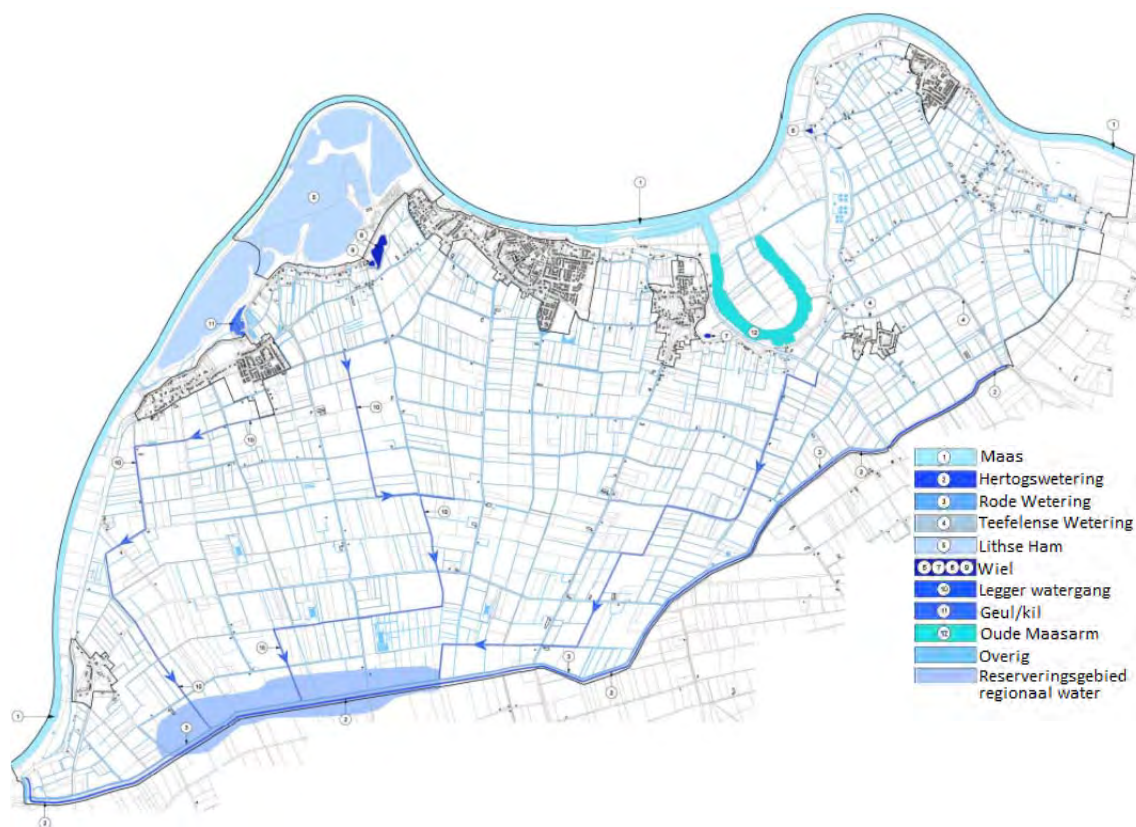

Abbeelding 22 Geomorfologische kaart plangebied (Bron: Provincie Noord-Brabant).

Oppervlaktewater en grondwater

Abbeelding 23 laat de belangrijke waterwegen van het plangebied, de Maas en de Hertogswetering, zien. De Rode Wetering voert water uit de Lithse polder af naar de Maas. De Teeffelse Wetering voert water af naar de Hertogswetering. De Rode Wetering ligt meer dan een meter lager dan de Hertogswetering. Er is nog een viertal wielen aanwezig in het Lithse buitengebied: de Bovendijkse Wiel, Wiel bij Lithoijen, Soldatenwiel en de Kleine Wiel. In de uiterwaarden zijn nog enkele geulen terug te vinden, in de Hemelrijkse Waard een duidelijke oude Maasloop en nabij Kessel het Buitenkil (kil= geul). Door de ontgravingen bij de Lithse Ham en het natuurgebied Kesselse Waard zijn geulen verloren gegaan. Het oppervlaktewatersysteem in het komgebied is opvallend; in het natte gebied zijn zeer veel sloten, slootjes en greppels te vinden. De hoofdwaterwegen in dit gebied, de zogenaamde 'leggerlopen', zijn vaak onzichtbaar in het landschap omdat ze niet gekoppeld zijn aan wegen. Daarnaast volgen ze soms een onlogische route, waarbij de hoogtelijnen niet gevolgd worden. Op de rand van de oeverwal en het komgebied ligt de aanvoersloot, welke het water van de hoger gelegen oeverwal afwatert richting het komgebied.

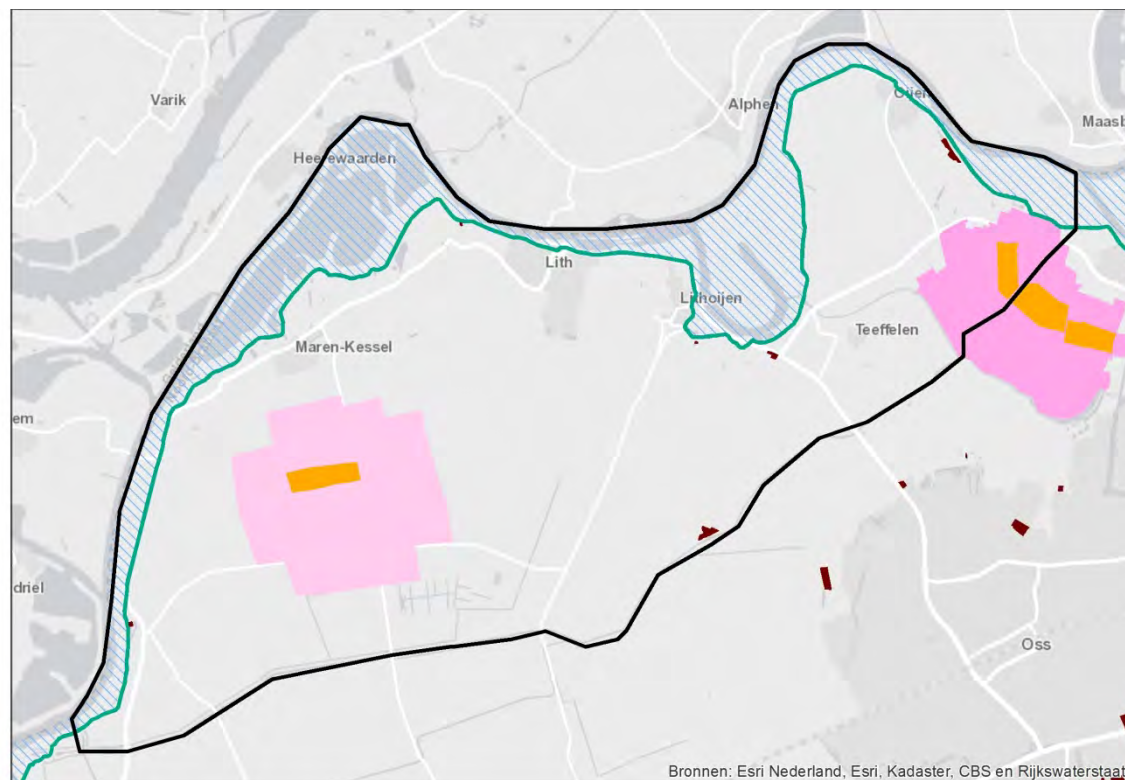
(bron: Structuurvisie Buitengebied Lith, 2010)

Afbeelding 23 Oppervlaktewater in het plangebied (bron: Structuurvisie Buitengebied Lith, 2010).

Specifieke watergerelateerde functies

In het plangebied liggen verspreid waterwingebieden met beschermingszones, primaire waterkeringen, winterbed en voormalige stortplaatsen (zie Afbeelding 24).

- gemeentegrenzen_2009
- Voormalige stortplaatsen
- Aansluiting primaire waterkering
- Regionaal waterbergingsgebied & Reserveringsgebied waterberging
- Reserveringsgebied waterberging
- Waterwingebied
- 25-jaarszone kwetsbaar
- 25-jaarszone zeer kwetsbaar
- 100-jaarszone zeer kwetsbaar
- Boringvrije zone
- Primaire waterkering en beschermingszone
- Winterbed

Abbeelding 24 Waterwingebieden, primaire waterkeringen, winterbed en voormalige stortplaatsen

Effect en effectbeoordeling

Bodemstructuur en geomorfologie

De uitbreidingen van stallen vinden plaats op de bouwvlakken, die al een verstoorde bodemopbouw kennen. De alternatieven hebben alle geen gevolgen voor bodemstructuur en geomorfologie en scoren derhalve neutraal (0).

Grond- en oppervlaktewatersysteem

Met de toevoeging van stallen, met name bij het maximaal alternatief, vindt direct bij deze stallen enige vermindering van hemelwaterinfiltratie plaats. Dit is echter een zeer lokaal effect, dat bovendien is te voorkomen door het hemelwater passend in de bodem te infiltreren. De alternatieven scoren derhalve neutraal (0) voor dit criterium.

Bodemkwaliteit en grond- en oppervlaktewaterkwaliteit

Uitgangspunt is dat de intensieve veehouderij en grondgebonden veehouderij door maatregelen (zoals vloestofdichte vloeren) in het kader van vergunningen geen emissies naar het grond- en oppervlaktewater veroorzaken, met name ook in de beschermingszones in de waterwingebieden. Om die reden scoren alle alternatieven neutraal (0).

Criterion	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Invloed op bodemstructuur en geomorfologie	0	0	0
Invloed op grond- en oppervlaktewatersysteem	0	0	0
Invloed op bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	0	0	0

Tabel 22 Totale effectscores bodem en water.

Score:++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gezien de effectbeoordeling is er geen reden voor mitigerende en compenserende maatregelen.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

6.5.10 GEZONDHEID

Methodiek

Het berekenen van de te verwachten effecten op de gezondheid op basis van “dosis-effect relaties” is niet zinvol omdat het bestemmingsplan een algemeen ontwikkelingskader biedt voor intensieve veehouderijen. Door de vele aannames waarop de scenario's zijn gebaseerd wordt niet voldaan aan de voorwaarde dat er per bron (intensief veehouderij bedrijf) voldoende betrouwbare blootstellingsgegevens zijn. Door dit hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's wordt de effectbeoordeling van de scenario's beperkt tot onderstaande algemene overzicht van de stand van de kennis over omgevingsgezondheid in relatie tot veehouderij.

In Bijlage 5 is meer informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het MER. Omdat het beoordelen van de effecten van de scenario's op de volksgezondheid vanwege genoemd hiaat in kennis geen onderdeel is van dit MER maar er maatschappelijk gezien wel veel aandacht is voor dit thema, is deze bijlage opgenomen.

Oorzaak-effectrelaties

Effecten van intensieve veehouderijen op de volksgezondheid kunnen op verschillende manieren tot stand komen. Bijvoorbeeld via direct diercontact, via de lucht, via mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Mogelijke risicogroepen zijn de veehouders, familie, personeel en bezoekers, omwonenden en consumenten van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. In de wetenschappelijke literatuur komen de volgende onderwerpen naar voren: gassen (zoals ammoniak) en geuren, fijn stof en bio-aerosolen (stofdeeltjes die bacteriën, virussen of schimmels kunnen bevatten). Hieronder worden deze thema's nader toegelicht.

Ammoniak

Intensieve veehouderij is een belangrijke bron van ammoniakemissie naar de lucht. De concentratie van ammoniak in Nederlandse stallen bedraagt gemiddeld enkele $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

De MAC (maximaal aanvaardbare concentratie) waarde in stallen ($14 \text{ mg}/\text{m}^3$ over 8 uur tijd gewogen gemiddelde) wordt soms kortdurend of op een enkele dag overschreden. De concentratie in de directe omgeving van intensieve veehouderijen is door de enorme verdunning 100-1000 keer lager dan in een stal. Deze verdunning neemt zeer sterk toe met de afstand vanaf de bron. De jaargemiddelde concentratie in Nederland is $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De gemiddelde concentratie in gebieden met veel intensieve veehouderijen is circa $15\text{-}17 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De gemiddelde concentratie ligt ruim onder de advieswaarde voor chronische blootstelling, die $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ bedraagt. Enkele veldmetingen tonen aan dat tijdens het bemesten lokaal tijdelijke pieken kunnen optreden, die onder de advieswaarde liggen voor acute blootstelling.

De schadelijke effecten van ammoniak zijn vooral terug te vinden in de natuur. Effecten op de mens (anders dan geuroverlast) door ammoniak in gebieden met intensieve veehouderij zijn minder waarschijnlijk.

Aangegeven is dat de ammoniakemissie ten opzichte van de huidige situatie door de varianten zal toenemen. Gezien die effecten op de emissie en depositie van ammoniak en het feit dat de schadelijke effecten van ammoniak zeer beperkt zijn (concentraties liggen ver onder de advieswaarde), worden er geen negatieve effecten op de volksgezondheid voor wat betreft het aspect ammoniak verwacht.

Geur

In hoeverre een geurwaarneming als hinderlijk wordt ervaren hangt af van diverse factoren, zoals de blootstellingskarakteristieken (concentratie, duur en frequentie van geurwaarneming), aard en karakter van de geur en persoonskenmerken van de waarnemer, zoals de sociaal-economische context. In het geval van geurhinder van de intensieve veehouderij, ervaren agrariërs geurhinder anders dan niet-agrariërs. In het beperkte aantal uitgevoerde praktijkonderzoeken is een algemene samenhang tussen geurhinder en ervaren gezondheidsklachten gevonden en blijkt geen sprake van een lineaire relatie tussen geurhinder en gezondheidsklachten. Voor veel stoffen met een sterke geurcomponent geldt dat de geur bij lagere concentraties ruikbaar is alvorens de stof tot toxische effecten aanleiding kan geven. Er is daarom geen relatie tussen geur en toxiciteit.

De GGD gebruikt bij de gezondheidsbeoordeling van geurbelasting veroorzaakt door intensieve veehouderijen een module uit de Gezondheidseffectscreening (GES). Deze hanteert een andere dosis-effectrelatie dan die voor de wetgeving (Wet geurhinder en veehouderij) is gebruikt. Met deze methodiek ligt de maximaal toelaatbare geurbelasting bij 6 odour units (Ou). Een hogere belasting aan geur geeft voor omwonenden volgens de GGD een ongewenste gezondheidsbelasting. De vaste wettelijke waarden zijn maximaal 2 Ou voor geurgevoelige objecten in de bebouwde kom en maximaal 8 Ou voor geurgevoelige objecten in het buitengebied. In dit MER hanteren we de normstelling zoals opgenomen in het ontwerp van de nog te behandelen geurverordening van de gemeente Etten-Leur namelijk 2 Ou, 4 Ou (woningbouwlocatie), 8 Ou, 14 Ou (zoekgebieden glastuinbouw).

Hiervoor is aangegeven dat de geuremissie en achtergrondbelasting ten opzichte van de huidige situatie voor alle varianten naar verwachting zullen toenemen. Dit zal leiden tot een negatief effect op de gezondheidsbelasting. Ook is er sprake van een geurbelasting die hoger is dan aanbevolen waarden uit de GES-methodiek van de GGD en liggen ook de vaste wettelijke normen voor de maximale geurbelasting in het buitengebied en de normen die de gemeente daar wil gaan stellen, boven de grenswaarde die de GGD hanteert. Daarbij komt dat de gehanteerde normen voor de maximale geurbelasting per veehouderij gelden en dat er cumulatief sprake kan zijn van meer geurbelasting bij een geurgevoelig object.

Fijn stof

Blootstelling aan fijn stof kan leiden tot een toename in luchtwegklachten, hoesten, benauwdheid, vermindering van de longfunctie en van een toename van ziekenhuisopname. Met elke 10 µg/m³ stijging in PM10 concentratie neemt bijvoorbeeld sterfte toe met 4,3% wanneer men chronisch is blootgesteld aan fijn stof.

Hoewel de Europese norm voor jaargemiddelde concentratie PM10 op 40 µg/m³ ligt, is de advieswaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) 20 µg/m³. De achtergrondbelasting in Etten-Leur ligt op een aantal plekken net iets boven die advieswaarde.

Infectieziekten

Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen overdraagbaar zijn. Dit kan via direct diercontract, de lucht, mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.

Aan een bio-aerosol zoals MRSA is voldoende onderzoek verricht om het gezondheidsrisico te kunnen benoemen. Van bio-aerosolen beladen met bijvoorbeeld endotoxinen, griepvirussen en Q-koorts bacillen is een inschatting van het gezondheidsrisico beperkt mogelijk. In dit kader is een landelijk onderzoek uitgevoerd.

In dit onderzoek zijn onder meer de aanwezigheid van fijn stof, bacteriën en virussen in de buurt van verschillende veehouderijbedrijven gemeten. Ook zijn de gezondheidsproblemen van omwonenden in kaart gebracht om die vervolgens te vergelijken met de gezondheidsproblemen van mensen in andere gebieden.

Het onderzoek (*Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden*, juni 2011) is uitgevoerd door het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences, onderdeel van de Universiteit Utrecht) in samenwerking met het NIVEL en het RIVM. In een rapportage zijn de eerste resultaten op basis van de gegevens die zijn verzameld in 2010 weergegeven. In dit rapport is geconcludeerd dat op basis van deze resultaten de suggestie dat in gebieden met intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen in de luchtwegen worden gerapporteerd, niet kon worden bevestigd aan de hand van de verkregen ziektegegevens van de huisartsenpraktijken. Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en kippenbedrijven een verhoogde endotoxinewaarde (dode celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. De aangetoonde waarden zijn flink hoger in vergelijking met stedelijke gebieden, maar zijn nog steeds laag. Bij de gemeten endotoxineniveaus zijn op basis van de huidige inzichten geen gezondheidseffecten te verwachten. Gericht op enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma (indien met eenmaal astma heeft), zijn echter wel duidelijke verschillen gebleken.

Nieuw onderzoek en gedetailleerde analyses van bestaande en nieuwe meetresultaten moeten inzicht geven of er een samenhang bestaat tussen het voorkomen van bepaalde aandoeningen en specifieke blootstellingen. Er ligt dus nog geen eindoordeel en er is dus nog sprake van een belangrijke leemte in kennis over die samenhang. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn op basis van de huidige kennis niet te geven.

In een brief aan de Tweede Kamer van 23 november 2011 schrijft staatssecretaris Bleker van het ministerie van EL&I het volgende: *"Ten aanzien van de gezondheidsrisico's voor de bevolking van de blootstelling aan schadelijke micro-organismen en endotoxinen afkomstig uit de veehouderij, heeft het kabinet de Gezondheidsraad gevraagd advies uit te brengen over een beoordelingskader en eventueel in te stellen normen en maatregelen. De Gezondheidsraad rondt dit advies in het derde kwartaal van 2012 af. Op basis van het advies van de Gezondheidsraad zal het kabinet met voorstellen komen."*

Rond met name geitenbedrijven kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zouden bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden. Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Tenslotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven. Ook moet worden aangegeven welke risico's op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Effecten en effectbeoordeling

Alhoewel er nog veel hiaten in kennis zijn over de oorzaak-effect relatie, kan wel met zekerheid worden aangenomen dat een grotere afstand tussen veehouderijbedrijven en woningen/woonkernen gunstiger is dan de situatie waarbij deze in elkaars nabijheid liggen. In het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied heeft de gemeente al een zone van 250 meter rond de kernen uitgesloten als een duurzame locatie van de veehouderij.

Aangezien bij het VKA 0% groei een lichte afwaartse beweging plaatsvindt van de oeverwal (met enkele kernen en lintbebouwing) naar de polder (vrijwel alleen agrarische bedrijfswoningen) en bovendien kleinere veehouderijen op de oeverwal stoppen, is dit alternatief licht positief beoordeeld (0/+). Bij het VKA 25% groei is deze licht afwaartse beweging ook aan de orde, maar gelijktijdig vindt groei in omvang plaats van de veehouderij, zodat per saldo het effect neutraal is (0). Bij het maximaal scenario treedt per saldo groei op in het gehele plangebied, maar wel op bestaande locaties waar mogelijk al een effect van optreedt. Om die reden is het maximaal scenario licht negatief beoordeeld voor het thema volksgezondheid (0/-).

Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Invloed op volksgezondheid	0/+	0	0/-

Tabel 23 Effectscores volksgezondheid.

Score: ++ = zeer positief; + = positief; 0/+ = licht positief; 0 = neutraal; 0/- = licht negatief; - = negatief; -- = zeer negatief

Mitigerende en compenserende maatregelen

De schaalvergroting in de intensieve veehouderij betekent niet per definitie een verslechtering van de gezondheidsrisico's. Bij nieuwbouw van veehouderijbedrijven kunnen maatregelen (luchtwassers) worden genomen die een aantal dreigingen voor de volksgezondheid kunnen beperken. Ook via de bedrijfsvoering kunnen risico's worden beperkt (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009).

In oktober 2011 heeft de GGD een informatieblad “Intensieve Veehouderij en Gezondheid Update 2011” gepubliceerd. De GGD adviseert in haar publicatie om uit voorzorg bij nieuwbouw en planontwikkeling geen intensieve veehouderij in een straal van 250 meter van gevoelige bestemmingen te bouwen en geen gevoelige bestemmingen binnen 250 meter van intensieve veehouderijen te bouwen. Er zijn in Noord-Brabant zeer veel intensieve veehouderijen waarvan een stal op minder dan 250 meter van een woning of een andere gevoelige bestemming is gelegen (zie Tabel 24, de percentages voor de gehele gemeente Oss zijn **vet** weergegeven).

Gemeente	Intensieve veehouderij tot 70 nge	Intensieve veehouderij groter dan 70 nge	Totaal intensieve veehouderij
Bernheze	86 %	76 %	81 %
Oss	66 %	43 %	57 %
Veghel	92 %	86 %	89 %
Oirschot	84 %	71 %	78 %
Etten-Leur	90 %	78 %	84 %
Baarle-Nassau	79 %	73 %	76 %
Woensdrecht	76 %	40 %	68 %
Zundert	96 %	91 %	95 %
Totaal	83 %	72 %	78 %

Tabel 24 Percentage intensieve veehouderijen gelegen binnen 250 meter van een voor geurhinder gevoelig object (bron: MER's bestemmingsplannen buitengebied, 2010-2012, ARCADIS)

Een motie in Provinciale Staten om dit advies over te nemen (Motie M15, PS 9 december 2011) heeft uiteindelijk geen meerderheid gekregen. GS hadden al eerder aangegeven het advies van de Gezondheidsraad te willen afwachten.

De GGD heeft verder geadviseerd dat binnen een zone van 250 – 1000 meter tussen een landbouw-ontwikkelingsgebied (LOG) of bedrijf tot een woonkern of lintbebouwing bij vergunningverlening een aanvullende gezondheidkundige risicobeoordeling moet worden uitgevoerd. In het daaruit voortvloeiende advies kunnen dan bedrijfsspecifieke kenmerken zoals diersoort, type bouw (open/gesloten stal), ligging, windrichting en andere ruimtelijke ordeningsaspecten worden meegewogen.

Andere partijen zoals het IRAS (betrokken bij het gezondheidsonderzoek) en de LTO hebben kritiek geuit op het advies van de GGD, omdat hiervoor de wetenschappelijke onderbouwing ontbreekt. Dat er sprake is van grote leemten in kennis over de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid wordt door alle partijen onderschreven.

Het overnemen van het advies van de GGD of een soortgelijk advies van de Gezondheidsraad door de provincie of gemeenten in hun ruimtelijk beleid (zoals bestemmingsplannen buitengebied) kan grote gevolgen hebben voor de uitbreidingsmogelijkheden van intensieve veehouderijen.

De uitkomst van nader onderzoek kan leiden tot aanpassing of introductie van wettelijke normen. Daar waar locatiekeuze aan de orde is kunnen gezondheidsaspecten in de overweging worden betrokken.

Aanbevolen wordt om de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid te volgen. Pas dit zodra algemeen aanvaard waar nodig toe bij de vergunningverlening en het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Indien er vanuit nieuwe kennis of regels aanleiding toe is, verwerk dat dan ook in de planregels van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.

Om invulling te geven aan een voorzorgsprincipe, kan de gemeente bij nieuwbouw van stallen of uitbreiding van stallen binnen 250 meter van gevoelige functies, een advies van de GGD vragen. Dat geldt ook voor de realisatie van nieuwe gevoelige functies binnen 250 meter van bestaande stallen of een agrarisch bouwblok. Ook een terughoudend beleid ten aanzien van de ontwikkeling van grotere veehouderijen op de oeverwal geeft invulling aan een dergelijk voorzorgsprincipe.

Leemten in kennis

Er is nog een behoorlijk hiaat in de kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's, vooral wat betreft de uitstoot van grotere bedrijven en concentraties van bedrijven (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009).

De relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen van omwonenden is onderwerp van nader onderzoek volgens het Ministerie van VWS. Het RIVM heeft recent onderzoek verricht naar de aanwezigheid van vee gerelateerde MRSA bij omwonenden van intensieve varkenshouderijen en kwam daarbij tot de conclusie dat er geen verhoogd risico is voor omwonenden (bron: RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie). Echter huisartsen in gebieden met intensieve veehouderij geven aan meer symptomen van de luchtwegen en respiratoire aandoeningen te vermoeden in hun praktijken. Symptomen en aandoeningen die overigens wel zijn aangetoond bij werknemers in de veehouderij.

6.6 EFFECTEN OVERIGE ONDERDELEN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED LITH – 2013

6.6.1 GLASTUINBOUW

In het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 worden planologische kaders gesteld aan de ontwikkeling van slechts één glastuinbouwbedrijf. Met deze activiteit wordt de m.e.r.-drempelwaarde niet overschreden dan wel benaderd, zoals opgenomen in categorie C 11.3 "De aanleg van een glastuinbouwgebied" (100 ha) en D 11.4 "De aanleg, wijziging of uitbreiding van een glastuinbouwgebied" (50 ha). Daarom is voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 voor de activiteit glastuinbouw geen m.e.r.-plicht aan de orde. De effecten zijn vrijwel nihil op het niveau van het gehele buitengebied, mede doordat het Besluit glastuinbouw eisen stelt aan de bedrijfsvoering door middel van registratie- en rapportageverplichting, doelvoorschriften voor grondstoffen, middelvoorschriften en eisen aan het lozen op oppervlaktewater, zoals deze voorheen stonden in het Lozingenbesluit van de Wet verontreiniging oppervlaktewater (bron: www.infomil.nl).

6.6.2 RUIMTE-VOOR-RUIMTE WONINGEN (RVR)

In het kader van het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 wil de gemeente maximaal 15 à 20 rvr-woningen planologisch mogelijk maken mits deze juridisch, planologisch, stedenbouwkundig / landschappelijk en vanuit volkshuisvesting aanvaardbaar/wenselijk zijn. Met deze activiteiten worden geen m.e.r.-drempelwaarden overschreden en er is dan ook geen m.e.r.-plicht aan de orde. De effecten die optreden zijn vrijwel nihil op het niveau van het gehele buitengebied, mede door de bovengenoemde eisen.

6.6.3 RECREATIE

De gemeente staat beperkte en voor de omgeving passende mogelijkheden toe voor nieuwe recreatie-initiatieven of uitbreiding van bestaande initiatieven. Grote recreatieve ontwikkelingen worden met het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 niet mogelijk gemaakt. In de Passende Beoordeling is gemotiveerd dat effecten van recreatiedruk op het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Overige effecten van eventuele toename van recreatiedruk zal zich lokaal manifesteren, maar is niet relevant op het niveau van het gehele buitengebied.

7

Vergelijking alternatieven, scenario's en varianten

In Tabel 25 zijn de effectscores per scenario en per criterium weergegeven.

Aspect	Criterium	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario
Natuur	Stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden	0/+	0/-	-
	Ammoniakdepositie op Wav-gebieden	0/+	0/-	-
	Soortenbescherming Flora- en faunawet	0/-	0/-	-
	Barrièrewerking en ruimtebeslag	0	0	0/-
Milieuhygiëne	Geur: Leefklimaat binnen de bebouwde kom	0/+	0	0/-
	Geur: Leefklimaat buiten de bebouwde kom	0/+	0	0/-
	Fijn stof: Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10)	0	0	0
	Fijn stof: Verkeer: fijn stof (PM10)	0	0	0/-
	Invloed op geluidhinder *	0/+	0	-
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Invloed op landschappelijke patronen, objecten en elementen	0/+	0	-
	Invloed op cultuurhistorische patronen, objecten en elementen	+	+	-
	Invloed op archeologische waarden	0	0/-	-
Verkeer	Gevolgen voor de verkeersafwikkeling	0	0	0
	Gevolgen voor de verkeersveiligheid	0	0	0/-
Water & Bodem	Invloed op bodemstructuur en geomorfologie	0	0	0
	Invloed op grond- en oppervlaktewatersysteem	0	0	0
	Invloed op bodem-, grond- en oppervlaktewaterkwaliteit	0	0	0
Leefmilieu	Invloed op volksgezondheid	0/+	0	0/-

Tabel 25 Overzicht effecten alternatieven, scenario's en varianten.

* Bij gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden en overige bos- en natuurgebieden.

8

Conclusies en aanbevelingen

8.1 CONCLUSIES

Als algemene conclusie geldt dat de veehouderij nauwelijks voor problemen of knelpunten zorgt in het studiegebied. Een lichte verschuiving van de veehouderij van de oeverwal naar de polders brengt een beperkt milieuvoordeel met zich, met name voor landschap, cultuurhistorie, geur, geluid en volksgezondheid. Het maximaal scenario echter leidt voor een aantal thema's tot een aanzienlijk slechtere situatie.

Het nieuwe bestemmingsplan buitengebied kan zorgen voor een toename aan stikstofbelasting en heeft daarmee mogelijk significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case scenario) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (Vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Ook ten opzichte van de AMvB-Huisvesting zal een afname optreden. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande bedrijven, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Het woon- en leefklimaat, beoordeeld aan de hand van de cumulatieve geurhinder uit stalen van veehouderijen, is voor verreweg de meeste objecten (woningen en andere voor geurhinder gevoelige objecten) redelijk goed tot zeer goed. Voor een beperkt aantal objecten (minder dan 0,5%) is er sprake van een matig tot slecht woon- en leefklimaat. Het betreft vooral situaties waarbij woningen op korte afstand van een individueel bedrijf zijn gelegen en geen situaties waarbij de geurhinder van meerdere veehouderijen samen leiden tot een hogere kans op geurhinder.

Het woon- en leefklimaat zal naar verwachting verder verbeteren. Dit komt vanwege het verwachte stoppen en krimpen van kleinere bedrijven gelegen op korte afstand op van geurhinder gevoelige objecten, de eisen die aan stallen worden gesteld (Besluit Huisvesting) en de beschermende werking van de gemeentelijke geurnormen en de beleidsregel die toetst op de achtergrondbelasting. Bij een scenario dat uitgaat van per saldo 25% groei van de veestapel wordt een deel van de afname van de geurbelasting te niet gedaan voor de groei van een aantal bedrijven. Bij een nog verdere groei van de (intensieve) veehouderij (maximaal scenario) zou, uitgaande van alleen een toetsing aan de voorgrondwaarden, de geurbelasting verder kunnen toenemen. Bij toepassing van de beleidsregel die toetst op de achtergrondbelasting zal een dergelijke toename niet of niet in die mate plaatsvinden.

8.1.1 AANBEVELINGEN

Op basis van de resultaten van het MER zijn de volgende aanbevelingen voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied geformuleerd:

- Overweeg om voor alle intensieve veehouderijen, gelegen op de oeverwal, in het bestemmingsplan buitengebied aan te geven dat deze locaties waarschijnlijk als niet-duurzaam worden aangemerkt. Onder andere vanwege de beperkte milieuruimte (geur) en de functies die in dit gebied het primaat hebben. Voor de meeste intensieve veehouderijen op de oeverwal zijn er weinig ontwikkelingsmogelijkheden, vanwege de begrenzing van het buitengebied.
- Overweeg om de mogelijkheid voor omschakeling naar intensieve veehouderijen alleen te bieden in de Lithse en Oijense polder en alleen voor zover dit gepaard gaat met de gewenste afwaartse beweging.
- Verwijs in de planregels bij de begrip duurzame locatie naar het voldoen aan de geurnormen (voorground- en achtergrondbelasting) en een toetsing aan de actuele inzichten met betrekking tot de relatie tussen gezondheid en veehouderij.
- Overweeg om sterker te sturen op de grondgebondenheid van melkveebedrijven indien zij gebruik willen maken van ruimere planologische mogelijkheden (ruimer dan voor de intensieve veehouderijen). Bijvoorbeeld door voor uitbreidingen boven 1,5 hectare een certificering als grondgebonden veehouderij te eisen.
- Dit MER ontslaat veehouders niet van de plicht om in de toekomst eventueel een m.e.r.-procedure te doorlopen, in geval zij een initiatief ontplooiën voor uitbreiding van hun bedrijf. Het is dus van belang om iedere ontwikkeling te toetsen aan de m.e.r.-(beoordelings)plicht.
- De gemeente wordt aanbevolen om bij concrete initiatieven de toetsing op soorten uit de Flora- en faunawet te betrekken. Hierbij gaat het om alle activiteiten waarbij ruimtelijke herinrichting (sloop, afgravingen, bouwen, enz.) is voorzien. Het is noodzakelijk om de effecten op beschermde soorten te toetsen. Aanbevolen wordt (in sommige gevallen zelfs verplicht voor een ontheffing) om maatregelen te laten nemen.
- Alhoewel de Natura 2000-gebieden op afstand van het plangebied liggen, wordt geadviseerd om bij nieuwe planologische procedures te toetsen aan de Natuurbeschermingswet en de uitwerking hiervan in de provinciale verordening voor stikstof en Natura 2000. Hierbij is raadzaam om de ontwikkelingen rond de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS, rijksbeleid) te volgen. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet. Dit kan door een toetsing aan de Natuurbeschermingswet op te nemen in de flexibiliteitsbepalingen (wijziging van bouwblokken voor veehouderijen) en via een ontheffing voor het bouwen van nieuwe stallen binnen de begrensde bouwblokken.
- Mestverwerking op grotere schaal en biomassavergisting kunnen betekenen dat een (aanzienlijke) emissiebron van ammoniak en geurstoffen erbij komt en tot aanzienlijke vrachtwagenbewegingen leiden. Om die reden kunnen dergelijke initiatieven beter buiten het bestemmingsplan buitengebied worden gehouden (dus niet binnenplannen mogelijk maken). Eventuele initiatieven zijn wel via partiële herziening van het bestemmingsplan mogelijk.
- Aanbevolen wordt om de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid te volgen. Pas dit zodra algemeen aanvaard waar nodig toe bij de vergunningverlening en het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Indien er vanuit nieuwe kennis of regels aanleiding toe is, verwerk dat dan ook in de planregels van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Om invulling te geven aan een voorzorgsprincipe, kan de gemeente bij nieuwbouw van stallen of uitbreiding van stallen binnen 250 meter van gevoelige functies, een advies van de GGD vragen. Dat geldt ook voor de realisatie van nieuwe gevoelige functies binnen 250 meter van bestaande stallen of een agrarisch bouwblok. Ook een terughoudend beleid ten aanzien van de ontwikkeling van grotere veehouderijen op de oeverwal geeft invulling aan een dergelijk voorzorgsprincipe.

Daarnaast dienen de monitoring en evaluatie van de feitelijk optredende milieueffecten en de ontwikkeling van de veehouderij bijzondere aandachtspunten voor de gemeente te zijn. Het belangrijkste aandachtspunt is daarbij de ontwikkeling van de veestapel, toegepaste stalsystemen en de emissies van geur, ammoniak en fijn stof uit de veehouderij in het plangebied en de concentraties/belasting van die stoffen.

Bijlage 1

Passende Beoordeling

**PASSENDE BEOORDELING
BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED LITH -
2013**

GEMEENTE OSS

15 november 2012
076553767:0.8 - Concept
B02012.000332.0100

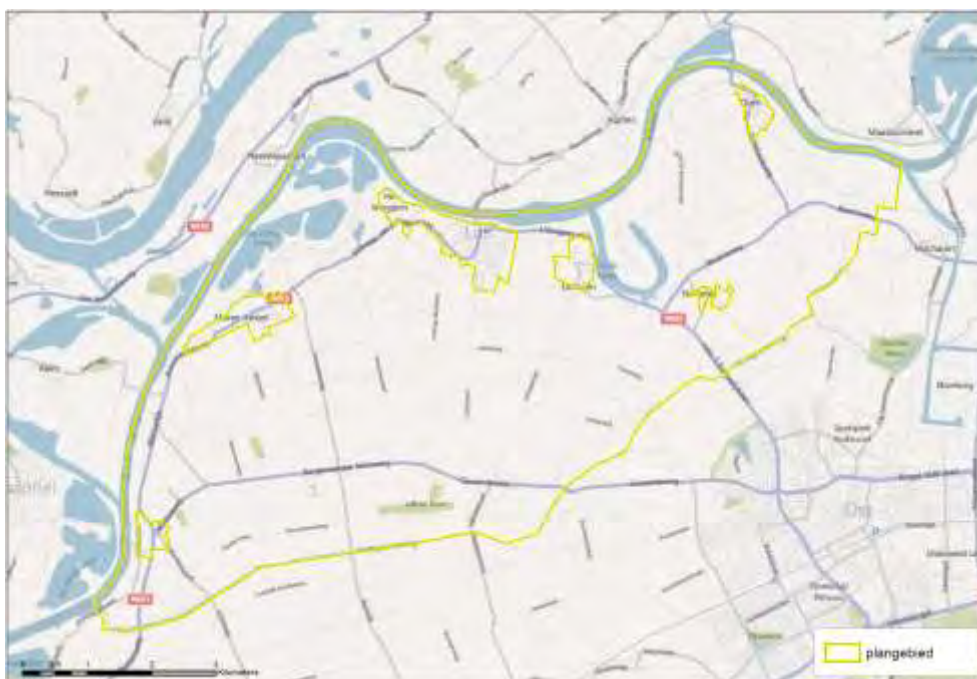
Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Afbakening	6
1.3	Leeswijzer	7
2	Planbeschrijving	8
2.1	Plangebied	8
2.2	Studiegebied	8
2.2.1	Natura 2000-gebieden binnen de invloedssfeer	8
2.3	Het voornemen	9
2.3.1	Veehouderij	9
2.3.2	Recreatieve ontwikkelingen Lithse Ham	9
2.4	Effecten van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013	10
2.4.1	Veehouderij: stikstofdepositie	10
2.4.2	Recreatie: recreatiedruk	10
2.5	Uitgangspunten Passende Beoordeling	11
3	Wettelijk kader en toetsingskader	13
3.1	Natura 2000 en de Natuurbeschermingswet 1998	13
3.2	Toetsingskader Natura 2000-gebieden	14
3.2.1	Algemeen	14
3.2.2	Uiterwaarden Waal	14
3.2.3	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	16
3.2.4	Uiterwaarden Neder-Rijn	16
3.2.5	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	19
4	Effectbepaling en –beoordeling stikstofdepositie	20
4.1	Algemeen	20
4.1.1	De referentiesituatie	20
4.1.2	Alternatieven en scenario's	21
4.2	Beoordelingskader	21
4.2.1	Vermesting en verzuring door depositie van stikstof	21
4.2.2	Beoordelingswijze Nederland	22
4.2.3	Kritische depositiewaarden	27
4.2.4	Achtergronddepositie	28
4.3	Effectbeschrijving en effectbeoordeling	29
4.3.1	Verandering stikstofdepositie	29
4.3.2	Cumulatieve effecten	31
5	Conclusies en aanbeveling	32
5.1	Conclusies	32
5.2	Aanbeveling	32
Bijlage 1	Resultaten stikstofdepositie	33

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

De gemeente Oss stelt een nieuw bestemmingsplan buitengebied op voor het grondgebied van de voormalige gemeente Lith¹. In Afbeelding 1 is de begrenzing van het plan weergegeven.

Afbeelding 1 Plangebied bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.

Het vigerende bestemmingsplan buitengebied Lith dateert uit 2002. Een belangrijke basis voor het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 is vastgelegd in de “Structuurvisie Buitengebied Lith”. Deze is op 2 december 2010 vastgesteld door de gemeenteraad van Lith.

Begin 2012 heeft de gemeente het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 in procedure gebracht. De gemeente Oss heeft zichzelf als doel gesteld om vóór 1 juli 2013 een vastgesteld, integraal herzien bestemmingsplan buitengebied voor het Lithse buitengebied te hebben, inclusief het benodigde milieueffectrapport (MER) en de bijbehorende Passende Beoordeling (PB).

¹ De gemeente Lith en de gemeente Oss zijn per 1 januari 2011 samengegaan in de nieuwe gemeente Oss.

1.2 AFBAKENING

Voor de ontwikkelingen in het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 van de gemeente Oss geldt dat significante effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten en daarom is een Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk.

In deze Passende Beoordeling draait het om de beantwoording van de volgende centrale vragen:

1. Tot welke (mogelijke) effecten leidt het plan?
2. Wat is de reikwijdte van mogelijke effecten?
3. Hoe beïnvloeden de effecten de kwalificerende natuurwaarden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen?
4. Zijn mogelijke negatieve effecten significant?
5. Op welke wijze kunnen negatieve effecten voorkomen of verminderd worden?

Door de mogelijkheden voor de veehouderij in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 zijn op voorhand enkele effecten te verwachten op de Natura 2000-gebieden als gevolg van een verandering van de stikstofdepositie. Ook de verschillende mogelijkheden uit het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 voor recreatieve ontwikkelingen in de Lithse Ham kunnen tot problemen leiden in verband met de toetsing aan de Natuurbeschermingswet. Voor de mogelijkheden uit het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 zijn alle andere mogelijke effecten uit te sluiten (zie motivering in paragraaf 2.5 van deze Passende Beoordeling). Een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden en verstoring door recreatie in de Lithse Ham en waterrecreatie op de Maas op het nabijgelegen Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal als gevolg van de mogelijkheden uit het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 leidt mogelijk tot significante negatieve effecten. In deze Passende Beoordeling wordt het voornemen daarom getoetst op mogelijke effecten van verandering van de stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden en verstoring door recreatie in de Lithse Ham en waterrecreatie op de Maas op het nabijgelegen Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. Het volgende tekstkader beschrijft de rol van de Passende Beoordeling in het MER.

DE ROL VAN DE PASSENDE BEOORDELING IN HET MER

De Commissie voor de m.e.r. zegt het volgende over de rol van een Passende Beoordeling in het MER (website www.commissiemer.nl Tips en praktijkvoorbeelden planMER):

“De lijn die de Commissie hanteert is dat de Passende Beoordeling qua abstractieniveau kan aansluiten bij die van het plan en daarmee de concreetheid van de te nemen besluiten. Bij een meer strategisch plan heeft de Passende Beoordeling het karakter van een verkenning van de kans (het risico) dat het voorgenomen beleid binnen de randvoorwaarden van de natuurbeschermingswetgeving (niet) uitvoerbaar is. Door de onderdelen van het voorgenomen beleid te leggen naast de Natura 2000-gebieden in het plan- of studiegebied kunnen daarover uitspraken worden gedaan op basis van (gemotiveerd) deskundigenoordeel. De conclusies kunnen geformuleerd worden op grond van de ‘stoplichtbenadering’.”

De Passende Beoordeling richt zich op de gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Om de gehele Natuurbeschermingswetprocedure te kunnen doorlopen, dienen nadere bepalingen plaats te vinden van de haalbaarheid van zowel natuurdoelen als voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling. Aan de hand van voorliggende Passende Beoordeling kan een goede gefundeerde keuze gemaakt worden tussen alternatieven. Indien een definitieve keuze gemaakt is voor een alternatief, zal mogelijk nog een ADC-toets uitgevoerd moeten worden. Dit is overigens alleen het geval als de gekozen alternatief mogelijk significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden heeft. In de ADC-toets worden de Alternatieven, Dwingende reden van groot openbaar belang en Compensatie uitgewerkt.

Compensatie is het sluitstuk van de toets en is dus alleen van toepassing als op bevredigende wijze de Alternatieven en Dwingende redenen uitgewerkt zijn. In de lijn van wat de Commissie voor de m.e.r. zegt over de rol van een Passende Beoordeling (zie hierboven) moet onderhavige Passende Beoordeling in het kader van het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 gezien worden als een risico-inschatting.

Een toetsing aan de soortbescherming (Flora- en faunawet) vindt niet plaats in voorliggend rapport.

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op het plan- en studiegebied, het voornemen, de effecten van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 en op de uitgangspunten voor de Passende Beoordeling. Hoofdstuk 3 beschrijft het wettelijk kader en het daaruit volgend toetsingskader. De effectbeschrijving en –beoordeling voor wat betreft stikstofdepositie, dus de feitelijke toetsing, vindt plaats in hoofdstuk 4. De effectbeschrijving en –beoordeling voor wat betreft recreatieve ontwikkelingen Lithse Ham, dus de feitelijke toetsing, vindt plaats in hoofdstuk 5. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

2

Planbeschrijving

2.1 PLANGEBIED

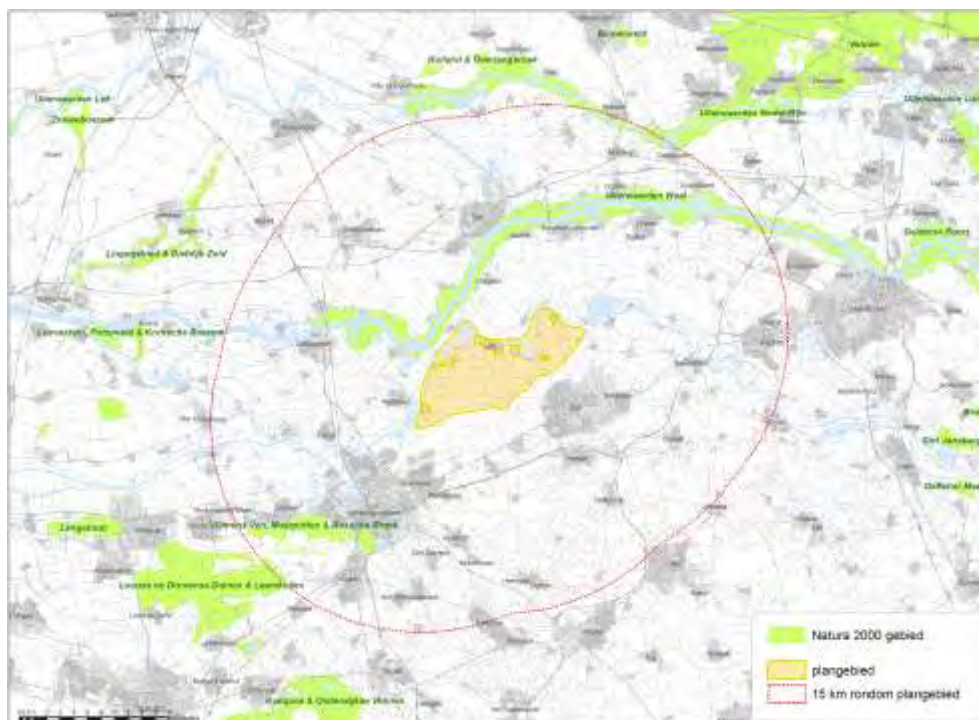
Het plangebied voor het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 bestaat uit het grondgebied van de voormalige gemeente Lith² en is weergegeven in Afbeelding 1.

2.2 STUDIEGEBIED

2.2.1 NATURA 2000-GEBIEDEN BINNEN DE INVLOEDSSFEER

De Commissie voor de m.e.r. geeft in haar *Advies Natura 2000 en verzurende/vermestende deposities in m.e.r.* aan dat naar effecten van stikstofdepositie gekeken moet worden tot een afstand van 10 kilometer en zelfs nog verder wanneer daar aanleiding toe is. De effectafstand van de recreatieve ontwikkelingen Lithse Ham zijn beperkt tot het nabijgelegen Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. In voorliggende Passende Beoordeling wordt derhalve nader ingegaan op effecten van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 op de Natura 2000-gebieden Uiterwaarden Waal, Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, Uiterwaarden Neder-Rijn en Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (zie Afbeelding 2).

² De gemeente Lith en de gemeente Oss zijn per 1 januari 2011 samengegaan in de nieuwe gemeente Oss.

Afbeelding 2 Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied.

2.3 HET VOORNEMEN

In onderstaande paragrafen is de planologische ruimte voor de veehouderij en recreatie uit het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 weergegeven. De mogelijkheden uit het voorontwerp bestemmingsplan zijn in m.e.r.-termen het voornemen.

2.3.1 VEEHOUDERIJ

In het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 worden regels opgenomen met betrekking tot de ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijen, waaronder intensieve veehouderijen en grondgebonden veehouderijen. Deze mogelijkheden uit het voorontwerp bestemmingsplan zijn in het MER voor het bestemmingsplan buitengebied uitgewerkt (zie paragraaf 5.1 in het MER).

In het MER zijn vier alternatieven en scenario's uitgewerkt, te weten:

1. Voorkeursalternatief met nulgroei: VKA 0% groei;
2. Voorkeursalternatief met 25% groei: VKA 25% groei;
3. Maximaal scenario: volledige planologische ruimte wordt door de veehouderij benut;
4. Best case scenario: gelijk aan het VKA 0% groei, maar de stallen worden uitgevoerd met beste staltechnieken.

Deze alternatieven en scenario's worden gedetailleerd beschreven in paragraaf 5.2 in het MER.

2.3.2 RECREATIEVE ONTWIKKELINGEN LITHSE HAM

Op het vlak van recreatie is de Lithse Ham verreweg de grootste recreatieve voorziening in het plangebied. Het is een waterrijk natuur- en recreatiegebied in het rivierbed van de Maas en is ontstaan als gevolg van zandwinning. Het zuidwestelijke deel van de Lithse Ham is een natuurgebied. De

recreatiefunctie is geconcentreerd in het noordoostelijke deel en omvat onder andere een jachthaven, recreatiestrandjes, een restaurant en een verblijfsrecreatief park.

Conform de Structuurvisie kan in de uiterwaarden recreatie, in extensieve vorm, een nevenfunctie vervullen, maar in de Lithse Ham dient de concentratie van de watersport plaats te vinden. Naast enkele strijdige bedrijfsmatige activiteiten, is met name de illegale bouw van stacaravans en chalets en (permanente) bewoning van recreatieverblijven het meest in het oog springende strijdige gebruik. De gemeente zal niet handhavend optreden tegen de chalets, maar wil permanente bewoning voorkomen. Naast het chaletpark blijft een deel van het gebied specifiek voorbehouden aan kampeermiddelen.

2.4 EFFECTEN VAN HET NIEUWE BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBOED LITH – 2013

2.4.1 VEEHOUDERIJ: STIKSTOFDEPOSITIE

De aanwezigheid van nutriënten (m.n. stikstof en fosfor) in lucht, bodem en water speelt direct (habitats) of indirect (soorten) een belangrijke rol in de kwaliteit van de ecosystemen. Met name ecosystemen die gekenmerkt worden door lage nutriëtenniveau zijn gevoelig voor aanvoer van nutriënten van buiten het systeem, maar ook voor processen die in het systeem zelf plaatsvinden. De instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied hebben betrekking op natte tot droge voedselarme ecosystemen, die sterk gevoelig zijn voor toename van het nutriëtenniveau, ook wel vermessing genoemd.

De toename van nutriënten in de betreffende gebieden kan plaatsvinden door mineralisatieprocessen in de bodem door verlaging van de grondwaterstand, door aanvoer via grond- en oppervlaktewater of door stikstofdepositie vanuit de lucht. Er is geen sprake van duidelijke kwelstromen vanuit het buitengebied naar de Natura 2000-gebieden, waardoor nutriëntenverspreiding via het grondwater geen substantiële invloed heeft op de Natura 2000-gebieden. Tevens vinden geen substantiële wijzigingen plaats van de grondwaterstand of de waterhuishouding. Derhalve richt deze Passende Beoordeling zich op de stikstofdepositie vanuit de mogelijke landbouwkundige ontwikkelingen.

Stikstof komt van nature voor in de lucht in de vorm van stikstofgas (N₂). Dit wordt door denitrificatie in de bodem gevormd door stikstofbacteriën die nitraat (NO₃⁻) omzetten in stikstofgas. Het stikstofgas kan vervolgens weer door bacteriën in de bodem worden omgezet, zodat het beschikbaar komt voor planten. De aanvoer van N die op deze wijze beschikbaar komt voor planten is beperkt.

Door onnatuurlijke processen is het aanbod van N via de lucht sterk toegenomen. Naast de natuurlijke aanvoer zijn er sinds de industrialisatie in Nederland namelijk belangrijke bronnen bijgekomen en wel : het verkeer, de industrie en de landbouw. De stikstofverbindingen slaan uiteindelijk neer op de bodem, zogenaamde depositie, en in de bodem worden de verbindingen omgezet waardoor de stikstof beschikbaar komt voor planten.

Toename van het nutriëtenniveau zal leiden tot verandering in de soortensamenstelling en structuur van de vegetatie, waarbij voedselminnende soorten gaan overheersen ten koste van de kenmerkende soorten van de habitats en soorten waarop de instandhoudingsdoelen zijn gericht.

2.4.2 RECREATIE: RECREATIEDRUK

@ Henk: verhaal hieronder lijkt mij overtuigend genoeg, echter ik zou het liever geheel weglaten

De aanwezigheid van recreanten in en bij beschermde natuurgebieden kan leiden tot verstoring van diersoorten die daarvoor gevoelig zijn. Veel gebieden in Nederland worden reeds druk bezocht. Een

toename van het aantal recreanten kan negatieve effecten hebben op de in de gebieden aanwezige soorten omdat deze (nog meer) worden gestoord bij bijvoorbeeld het foerageren, broeden of grootbrengen van jongen. Gevoelige soorten zijn voornamelijk vogels en zoogdieren. De effecten manifesteren zich doordat recreanten zich in of nabij de beschermde gebieden ophouden, er doorheen wandelen of fietsen.

Het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 biedt gelegenheid voor gerichte ontwikkeling van recreatiegelegenheid, met name in het gebied Lithse Ham, de oeverwal en in de Oijense Polder. Alleen mogelijke ontwikkelingen in het gebied Lithse Ham zouden effect kunnen hebben op het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal'. Dit doordat een eventuele toename van pleziervaart kan leiden tot extra verstoring in dit gebied. De overige toename van recreatie heeft een sterk plaatselijk karakter met een beperkte actieradius, en dus invloedssfeer, zodat gezien de afstand tot het Natura-2000 gebied Uiterwaarden de Waal (hemelsbreed 2 tot 10 kilometer) effecten met zekerheid zijn uit te sluiten.

Eventuele toename van vaarbewegingen vanuit Lithse Ham betekent in eerste instantie extra druk op de zandplas Lithse Ham zelf. Vervolgens kunnen watersporters en pleziervaarders zich ook op de Maas begeven. Verondersteld mag worden dat zij die zich nog verder willen begeven in eerste instantie koers zetten naar de Zandmeren bij Kerkdriel, omdat daar voorzieningen zijn en deze bereikt kunnen worden zonder een schutsluis te passeren. Na passage van de schutsluis bij Lith ligt een route naar de Gouden Ham open, een watersportgebied met ruim voorradige recreatievoorzieningen. Zeer sporadisch zullen extra vaarroutes vanuit Lithse Ham naar de Waal leiden. De Waal kent relatief weinig recreatieve voorzieningen en is de drukst bevaren scheepvaartroute voor beroepsvaart van Nederland (170.000 vaarbewegingen per jaar (bron: De Gelderlander, 5 januari 2008)). Hierdoor is de Waal weinig aantrekkelijk voor pleziervaart. Daarnaast heeft de kleinere pleziervaart op de Waal last van de veelvuldige kolken door de kribben in de rivier. Met de kribverlaging die momenteel wordt uitgevoerd zijn bovendien de kribben meer aan het zicht onttrokken (staan onder water), zodat er meer risico is op aanvaring van de kribben.

Het feit dat de Waal reeds een druk bevaren (en dus verstorende) situatie kent én het feit dat toevoeging vanwege toename van verkeersdruk vanuit Lithse Ham relatief uitermate beperkt zal zijn, leiden tot de conclusie dat met zekerheid effecten op de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten.

2.5 UITGANGSPUNTEN PASSENDE BEOORDELING

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het opstellen van deze Passende Beoordeling:

- Veranderingen in de planologische mogelijkheden voor veehouderijen en recreatie kunnen leiden tot verschillende effecten op Natura 2000-gebieden. Mogelijke effecten zijn verzuring, vermesting, oppervlakteverlies door ruimtebeslag, versnippering van leefgebieden van beschermde soorten, verzoeting of verzilting, verdroging of vernatting van gebieden, verandering van stroomsnelheid, verandering van overstromingsfrequentie, verstoring door licht, geluid of trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Deze Passende Beoordeling richt zich volledig op de effecten van stikstofdepositie en recreatiedruk. Gezien de aard van de voorziene veranderingen, worden veranderingen in populatiedynamiek en soortensamenstelling door andere effecttypen uitgesloten.
- Het studiegebied bestaat uit de Natura 2000-gebieden Uiterwaarden Waal, Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, Uiterwaarden Neder-Rijn en Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen.
- Voor de berekeningen en effectbeoordeling is uitgegaan van de Huidige situatie vergund + CBS-correctie. De Huidige situatie vergund + CBS-correctie vormt een benadering van de "werkelijke situatie" en is vooral van belang vanuit het juridisch kader.

- Voor achtergronddeposities zijn gegevens gebruikt uit jaren die zo dicht mogelijk lagen bij de jaartallen die in het MER zijn aangegeven als uitgangspunten voor huidige situatie en autonome ontwikkelingen.
- De berekeningen van de stikstofdeposities zijn uitgevoerd met OPS-Pro 4.2.
- De stikstofdepositie vanuit veehouderijen wordt vooral veroorzaakt door NH₃. Bij de berekeningen zijn deze dan ook het meest belangrijk. De uitstoot van NO_x van veehouderijen is zeer klein vergeleken met NH₃. Voor veehouderijen zijn ook geen gegevens bekend van de uitstoot van NO_x.

3

Wettelijk kader en toetsingskader

3.1 NATURA 2000 EN DE NATUURBESCHERMINGSWET 1998

Op 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 (NBwet) in werking getreden. Deze wet heeft als doel het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) in Nederland. De Natura 2000- gebieden bestaan uit de Vogel- en Habitatrictlijngebieden. De Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen voor de bescherming van bepaalde vogelsoorten (kwalificerende soorten). Kwalificerende soorten zijn soorten waarvan geregeld meer dan 1% van de biogeografische populatie in het gebied verblijft of waarvoor het gebied tot de vijf belangrijkste gebieden in Nederland behoort. De Habitatrictlijngebieden zijn aangemeld voor het beschermen van andere diersoorten en habitattypen (natuurtypen) waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Samen vormen deze gebieden het Europese Natura 2000 netwerk.

Natura 2000-gebieden

Voor de Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd in de (concept) aanwijzingsbesluiten van de betreffende gebieden. In de besluiten staat omschreven wat de doelen zijn met betrekking tot de oppervlakte en de kwaliteit van de habitattypen. Voor sommige doelen betreft dat behoud van oppervlakte en kwaliteit. Maar ook uitbreiding van oppervlakte en verbetering van kwaliteit of een combinatie daarvan zijn mogelijkheden. Nieuwe ontwikkelingen mogen geen negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen en soorten. De voorgenomen planwijzigingen in het bestemmingsplan buitengebied moeten derhalve getoetst worden aan de instandhoudingsdoelstellingen.

Om de effecten van een ontwikkeling op een Natura 2000-gebied te toetsen wordt de Habitattoets uitgevoerd. De Habitattoets bestaat uit drie mogelijke onderzoekssituaties, die opeenvolgend doorlopen kunnen worden maar ook los van of in combinatie met elkaar. Deze drie onderzoekssituaties zijn:

- Oriëntatiefase (de Voortoets).
- Verslechteringstoets.
- Passende Beoordeling.

In de oriëntatiefase wordt aan de hand van een Voortoets gekeken of de ontwikkelingen waarin het plan voorziet mogelijk (significante) negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied.

Van een negatief effect is sprake wanneer een verstoring optreedt van een kwalificerende soort of een verslechtering van een kwalificerend habitatype. Indien deze verstoring of verslechtering leidt tot een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen voor de betreffende soort of habitatype, dan is sprake van een significant negatief effect.

Indien uit de Voortoets blijkt dat het plan geen negatieve effecten met zich meebrengt is geen verder onderzoek noodzakelijk. Wanneer een significant negatief effect niet op voorhand uitgesloten kan worden moet een Passende Beoordeling worden uitgevoerd. Wanneer een significant negatief effect wel kan worden uitgesloten maar er mogelijk toch sprake is van verslechtering van een habitatype of een habitat van een soort, wordt aan de hand van een verslechteringsstoets gekeken welke gevolgen deze negatieve effecten hebben op de betreffende soort of het habitatype.

3.2 TOETSINGSKADER NATURA 2000-GEBIEDEN

3.2.1 ALGEMEEN

Voor alle gebieden zijn specifieke doelen gesteld, deze komen in de onderstaande paragrafen aan bod. De doelen voor Nederland zijn overgenomen uit de (concept) besluiten zoals gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I (www.natura2000.nl).

3.2.2 UITERWAARDEN WAAL

Gebiedsbeschrijving

De Uiterwaarden Waal bevatten relatief hooggelegen uiterwaarden van de Rijswaard en de Kil van Hurwenen. Het gaat hier om oude meanders en hun oeverlanden waar de rivier dwars doorheen is gegraven; deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooilanden stroomdalgraslanden en open water. De Uiterwaarden Waal zijn een belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning). Het is daarnaast ook een belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine zilvereiger, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, smient, tafeleend, kievit en grutto en daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, brandgans, krakeend, pijlstaart, slobbeend, kuifeend, nonnetje, slechtvalk, meerkoet en wulp.

Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 1 geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor Uiterwaarden Waal is aangewezen.

	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen					
H3270 Slikkige rivieroevers	>	>			
H6120 *Stroomdalgraslanden	>	>			
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	>			
H91E0A *Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	>	>			
Habitatsoorten					
Zeeprik	>	>	>		
Rivierprik	>	>	>		
Elft	=	=	>		
Zalm	=	=	>		
Grote modderkruiper	=	=	=		
Kamsalamander	>	>	=		
Bever	=	=	>		
Broedvogels					
Porseleinhoen	>	>			10
Kwartelkoning	>	>			30
Zwarte Stern	>	>			20
Niet-broedvogels					
Fuut	=	=		90	
Aalscholver	=	=		260	
Kleine Zwaan	=	=		9	
Kolgans	= (<)	=		5500	
Grauwe Gans	= (<)	=		2400	
Brandgans	=	=		610	
Smient	= (<)	=		4700	
Krakeend	=	=		50	
Pijlstaart	=	=		30	
Slobeend	=	=		90	
Tafeleend	=	=		190	
Kuifeend	=	=		530	
Nonnetje	=	=		6	
Meerkoet	=	=		780	
Kievit	=	=		790	
Grutto	=	=		70	
Wulp	=	=		160	

Tabel 1 Instandhoudingsdoelstellingen voor de Uiterwaarden Waal.

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van" formulering, * staat voor prioritair habitattypen. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.2.3 VLIJMENS VEN, MOERPUTTEN & BOSSCHE BROEK

Gebiedsbeschrijving

Het Vlijmens Ven, de Moerputten en het Bossche Broek vormen samen één gebied ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch. Hier gaat het beekdal van de Dommel over in het laagveengebied van de "Naad van Brabant". Door de ligging in deze overgangszone zijn in het gebied basenminnende water- moeras- en graslandvegetaties aanwezig. Het Vlijmens Ven is een kwelgebied waar kranswiervegetaties wordt aangetroffen in sloten. De Moerputten is een natuurreservaat met een groot areaal aan blauwgrasland en elzenbroekbos. Het Bossche Broek is een moerassig gebied in de benedenloop van de Dommel, waar blauwgraslanden aanwezig zijn.

Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 1 geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor het Vlijmens Ven, de Moerputten en het Bossche Broek is aangewezen.

	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.
Habitattypen			
H3140 Kranswierwateren	>	>	
H6410 Blauwgraslanden	>	>	
H6510A/B Glanshaver- en vossenstaartheuilen (subtype A: glanshaver, subtype B: grote vossenstaart)	>	>	
Habitatsoorten			
Pimpernelblauwtje	>	>	>
Donker pimperlblauwtje	>	>	>
Grote modderkruiper	=	=	=
Kleine modderkruiper	=	=	=
Drijvende waterweegbree	=		=

Tabel 2 Instandhoudingsdoelstellingen voor het Vlijmens Ven, de Moerputten en het Bossche Broek .

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van" formulering, * staat voor prioritair habitattypen. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.2.4 UITERWAARDEN NEDER-RIJN

Gebiedsbeschrijving

Het beschermde deel van de Amerongse Bovenpolder bevat een hoge uiterwaard waar soortenrijke glanshaverheiden voorkomen. De overgangen naar de hogere zandgronden zijn van speciale

betekenis vanwege de hier voorkomende randen met restanten hardhoutooibos. Belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning). Van enig belang voor een soorten van bosrijke watergebieden met voldoende vis (ijsvogel). Belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine kwaan, kolgans, meerkoet en kievit. Daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, grauwe gans, brandgans, smient, kraakeend, pijlstaart, slobbeend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, grutto en wulp. Voor de kievit is het één van de belangrijkste pleisterplaatsen.

Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 1 geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor Uiterwaarden Neder-Rijn is aangewezen.

	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen					
H3270 Slikkige rivieroever	>	>			
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	>	=			
**H91F0 Droge hardhoutoibossen	>	>			
Habitatsoorten					
**Zeeprik	=	>	>		
**Rivierprik	=	>	>		
**Grote modderkruiper	=	=	=		
**Kamsalamander	=	=	=		
Broedvogels					
Porseleinhoen	>	>			10
Kwartelkoning	>	>			40
IJsvogel	=	=			5
Oeverwaluw	=	=			80
Niet-broedvogels					
Fuut	=	=		80	
Aalscholver	=	=		130	
Kleine zwaan	=	=		20	
Kolgans	= (<)	=		2900	
Grauwe Gans	= (<)	=		880	
Smient	= (<)	=		2400	
Krakeend	=	=		50	
Pijlstaart	=	=		10	
Slobeend	=	=		50	
Tafeleend	=	=		100	
Kuifeend	=	=		630	
Nonnetje	=	=		5	
Meerkoet	=	=		1700	
Kievit	=	=		1400	
Grutto	=	=		60	
Wulp	=	=		100	

Tabel 3 Instandhoudingsdoelstellingen voor de Uiterwaarden Neder-Rijn.

De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =(<) staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van" formulering, * staat voor prioritair habitatype. ** staat voor complementair doel. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

3.2.5 LOONSE EN DRUNENSE DUINEN & LEEMKUILEN

Gebiedsbeschrijving

De Loonse en Drunense Duinen is een groot stuifzandgebied. In dit gebied zijn dikke pakketten dekzand afgezet. Deze dekzanden zijn in de loop der tijd begroeid geraakt met bos, maar door houtkap en overbeweiding kon het zand weer gaan stuiven en ontstonden de huidige Loonse en Drunense duinen. Het stuifzandgebied wordt omringd door uitgestrekte naald- en eikenbossen die aan de zuidkant aansluiten op de Brand, een beekdal met alluviale bossen, moeras en vennen. Enkele kilometers ten zuiden van het gebied liggen - geïsoleerd - de Leemkuilen. Dit gebied bevat vele gegraven plassen, omgeven door moerasbos.

Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 1 geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor de Loonse en Drunense Duinen is aangewezen.

	Doelst. Opp.vlakte	Doelst. Kwaliteit	Doelst. Populatie
Habitattypen			
H2310 Stuifzandheiden met struikheide	>	>	
H2330 Zandverstuivingen	>	>	
H3130 Zwakgebufferde vennen	=	=	
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	=	=	
H6410 Blauwgraslanden	>	>	
H9190 Oude eikenbossen	=	=	
H91E0C Vochtige alluviale bossen, subtype beekbegeleidende bossen	>	>	
Habitatsoorten			
Kamsalamander	>	>	>
Drijvende waterweegbree	=	=	=

Tabel 4 Instandhoudingsdoelstellingen voor de De Loonse en Drunense Duinen.

*De doelstelling voor oppervlakte, kwaliteit en populatie is in de tabel weergegeven. = staat voor behoud, > staat voor uitbreiding of verbetering, =< staat voor Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van" formulering, * staat voor prioritair habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.*

4

Effectbepaling en –beoordeling stikstofdepositie

4.1 ALGEMEEN

In deze Passende Beoordeling wordt de stikstofdepositie vanuit het voorkeursalternatief (het voornemen uit het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013) vergeleken met de referentiesituatie (Huidige situatie + CBS-correctie veestapel).

4.1.1 DE REFERENTIESITUATIE

Er zijn verschillende mogelijkheden om de huidige situatie in beeld te brengen, ten behoeve van de referentie:

1. Aan de hand van de Huidige situatie vergund wordt een beeld gevormd van de vergunde situatie.
2. De Huidige situatie vergund + AMvB-huisvesting brengt de huidige vergunde situatie in beeld voor de veehouderij. Voor de intensieve veehouderij gecorrigeerd met de lagere stalemissies voortkomend uit de AMvB-huisvesting. Deze worden voor deze situatie als autonome ontwikkeling gezien.
3. De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat het effect op Natura 2000-gebieden moet worden vergeleken met de bestaande situatie op 7 december 2004³. Omdat de huidige situatie niet meer overeenkomt met deze peildatum is de Huidige situatie vergund + CBS-correctie als inschatting genomen voor de situatie op 7 december 2004 (referentiesituatie voor voorliggende Passende Beoordeling).
4. De Huidige situatie vergund + AMvB-huisvesting + CBS-correctie veestapel brengt de huidige situatie in beeld voor de veehouderij. Echter voldoen alle veehouderijstallen aan de emissie-eisen uit de AMvB-huisvesting en voor de veehouderij is gecorrigeerd voor het verschil tussen CBS-tellingen en de vergunde veestapel.

³ Uit recente jurisprudentie blijkt dat voor gebieden die beschermd zijn op basis van de Natuurbeschermingswet de situatie op 7 december 2004 of eerder wanneer gebieden daarvoor al zijn aangewezen, geldt als toetsingskader (referentiesituatie) in het kader van een Natuurbeschermingswetvergunning. Voor deze Passende Beoordeling op het niveau van het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 is de referentiesituatie bepaald door de vergunde situatie anno 2011 op basis van het Bestand Veehouderij Bedrijven (BVB) te corrigeren met het werkelijk gehouden aantal dieren op basis van CBS-statline. Overigens is het beleid omtrent de Natuurbeschermingswet op dit moment nog volop in ontwikkeling.

4.1.2 ALTERNATIEVEN EN SCENARIO'S

In het MER zijn vier alternatieven en scenario's behandeld en in deze Passende Beoordeling relevant. Zie hiervoor paragraaf 2.3.1.

4.2 BEOORDELINGSKADER

4.2.1 VERMESTING EN VERZURING DOOR DEPOSITIE VAN STIKSTOF

Bij de beoordeling van de effecten van de landbouwkundige ontwikkeling in het kader van het bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013 zijn de volgende gegevens van belang:

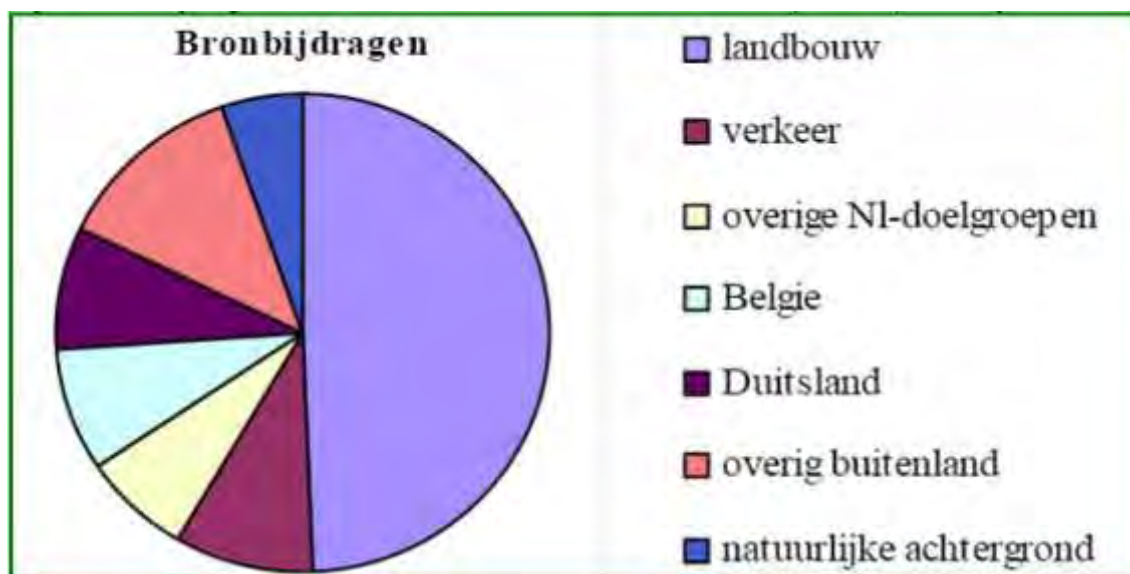
- De kritische depositiewaarde van kwalificerende habitattypen.
- De achtergronddepositie.
- De bijdrage van de landbouwkundige ontwikkelingen aan de uitstoot van stikstofdepositie.

Kritische depositiewaarde

De kritische depositiewaarde is de grens waarboven het niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van een habitatype significant wordt aangetast door stikstofdepositie(verzuring/vermesting). Aangezien depositie van invloed kan zijn op de vegetatie en habitattypen (en daarmee op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden), is er een studie uitgevoerd om kritische depositiewaarden van habitattypen in Nederland te bepalen (Dobben & Hinsberg, 2008).

Achtergronddepositie

De N-depositie in Nederland bestaat uit ammoniak (NH_x) en stikstofoxiden (NO_x). De uitstoot van N-verbindingen bestaat bij verkeer en industrie voornamelijk uit stikstofoxiden (NO_x) en bij de landbouw uit ammoniak (NH₃). De landbouw krijgt veel aandacht bij de stikstofproblematiek. Deze sector veroorzaakt ook een groot gedeelte van de stikstofdepositie in Nederland. Echter, ook andere sectoren veroorzaken stikstofdepositie. De stikstofdepositie op natuurgebieden is voor de helft afkomstig uit de Nederlandse landbouw, in de vorm van ammoniak. Een kleiner deel van de stikstofdepositie is, in de vorm van stikstofoxides, afkomstig van verkeer en industrie. Ongeveer een kwart van de stikstofdepositie is afkomstig uit het buitenland (zie Afbeelding 3).

Afbeelding 3 Bijdragen van verschillende bronnen aan de stikstofdepositie op natuurgebieden (bron: Milieu en Natuurplanbureau, taskforce ovv hr C. Trojan, 2008).

De huidige stikstofdepositie in het plangebied wordt in deze studie onderscheiden in de depositie van de landbouw in het plangebied zelf en de depositie vanuit het totaal aan bronnen, de zogenaamde achtergronddepositie. De bijdrage van de landbouw in het plangebied wordt gemodelleerd. De totale depositie wordt ontleend aan de grootschalige milieukaarten van het PBL.

Bijdrage landbouwkundige ontwikkelingen aan de stikstofdepositie

In het bestemmingsplan zijn uitbreidingsmogelijkheden opgenomen voor verschillende agrarische bedrijven. Dit kan leiden tot een toename van de ammoniakuitstoot wat extra stikstofdepositie kan veroorzaken op de beschermde habitattypen in de Natura 2000-gebieden. Tevens kunnen de ontwikkelingen die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan zorgen voor een toename van het verkeer in het gebied. Deze toename kan ook zorgen voor extra stikstofdepositie. De toename van het verkeer zal beperkt zijn. Aangezien er niets aan de wegenstructuur verandert vinden er in relatie tot wegen geen nieuwe ontwikkelingen plaats en worden de effecten van deze depositie buiten beschouwing gelaten. De bijdrage van de landbouw aan de stikstofdepositie wordt voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en het voorkeursalternatief gemodelleerd.

4.2.2 BEOORDELINGSWIJZE NEDERLAND

Beschouwing kritische depositiewaarde

Voor een kwantitatieve beoordeling van het effect van stikstofdepositie op de kwalificerende habitats wordt gebruik gemaakt van de kritische depositiewaarde. Dit is de grens waarboven niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uit te sluiten.

De term 'critical load' wordt in de milieuwetenschappen gedefinieerd als: "een kwantitatieve schatting op basis van de best beschikbare kennis van de belasting door één of meer verontreinigingen waar beneden geen significante schadelijke effecten optreden bij specifieke gevoelige elementen van het milieu" (Langan & Hornung, 1992).

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven de meest recente gegevens van kritische depositiewaarden voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden. De kritische depositiewaarden voor stikstof zijn op een zodanige manier bepaald dat verzuring en vermesting hierin zijn verdisconteerd. Het effect van stikstofdepositie omvat daarom zowel de effecten van verzuring als vermesting. Het rapport is vastgesteld na beoordeling door een internationale reviewcommissie.

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven aan dat de beschikbaarheid van habitatspecifieke drempelwaarden (in plaats van gebiedspecifieke) de mogelijkheid opent ruimtelijk te differentiëren naar effecten op verschillende habitats. In de begeleidende brief van het ministerie van LNV (nu EL&I), bij het vrijgeven van het bovengenoemde rapport, wordt het volgende gesteld over het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof:

“Het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof bij vergunningverlening moet aanzienlijk worden genuanceerd. Beschouw deze waarden veeleer als hulpmiddel op basis waarvan de uiteindelijk te behalen doelstelling mede is gebaseerd”. Dit komt overeen met een conclusie uit het rapport “Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000” van de door de Minister van LNV (nu EL&I) ingestelde Taskforce Ammoniak (Commissie Trojan, 2008). Volgens de Taskforce zijn kritische depositiewaarden niet meer dan een nuttig wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van milieubelasting op natuurgebieden. Deze waarden kunnen niet strikt worden toegepast bij het beantwoorden van de vraag of een vergunning voor uitbreiding kan worden verleend.

Bij een vergunningaanvraag moet worden getoetst in hoeverre een initiatief een belemmering vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zijn meer factoren van belang dan alleen depositie. De Minister van LNV (nu EL&I) heeft dit standpunt ingenomen in de brief waarbij het rapport van Van Dobben en Van Hinsberg (2008) openbaar is gemaakt. In deze brief van het Ministerie van LNV van 16 juli 2008 wordt een lijst van factoren gegeven die, naast stikstofdepositie, eveneens van belang zijn. Dit wordt bevestigd in de “Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden” dat het ministerie van LNV (2008a) heeft opgesteld.

De conclusie is dat bij de toetsing van mogelijk schadelijke initiatieven, aan de kritische depositiewaarden geen absolute betekenis kan worden gehecht. Een significant negatief effect op de staat van instandhouding kan niet worden afgeleid van alleen het overschrijden van de kritische depositiewaarde. Voor een dergelijke conclusie dienen meer factoren te worden bekeken. De kritische depositiewaarden moeten worden gezien als een wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van de milieubelasting van Natura 2000-gebieden.

Toetsingskader stikstofdepositie

Voor het beoordelen van effecten van stikstofdepositie op gevoelige Natura 2000-gebieden bestaat op het moment van het opstellen van voorliggend rapport geen toetsingskader. Het oorspronkelijke Toetsingskader Ammoniak is door de Raad van State vernietigd.

Naar aanleiding daarvan deed de Commissie Trojan (2008) aanbevelingen voor een meer op maatwerk gebaseerde aanpak.

Mede op basis van deze aanbevelingen stelde het Ministerie van LNV (2008a) de “Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden” op.

In juni 2009 adviseerde de Adviesgroep Huys (2009) aan de Minister van LNV over de problematiek. In een brief van de Minister van LNV (2009a) aan de Tweede Kamer d.d. 30 juni 2009 over Natura 2000, reageert zij op het advies van de Adviesgroep Huys d.d. 19 juni 2009 (‘Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese natuurwetgeving’). De Adviesgroep Huys geeft aan dat de kritische

depositiewaarde in het Nederlandse beleid een te grote aandacht heeft gekregen en dat die waarde te strikt is geformuleerd en toegepast. Dit doet geen recht aan de werkelijkheid dat depositie slechts één van de elementen is, die eraan bijdragen dat geen gunstige staat van instandhouding kan worden bereikt of behouden.

De adviesgroep beveelt aan het belang van de kritische depositiewaarde te relativeren en verwacht dat daardoor de nadruk bij toetsing door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zal verminderen.

Deze aanbeveling is in lijn met het advies van de Commissie Trojan (2008). Het ministerie gaf aan dat zij van mening is dat de kritische depositiewaarde niet in absolute termen moet worden gebruikt. Deze waarde is richtinggevend voor de langere termijn, maar niet noodzakelijkerwijs een realistisch streven voor de korte termijn. Dat geldt zeker in gebieden waar de feitelijke depositie al vele malen hoger is dan de kritische depositiewaarde.

De minister onderschrijft, zoals genoemd door de adviesgroep, het belang van het inzichtelijk maken van de gevolgen van een initiatief voor de instandhoudingsdoelstellingen door middel van een Passende Beoordeling.

Aankondiging nieuw beleid

De minister bereidt een voorstel voor, dat voorziet in een specifiek beoordelingsregime voor stikstof. In de situatie dat een activiteit per saldo niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie in een gebied, heeft deze activiteit geen invloed op de stikstofdepositie en is er feitelijk sprake van een 'standstill-situatie'. In een dergelijke situatie is geen sprake van een project met mogelijk significante effecten, die verband houden met de stikstofemissie. Dergelijke activiteiten zouden volgens het ministerie doorgang moeten vinden. In dat geval wordt de stikstofdepositie bij de vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 buiten beschouwing gelaten. Of dit ten aanzien van dit plan zo is, kan worden beoordeeld op grond van een analyse van de historische ontwikkeling van de stikstofdepositie door de tijd heen, in relatie tot de op die momenten geldende wetgeving. Wettelijk moet worden verzekerd dat bij gelijkblijvende depositie een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 niet kan worden geweigerd.

Rijk en provincies hebben begin november 2009 overeenstemming bereikt over de hoofdlijnen van een effectieve aanpak van de stikstofproblemen in en nabij Natura 2000-gebieden. Een zogenoemde Programmatische Aanpak Stikstof wordt op hoofdlijnen zo snel mogelijk in het kabinet vastgesteld, maar is thans nog niet beschikbaar.

Provinciale Verordening stikstof en Natura 2000

Vooruitlopend op de PAS hebben de provincies Gelderland en Noord-Brabant een provinciale stikstofverordening vastgesteld.

Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland

De Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland heeft als doel de vastgelopen vergunningverlening aan veehouderijbedrijven weer vlot te trekken. Bedrijven die willen uitbreiden kunnen alleen een vergunning krijgen als ook de stikstofbelasting op de Natura 2000-gebieden daalt. De verordening bereikt deze twee doelen met behulp van een salderingssysteem. Het salderingssysteem, dat wordt beheerd door de provincie, registreert de stikstofuitstoot door veehouderijbedrijven, ook wel depositieruimte genoemd, en houdt de ontwikkeling daarvan bij. Als de depositieruimte van een bedrijf afneemt door het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de activiteiten, kan een ander bedrijf deze depositieruimte voor een deel overnemen. Het salderingssysteem is gemeentegrens overstijgend.

Als de stikstofuitstoot door de uitbreiding een bepaalde drempelwaarde overschrijdt, is het bedrijf dat de vergunning aanvraagt verplicht om gebruik te maken van het salderingssysteem. De drempelwaarde is gerelateerd aan de stikstofgevoeligheid van het nabijgelegen Natura 2000-gebied en is 0,5% van de kritische depositiewaarde van een stikstofgevoelig habitat, met uitzondering van de Natura 2000-gebieden Rijntakken, waarvoor een waarde van 1% van de kritische depositiewaarde geldt. Beneden deze drempelwaarde hoeft er niet gesaldeer te worden en krijgt het bedrijf de Nb-wetvergunning zonder extra voorwaarden ten aanzien van de stikstofuitstoot. Boven deze drempelwaarde treedt het salderingssysteem in werking. Dit systeem garandeert een afname aan stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

Verordening Stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant

De Verordening Stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant beoogt:

- Het beschermen van natuur en landschap, waaronder het terugdringen van de achteruitgang van biodiversiteit door reductie van de stikstofdepositie.
- Ruimte geven aan agrarische bedrijfsontwikkeling door het reduceren van vergunningenprocedures in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.
- Het terugdringen van de regeldruk en administratieve lasten door facilitering van saldering via de depositiebank.

Eisen maximale emissie

De verordening stelt (extra) technische eisen aan stallen die qua emissiereductie verder gaan dan de vereisten uit de AMvB-huisvesting. Nieuwe stallen worden vanaf juli 2010 getoetst aan de streefwaarden die in de bijlagen bij de verordening zijn genoemd en de toepassing van stallen/technieken met een ammoniakemissie per dier die ligt onder die streefwaarden. Voor bijvoorbeeld varkensstallen geldt een streefwaarde van 85% reductie t.o.v. traditionele stallen en zijn er ook voldoende technieken beschikbaar die voldoen aan die streefwaarden. Voor een aantal diercategorieën zoals melkkoeien, geiten en legkippen in scharrelstelsel zijn er nog geen stallen/technieken beschikbaar die aan de streefwaarden voldoen. Voor die diersoorten geldt dat gebruik moet worden gemaakt van die technieken die het meest in de buurt van de streefwaarden komen en praktisch toepasbaar zijn. Dit wordt beoordeeld door een commissie van deskundigen die de streefwaarden periodiek bijstelt, naar gelang de beschikbaarheid van nieuwe technieken of een te hoog regionaal depositieniveau.

Deze eisen gelden voor nieuwe stallen, niet voor bestaande stallen. Uiterlijk op 1 januari 2028 (na drie beheerplanperiodes) dient het bedrijf als geheel gemiddeld te voldoen aan de vereisten uit de provinciale verordening.

Gecorrigeerd emissieplafond als referentieniveau

Aanvragen voor een Natuurbeschermingswetvergunning c.q. meldingen worden ook getoetst aan het gecorrigeerd emissieplafond. Dit is de emissie van ammoniak volgens de op 7 december 2004 geldende vergunning, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB-huisvesting⁴. Voor bedrijven die al eerder een Natuurbeschermingswetvergunning hebben gekregen is dat de daarin vergunde situatie, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB-huisvesting. Is de emissie in de nieuwe, aangevraagde situatie hoger dan

⁴ Uit recente jurisprudentie blijkt dat voor gebieden die beschermd zijn op basis van de Natuurbeschermingswet de situatie op 7 december 2004 of eerder wanneer gebieden daarvoor al zijn aangewezen, geldt als toetsingskader (referentiesituatie) in het kader van een Natuurbeschermingswetvergunning. Voor dit MER op het niveau van het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 is de referentiesituatie bepaald door de vergunde situatie anno 2011 op basis van het Bestand Veehouderij Bedrijven (BVB) te corrigeren met het werkelijk gehouden aantal dieren op basis van CBS-statistiek. Overigens is het beleid omtrent de Natuurbeschermingswet op dit moment nog volop in ontwikkeling.

dit gecorrigeerd emissieplafond, dan dient er gesaldeerd te worden via de depositiebank (zie hierna). Is er onvoldoende saldo beschikbaar, dan kan de vergunning niet verleend worden. Is er voldoende saldo beschikbaar of is de emissie in de nieuwe, aangevraagde situatie lager dan het gecorrigeerd emissieplafond (en wordt voldaan aan de hiervoor beschreven eisen m.b.t. maximale emissie per dierplaats), dan is er vanuit de verordening geen belemmering voor vergunningverlening.

Depositiebank Provincie Noord-Brabant

De depositiebank is een registratie- en monitoringssysteem dat de ontwikkelingen van de stikstofdepositie (N-depositie) op de gevoelige habitats binnen de Natura 2000-gebieden van veehouderijbedrijven registreert en via saldering de mogelijkheid biedt voor agrarische bedrijfsontwikkeling. Salderingen verlopen (verplicht) via de depositiebank. De depositiebank wordt door de provincie beheerd. Door te salderen wordt een door een bedrijf veroorzaakte toename (van emissie van ammoniak, boven het gecorrigeerd emissieplafond) van de N-depositie op een N-gevoelig habitat verevend met de (eerdere) afname van de N-depositie op hetzelfde habitat als gevolg van het geheel of gedeeltelijk beëindigen van de bedrijfsvoering door (een of meer) andere bedrijven. Als er onvoldoende saldo op de bank beschikbaar is, is saldering niet mogelijk en wordt de aanvraag geweigerd.

De depositiebank wordt gevuld⁵ met:

- Depositierchten van veehouderijbedrijven die gestopt zijn na 7 december 2004 en op die datum nog aantoonbaar actief waren.
- Depositierchten van bedrijven die sinds 7 december 2004 zowel in emissie (en daarmee in depositie) als ook in aantallen dieren, ingekrompen zijn.

Uitgifte van depositierchten vindt plaats ten behoeve van initiatiefnemers, die een nieuwe stal bouwen dan wel een stal geheel of gedeeltelijk renoveren na 25 mei 2010 waarvoor een bouwvergunning krachtens de Woningwet noodzakelijk is (met de komst van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) per 1 oktober 2010 vervangen door een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen). Dit in het geval dat de nieuwe situatie leidt tot een depositietoename ten opzichte van de gecorrigeerde depositie van de uitgangssituatie op 7 december 2004 of, bij het in bezit hebben van een geldende Natuurbeschermingswetvergunning, ten opzichte van de gecorrigeerde depositie van de uitgangssituatie in die vergunning.

BEREKENINGEN TBV DE DEPOSITIEBANK

In het kader van de depositiebank wordt de depositie berekend als de depositie op alle habitats in een Natura 2000-gebied, welke geheel of gedeeltelijk gelegen zijn binnen 25 km van een door te rekenen bedrijf. De berekende depositie wordt per habitattipe gesommeerd voor zowel de inkomende deposities als de uitgaande deposities. Op basis van de depositiepiek valt een bedrijf in een bank voor bedrijven tot 5 mol depositiepiek of daarboven. Bedrijven met een depositiepiek die lager is dan 5 mol, mogen saldo's uit beide deelbanken voor saldering benutten. Bedrijven met een depositiepiek van 5 mol of meer alleen maar uit de deelbank voor bedrijven > 5 mol. Op deze wijze wordt een afwaartse beweging t.o.v. de Natura 2000-gebieden gestimuleerd. Saldering is niet mogelijk voor bedrijven met een depositiepiek van 50 mol of meer. Het streven is om zoveel mogelijk bedrijven met een hoge piekdepositie te saneren.

Door de eis van saldering bij emissies boven het gecorrigeerd emissieplafond (vergunning december 2004) en dat er voldoende saldo beschikbaar moet zijn dankzij stoppers en inkrimpers voor er gesaldeerd kan worden, is verzekerd dat de depositie van stikstof door veehouderijen op de gevoelige habitats, niet hoger

⁵ Reeds vóór inwerkingtreding van de Verordening bij saldering gebruikte deposities (ten behoeve van eerdere aanvragen van Nb-wetvergunningen of ten behoeve van saldering in het kader van de Crisis- en herstelwet, worden niet opnieuw in de depositiebank opgenomen.

kan worden dan de depositie op basis van de vergunde emissies per 7 december 2004, gecorrigeerd voor de vereisten uit de AMvB-huisvesting.

Het gebruik van de planologische ontwikkelruimte voor veehouderijen die in het bestemmingsplan buitengebied Lith - 2013 wordt geboden, kan dus niet gepaard gaan met een toename van de depositie van stikstof boven het niveau van december 2004, gecorrigeerd voor de AMvB-huisvesting (dus lager dan op basis van de vergunde rechten in december 2004). Daar waar een veehouderijbedrijf gebruik wil maken van de geboden planologische ontwikkelruimte, zal dit gepaard moeten gaan met een emissieniveau dat ligt onder het gecorrigeerd plafond op bedrijfsniveau of, bij een toename, bij een minstens even zo grote gebleken afname van depositie op elk gevoelig habitatgebied door stoppers en krimpers. Deze administratie verloopt via de Depositiebank bij de Provincie Noord-Brabant.

De Provincie Noord-Brabant heeft in december 2010 een beleidsregel vastgesteld die ingaat op de bescherming van de zogenaamde natuurmonumenten. Die beleidsregel lijkt op de verordening voor de Natura 2000-gebieden, maar hanteert een andere referentie om te beoordelen of er sprake is van een noodzaak voor saldering. Anders dan voor de Natura 2000-gebieden wordt de vergunde emissie bij de toetsing van de Beschermde Natuurmonumenten niet gecorrigeerd met de emissie-eisen uit het Besluit Huisvesting.

4.2.3 KRITISCHE DEPOSITIEWAARDEN

Bij stikstofdepositie gaat het om vermestende en verzurende depositie. Met de huidige gegevens is het niet mogelijk een onderscheid te maken tussen vermestende en verzurende depositie. In de bepaling van de kritische depositiewaarden zijn zowel verzuring als vermesting verdisconteerd. Van Dobben & Van Hinsberg (2008) hebben een overzicht gemaakt van kritische depositiewaarden toegepast op de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Uit dit overzicht is per habitatype de gevoeligheidsklasse voor stikstof overgenomen. In Tabel 5 zijn de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden weergegeven. Tevens zijn de kritische depositiewaarden (KDW) van de habitattypen opgenomen en is weergegeven of de achtergronddepositie van stikstof de KDW in de huidige situatie al overschrijdt. De tabel laat duidelijk zien dat in de meeste Natura 2000-gebieden voor het grootste deel van de habitattypen sprake is van een overbelaste situatie: de kritische depositiewaarde voor stikstofgevoelige habitattypen wordt overschreden met uitzondering van de niet oranje aangegeven getallen in de tabel. De verwachting is dat ook in de toekomst (2020) nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden plaatsvindt op deze stikstofgevoelige habitattypen.

Habitattype	KDW (mol N/ha/jaar)	Uiterwaarden Waal	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	Uiterwaarden Neder-Rijn	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen
H2310 Stufzandheiden met struikhei	1100				X
H2330 Zandverstuivingen	740				X
H3130 Zwakgebufferde vennen	410				X
H3140 Kranswierwateren	410		X		
<i>H3270 Slikkige rivieroeveren</i>	>2400	X		X	
H4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1300				X
H6120 Stroomdalgraslanden	1250	X			
H6410 Blauwgraslanden	1100				X
H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	1400	X	X	X	
H6410 Blauwgraslanden	1400		X		
H6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)	1540		X		
H9190 Oude eikenbossen	1100				X
<i>H91E0A *Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen)</i>	2410	X			
H91E0C Vochtige alluviale bossen, subtype beekbegeleidende bossen	1860				X
H91F0 Droge hardhoutooibossen	2080			X	

Tabel 5 Natura 2000-gebieden met instandhoudingsdoelstellingen (habitattypen).

- Voor de habitattypen is de kritische depositiewaarde (KDW) weergegeven.
- Habitattypen die vet zijn weergegeven, zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor stikstofdepositie (vermesting en verzuring).
- De habitattypen zijn oranje gemarkeerd wanneer de gemiddelde achtergronddepositie (zie Tabel 6) de KDW overschrijdt.
- De habitattypen die cursief zijn gedrukt zijn niet verder meegenomen in deze Passende Beoordeling, omdat deze buiten de tien kilometer-zone liggen (zie Afbeelding 2).

4.2.4 ACHTERGRONDDEPOSITIE

De achtergronddeposities in 2011 voor de Natura 2000-gebieden is weergegeven in Tabel 6. Verder is er de verwachting dat ook in de toekomst (2020) nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden plaatsvindt op deze stikstofgevoelig habitattypen.

Natura 2000-gebied	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal
Uiterwaarden Waal	1460	1697	2320
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	1560	1843	2680
Uiterwaarden Neder-Rijn	1320	1628	2520
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	1390	1859	2210

Tabel 6 Achtergronddepositiewaarden (in mol N/ha/jr.) in de Natura 2000-gebieden (berekening uit 2011).

4.3 EFFECTBESCHRIJVING EN EFFECTBEOORDELING

4.3.1 VERANDERING STIKSTOFDEPOSITIE

Tabel 7 geeft voor de referentiesituaties en de alternatieven de gemiddelde waarden van stikstofdeposities per Natura 2000-gebied en daarbinnen per habitattypen weer.

De stikstofdepositie staat uitgesplitst in minimale, gemiddelde en maximale in de huidige situatie vergund, huidige situatie vergund + AMvB-huisvesting, de huidige situatie vergund + AMvB-huisvesting + CBS-correctie veestapel, VKA 0% groei, VKA 25% groei, maximaal scenario en best case scenario staat weergegeven in Bijlage 1.

Situatie	Totale depositie (mol N/ha/jaar)							
	Huidige situatie (h.s.) vergund	H.s. + CBS-correctie veestapel*	H.s. vergund + AMvB-huisvesting	H.s. vergund + AMvB-hv + CBS-correctie **	Voorkeursalternatief 0% groei	Voorkeursalternatief 25% groei	Maximaal scenario	Best-case scenario
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen, habitat H2310	6,7	4,7	5,3	3,7	5,3	6,2	7,7	2,3
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen, habitat H2330	4,8	3,3	3,8	2,6	3,7	4,4	5,5	1,6
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen, habitat H9160	3,5	2,4	2,8	1,9	2,7	3,2	4,0	1,2
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen, habitat H9190	4,9	3,4	3,9	2,7	3,9	4,6	5,7	1,7
Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen, habitat H91E0C	3,7	2,6	2,9	2,0	2,9	3,4	4,2	1,3
Uiterwaarden Neder-Rijn, habitat 3150	7,9	5,5	6,2	4,3	6,0	7,0	8,9	2,8
Uiterwaarden Neder-Rijn, habitat 6510A	7,8	5,5	6,1	4,3	5,9	6,9	8,8	2,7
Uiterwaarden Neder-Rijn, habitat 91E0A	8,4	5,9	6,6	4,6	6,4	7,5	9,5	3,0
Uiterwaarden Waal, habitat 3150	18,8	13,2	14,9	10,4	14,6	17,1	21,3	6,4
Uiterwaarden Waal, habitat 6120	7,8	5,5	6,1	4,3	6,0	7,0	8,9	2,7
Uiterwaarden Waal, habitat 6510A	11,6	8,2	9,2	6,5	9,0	10,6	13,2	3,9
Uiterwaarden Waal, habitat 91E0A	15,8	11,0	12,4	8,7	12,1	14,2	17,9	5,5
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, habitat 3140	3,0	2,1	2,4	1,7	2,3	2,8	3,4	1,0
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, habitat 6410	3,7	2,6	2,9	2,0	2,9	3,4	4,2	1,3
Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, habitat 6510	3,7	2,6	2,9	2,1	2,9	3,4	4,2	1,3

Tabel 7 De stikstofdeposities voor de referentiesituaties en de alternatieven en scenario's op de verschillende Natura 2000-habitats.

* referentiesituatie voor de Passende Beoordeling

** referentiesituatie voor MER

Effectbeschrijving

- Te zien is dat in de huidige situatie (met en zonder CBS-correctie⁶) de depositie op Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal het hoogst is van alle Natura 2000-gebieden binnen het invloedsgebied, te weten 18,8 resp. 13,2 mol N/ha/jr op habitatype 3150. De laagste depositie voor deze situaties is bij Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek.
- De deposities van de huidige situatie (met CBS correctie) voor Natura 2000-gebied Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen liggen tussen 2,4 en 4,7 mol N/ha/jr, voor Uiterwaarden Nerder-Rijn tussen 5,5 en 5,9 mol N/ha/jr, voor Uiterwaarden Waal tussen 5,5 en 13,2 mol N/ha/jr en voor Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek tussen 2,1 en 2,6 mol N/ha/jr.
- De modelresultaten laten zien dat ten opzichte van de huidige situaties de deposities in de Natura 2000-gebieden door AMvB-huisvesting (met en zonder CBS-correcties) afnemen. De grootste afname is waarneembaar bij het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal.
- De modelresultaten laten voor het voorkeursalternatief 0% groei zien dat de depositie op alle Natura 2000-gebieden licht hoger is dan bij de huidige situatie (met CBS-correctie). Bij voorkeursalternatief 25% groei en voor het maximaal scenario liggen de deposities nog hoger. Echter, bij het best case scenario is sprake van een afname van depositie in de ordegrootte van 50% ten opzichte van de huidige situatie met CBS-correctie.

De huidige achtergronddepositie in de Natura 2000-gebieden overschrijdt in alle gevallen de kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitatype.

- Voor de Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen ligt de achtergronddepositie in de huidige situatie tussen de 1390 en 2210 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde van het meest gevoelige en voor Lith relevante (binnen 10 km) habitatype zandverstuivingen ((H2330) is 740 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde op dit habitatype wordt in de huidige situatie reeds overschreden. Ook voor andere relevante stikstofgevoelige habitatypen is overschrijding in de huidige situatie aan de orde.
- Voor Uiterwaarden Neder-Rijn ligt de achtergronddepositie tussen de 1320 en 2520 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitatype glanshaver- en vossenstaartheooilanden (H6510A) is 1400 mol N/ha/jr en wordt in de huidige situatie reeds overschreden. Voor andere stikstofgevoelige habitatypen is overschrijding in de huidige situatie niet aan de orde.
- Voor Uiterwaarden Waal ligt de huidige achtergronddepositie tussen de 1460 en 2320 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitatypen stroomdalgraslanden (H6120) is 1250 mol N/ha/jr en wordt in de huidige situatie reeds overschreden. Ook voor habitatype glanshaver- en vossenstaartheooilanden (H6510A) is overschrijding in de huidige situatie aan de orde.
- Voor Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek ligt de achtergronddepositie in de huidige situatie tussen de 1560 en 2680 mol N/ha/jr. De kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitatype kranswierwateren (H3140) is 410 mol N/ha/jr en wordt in de huidige situatie reeds overschreden. Ook voor andere stikstofgevoelige habitatypen is overschrijding in de huidige situatie aan de orde.

Conclusies

De huidige achtergronddepositie zorgt daarmee dus voor veel habitatypen voor een overbelaste situatie. In dergelijke gevallen is elke verdere verhoging van stikstofdepositie door activiteiten die emissie van stikstof met zich mee brengen, zeer ongewenst.

Als gevolg van de voorkeursalternatieven en het worst-case scenario komen de volgende punten naar voren:

- Significant negatieve effecten kunnen voor niet worden uitgesloten op alle relevante Natura 2000-gebieden.

⁶ De CBS-correctie bedraagt 25%. Dit percentage is gebaseerd op het verschil in de huidige (werkelijke) bezetting (CBS-gegevens) versus de vergunde situatie voor de gemeente Oirschot.

- Voor minder gevoelige habitattypen wordt de kritische depositie in de huidige situatie nog niet in alle gevallen overschreden, m.a.w. de voorkeursalternatieven en het worst-case scenario leiden niet voor alle habitattypen tot een overschrijding.

Bij elke individuele aanvraag zal worden ingegaan of een toename van depositie aan de orde is en of effecten op Natura 2000-gebieden optreden. Hierbij kan met behulp van de lokale situatie worden beoordeeld wat per geval effecten zijn. Op dat niveau kan dan ook worden bepaald hoe de lokale situatie is ten aanzien van aanwezige habitats en of toename van depositie in individuele gevallen een probleem is. Dit zal per geval verschillen.

Best-case scenario

In de voorkeursalternatieven en het worst-case scenario is steeds uitgegaan van AMvB-huisvesting voor zowel de bestaande veebezetting als voor de groei. Voor de meeste diersoorten zijn er stallen mogelijk met veel lagere NH₃-emissie waarden dan die welke gelden voor AMvB-huisvesting, met name voor iv-bedrijven, in mindere mate ook voor melkrundvee. In het best-case scenario is daarom uitgegaan van aanpassingen van de bestaande stallen, verdergaand dan de eisen uit het Besluit Huisvesting. Per diersoort is de minimale ammoniakemissie bepaald die op dit moment vergunbaar is (RAV 2012) en vervolgens zijn emissies van bestaande bedrijven bepaald, indien ze hun dieren zouden houden op de stalsystemen met deze minimale emissies. In relatie tot de berekende stikstofdepositie bij de voorkeursalternatieven zijn de volgende conclusies af te leiden voor het best-case scenario:

- De voorkeursalternatieven en het worst-case scenario zorgen voor een toename aan stikstofbelasting en hebben daarmee mogelijk significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Het benutten van de planologische mogelijkheden die geboden worden in het ontwerp bestemmingsplan, is dus niet mogelijk bij een dergelijke "ontwikkeling".
- Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case scenario) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Ook ten opzichte van de inzet van de AMvB-Huisvesting zal een afname optreden. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande stallen, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

4.3.2 CUMULATIEVE EFFECTEN

In een Passende Beoordeling is het nodig om een beschouwing te geven van de cumulatie van effecten. Immers als een plan op zichzelf slechts geringe effecten heeft, kan het effect aanzienlijk zijn in combinatie met een aantal andere projecten met geringe effecten. In dit geval gaat het om cumulatie van effecten als gevolg van stikstofdeposities.

In de gemeente Oss en de omliggende gemeentes zijn geen (grootschalige) ontwikkelingen voorzien, die leiden tot een toename van stikstofdepositie in de omgeving (informatie van gemeente Oss). Vooralnog zijn geen projecten voorzien waarvoor sprake is van cumulatie van effecten. Wanneer nieuwe initiatieven in de omgeving ontwikkeld worden, is het noodzakelijk om in nadere toetsingen aandacht te besteden aan mogelijke cumulatie van stikstof in Natura 2000-gebieden. Indien maatregelen genomen worden (effect- of brongericht) zijn effecten mogelijk uit te sluiten, maar dit moet per project beoordeeld worden door middel van een toetsing waarin cumulatie wordt meegenomen.

5

Conclusies en aanbeveling

5.1 CONCLUSIES

Voorkeursalternatieven en worst-case scenario

- Significant negatieve effecten zijn op alle Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten.
- Voor minder gevoelige habitattypen wordt de kritische depositie in de huidige situatie nog niet in alle gevallen overschreden, m.a.w. de voorkeursalternatieven en het maximale scenario leiden niet voor alle habitattypen tot een overschrijding.
- Bij elke individuele aanvraag zal worden ingegaan of een toename van depositie aan de orde is en of effecten op Natura 2000-gebieden optreden. Hierbij kan met behulp van de lokale situatie worden beoordeeld wat per geval effecten zijn. Op dat niveau kan dan ook worden bepaald hoe de lokale situatie is ten aanzien van aanwezige habitats en of toename van depositie in individuele gevallen een probleem is. Dit zal per geval verschillen.

Best-case scenario

- Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van de best beschikbare staltechnieken (best-case scenario) is er geen sprake meer van een toename, maar een afname van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden in vergelijking met het referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie). Ook ten opzichte van de inzet van de AMvB-Huisvesting zal een afname optreden. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande stallen, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

5.2 AANBEVELING

De gemeente wordt aanbevolen in de planregels van het bestemmingsplan Buitengebied de toets op de Natuurbeschermingswet 1998 te borgen voor de veehouderij in verband met de toename aan stikstofdepositie.

Bijlage 1

Resultaten stikstofdepositie

Loonse en Drunense duinen

alternatief	habitat	minimaal	maximaal	gemiddeld
huidige situatie	H2310	5,6	7,7	6,7
huidige situatie CBS-correctie	H2310	3,9	5,4	4,7
AMvB-huisvesting	H2310	4,4	6,1	5,3
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H2310	3,1	4,3	3,7
VKA 0% groei	H2310	4,4	6,1	5,3
VKA 25% groei	H2310	5,1	7,1	6,2
maximaal scenario	H2310	6,4	8,9	7,7
best case scenario	H2310	1,9	2,6	2,3
huidige situatie	H2330	3,4	6,3	4,8
huidige situatie CBS-correctie	H2330	2,4	4,4	3,3
AMvB-huisvesting	H2330	2,7	5,0	3,8
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H2330	1,9	3,5	2,6
VKA 0% groei	H2330	2,6	5,0	3,7
VKA 25% groei	H2330	3,1	5,9	4,4
maximaal scenario	H2330	3,9	7,3	5,5
best case scenario	H2330	1,2	2,2	1,6
huidige situatie	H9160	2,8	4,0	3,5
huidige situatie CBS-correctie	H9160	2,0	2,8	2,4
AMvB-huisvesting	H9160	2,2	3,1	2,8
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H9160	1,6	2,2	1,9
VKA 0% groei	H9160	2,2	3,1	2,7
VKA 25% groei	H9160	2,6	3,7	3,2
maximaal scenario	H9160	3,2	4,6	4,0
best case scenario	H9160	1,0	1,4	1,2
huidige situatie	H9190	2,0	6,8	4,9
huidige situatie CBS-correctie	H9190	1,4	4,8	3,4
AMvB-huisvesting	H9190	1,5	5,4	3,9
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H9190	1,1	3,8	2,7
VKA 0% groei	H9190	1,5	5,4	3,9
VKA 25% groei	H9190	1,8	6,3	4,6
maximaal scenario	H9190	2,3	7,8	5,7
best case scenario	H9190	0,7	2,3	1,7
huidige situatie	H91E0C	1,4	5,6	3,7
huidige situatie CBS-correctie	H91E0C	1,0	3,9	2,6
AMvB-huisvesting	H91E0C	1,1	4,4	2,9
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H91E0C	0,8	3,1	2,0

VKA 0% groei	H91E0C	1,1	4,3	2,9
VKA 25% groei	H91E0C	1,3	5,1	3,4
maximaal scenario	H91E0C	1,6	6,4	4,2
best case scenario	H91E0C	0,5	1,9	1,3

Uiterwaarden Neder Rijn

huidige situatie	H3150	6,3	9,6	7,9
huidige situatie CBS-correctie	H3150	4,4	6,7	5,5
AMvB-huisvesting	H3150	4,9	7,5	6,2
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H3150	3,4	5,3	4,3
VKA 0% groei	H3150	4,7	7,3	6,0
VKA 25% groei	H3150	5,6	8,5	7,0
maximaal scenario	H3150	7,1	10,9	8,9
best case scenario	H3150	2,2	3,4	2,8

huidige situatie	H6510A	5,9	10,0	7,8
huidige situatie CBS-correctie	H6510A	4,1	7,0	5,5
AMvB-huisvesting	H6510A	4,6	7,9	6,1
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H6510A	3,2	5,5	4,3
VKA 0% groei	H6510A	4,5	7,6	5,9
VKA 25% groei	H6510A	5,3	8,9	6,9
maximaal scenario	H6510A	6,6	11,3	8,8
best case scenario	H6510A	2,0	3,5	2,7

huidige situatie	H91E0A	5,6	13,7	8,4
huidige situatie CBS-correctie	H91E0A	3,9	9,6	5,9
AMvB-huisvesting	H91E0A	4,3	10,7	6,6
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H91E0A	3,0	7,5	4,6
VKA 0% groei	H91E0A	4,2	10,4	6,4
VKA 25% groei	H91E0A	4,9	12,2	7,5
maximaal scenario	H91E0A	6,2	15,5	9,5
best case scenario	H91E0A	1,9	4,9	3,0

Uiterwaarden Waal

huidige situatie	H3150	4,6	76,8	18,8
huidige situatie CBS-correctie	H3150	3,2	53,7	13,2
AMvB-huisvesting	H3150	3,7	61,9	14,9
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H3150	2,6	43,3	10,4
VKA 0% groei	H3150	3,6	61,2	14,6
VKA 25% groei	H3150	4,3	72,0	17,1
maximaal scenario	H3150	5,3	87,4	21,3
best case scenario	H3150	1,5	24,7	6,4

huidige situatie	H6120	6,9	9,5	7,8
huidige situatie CBS-correctie	H6120	4,8	6,6	5,5

AMvB-huisvesting	H6120	5,5	7,4	6,1
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H6120	3,8	5,2	4,3
VKA 0% groei	H6120	5,4	7,2	6,0
VKA 25% groei	H6120	6,3	8,4	7,0
maximaal scenario	H6120	7,9	10,7	8,9
best case scenario	H6120	2,3	3,3	2,7

huidige situatie	H6510A	4,3	39,1	11,6
huidige situatie CBS-correctie	H6510A	3,0	27,4	8,2
AMvB-huisvesting	H6510A	3,4	31,3	9,2
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H6510A	2,4	21,9	6,5
VKA 0% groei	H6510A	3,3	30,5	9,0
VKA 25% groei	H6510A	3,9	35,9	10,6
maximaal scenario	H6510A	4,9	44,0	13,2
best case scenario	H6510A	1,4	12,4	3,9

huidige situatie	H91E0A	3,4	77,4	15,8
huidige situatie CBS-correctie	H91E0A	2,4	54,2	11,0
AMvB-huisvesting	H91E0A	2,7	61,0	12,4
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H91E0A	1,9	42,7	8,7
VKA 0% groei	H91E0A	2,7	59,2	12,1
VKA 25% groei	H91E0A	3,2	69,1	14,2
maximaal scenario	H91E0A	3,9	87,5	17,9
best case scenario	H91E0A	1,2	27,2	5,5

Vlijmens Ven & Bossche Broek

huidige situatie	H3140	2,9	3,2	3,0
huidige situatie CBS-correctie	H3140	2,0	2,3	2,1
AMvB-huisvesting	H3140	2,3	2,6	2,4
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H3140	1,6	1,8	1,7
VKA 0% groei	H3140	2,2	2,5	2,3
VKA 25% groei	H3140	2,6	3,0	2,8
maximaal scenario	H3140	3,3	3,7	3,4
best case scenario	H3140	1,0	1,1	1,0

huidige situatie	H6410	2,4	9,2	3,7
huidige situatie CBS-correctie	H6410	1,7	6,4	2,6
AMvB-huisvesting	H6410	1,9	7,3	2,9
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H6410	1,3	5,1	2,0
VKA 0% groei	H6410	1,9	7,2	2,9
VKA 25% groei	H6410	2,3	8,5	3,4
maximaal scenario	H6410	2,8	10,6	4,2
best case scenario	H6410	0,8	3,2	1,3

huidige situatie	H6510	1,9	16,6	3,7
huidige situatie CBS-correctie	H6510	1,4	11,6	2,6

AMvB-huisvesting	H6510	1,5	13,1	2,9
AMvB-huisvesting CBS-correctie	H6510	1,1	9,2	2,1
VKA 0% groei	H6510	1,5	13,0	2,9
VKA 25% groei	H6510	1,8	15,3	3,4
maximaal scenario	H6510	2,2	19,1	4,2
best case scenario	H6510	0,7	5,7	1,3

Tabel 8 N-depositie op habitats Natura 2000

Minimaal; de waarde van de cel die de laagste waarde heeft binnen het rekenkundige grid.

Maximaal; de waarde van de cel die de hoogste waarde heeft binnen het rekenkundige grid.

Gemiddeld; het gemiddelde van de waarden van alle cellen binnen het rekenkundige grid.

Bijlage 2

Beleid en wetgeving

Bijlage 2.1

Europees niveau

Kader	Doel	Positie gemeente Oss
Kaderrichtlijn Water (KRW)	Kwaliteitsverbetering oppervlakte- en grondwater gericht op goede chemische en ecologische toestand.	In dit MER zijn de effecten op water beschreven. Waar relevant wordt een relatie gelegd met de waterfuncties zoals geformuleerd door het waterschap en vastgesteld door de Provincie Noord-Brabant o.b.v. de KRW.
Verdrag van Malta	Bescherming van archeologisch erfgoed.	Vergravingen kunnen invloed hebben op het bodemarchief. Ook bij bouwwerkzaamheden dient rekening te worden gehouden met archeologie. In dit MER komt dit globaal aan de orde, bij concrete activiteiten verdient het aandacht.
IPPC-richtlijn	De IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention Control) is een Europese richtlijn inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigingen.	Een gedeelte van de veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van de richtlijn.
Vogel- en Habitatrichtlijn	Op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn beschermde gebieden deels definitief, deels in ontwerp aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit en dienen gezamenlijk met alle andere aangewezen gebieden in Europa een ecologisch netwerk te vormen.	Zie onder Natuurbeschermingswet 1998 in Tabel 27.

Tabel 26 Europees beleid en wetgeving.

Bijlage 2.2 Landelijk niveau

Kader	Doel	Positie gemeente Oss
Natuurbeschermingswet 1998	De Natuurbeschermingswet 1998 geeft uitvoering aan Europese richtlijnen: de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).	De Natura 2000-gebieden die mogelijk beïnvloed worden door de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt en beschermd zijn op grond van de Natuurbeschermingswet zijn de volgende Natura 2000-gebieden in Nederland: Uiterwaarden Waal, Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, Uiterwaarden Neder-Rijn en Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen.
Crisis- en herstelwet	Het doel van de Crisis- en herstelwet is het bestrijden van de gevolgen van de economische crisis waarin de mondiale en de Nederlandse economie zich sinds het najaar van 2008 bevinden. De Nederlandse economie zal nog zeker tot 2014 de gevolgen van de recessie ondervinden, met name op het gebied van werkgelegenheid. Door middel van de nieuwe wet moet de economische structuur worden versterkt, zodat Nederland sneller en sterker uit de recessie tevoorschijn komt.	De Crisis- en herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en zorgt voor wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998.
Wet ruimtelijke ordening	De Wet ruimtelijke ordening (Wro) draagt bij aan vereenvoudiging en versnelling van procedures en beroepsprocedures. Ook zal er een scherpere handhaving zijn.	In de opzet van de Wro legt de gemeente haar beleid vast in een structuurvisie en worden de planologische mogelijkheden concreet beschreven in de bestemmingsplannen.
Flora- en faunawet	Nederlandse implementatie van de soortenbescherming uit Vogel- en Habitatrichtlijn.	Aangezien op het niveau van MER de detailinformatie niet voorhanden is voor oriëntatie op de Flora- en faunawet schuift deze informatieplicht door naar meer concrete initiatieven.
Nota Ruimte	De Nota Ruimte stelt ruimte voor ontwikkeling centraal en gaat uit van het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'.	De vitaliteit van het platteland wordt versterkt door ruimte te geven aan hergebruik van bebouwing en nieuwbouw in het 'Landelijk Gebied', vergroting en aanpassing van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden en door ruimte te bieden aan een duurzame en vitale landbouw en overige economische activiteiten die zich verdragen met de kwaliteit van het landschap.
Ontwerp Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	De Ontwerp Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte hanteert het volgende motto "Nederland concurrerende, bereikbaar, leefbaar en veilig".	Deze structuurvisie geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de 'kapstok' voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.
Monumentenwet 1998	In de Monumentenwet 1998 is geregeld hoe gebouwde of archeologische monumenten aangewezen kunnen worden als wettelijk beschermd monument.	Deze wet is van toepassing op de aanwezige monumenten in de voormalige gemeente Lith.
Waterwet	De Waterwet heeft acht bestaande waterbeheerwetten samengevoegd. Daarnaast is vanuit de Wet Bodembescherming de regeling voor waterbodems ondergebracht bij de Waterwet.	Initiatieven op het gebied van veehouderij hebben mogelijk te maken met de Waterwet, waarbij voorheen een andere vergunning nodig was, zoals de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo).

Kader	Doel	Positie gemeente Oss
Wetgeving op het gebied van dierenwelzijn zoals het Varkensbesluit en het Legkippenbesluit 2003	Er is diverse regelgeving die betrekking heeft op dierenwelzijn.	Deze wetgeving is van toepassing in de voormalige gemeente Lith.
Wet milieubeheer, waaronder de luchtkwaliteitseisen	De Wet milieubeheer bepaalt welk gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. Daarnaast dient er geen overschrijding te zijn van grenswaarden voor stoffen die in deze wet zijn benoemd.	Toetsing aan wettelijke normen voor fijn stof is relevant en wordt in dit MER behandeld.
Wet geluidhinder	Doel is het voorkomen of beperken van geluidhinder.	Geluidstoe- of -afname zal in het MER gerelateerd worden aan de geluidgevoelige categorieën: bebouwde kom, geluidgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.
Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)	Deze wet vormt het toetsingskader voor geur veroorzaakt door het houden van dieren. Er wordt gerekend met "odour units" (Ou) en geurgevoelige objecten krijgen een beschermingsfactor toegewezen.	De Wgv biedt de gemeenten de mogelijkheid om bij verordening gebiedsgericht geurbeleid vast te stellen en hiermee af te wijken van de standaardnorm voor geur. De gemeente Oss is momenteel bezig met het integreren en actualiseren van haar geurverordening. Naar verwachting wordt de geurverordening eind 2012/begin 2013 behandeld door de gemeenteraad. In dit MER is gebruik gemaakt van de resultaten van het onderzoek dat aan de basis staat van deze actualisatie.
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)	De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierverblijven. Dit ter bescherming van de zogeheten zeer kwetsbare gebieden.	Deze regels moeten worden toegepast bij de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen.
Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderijen (AMvB)	Met dit Besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.	Dit besluit moet worden toegepast bij bestaande veehouderijen en nieuwvestiging van veehouderijen. In het MER is uitgegaan van toepassing van emissiearme stallen in de autonome ontwikkeling, die als referentie dient.
Wet op publieke gezondheid	Deze wet regelt de organisatie van de openbare gezondheidszorg, de bestrijding van infectieziektecrises en de isolatie van personen / vervoermiddelen die internationaal gezondheidsgevaaren kunnen opleveren.	De gemeenteraad draagt zorg voor het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen.
IPPC omgevingstoets ammoniak en veehouderij	Door het ministerie van VROM is de beleidslijn IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij ontwikkeld. Deze beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het uitvoeren van de omgevingstoets die op grond van de IPPC-richtlijn voor ammoniakemissie dient te worden uitgevoerd.	Een gedeelte van de veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van deze beleidslijn.

Tabel 27 Landelijk beleid en wetgeving.

Bijlage 2.3

Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau

Kader	Doel	Positie gemeente Oss
Provinciale Structuurvisie Ruimtelijke Ordening	In de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO) omschrijft de Provincie Noord-Brabant het nieuwe beleid tot 2025.	De SVRO is zelfbindend voor de provincie, maar niet voor de gemeenten, en geeft voor de opgenomen beleidsonderdelen het provinciaal belang aan.
Provinciale Verordening ruimte	De onderwerpen die in de verordening staan, komen uit de Provinciale Structuurvisie. Daarin staat welke belangen de provincie wil behartigen en hoe ze dat wil doen. De verordening is daarbij een van de manieren om die provinciale belangen veilig te stellen.	In de Verordening ruimte staan regels waarmee een gemeente rekening moet houden bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen. Voor een paar onderwerpen zijn in de verordening regels opgenomen die rechtstreeks doorwerken naar de vergunningverlening bij gemeenten.
Convenant 'beleidsregel stikstof en Natura 2000'/Verordening stikstof en Natura 2000	Een overmaat aan ammoniak is een groot probleem bij de implementatie van Natura 2000. Met het convenant en de daaruit voortvloeiende verordening is een balans gevonden tussen de bescherming van waardevolle natuur enerzijds en ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische sector anderzijds.	De verordening is gebaseerd op een convenant dat op 29 september 2009 met diverse partijen is bereikt. De verordening stelt (extra) technische eisen aan stallen. Ook gelden er voorwaarden aan het salderen van de uitstoot van ammoniak, via een provinciale depositiebank. Uitvoering van de verordening leidt tot een daling van de uitstoot van ammoniak vanuit de veehouderij en geeft duidelijkheid over mogelijkheden voor agrarische bedrijfsontwikkeling.
(Provinciale) Ecologische hoofdstructuur	Realisatie van verbindingen voor verspreiding van planten en dieren.	Ontwikkelingen kunnen leiden tot het verstoren van de ecologische hoofdstructuur of het onderbreken of verstoren van een ecologische verbindingszone.
Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant	Op deze kaart worden alle archeologische en cultuurhistorisch waardevolle elementen in beeld gebracht die voor bescherming in aanmerking komen. Naast de bestaande waarden wordt op deze kaart ook de archeologische verwachtingswaarde weergegeven.	Deze informatie geeft inzicht in de cultuurhistorische waarden en een indicatie van de kans om daadwerkelijk archeologische vondsten te doen in het plangebied.

Kader	Doel	Positie gemeente Oss
Aardkundig waardevolle gebiedenkaart	Gebieden worden als aardkundig waardevol beschouwd als verschijnselen van niet-levende natuur nog een gave vorm hebben of in onderlinge samenhang voorkomen. Ze tonen dan namelijk de ontstaanswijze van het landschap. Voor de beoordeling van ruimtelijke plannen en bij toepassing van het ontgrondingenbeleid is de aardkundig waardevolle gebiedenkaart opgesteld. De provincie wil deze aardkundige waarden behouden vanwege de ecologische en cultuurhistorische betekenis.	In de gemeente Lith zijn echter geen aardkundig waardevolle gebieden aangewezen.
Provinciaal Waterplan (PWP)	Het Provinciaal Waterplan geeft de hoofdlijnen voor het waterbeleid in de provincie. Het PWP is de structuurvisie voor het aspect water op grond van de Wet ruimtelijke ordening. Het plan bevat de verplichte onderdelen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water.	Het PWP geeft de uitgangspunten weer voor het waterbeleid van waterschappen en gemeenten.
Waterbeheerplan Waterschap Aa en Maas	Het waterbeheerplan maakt inzichtelijk wat waterschap Aa en Maas de komende zes jaar, vaak in samenwerking met partners, gaat doen. Het doel is om het watersysteem en de afvalwaterketen op orde te houden. Het beheer van water door het waterschap bepaalt mede dat mensen en dieren in Noordoost Brabant leven in een veilige, schone en prettige omgeving.	In het waterbeheerplan staan de doelen en de noodzakelijke ingrepen. De van toepassing zijnde doelen en noodzakelijke ingrepen voor het plangebied worden meegenomen in dit MER.
Gemeentelijk archeologisch beleid waaronder de Gemeentelijke archeologische beleidskaart	Het gemeentelijk archeologiebeleid is op dit moment nog in ontwikkeling maar is nagenoeg gereed. In dit ontwerp zijn drie kaarten opgenomen. Twee betreffen kaartbeelden die ieder een andere periode in de geschiedenis beslaan. Deze kaarten vormen de basis voor de derde kaart en omvat een archeologische beleidsadvieskaart met selectiecriteria. In het kort geeft deze kaart aan in welke gebieden wel of geen archeologische waarden te verwachten of aanwezig zijn.	Deze informatie geeft inzicht in de archeologische waarden en een indicatie van de kans om daadwerkelijk archeologische vondsten te doen in het plangebied.

Kader	Doel	Positie gemeente Oss
Ontwikkelingsvisie "Thuis in Lith"	De gemeenteraad van Lith heeft op 11 oktober 2007 de ontwikkelingsvisie "Thuis in Lith" vastgesteld. Deze visie heeft betrekking op de gemeente Lith als geheel. Naast algemene, ambitiegerichtte uitspraken, worden met name concrete uitspraken gedaan over de kernen en de kernrandzones. Omdat richtinggevende uitspraken voor het buitengebied reeds in het reconstructieplan Maas en Meierij zijn gedaan, is de ontwikkelingsvisie wel afgestemd op de hoofdkeuzen uit het reconstructieplan. Concrete uitspraken over de dorpen zijn onderdeel van de dorpsontwikkelingsplannen. Het Lithse buitengebied wordt in de ontwikkelingsvisie verdeeld in drie zones, de rivier- en uiterwaardenzone, de oeverwalzone en de komgrondzone.	Deze ontwikkelingsvisie wordt betrokken in het op te stellen bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.
Padenplan gemeente Lith	In 1998 is met het opstellen van het Padenplan een volledige inventarisatie van de paden uitgevoerd en is een historisch stedenbouwkundige studie naar de paden verricht. Vervolgens zijn voorstellen tot behoud en verbetering opgenomen.	Dit padenplan wordt betrokken in het op te stellen bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.
Erfgoedplan gemeente Lith	Het erfgoedplan van de gemeente Lith is een plan waarin cultuurhistorische waarden in de gemeente Lith worden geïnventariseerd en gebruikt worden om een beleidsverandering in te zetten, waarbij het erfgoed uitgangspunt wordt bij de planvorming en dient als inspiratiebron voor de ruimtelijke ordening. In het erfgoedplan zijn beleidsvoornemens verwoord om de cultuurhistorie beter te verankeren in de ruimtelijke planvorming, daarnaast omvat het voorstellen om de cultuurhistorie in de gemeente beter zichtbaar te maken en de educatieve en recreatieve waarde ervan te verhogen.	Het erfgoedplan wordt betrokken in het op te stellen bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.

Kader	Doel	Positie gemeente Oss
Historisch Waterplan	Het Historisch Waterplan gemeente Lith is een experimenteel Belvédère project. Dit project heeft als doel een combinatie te maken tussen het historisch watersysteem als kwaliteitsdrager, het watersysteem als basis voor ruimtelijke ordening en de cultuurhistorie. Onderzocht wordt of het historisch watersysteem ingezet kan worden bij het oplossen van knelpunten in het huidige watersysteem in het grondgebied van de voormalige gemeente Lith.	Het Historisch Waterplan wordt betrokken in het op te stellen bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.
Welstandnota	Sinds 1 juli 2004 kan welstandstoetsing van bouwplannen nog slechts plaatsvinden indien de gemeente beschikt over een welstandsnota. De voormalige gemeente Lith heeft de beschikking over een dergelijke nota, waarmee ze haar visie geeft op het beleidsterrein van welstand. In het document wordt zowel een inhoudelijk als procedureel kader aangereikt voor het welstandsbeleid voor het gehele grondgebied van de voormalige gemeente Lith.	De welstandnota wordt betrokken in het op te stellen bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.
"Verbonden aan de Maas", Beleidsnota toerisme en recreatie gemeente Oss en Lith	De voormalige gemeente Lith en gemeente Oss hebben de recreant en toerist veel te bieden. De ligging aan de Maas, de watersportmogelijkheden en de historische nederzettingen zijn hier enkele voorbeelden van. De gemeente wordt geconfronteerd met een krimpende agrarische sector en het voorzieningenniveau in het buitengebied staat onder druk. Recreatie en toerisme kunnen een belangrijke rol spelen bij de revitalisering van het platteland. Het belangrijkste doel van de nota is daarmee "een bijdrage leveren aan de economische ontwikkeling en behoud van de leefbaarheid van met name het landelijk gebied binnen de voormalige gemeente Lith en gemeente Oss".	Deze beleidsnota wordt betrokken in het op te stellen bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.

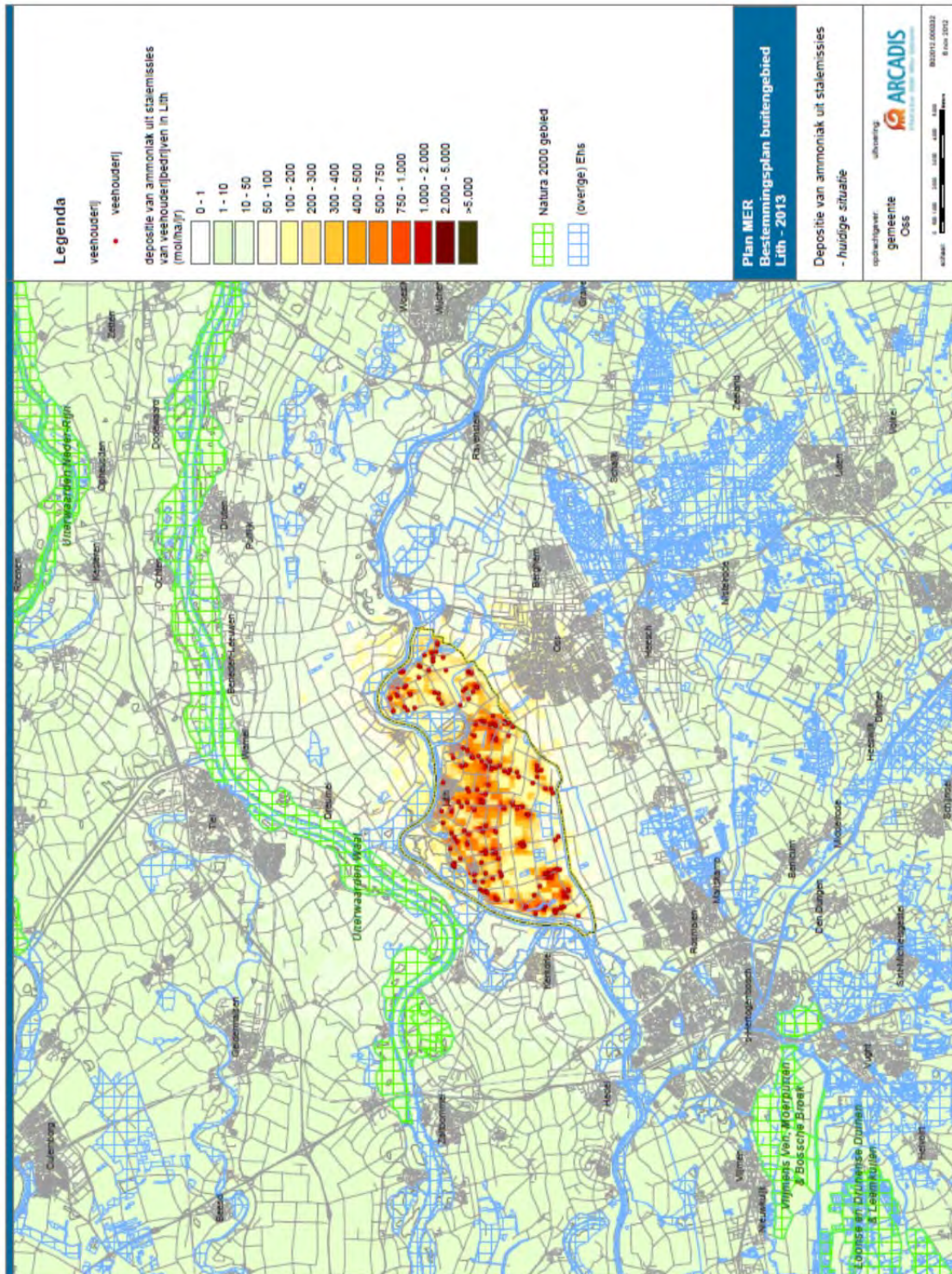
Kader	Doel	Positie gemeente Oss
Meander langs de Maas	In de ontwikkelingsvisie recreatie en toerisme 'Meander langs de Maas' zijn toeristisch-recreatieve initiatieven en ontwikkelingen opgenomen tot 2020. De stichting Maasmeanders, waarin een groot aantal ondernemers in het Maasland in noordoost Noord-Brabant is verenigd heeft de visie opgesteld. De stichting heeft als doel het bevorderen van de toeristische en recreatieve ontwikkeling in de gemeenten Oss en Lith.	Deze ontwikkelingsvisie wordt betrokken in het op te stellen bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013.
Waterplan gemeente Lith	De gemeenten Lith en Maasdonk hebben daarom besloten gezamenlijk en met Waterschap Aa en Maas, Waterbedrijf Brabant Water en Provincie Noord-Brabant dit waterplan op te stellen.	Het waterplan heeft de status van beleidsplan en betreft een lokale doorvertaling van het Rijks- en provinciale beleid en wetgeving. Het waterplan kent geen directe planologische doorwerking. De geformuleerde waterdoelstellingen dienen wel door te werken in ruimtelijke afwegingen (bijvoorbeeld bestemmingsplannen).

Tabel 28 Provinciaal, regionaal en gemeentelijk beleid en wetgeving.

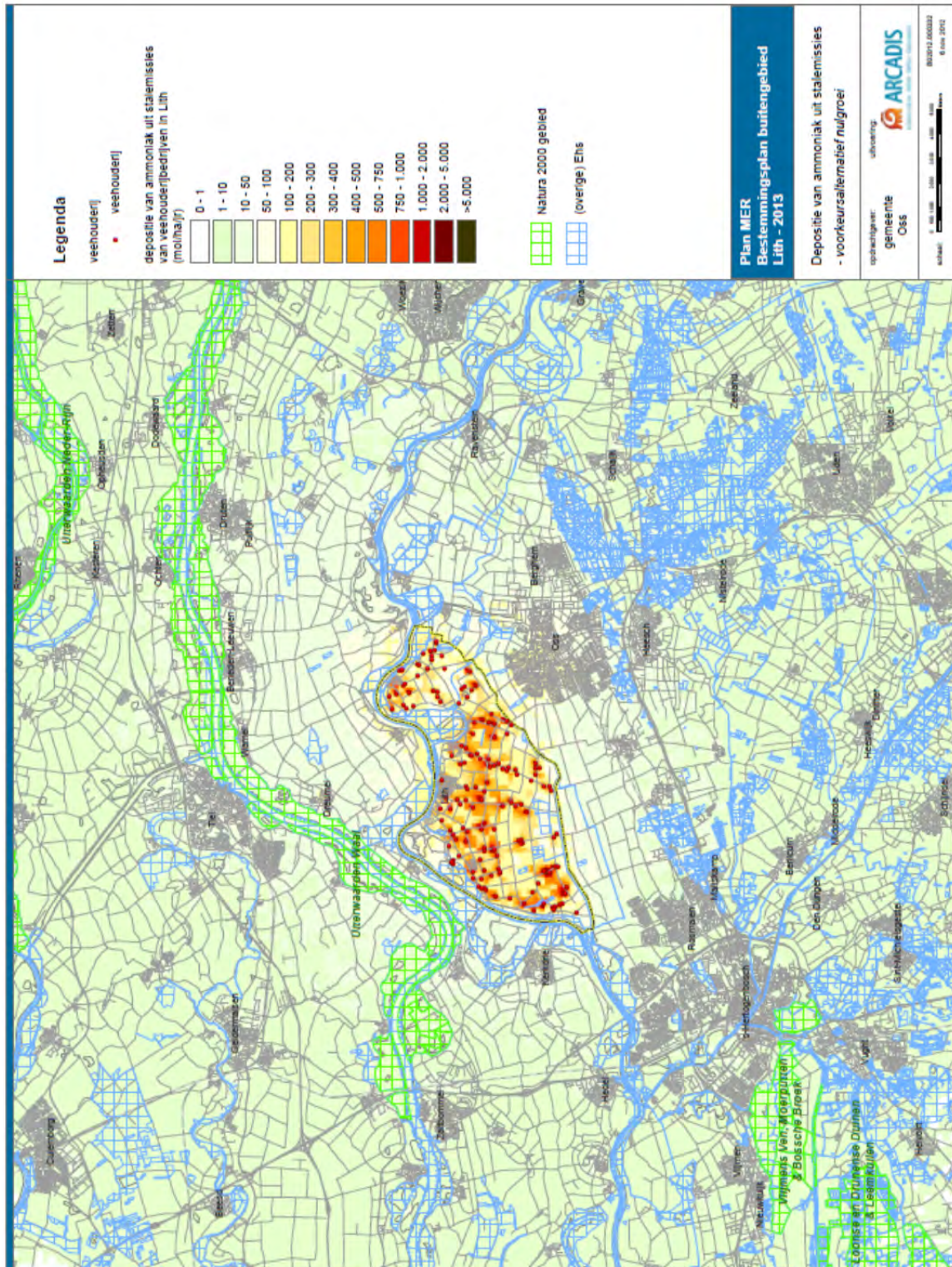
Bijlage 3

Kaartmateriaal effecten
ammoniak

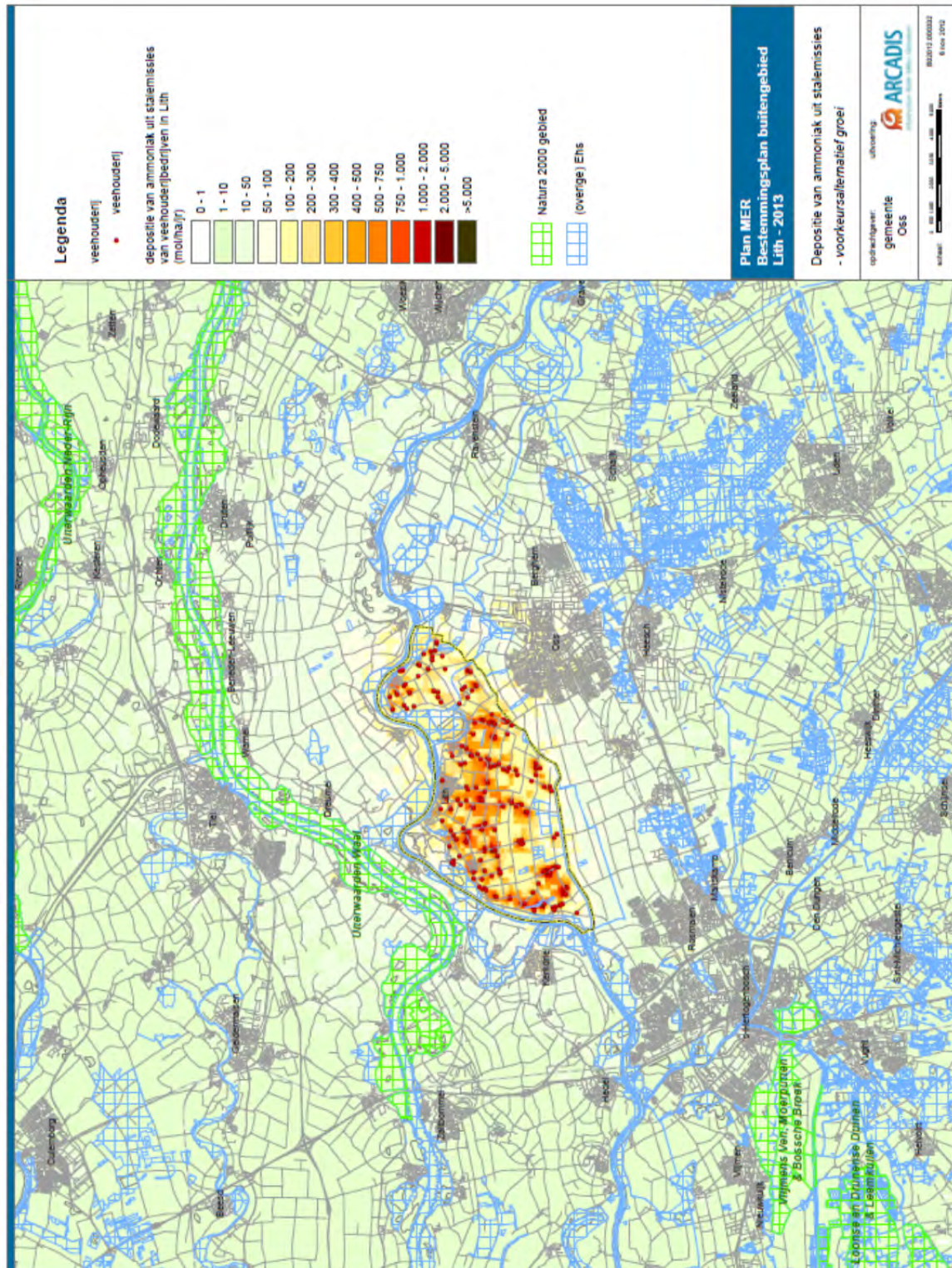
HUIDIGE SITUATIE, AMMONIAK

VKA 0% GROEI, AMMONIAK

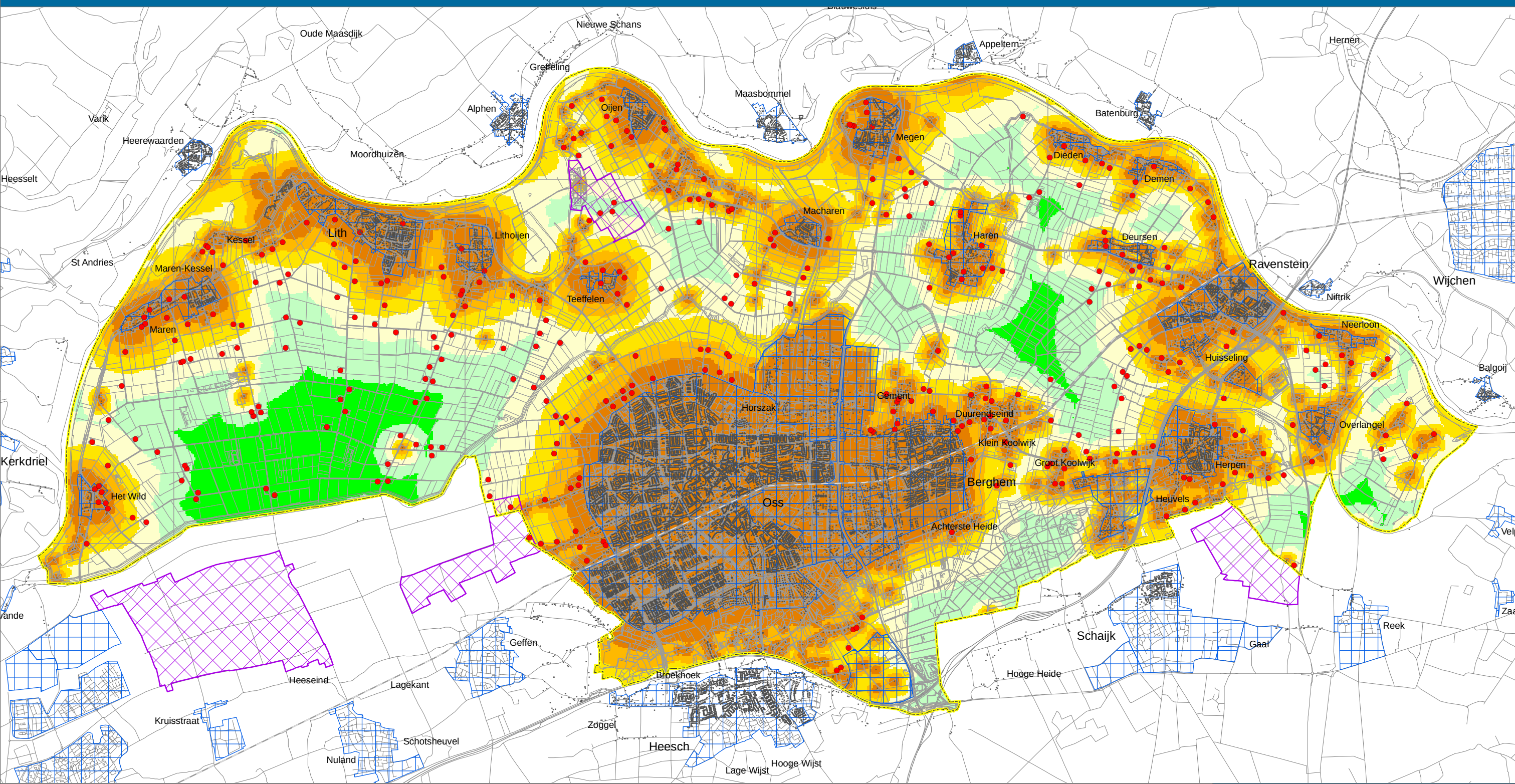

VKA 25% GROEI, AMMONIAK

Bijlage 4

Kaartmateriaal geur (gebiedsvisie Wgv oktober 2012)

Legenda

veehouderij

•

veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

•••

object

▢

bebouwde kom

indicatieve ruimte op gridcelniveau
t.a.v. geurhinder (ou)

0 - 10000

10000 - 25000

25000 - 50000

50000 - 100000

100000 - 200000

>=200000

▨

landbouwontwikkelingsgebied

**Integratie geurgebiedsvisies
gemeente Oss**

Indicatieve milieuruimte ten aanzien
van geurhinder

gebaseerd op omtrek bestaande bebouwde kommen (deels), default
Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever:
gemeente
Oss

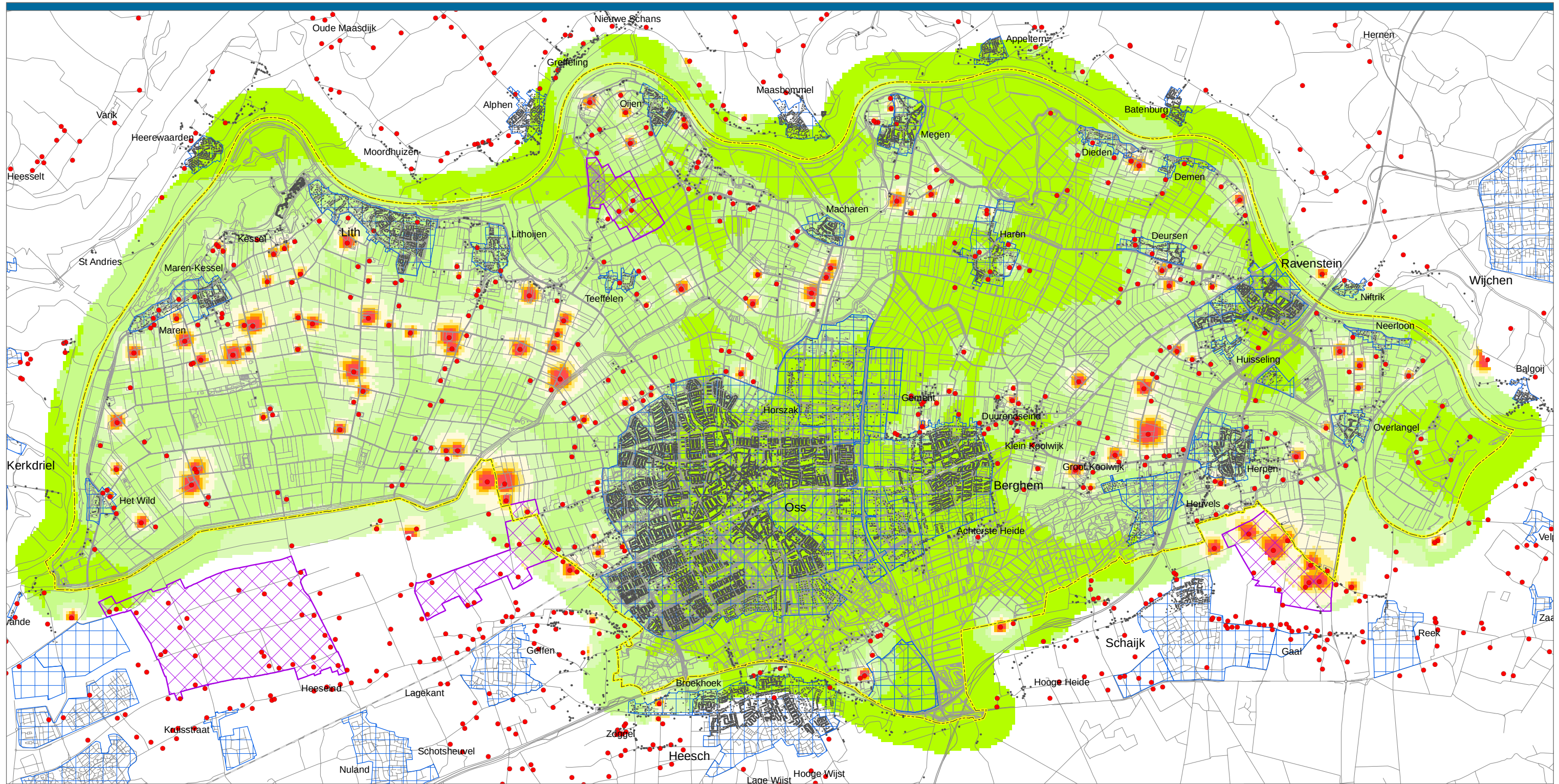
uitvoering:

ARCADIS

infrastructuur, milieu, gebouwen

0 250 500 1.000 1.500 2.000 2.500
schaal: Meters

B02012.000320
2 feb 2012

Legenda

veehouderij

• veehouderijbedrijf

voor geurhinder gevoelige objecten

••• object

bebouwde kom

landbouwontwikkelingsgebied

beoordeling leefklimaat op basis van de
indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

zeer goed
goed
redelijk goed
matig
tamelijk slecht
slecht
zeer slecht
extreem slecht

achtergrond- belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Integratie geurgebiedsvisies gemeente Oss

Beoordeling leefklimaat op basis van de
indicatieve achtergrondbelasting ten
aanzien van geurhinder

- huidige situatie

gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering
en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever:
gemeente
Oss

uitvoering:

Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 250 500 1.000 1.500 2.000 2.500
B02012.000320
19 apr 2012

Bijlage 5 Gezondheid

Deze bijlage bevat hoofdlijnen van gezondheid in relatie tot de intensieve veehouderij op basis van de bestaande kennis en beleidsstandpunten.

Uitkomsten van het onderzoek "Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden" van juni 2011.

Wonen op korte afstand van bedrijven met intensieve veehouderij kan nadelige gevolgen voor de gezondheid hebben, vooral voor de luchtwegen. Megastallen blijken qua mogelijke schadelijke gevolgen echter niet of nauwelijks te verschillen van gangbare intensieve veehouderijen. Dat blijkt uit een rapport van het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM. Het rapport is geschreven in opdracht van de ministeries van VWS en EL&I.

Het rapport betreft een eerste inventariserende studie van een dergelijke omvang en onderzoeksopzet die uniek is voor de wereld. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn niet te geven.

Blootstelling en gezondheid

Rond intensieve veehouderijbedrijven is de lucht anders van samenstelling dan elders. De onderzoekers vonden er een verhoogde concentratie fijnstof, met daarin vooral bepaalde micro-organismen en endotoxinen (stoffen die voorkomen in de celwand van sommige bacteriën). Deze blootstelling werd gerelateerd aan de gezondheid van direct omwonenden zoals die bij hun huisarts bekend is. Er bleken weinig verschillen te zijn tussen hun algemene gezondheid en die van plattelandsbevolking die beduidend minder intensieve veehouderij in de buurt heeft. Wat betreft enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma, zijn echter wel duidelijke verschillen.

Luchtwegaandoeningen

Rond bedrijven met intensieve veehouderij, met name geitenbedrijven, kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Aanbevelingen

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zou bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden. Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Tenslotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven. Ook moet worden aangegeven welke risico's op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Geur en fijn stof

Uit het informatieblad "Intensieve veehouderij en gezondheid" van de GGD'en Brabant en Zeeland (januari 2009) blijkt dat voor de componenten geur, fijn stof en Q-koorts een effect op het gezondheidsrisico te verwachten is in de algemene leefomgeving. Onder omwonenden van intensieve veehouderijen is minder onderzoek gedaan dan onder werknemers. Uit het beschikbare onderzoek blijkt dat omwonenden vaak meer symptomen rapporteren dan vergelijkingsgroepen. Het gaat vooral om klachten van de luchtwegen en verminderde kwaliteit van leven. Het is duidelijk dat rondom intensieve veehouderij vaak geurhinder optreedt. Omdat blootstellingsschattingen in vrijwel alle studies ontbreken, is op grond van de beschikbare gegevens geen relatie te leggen tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten.

Verspreidingsberekeningen en/of blootstellingsmetingen kunnen meer inzicht geven in de verspreiding van stoffen vanuit de grote intensieve veehouderijen (megastallen). Voor bedrijven van een dergelijke omvang zijn namelijk nog helemaal geen gegevens beschikbaar.

Biologische agentia

Er zijn vele studies gedaan naar de gezondheidseffecten van werknemers van de intensieve veehouderij. Onder werknemers wordt vooral een hoge prevalentie van luchtwegklachten gevonden waaronder hoesten, slijm opgeven, kortademigheid en benauwdheid.

Daarnaast heeft een deel van de werknemers systemische klachten zoals rillingen, transpireren, koorts en gewrichtspijnen. Allergie voor allergenen buiten de werksituatie, zoals graspollen (hooikoorts), huisstofmijt en huisdieren (katten en honden) komt echter juist minder voor bij agrariërs en hun kinderen. Als oorzaak van de werkgerelateerde klachten komt uit de literatuur voornamelijk de blootstelling aan endotoxinen naar voren. Het is mogelijk dat ook andere agentia afkomstig van micro-organismen samen met endotoxine deze effecten veroorzaken. Een veehouderij emitteert stoffen naar de omgeving afhankelijk van onder andere staltype, bedrijfsvoering en aantal en type dieren. De bijdrage van deze emissies aan de concentraties op leefniveau lijkt gering en leidt in elk geval niet tot overschrijding van normen of gezondheidkundige advieswaarden. De blootstelling van omwonenden van de intensieve veehouderij aan diverse stoffen is een ordegrootte 100-1000 lager dan van werknemers. Dit is één van de redenen waardoor uit de bij werknemers gevonden effecten niet direct conclusies kunnen worden getrokken aangaande het risico voor omwonenden. Verder is de concentratie endotoxine in huisstof verhoogd in woningen van agrariërs, maar niet in andere plattelandswoningen. Deze gegevens ondersteunen de conclusie dat blootstelling van omwonenden (niet-agrariërs) waarschijnlijk laag is en alleen in de directe nabijheid van agrarische activiteit is terug te vinden. Het is onduidelijk of de licht verhoogde concentraties rond agrarische bedrijven kunnen leiden tot effecten op de gezondheid.

Influenzavirus

Een virus dat verband houdt met de intensieve veehouderij, is het influenzavirus (griep), maar dit komt zelden voor. Infectie met het influenzavirus kan leiden tot acute klachten van de luchtwegen. Door praten, hoesten of niezen wordt het virus verspreid. Mensen kunnen besmet raken met varkensinfluenzavirus door beroepsmatig in contact te komen met varkens. Verder kunnen mensen geïnfecteerd raken met influenzavirussen door direct contact met geïnfecteerd pluimvee.

Salmonella

Salmonella bij de mens is een belangrijke verwekker van voedselgerelateerde darminfecties bij de mens. Dieren zijn vaak de drager van de Salmonella bacterie zonder er zelf ziek van te worden; door mest besmetten zij elkaar. Door controle programma's is het aantal besmettingen in de pluimveesector afgenomen, onder rundvee en varkens echter niet. Infecties bij de mens treden op door eten van besmet vlees en eieren of producten, die door vlees of eieren zijn besmet.

Toxoplasmose

Ten slotte is toxoplasmose een van de meest voorkomende parasitaire infectieziekten. Mensen kunnen besmet raken door contact met eitjes besmette aarde (die via katten uitgescheiden worden, welke het weer van muizen hebben of varkens en kippen die tussengastheren zijn) of door het eten van met eitjes besmette groente of het eten van niet (goed) doorbakken vlees. Mensen kunnen het niet overdragen op andere mensen en de meeste infecties verlopen zonder verschijnselen.

MRSA

Op het gebied van bacteriën is vooral MRSA een probleem. Circa 40 % van Nederlandse slachtvarkens is drager van MRSA. Van deze bacterie worden mensen in de algemene bevolking gewoonlijk niet ziek.

Een risico ontstaat wanneer deze bacterie wordt geïntroduceerd in ziekenhuizen of verpleeghuizen.

Patiënten met een MRSA-besmetting zijn moeilijker met antibiotica te behandelen, en vooral bij mensen met verminderde weerstand vormt dit een gezondheidsrisico. In de algemene bevolking is minder dan 0,1 % drager van de bacterie.

Op grond van de huidige inzichten wordt de kans dat de bacterie via het milieu wordt overgedragen aan omwonenden gering geacht omdat in de buitenlucht een sterke verdunning plaatsvindt.

Antibioticumresistentie

Met name antibioticumresistentie is een probleem. In de afgelopen 10 jaar is de antibioticum resistentie met 50% toegenomen. De verspreiding van resistente micro-organismen wordt vergemakkelijkt door een hoge dichtheid van dieren met nauw contact al dan niet in combinatie met slechte hygiënische omstandigheden

Introductie micro-organismen

Voor de meeste micro-organismen is de insleep via introductie van nieuwe dieren een van de belangrijkste factoren. In een gesloten bedrijf komt insleep minder voor. Schaalvergroting maakt meer gesloten bedrijven mogelijk en ook het integreren van een deel of de gehele productieketen op één bedrijf.

De introductie van micro-organismen kan hierdoor gereduceerd worden. Verder kan er in een nieuwe stal gebruik worden gemaakt van de nieuwste technologieën zoals luchtwassers. Vermindering van het risico bij open bedrijven kan door middel van desinfectie, tussentijdse reiniging en leegstand.

Nieuwe (grote) stallen dienen te voldoen aan de laatste stand der techniek (nieuwste voorzieningen /innovatieve technieken). Bijvoorbeeld door het toepassen van luchtwassers en door in het stalontwerp risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen. Verder dient personeel goed geschoold te zijn zodat ziektes snel worden ontdekt en dient het antibioticumgebruik af te nemen. Het verdient aanbeveling personeel op varkens- en pluimveebedrijven te vaccineren tegen influenza. Daarnaast dient zoveel mogelijk een gesloten bedrijfsvoering plaats te vinden, dienen bedrijven op tenminste 1-2 km van elkaar te liggen en moet het combineren van varkens en kippen op 1 bedrijf vermeden worden.

Q-Koorts

Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii*. Deze bacterie komt voor bij vrijwel alle diersoorten. De twee grootste kringlopen waarbinnen deze bacterie circuleert zijn wilde knaagdieren en gedomesticeerde dieren, zoals rund, schaap en geit. Tussen de landbouwhuisdieren kan besmetting voornamelijk optreden door het inademen van stofdeeltjes met daarin bacteriën. Het inademen van besmette stofdeeltjes is ook de voornaamste oorzaak van besmetting bij de mens, afkomstig van de landbouwhuisdieren. In Nederland zijn in de periode 1998-2004 jaarlijks tussen de 11 en de 41 humane gevallen gemeld van Q-koorts.

Waarschijnlijk is het ware aantal gevallen hoger doordat een deel van de infecties symptomloos verloopt en doordat er door de vage klachten vaak niet aan Q-koorts gedacht wordt. In 2007 was er een uitbraak van Q-koorts in de provincie Brabant, waarbij ongeveer 140 mensen ziek geweest zijn. Het lijkt erop dat het uitzonderlijk droge en warme weer gezorgd heeft voor verspreiding door de lucht van de bacterie afkomstig van geitenbedrijven met abortusproblemen. In 2008 zijn, in meerdere regio's, ook al relatief veel gevallen van Q-koorts gemeld. (bron: RIVM).

Literatuur

- RIVM-report 50029001/2005 Trends in the environmental burden of disease in the Netherlands 1980-2020. AB Knol, BAM Staatsen.
- GGD-Richtlijn Gezondheidsaspecten Besluit Luchtkwaliteit. Landelijk Centrum Medische Milieukunde. 8-12-2005.
- GGD-Richtlijn Geurhinder. GGD Nederland. 2002.
- Gezondheidseffectscreening Stad& Milieu 2006: Handboek voor een gezonde inrichting van de woonomgeving. GGD Nederland. Oktober 2006.
- RIVM briefrapport 60930006/2008. Intensieve Veehouderij en gezondheid: overzicht van kennis over werknemers en omwonenden. RIVM, Universiteit Utrecht en Institute for Risk Assessment Studies. Nationale MAC-lijst 2007". Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sdu Uitgevers:2007.
- RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie.
- IRAS i.s.m. NIVEL en RIVM, tussenrapportage onderzoek, gezondheidseffecten van intensieve veehouderij voor omwonenden, 21 januari 2011 (zie ook www.iras.uu.nl).

Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM: Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden, juni 2011.

Bijlage 6

Verklarende woordenlijst

<i>Achtergronddepositie</i>	Dit is de depositiewaarde die er is zonder de ontwikkelingen uit het plan. Het gaat hierbij om de hoeveelheid stikstof veroorzaakt door onder meer landbouw, industrie en autoverkeer.
<i>Alternatief</i>	Eén van de mogelijke oplossingen om de doelstellingen te bereiken.
<i>Archeologie</i>	Wetenschap die een bepaalde cultuur of samenlevingsvorm in een bepaalde periode in het verleden tracht te doorgronden via bodemvondsten en andere (stoffelijke) overblijfselen.
<i>Archeologische verwachting</i>	Dit zijn gebieden met potentiële archeologische waarden (op basis van archeologische verwachtingskaart).
<i>Autonome ontwikkeling</i>	De ontwikkeling van het milieu en andere factoren als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd; het betreft alleen die ontwikkelingen die kunnen worden afgeleid uit vastgesteld beleid.
<i>Bestemmingsplan</i>	Gemeentelijk plan met voorschriften, betreffende de bestemming van een bepaald terrein.
<i>Bevoegd Gezag</i>	De overheidsinstantie die bevoegd is (het m.e.r.-plichtige) besluit te nemen (en die de m.e.r.-procedure organiseert).
<i>Commissie voor de m.e.r. / Cmer</i>	Onafhankelijke commissie die het Bevoegd Gezag adviseert over richtlijnen voor de inhoud van het MER en de beoordeling van de kwaliteit van het MER.
<i>Cultuurhistorie</i>	De geschiedenis van de beschaving. In drie wetenschappelijke velden; historische geografie, bouwhistorie en archeologie.
<i>Cumulatief effect</i>	Optelsom van effecten.
<i>Decibel (dB(A))</i>	Eenheid van geluidsdruk niveau. De toevoeging A duidt erop dat een frequentie-afhankelijke correctie is toegepast in verband met gevoeligheid van het menselijk gehoor.
<i>Ecologische verbindingszone (EVZ)</i>	Groenzones die een netwerk vormen ter bevordering van de migratie van bepaalde doelsoorten.
<i>EHS</i>	Ecologische hoofdstructuur (EHS) is een stelsel van natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindende zones in Nederland om de duurzaamheid van ecologische waarden te versterken zoals dat is

	vastgelegd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR, kabinetsstandpunt 1993) en later in de Nota Ruimte.
<i>Emissie</i>	Hoeveelheden stoffen of geluid die door bronnen in het milieu worden gebracht.
<i>Fauna</i>	Verzameling van plantensoorten die in een gebied wordt aangetroffen.
<i>Flora</i>	Verzameling van diersoorten die in een gebied wordt aangetroffen.
<i>Geomorfologie</i>	Wetenschap die de natuurlijke vorm van het landschap bestudeert, zoals die ontstaan is door geologische processen en eventueel beïnvloed is door menselijk handelen.
<i>Gevoelige bestemming</i>	Bestemmingen waaraan getoetst wordt in het kader van zonering; bestemmingen waar hinder kan worden ervaren bij het oprichten van nieuwe inrichtingen en dergelijke.
<i>Grondgebonden veehouderij</i>	Alle veehouderijen niet zijnde de intensieve veehouderijen. Het gaat bijvoorbeeld om paarden- en melkveehouderij.
<i>Initiatiefnemer</i>	De rechtspersoon die (de m.e.r.-plichtige activiteit) wil ondernemen.
<i>Instandhoudingsdoelstellingen</i>	Instandhoudingsdoelstellingen moeten vastgesteld worden in de aanwijzingsbesluiten van de Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden. Deze doelen geven aan voor welke natuurwaarden het gebied belangrijk is en voor hoeveel natuurwaarden er geschikt habitat beschikbaar moet zijn in dat gebied.
<i>Intensieve veehouderijen (of niet grond gebonden veehouderij)</i>	Het hebben van veehouderijen waar het voedsel niet direct van het land komt. Het gaat voornamelijk om de pluimvee-, kalveren- en varkenshouderij. Men is niet gebonden aan het land voor de voedselvoorziening (door bijvoorbeeld toedienen van aangevoerd veevoer).
<i>Kritische depositiewaarde</i>	Dit is de hoeveelheid (ammoniak)depositie die een ecosysteem nog kan verdragen zonder schade te ondervinden.
<i>m.e.r.</i>	Milieueffectrapportage, de procedure.
<i>MER</i>	Milieueffectrapport, het document.
<i>Mitigeren</i>	Verzachten, matigen of verlichten van de negatieve gevolgen (milieueffecten) van een ingreep.
<i>Natura 2000</i>	Europees Netwerk van beschermde natuurgebieden.
<i>Notitie Reikwijdte en</i>	Dient als bekendmaking van het voornemen tot het opstellen van het

<i>Detailniveau (NRD)</i>	Millieueffectrapport en beschrijft de kaders/detailniveau voor de verkenning.
NO_x	Stikstofoxiden.
NO_2	Stikstofdioxide.
<i>Passende Beoordeling</i>	Een beoordeling die moet worden opgesteld, t.b.v. de vergunningverlening binnen de Natuurbeschermingswet 1998, indien significante effecten niet uitgesloten kunnen worden.
<i>Plangebied</i>	Het gebied waarin de voorgenomen activiteit wordt ondernomen.
PM_{10}	Fijn stof deeltjes met een aerodynamische diameter kleiner dan 10 micrometer.
$PM_{2,5}$	Fijn stof deeltjes met een aerodynamische diameter kleiner dan 2,5 micrometer.
<i>Referentiesituatie</i>	De situatie in het plangebied wanneer enkel de autonome ontwikkelingen en niet de voorgenomen activiteit plaatsvindt. Ten opzichte van deze situatie worden de effecten van de activiteit beoordeeld (ook wel nulalternatief).
<i>Significant (negatief) effect</i>	Effecten die als gevolg hebben dat instandhoudingsdoelstellingen van Natura2000-gebieden niet worden gehaald.
<i>(Stikstof)depositie</i>	Hoeveelheid emissie die terecht komt in de grond.
<i>Studiegebied</i>	Gebied waarbinnen relevante effecten op kunnen treden veroorzaakt door de ingreep.
<i>Toetsingsadvies</i>	Advies van de Commissie voor de m.e.r. waarin deze het MER beoordeelt op de aanwezigheid van essentiële informatie. De vastgestelde richtlijnen vormen hierbij het toetsingskader.
$\mu g/m^3$	Microgram per kubieke meter.
<i>Verkeersafwikkeling</i>	Doorstroming en verwerking van verkeersstromen.
<i>Waterkwaliteit</i>	Chemische samenstelling van water.
<i>Waterkwantiteit</i>	De hoeveelheid water.
<i>Watersysteem</i>	Waterkringloop inclusief opgenomen stoffen vanaf het moment dat neerslag valt tot op het moment dat water uit het gebied wordt afgevoerd.

WAV-gebied

Gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur.

Bijlage 7 Literatuurlijst

ARCADIS, 12 januari 2012: *Notitie reikwijdte en detailniveau voor het MER bestemmingsplan buitengebied Lith – 2013*

ARCADIS, Agrarische geurgebiedsvisie Oss, 25 oktober 2012

Gemeente Lith, 2 december 2010: *Structuurvisie Buitengebied Lith*

Provincie Noord-Brabant, 2003: *Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij*

Provincie Noord-Brabant, 2009: *Reconstructieplan Maas en Meierij*

Provincie Noord-Brabant, 2010: *Structuurvisie Ruimtelijke Ordening*

www.oss.nl: is veel informatie te vinden over de planologie in de gemeente Oss en de voormalige gemeente Lith

www.statline.cbs.nl: met een interactieve tool zijn selecties te maken van de landbouwgegevens

Colofon

MER BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED LITH-2013

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Oss

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

ir. F.D. Dotinga
K.B.M. Albers
ing. J.T.H. Houkes

GECONTROLEERD DOOR:

drs. H.P.T. Ullenbroeck

VRIJGEGEVEN DOOR:

drs. H.P.T. Ullenbroeck

19 november 2012

076788411:0.1

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.